

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

II. МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ, ДЕМОГРАФСКИ И СОЦИАЛЕН АНАЛИЗ

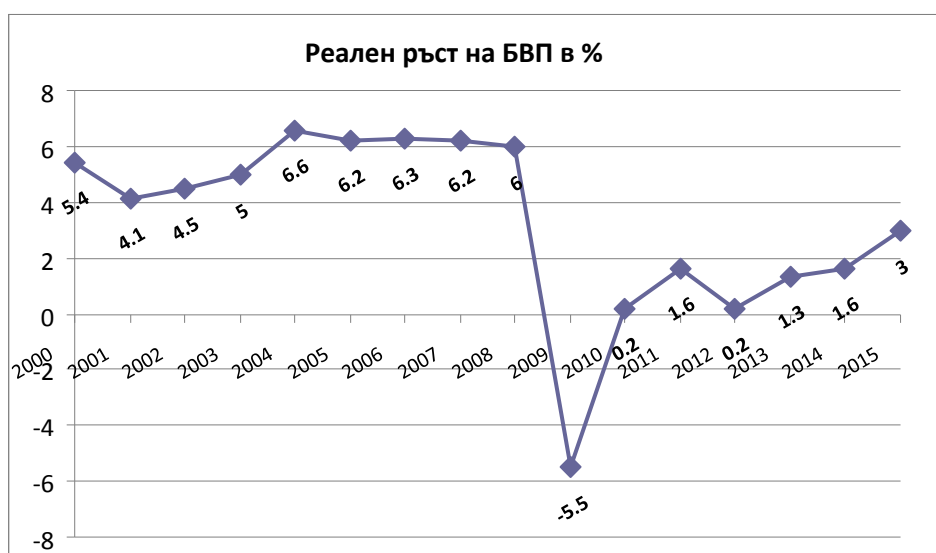
1. МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ

Макроикономическият анализ обхваща анализ и прогноза на БВП, БВП на човек от населението, БДС по общо и по основни сектори, инфлация, валутен курс и данъчна тежест.

1.1. БВП – АНАЛИЗ И ПРОГНОЗА

Реалният ръст на БВП е около 5% за периода 2000–2003 г., след това е над 6% за периода 2004–2008 г. (фиг.2-1). Следва международната финансова и икономическа криза и през 2009 г. БВП има отрицателен реален ръст (-5,5%), а през 2010 г. реалният ръст е около нулата (0,2%). След 2011 г. започва бавното възстановяване на икономиката и от 1,6% за 2011 г. реалният ръст на БВП стига 3% през 2015 г.

На фиг. 2-1 е представена динамиката на реалния ръст на БВП за периода от 2000 г. до 2015 г.

Фигура 2-1 Реален ръст на БВП на Република България

През 2015 г. растежът на brutния вътрешен продукт на България достигна 3%, най-високата стойност от 2008 г. насам. За нарастването на икономиката допринесе, както външното, така и вътрешното търсене като по-голям принос за растежа имаше нетния износ. За 2016 г. се очаква повишение на потреблението на домакинствата в страната, но и по-нисък положителен принос на нетния износ. Очаква се и спад на инвестициите в икономиката поради понижение на публичните капиталови разходи. В резултат brutният вътрешен продукт на страната ще се увеличи с 2.1%.

През 2015 г. пазарът на труда се характеризираше с увеличение на заетите и спад на безработицата. В същото време бе отчетено забавяне в нарастването на компенсацията на един нает, което имаше ограничаващо влияние върху динамиката на потреблението. През 2016 г. отчетените благоприятни тенденции ще продължат да се наблюдават, съпроводени с постепенно увеличаване на реалния располагаем доход на домакинствата. Последното ще

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

подкрепи нарастването на потребителските разходи, започнало през втората половина на 2015 г., като растежът им ще достигне 2.1% през 2016 г.

За периода от 2013 г. до 2015 г. растежът на инвестициите в основен капитал в страната бе формиран от нарастване на публичните капиталови разходи поради увеличение на изплатените средства по оперативни програми на ЕС за периода 2007–2013 г. Поради необходимото време за техническото оформяне и стартиране на реализацията на проектите по програмите, финансирани от фондовете на ЕС по новата финансова рамка 2014–2020 г., през 2016 г. се очаква понижение на публичните капиталови разходи, което няма да бъде напълно компенсирано от нарастването на частните инвестиции и като цяло инвестициите в страната ще бъдат с отрицателен принос към растежа на БВП. По отношение на частните инвестиции се очаква известно възстановяване, което да дойде, както от увеличение на инвестициите в жилищни сгради, така и от нарастване на разходите за машини и оборудване.

През 2015 г. е регистрирано увеличение на продажбите на имоти. Очаква се тази динамика да продължи и в съчетание с увеличението на реалните цени на жилищата да доведе до подобрене в строителната активност. В същото време през 2014 г. и 2015 г. се наблюдава увеличение на натоварването на мощностите в промишлеността, което предполага бъдещо нарастване на инвестициите за увеличаване на производствения капацитет на производствените предприятия.

Високата база от 2015 г. ще се отрази в забавено нарастване на износа на стоки и услуги през 2016 г., което по линия на суровините, необходими за експортно ориентирани отрасли ще доведе и до забавяне във вноса. От друга страна, понижението в растежа на вноса ще бъде ограничено от ускореното потребление на домакинствата.

През 2017 г. растежът на българската икономика ще се ускори до 2.5% основно в резултат на нарастването на частното потребление поради продължаващото нарастване на заетостта и подобрене на потребителските нагласи в посока повече сигурност по отношение на доходите на домакинствата. В същото време се очаква инвестициите да останат с нулев принос към растежа на БВП през 2017 г., въпреки забавянето на спада при публичните инвестиции и ускорението при частните. По-високият ръст на вътрешното търсене ще се отрази в ускорено нарастване на вноса, в резултат на което приносът на нетния износ ще продължи да се забавя.

В периода 2018–2019 г. икономическият растеж плавно ще се ускори до 2.7%, като основен принос за растежа ще имат частното потребление и инвестициите. Очаква се те да бъдат повлияни от подобряване на бизнес климата в страната и повишаване на кредитната активност. От 2018 г. се очаква положителен принос и от публичните капиталови разходи. Крайните потребителски разходи на правителството се очаква да нарастват, но приносът им към растежа на БВП ще бъде сравнително ограничен, поради нуждата от консолидация и придържане към рамката на Пакта за стабилност и растеж. Износът на стоки и услуги също ще нараства и заедно с повишението на вътрешното търсене ще доведат до ускоряване на растежа на вноса. Така положителният принос на нетния износ постепенно ще се понижи към 2019 г.

На базата на горния анализ е направена средносрочна прогноза за растежа на българската икономика (Пролетна макроикономическа прогноза на Министерство на финансите 2016 г., март 2016 г.).¹

¹ . <http://www.minfin.bg/document/17862:3>; <http://www.minfin.bg/bg/page/866>).

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Рисковете пред растежа на българската икономика са следните:

- Неблагоприятна перспективата пред развитието на икономическата активност в световен мащаб. За това допринасят вероятността за допълнително забавяне на икономическия растеж в развиващите се пазари и стагнация в по-големите развити икономики, наред с риска от по-продължителен спад на международните цени.
- Миграционният натиск към страните от ЕС и засилването на граничния контрол между отделни държави може да ограничи търговията в региона.
- Миграционният натиск ще доведе до предоставянето на значителни парични средства от бюджета на ЕС за справяне с тази криза и може да ограничи ресурсите за инвестиции.
- Забавянето на търсенето в някои от големите икономики в ЕС ще се отрази негативно и на българския износ. По-слабото представяне на европейската икономика крие риск не само за растежа на българския износ, но може да се отрази в понижение на инвестиционната активност и потребителското доверие в България.
- Наблюдаваната положителната динамика на пазара на труда може да доведе до по-високи потребителски разходи от предвидените.
- Предприемането на мерки за подобряване на инвестиционната среда би се отразило в повишаване на частните инвестиции в икономиката.
- Намаляване на геополитическата несигурност и подобряване на външната среда ще се отразят в по-висок от очаквания икономически растеж, както по линия на по-силно търсене от страна на основните търговски партньори, така и на по-високо вътрешно търсене.
- Миграционният поток към страни от ЕС може да доведе до политика на по-високи от предвидените правителствени разходи за всички страни в региона и съответно по-високо крайно потребление.

В долната таблица 2-1 е представена средносрочна прогноза на макроикономическите показатели и на БВП.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-1 Средносрочна прогноза на БВП

ОСНОВНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ***	ОТЧЕТНИ ДАННИ**		ПРОГНОЗА			
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Международна среда						
Световна икономика (реален растеж, %)	3.4	3.1	3.2	3.6	3.7	3.9
Европейска икономика – ЕС 28 (%)	1.4	1.9	2.0	2.0	1.9	1.9
Дългосрочна прогноза за ръста на ЕС 28 (%)*			1.5	1.5	1.5	1.5
Валутен курс щ.д./евро	1.33	1.11	1.09	1.09	1.09	1.09
Цена на петрол „Брент“ (щ.д./барел)	98.9	52.4	39.7	45.3	49.2	52.6
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., %)	-4.6	-15.1	-9.5	-0.7	0.1	0.6
Брутен вътрешен продукт						
БВП (млн. лв.)	83 612.0	86 373.0	89 219.0	92 426.0	95 979.0	99 730.0
БВП (номинален растеж %)		3.30	3.30	3.59	3.84	3.91
Дефлатор		0.30	1.20	1.09	1.14	1.21
БВП (реален растеж %)	1.5	3.00	2.1	2.5	2.7	2.7
Прогноза за реалния ръст на България*			2.3	2.3	2.3	2.3
БВП (реален растеж %) – прогноза ЕК		3.0	2.0	2.4		
Коеф. на еластичност спрямо ЕС 28 средна стойност на база 2014 – 2019 г. – 1,30	1.07	1.58	1.05	1.25	1.42	1.42
Коеф. на еластичност спрямо свет. ик. **** средна стойност на база 2014 – 2019 г. – 0,70	0.44	0.97	0.66	0.69	0.73	0.69
Потребление	2.2	0.7	1.5	2.2	2.5	2.4
Бруто образуване на основен капитал	3.4	2.5	-1.8	-0.1	2.7	3.5
Износ на стоки и услуги	-0.1	7.6	4.5	4.7	4.9	5.1
Внос на стоки и услуги	1.5	4.4	2.6	3.6	4.7	5.2
* Тенденции за развитие на енергетиката, транспорта и емисиите на парниковите газове в ЕС към 2050, референтен сценарий 2013 (https://ec.europa.eu/commission/2014-2019/georgieva/announcements/proleznata-prognoza-na-ek-potvrzhdava-tendenciyata-na-vzstanovyavane-na-evropeyskata-ikonomika_en ; https://ec.europa.eu/commission/sites/cwt/files/ip025_en_80.pdf)						
** При изготвяне на прогнозата са използвани статистически данни, публикувани до 17 март 2016 г.						
*** Източник: Пролетна макроикономическа прогноза на Министерство на финансите 2016 г., март 2016 г. (http://www.minfin.bg/document/17862:3 ; http://www.minfin.bg/bg/page/866)						
**** Източник: https://ec.europa.eu/commission/2014-2019/georgieva/announcements/proleznata-prognoza-na-ek-potvrzhdava-tendenciyata-na-vzstanovyavane-na-evropeyskata-ikonomika_en (https://ec.europa.eu/commission/sites/cwt/files/ip025_en_80.pdf)						

За нуждите на дългосрочното прогнозиране на БВП са използвани данни от „Тенденции за развитие на енергетиката, транспорта и емисиите на парниковите газове в ЕС към 2050, референтен сценарий 2013”².

На тази база и на базата на представената по-горе средносрочна прогноза са разработени три прогнози на реалния ръст на БВП – песимистична, реалистична и оптимистична.

² https://ec.europa.eu/commission/2014-2019/georgieva/announcements/proleznata-prognoza-na-ek-potvrzhdava-tendenciyata-na-vzstanovyavane-na-evropeyskata-ikonomika_en; https://ec.europa.eu/commission/sites/cwt/files/ip025_en_80.pdf

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.”, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ” на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Песимистичната прогноза е определена като са използвани данните от „Пролетна макроикономическа прогноза“ на Министерство на финансите, 2016-2019 г. , а от 2020 г. до 2050 г. са използвани директно данните от „Тенденции за развитие на енергетиката, транспорта и емисиите на парниковите газове в ЕС към 2050, референтен сценарий 2013“. При тази прогноза реалния ръст на БВП на България е по-нисък от този на ЕС 28 за периода от 2020 до 2050 г. Това е доста негативно и не отговаря на провежданата кохезионна политика от ЕС.

Оптимистичната прогноза е определена като е използван коефициент на еластичност на реалния ръст на БВП на Република България спрямо този на ЕС 28. Определеният коефициент на еластичност е 1,30. Дългосрочната прогноза на реалния ръст на БВП на ЕС 28 е взета директно от „Тенденции за развитие на енергетиката, транспорта и емисиите на парниковите газове в ЕС към 2050, референтен сценарий 2013“. Прогнозата за България е направена като тези данни са умножени по приетия коефициент на еластичност. При тази прогноза реалният ръст на БВП на България умерено надвишава този на ЕС 28 за целия прогнозен период.

Реалистичната прогноза е получена като средна стойност между стойностите от песимистичната и оптимистичната прогноза за всяка година. При тази прогноза ръстът на БВП на България умерено надвишава този на ЕС 28 за периода 2016–2040 г. и е равен на този на ЕС 28 за периода 2041–2050 г. Тази прогноза напълно отговаря на кохезионната политика на ЕС, като до 2040 г. България се развива малко по-ускорено от ЕС 28, а след 2041 г. условията вече са изравнени.

Прогнозите са представени в табл. 2-2 и на фиг. 2-2.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-2 Дългосрочна прогноза на БВП на Република България

Година	БВП - реален ръст		
	Песимистична прогноза	Оптимистична прогноза	Реалистична прогноза
2014	1.5% (1)	1.5% (1)	1.5% (1)
2015	3.0% (1)	3.0% (1)	3.0% (1)
2016	2.1% (1)	2.1% (1)	2.1% (1)
2017	2.5% (1)	2.5% (1)	2.5% (1)
2018	2.7% (1)	2.7% (1)	2.7% (1)
2019	2.7% (1)	2.7% (1)	2.7% (1)
2020	2.3% (2)	2.3% (2)	2.3% (2)
2021-2030	1.3% (2)	1.6% (3)	1.5% (4)
2031-2040	1.4% (2)	1.4% (3)	1.4% (4)
2041-2050	0.9% (2)	1.4% (3)	1.2% (4)

(1) Пролетна макроикономическа прогноза на Министерство на финансите 2016 г., март 2016 г.

(2) Тенденции за развитие на енергетиката, транспорта и емисиите на парниковите газове в ЕС към 2050, референтен сценарий 2013, прогноза за България

(3) Тенденции за развитие на енергетиката, транспорта и емисиите на парниковите газове в ЕС към 2050, референтен сценарий 2013 - изчислено на база прогноза за EU-28 и коеф. на еластичност спрямо БВП на България

(4) Средна стойност между оптимистична и песимистична прогноза

Фигура 2-2. Дългосрочни прогнози за реалния ръст на БВП на Република България

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

За бъдеща работа ще бъде използвана реалистичната прогноза за реалния ръст на БВП. На тази база е определен реалния ръст на БВП по области като е използван средно годишен коефициент на еластичност определен за периода 2007–2014 г..(табл.2-3 и фиг.2-3).

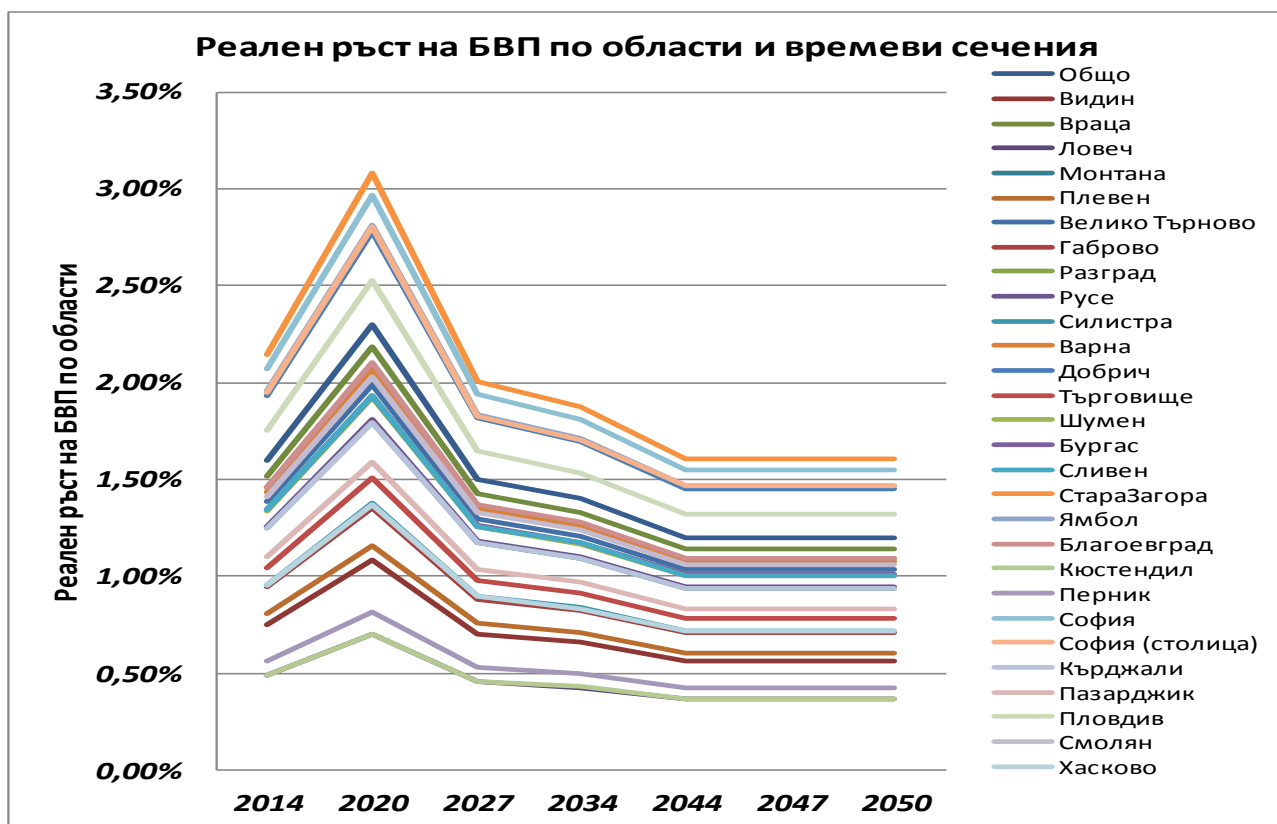
Таблица 2-3 Дългосрочна прогноза на реалния ръст на БВП на България по области

	2014	2020	2027	2034	2044	2047	2050
Общо	1,60%	2,30%	1,50%	1,40%	1,20%	1,20%	1,20%
Видин	0,75%	1,08%	0,71%	0,66%	0,56%	0,56%	0,56%
Враца	1,52%	2,18%	1,42%	1,33%	1,14%	1,14%	1,14%
Ловеч	0,49%	0,70%	0,46%	0,43%	0,37%	0,37%	0,37%
Монтана	1,25%	1,80%	1,18%	1,10%	0,94%	0,94%	0,94%
Плевен	0,81%	1,16%	0,76%	0,71%	0,61%	0,61%	0,61%
Велико Търново	1,38%	1,99%	1,30%	1,21%	1,04%	1,04%	1,04%
Габрово	0,94%	1,36%	0,88%	0,83%	0,71%	0,71%	0,71%
Разград	1,46%	2,09%	1,37%	1,27%	1,09%	1,09%	1,09%
Русе	1,26%	1,81%	1,18%	1,10%	0,94%	0,94%	0,94%
Силистра	0,96%	1,37%	0,90%	0,84%	0,72%	0,72%	0,72%
Варна	1,43%	2,06%	1,35%	1,26%	1,08%	1,08%	1,08%
Добрич	1,94%	2,78%	1,81%	1,69%	1,45%	1,45%	1,45%
Търговище	1,05%	1,51%	0,98%	0,92%	0,79%	0,79%	0,79%
Шумен	1,34%	1,92%	1,25%	1,17%	1,00%	1,00%	1,00%
Бургас	1,35%	1,94%	1,26%	1,18%	1,01%	1,01%	1,01%
Сливен	1,34%	1,93%	1,26%	1,17%	1,01%	1,01%	1,01%
Стара Загора	2,14%	3,08%	2,01%	1,88%	1,61%	1,61%	1,61%
Ямбол	1,96%	2,81%	1,83%	1,71%	1,47%	1,47%	1,47%
Благоевград	1,46%	2,10%	1,37%	1,28%	1,10%	1,10%	1,10%
Кюстендил	0,49%	0,71%	0,46%	0,43%	0,37%	0,37%	0,37%
Перник	0,57%	0,81%	0,53%	0,50%	0,42%	0,42%	0,42%
София	2,07%	2,97%	1,94%	1,81%	1,55%	1,55%	1,55%
София (столица)	1,95%	2,81%	1,83%	1,71%	1,46%	1,46%	1,46%
Кърджали	1,25%	1,80%	1,17%	1,09%	0,94%	0,94%	0,94%
Пазарджик	1,11%	1,59%	1,04%	0,97%	0,83%	0,83%	0,83%
Пловдив	1,76%	2,53%	1,65%	1,54%	1,32%	1,32%	1,32%
Смолян	1,41%	2,03%	1,33%	1,24%	1,06%	1,06%	1,06%
Хасково	0,95%	1,37%	0,89%	0,83%	0,72%	0,72%	0,72%

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

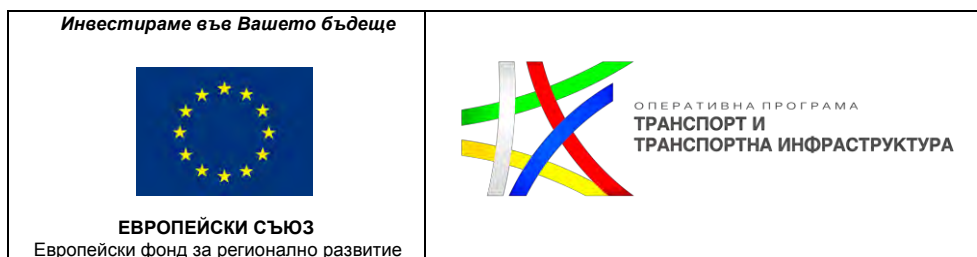
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-3 Дългосрочна прогноза на реалния ръст на БВП на България по области

Може да се види, че над средния за страната реален ръст ще се реализира в областите Стара Загора, София, София – град, Ямбол и Добрич, а около средния за страната в областите Пловдив, Варна, Бургас, Сливен, Благоевград, Разград, Велико Търново и Враца.

Като са използвани прогнозите за реалния ръст на БВП по области са определени и нарастванията на БВП спрямо базовата 2014 г. Те са представени в табл. 2-4 и от фиг. 2-4 до фиг. 2-9.

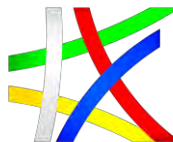
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-4 Нарастване на БВП по области спрямо базовата 2014 г.

	2020	2027	2034	2044	2047	2050
За страната	1,1631	1,2908	1,4270	1,6269	1,6862	1,7476
Видин	1,0742	1,1284	1,1831	1,2586	1,2801	1,3019
Враца	1,1543	1,2744	1,4018	1,5877	1,6425	1,6993
Ловеч	1,0477	1,0819	1,1157	1,1616	1,1745	1,1874
Монтана	1,1260	1,2220	1,3220	1,4652	1,5069	1,5498
Плевен	1,0798	1,1384	1,1978	1,2802	1,3036	1,3274
Велико Търново	1,1398	1,2474	1,3605	1,5241	1,5720	1,6215
Габрово	1,0936	1,1632	1,2342	1,3337	1,3622	1,3913
Разград	1,1476	1,2619	1,3827	1,5581	1,6098	1,6631
Русе	1,1267	1,2232	1,3238	1,4681	1,5101	1,5533
Силистра	1,0950	1,1656	1,2378	1,3390	1,3681	1,3977
Варна	1,1453	1,2575	1,3760	1,5478	1,5983	1,6504
Добрич	1,1999	1,3609	1,5362	1,7999	1,8794	1,9625
Търговище	1,1044	1,1827	1,2631	1,3766	1,4093	1,4428
Шумен	1,1349	1,2383	1,3467	1,5028	1,5485	1,5955
Бургас	1,1359	1,2402	1,3496	1,5073	1,5535	1,6010
Сливен	1,1354	1,2393	1,3482	1,5051	1,5510	1,5984
Стара Загора	1,2232	1,4059	1,6075	1,9154	2,0092	2,1076
Ямбол	1,2023	1,3654	1,5433	1,8113	1,8923	1,9768
Благоевград	1,1482	1,2630	1,3843	1,5607	1,6126	1,6663
Кюстендил	1,0478	1,0820	1,1160	1,1620	1,1749	1,1879
Перник	1,0554	1,0952	1,1350	1,1891	1,2043	1,2198
София	1,2147	1,3894	1,5812	1,8725	1,9610	2,0536
София (столица)	1,2018	1,3645	1,5418	1,8089	1,8895	1,9737
Кърджали	1,1257	1,2214	1,3211	1,4639	1,5055	1,5482
Пазарджик	1,1104	1,1935	1,2793	1,4009	1,4360	1,4720
Пловдив	1,1802	1,3232	1,4771	1,7058	1,7741	1,8451
Смолян	1,1431	1,2536	1,3700	1,5385	1,5880	1,6391
Хасково	1,0947	1,1651	1,2371	1,3379	1,3668	1,3963

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Ръст на БВП за 2020 г. спрямо 2014 г.

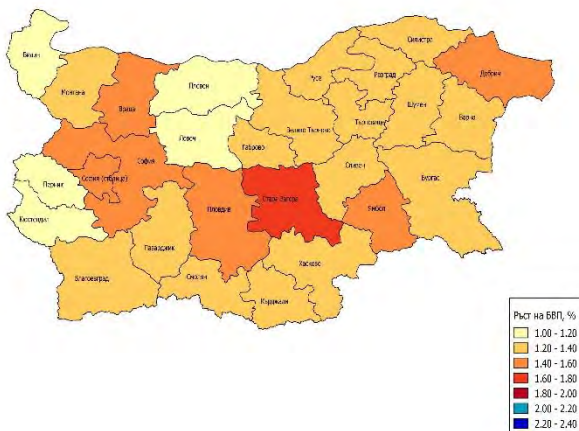
Фигура 2-4 нарастване на БВП по области в 2020 г. спрямо 2014 г.

Ръст на БВП за 2027 г. спрямо 2014 г.

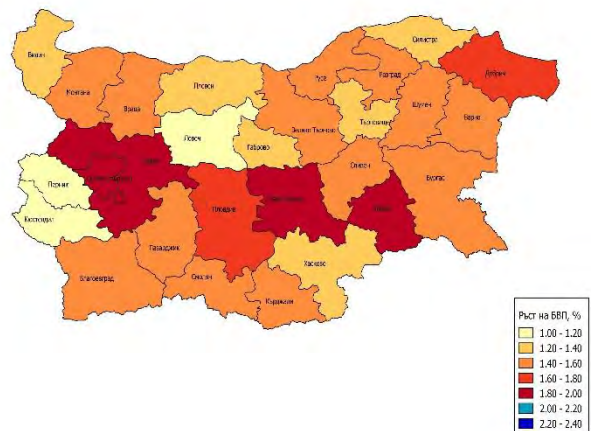
Фигура 2-5 нарастване на БВП по области в 2027 г. спрямо 2014 г.

Ръст на БВП за 2034 г. спрямо 2014 г.

Фигура 2-6 нарастване на БВП по области в 2034 г. спрямо 2014 г.

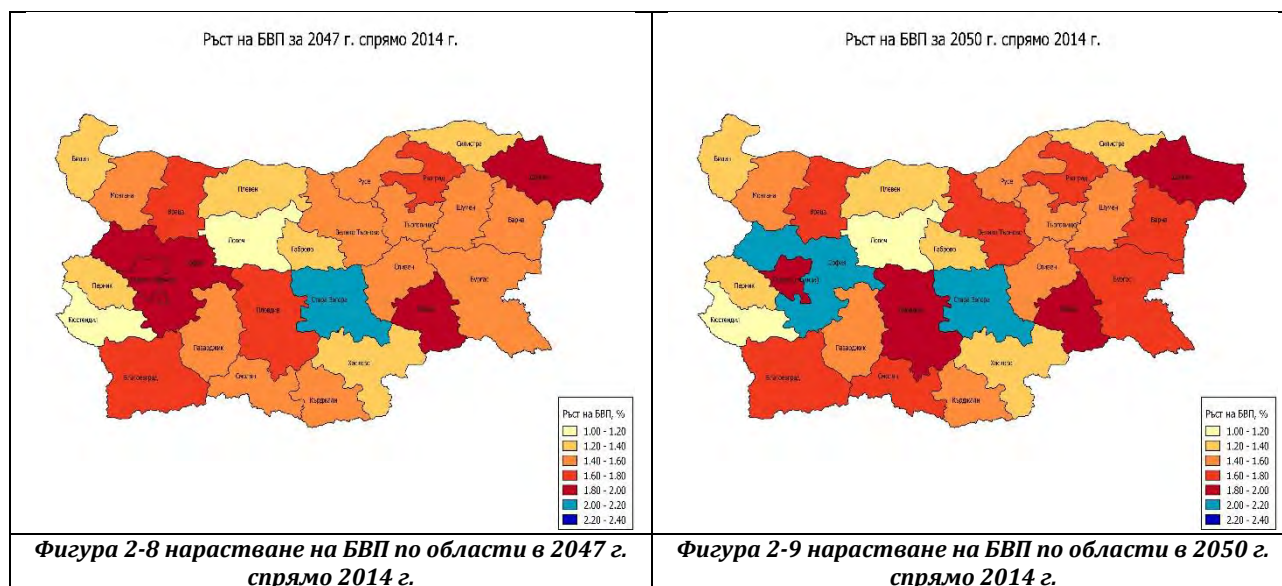
Ръст на БВП за 2044 г. спрямо 2014 г.

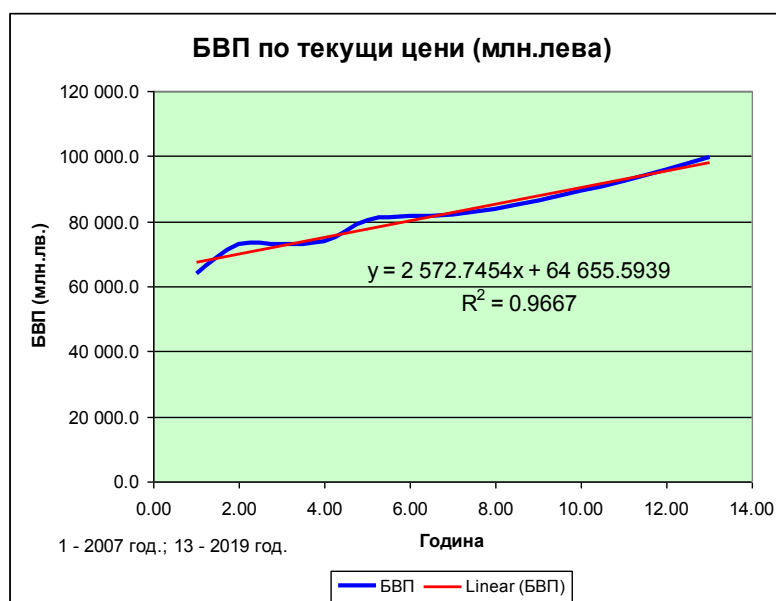
Фигура 2-7 нарастване на БВП по области в 2044 г. спрямо 2014 г.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

На фиг. 2-10 е представен БВП по текущи цени в млн. лв. за периода 2007–2019 г. и на тази база е получена прогнозна зависимост.

Фигура 2-10 БВП на Република България в текущи цени в млн. лв.

Прогнозната зависимост е следната:

$GDP = 2572.7454 * t + 64655.5939$, където GDP е стойността на БВП в текущи цени в млн. лв., а t е поредната година като $t=1$ за 2007 г., $t=2$ за 2008 г. и т.н.

Въз основа на горните прогнози на реалния ръст на БВП и на получената прогнозна зависимост за определяне на БВП в текущи цени са направени дългосрочни прогнози на БВП общо за страната по области и по райони на планиране на номиналния ръст на БВП и на

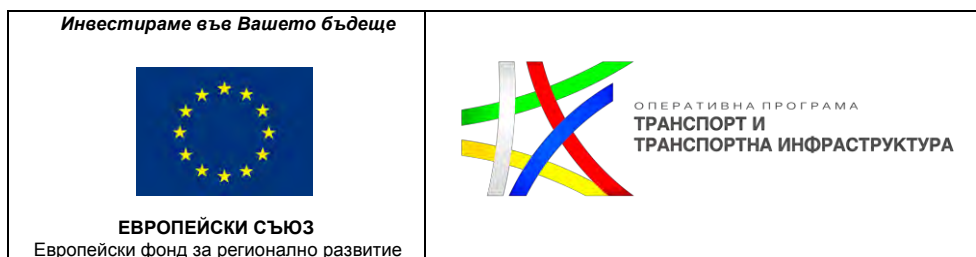
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

дефлатора (табл. 2-5). За получаване на БВП в текущи цени по области са определени коефициенти на еластичност на номиналния ръст на БВП на всяка област спрямо този на страната (средно годишен коефициент на еластичност определен за периода 2007–2014 г.).

Прогнозите на БВП получени чрез прогнозната зависимост и чрез сумиране на прогнозите на БВП по области се различават с $\pm 0,3\%$. В таблица 2-5 времевите сечения са 2008 г., 2014 г. (базова година), 2020 г., 2027 г., 3034 г. (задължителни сечения изисквани от възложителя), 2044 г. (30 годишен период след базовата година), 2047 г. (30 годишен период след годината на завършване на проекта) и 2050 г.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-5 Дългосрочна прогноза на БВП на Република България по области и по райони на планиране

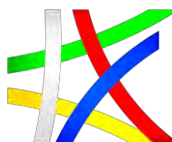
Коеф. на еластичност	Години		2008	2014	2020	2027	2034	2044	2047	2050
	БВП прогноза	(млн. лв.)	73 094,8	83 612,0	100 409,4	118 321,4	136 412,3	162 551,9	170 458,7	178 394,4
	БВП реален ръст	(%)	6,200%	1,600%	2,300%	1,500%	1,400%	1,200%	1,200%	1,200%
	БВП номинален ръст	(%)	14,264%	2,002%	0,939%	2,220%	1,939%	1,644%	1,572%	1,507%
	Дефлатор	(%)	8,06%	0,40%	-1,36%	0,72%	0,54%	0,44%	0,37%	0,31%
	Общо		73 094,8	83 612,0	100 409,4	118 321,4	136 412,3	162 551,9	170 458,7	178 394,4
0,43	Северозападен	Видин	611,8	633,1	686,7	737,8	784,8	846,0	863,3	880,1
0,91		Враца	1 549,7	1 702,5	2 017,5	2 344,8	2 667,9	3 123,0	3 258,3	3 393,0
0,27		Ловеч	1 014,7	1 091,5	1 148,2	1 200,7	1 247,6	1 307,2	1 323,8	1 339,8
0,75		Монтана	921,3	978,5	1 124,7	1 272,3	1 414,2	1 609,0	1 665,9	1 722,1
0,47		Плевен	1 679,7	1 842,6	2 011,7	2 174,0	2 323,6	2 520,1	2 575,8	2 630,1
0,83	Северен централен	Велико Търново	1 684,8	1 964,1	2 291,6	2 627,0	2 953,6	3 407,7	3 541,5	3 674,2
0,55		Габрово	1 019,7	1 157,9	1 284,1	1 407,1	1 521,9	1 674,7	1 718,4	1 761,2
0,87		Разград	779,7	902,2	1 061,5	1 225,9	1 387,2	1 613,1	1 679,9	1 746,4
0,75		Русе	1 962,5	2 097,2	2 412,4	2 730,6	3 036,9	3 457,6	3 580,5	3 702,0
0,56		Силистра	688,4	711,9	790,7	867,6	939,5	1 035,3	1 062,7	1 089,6
0,86	Североизточен	Варна	4 992,6	5 498,9	6 453,6	7 436,6	8 398,8	9 743,4	10 140,7	10 535,6
1,17		Добрич	1 246,1	1 423,3	1 768,6	2 144,4	2 530,3	3 096,7	3 269,8	3 444,3
0,62		Търговище	756,4	866,0	972,1	1 076,7	1 175,3	1 308,0	1 346,2	1 383,7
0,80		Шумен	1 229,5	1 312,9	1 523,7	1 738,4	1 946,6	2 234,7	2 319,3	2 403,2
0,81	Югоизточен	Бургас	3 818,2	4 217,7	4 900,4	5 596,5	6 272,2	7 208,2	7 483,2	7 755,8
0,80		Сливен	1 049,4	1 173,3	1 362,4	1 555,2	1 742,2	2 001,2	2 077,3	2 152,7
1,30		Стара Загора	3 254,2	3 831,1	4 873,5	6 034,2	7 249,3	9 070,0	9 634,1	10 205,9
1,19		Ямбол	749,4	897,6	1 118,1	1 358,6	1 605,9	1 969,9	2 081,2	2 193,5
0,88	Югозападен	Благоевград	2 149,7	2 460,3	2 896,6	3 347,1	3 789,4	4 409,0	4 592,4	4 774,9
0,27		Кюстендил	865,2	931,5	980,0	1 024,9	1 065,1	1 116,2	1 130,3	1 144,0
0,32		Перник	1 094,5	963,5	1 022,6	1 077,9	1 127,6	1 191,4	1 209,2	1 226,4
1,26		София	2 246,7	2 799,1	3 530,5	4 338,1	5 177,7	6 426,2	6 811,1	7 200,5
1,18		София (столица)	27 433,2	32 282,7	40 190,6	48 812,5	57 678,3	70 715,1	74 703,5	78 725,2
0,74	Южен централен	Кърджали	892,6	970,0	1 114,6	1 260,4	1 400,7	1 593,1	1 649,3	1 704,8
0,65		Пазарджик	1 858,7	2 092,2	2 364,1	2 634,0	2 889,9	3 236,1	3 336,1	3 434,6
1,06		Пловдив	5 057,7	6 229,8	7 585,6	9 032,4	10 492,8	12 599,4	13 235,5	13 873,4
0,85		Смолян	936,4	953,5	1 116,5	1 284,0	1 447,6	1 675,8	1 743,2	1 810,0
0,56		Хасково	1 551,8	1 627,2	1 806,7	1 981,9	2 145,6	2 363,7	2 426,1	2 487,3
	Северозападен		5 777,2	6 248,1	6 988,7	7 729,6	8 438,0	9 405,4	9 687,0	9 965,1
	Северен централен		6 135,0	6 833,2	7 840,2	8 858,1	9 839,1	11 188,5	11 583,1	11 973,4
	Североизточен		8 224,6	9 101,2	10 718,1	12 396,1	14 051,0	16 382,8	17 076,0	17 766,7
	Югоизточен район		8 871,3	10 119,6	12 254,4	14 544,4	16 869,7	20 249,3	21 275,8	22 307,9
	Югозападен		33 789,4	39 437,0	48 620,3	58 600,6	68 838,1	83 857,9	88 446,6	93 071,1
	Южен централен		10 297,2	11 872,8	13 987,6	16 192,7	18 376,6	21 468,1	22 390,2	23 310,2
	Общо		73 094,8	83 612,0	100 409,4	118 321,4	136 412,3	162 551,9	170 458,7	178 394,4

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

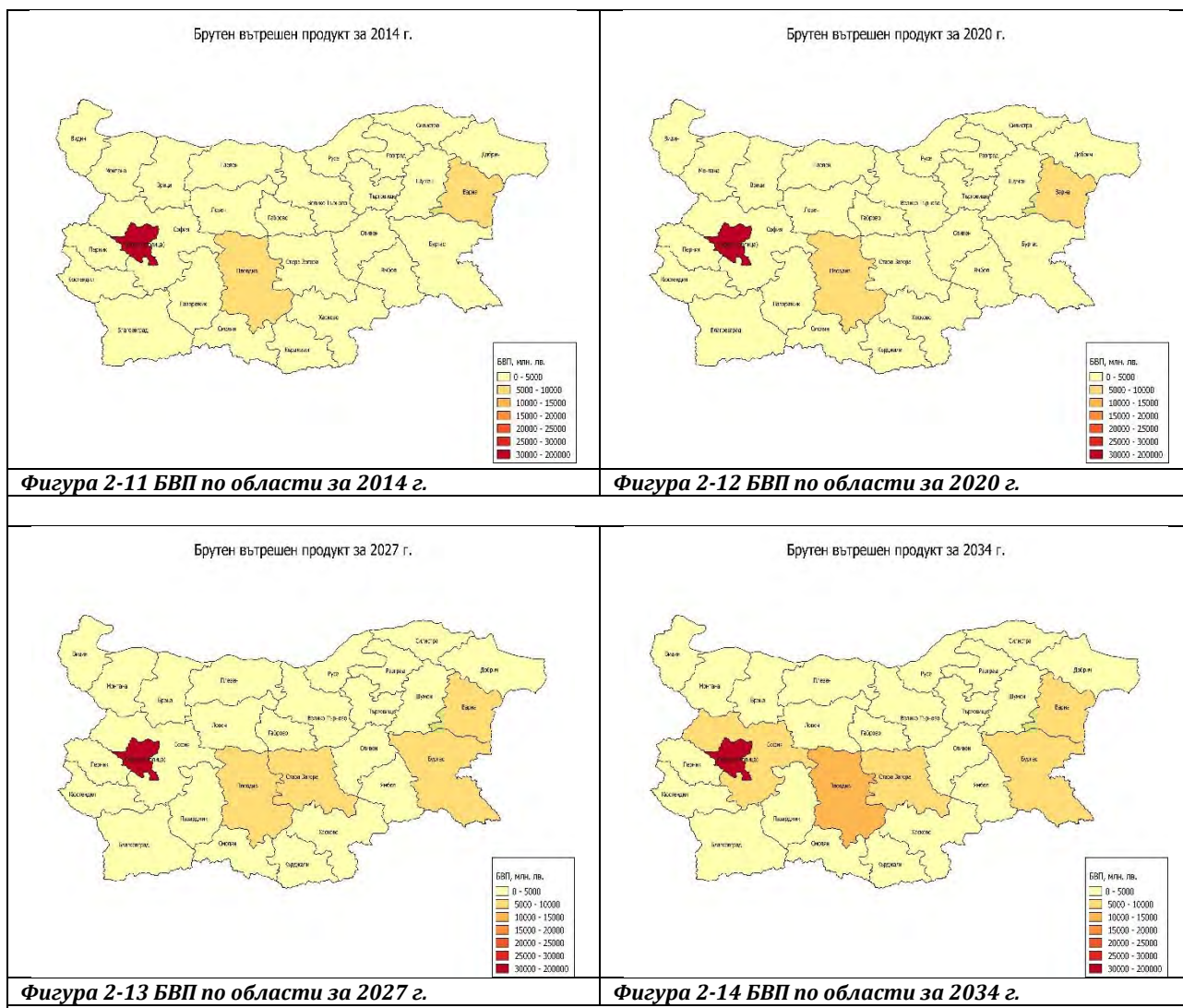
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ТРАНСПОРТ И
ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

На фиг. 2-11 до фиг. 2-16 е представена динамиката на изменение на БВП по области и по времеви сечения.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

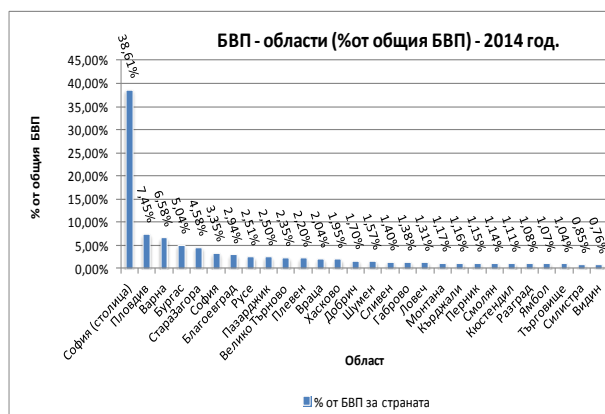

Фигура 2-15 БВП по области за 2044 г.

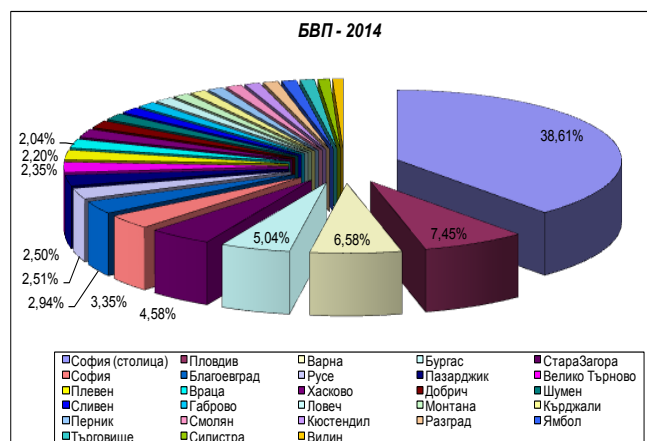

Фигура 2-16 БВП по области за 2047 г.

На фиг. 2-17 и фиг. 2-18 е показан дялът на всяка област в общия БВП.

Фигура 2-17. Сортирани дялове на БВП по области

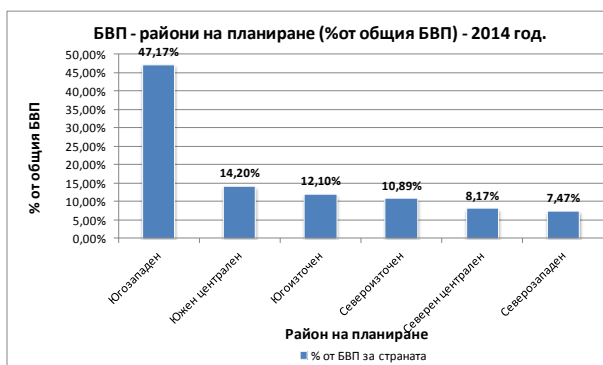
Фигура 2-18. Дялове на БВП по области

Вижда се, че повече от една трета (38,61%) от БВП се формира в област София (столица). Следващите области са Пловдив с 7,45%, Варна с 6,58%, Бургас с 5,04%, Стара Загора с 4,58% и София с 3,35%. Областите с най-малък дял в БВП са Видин с 0,76% и Силистра с 0,85%.

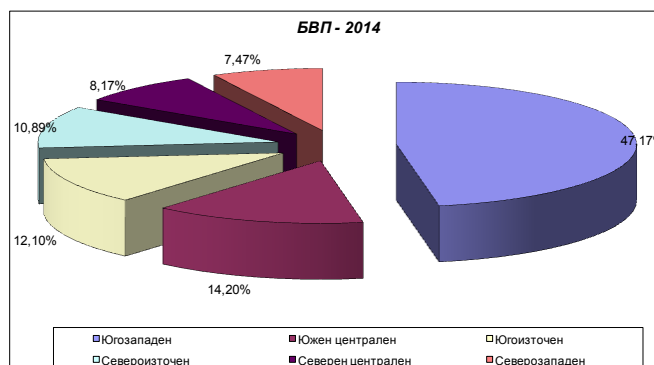
На фиг. 2-19 и фиг. 2-20 е показан приноса на районите на планиране в БВП.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-19. Сортирани дялове на БВП по райони на планиране

Фигура 2-20. Дялове на БВП по райони на планиране

Около половината от БВП (47,17%) се формира в Югозападния район на планиране. До голяма степен това е предопределено от присъствието на областите София (столица) и София.

1.2.БДС ОБЩО И ПО ОБЛАСТИ

БДС е средно 86,06% от БВП, определена на база периода 2007–2013 г. като за аграрния сектор БДС е 4,69% от БВП, за индустриалния сектор е 25,17% от БВП и за сектора услуги е 56,20% от БВП. Най-голям дял в БДС има сектора на услугите – 65,31% от общата добавена стойност. Индустриалният сектор има дял от 29,24% и аграрният сектор има най-малък дял от 5,45% (табл. 2-6).

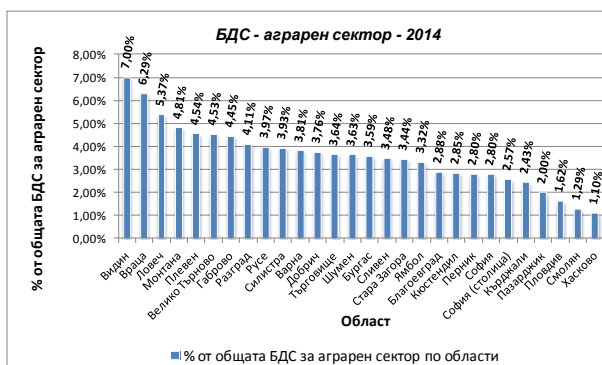
Таблица 2-6 БДС по сектори

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
БДС по икономически сектори	МЛН.ЛВ.							
БВП	63 970.2	73 094.8	72 843.8	73 780.1	80 099.9	81 543.7	81 971.0	83 612.0
БДС - общо	54 360.3	61 532.6	63 217.7	63 985.0	69 965.8	70 375.0	70 575.8	71 956.3
Аграрен сектор	2 951.0	4 277.4	3 092.8	3 165.7	3 707.7	3 741.7	3 769.8	3 920.0
Индустриален сектор	16 596.9	18 134.9	19 255.5	17 596.9	20 741.7	20 794.2	19 447.6	21 041.5
Сектор услуги	34 812.4	39 120.3	40 869.3	43 222.4	45 516.4	45 839.1	47 358.4	46 994.9
	54 360.3	61 532.6	63 217.7	63 985.0	69 965.8	70 375.0	70 575.8	71 956.3
Дялове на БДС по сектори	%							
Аграрен сектор	5.43%	6.95%	4.89%	4.95%	5.30%	5.32%	5.34%	5.45%
Индустриален сектор	30.53%	29.47%	30.46%	27.50%	29.65%	29.55%	27.56%	29.24%
Сектор услуги	64.04%	63.58%	64.65%	67.55%	65.06%	65.14%	67.10%	65.31%

Във фиг. 2-21 до 2-28 са представени стойностите на БДС по сектори – аграрен, индустриален, услуги и общо, по области като дялове от общата БДС за страната за 2014 г.

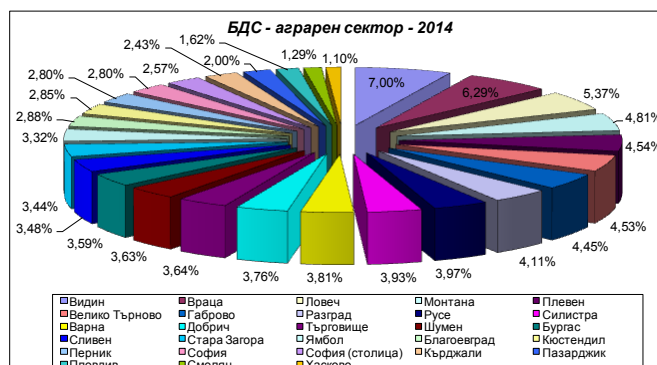

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ и собствени изчисления

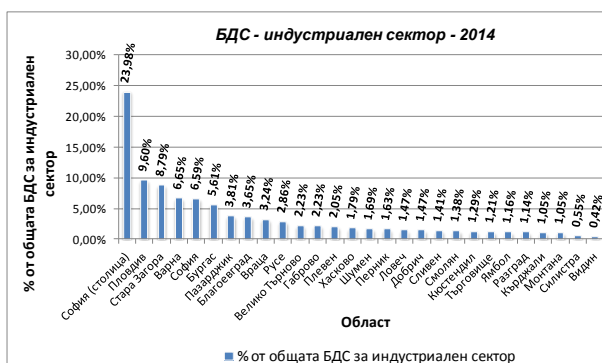
Фигура 2-21 Сортирани дялове на БДС за аграрен сектор по области

Източник: НСИ и собствени изчисления

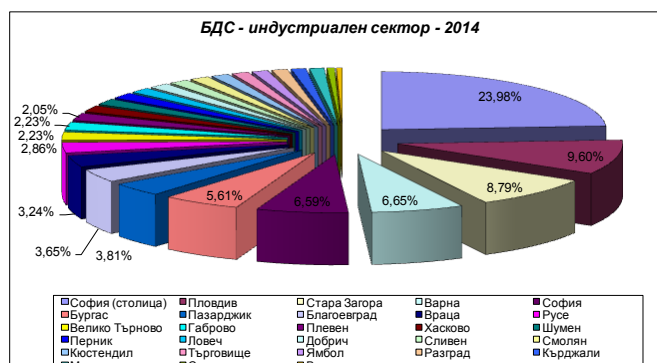
Фигура 2-22 Дялове на БДС за аграрен сектор по области

БДС за аграрния сектор е разпределена равномерно по области. Най-големи са дяловете на областите Видин (7,00%), Враца (6,29%), Ловеч (5,37%), Монтана (4,81%), Плевен (4,54%), Велико Търново (4,53%), Габрово (4,45%) и Разград (4,11%). Най-малък принос към БДС имат областите Хасково (1,10%) и Смолян (1,29%).

Източник: НСИ и собствени изчисления

Фигура 2-23 Сортирани дялове на БДС за индустриален сектор по области

Източник: НСИ и собствени изчисления

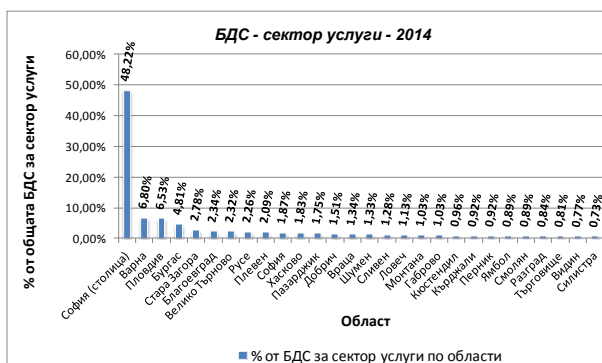
Фигура 2-24 Дялове на БДС за индустриален сектор по области

БДС за индустриалния сектор е разпределена неравномерно по области. Най-голям е делът на област София (столица) (23,98%). Високи дялове имат областите Пловдив (9,60%), Стара Загора (8,79%), Варна (6,65%), София (6,59%) и Бургас (5,61%). Най-малък принос към БДС за индустриалния сектор имат областите Видин (0,42%), Силистра (0,55%), Монтана (1,05%) и Кърджали (1,05%).

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

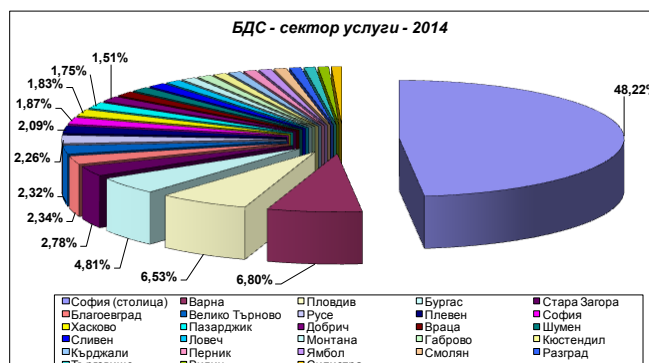

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ и собствени изчисления

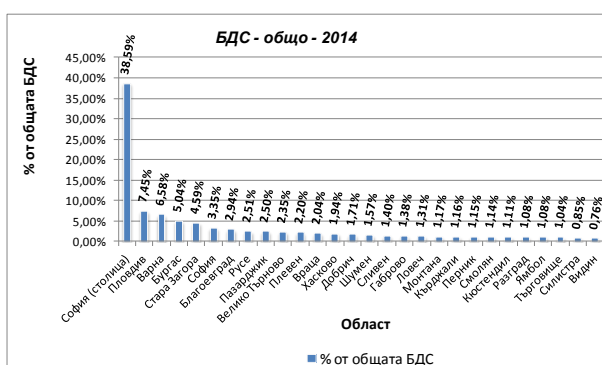
Фигура 2-25 Сортирани дялове на БДС за сектор услуги по области

Източник: НСИ и собствени изчисления

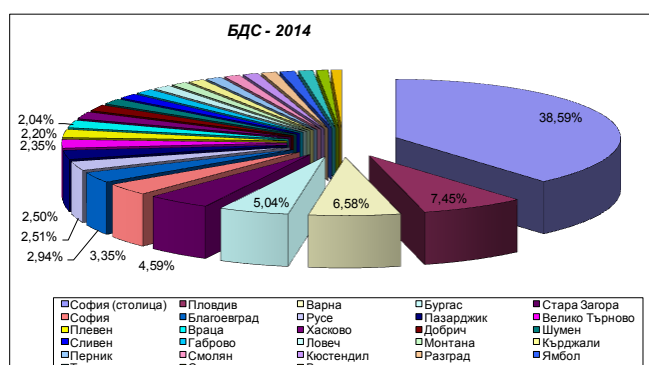
Фигура 2-26 Дялове на БДС за сектор услуги по области

БДС за сектора услуги е разпределена също неравномерно по области. Най-голям е делът на област София (столица) (48,22%). Почти половината от БДС в този сектор се формира в столицата. Високи дялове имат областите Варна (5,80%), Пловдив (5,53%) и Бургас (4,81%). Най-малък принос към БДС за сектора на услугите имат областите Силистра (0,73%), Видин (0,77%), Търговище (0,81%), Разград (0,84%), Смолян (0,89%), Ямбол (0,89%), Перник (0,92%), Кърджали (0,92%) и Кюстендил (0,96%).

Източник: НСИ и собствени изчисления

Фигура 2-27. Сортирани дялове на БДС по области

Източник: НСИ и собствени изчисления

Фигура 2-28. Дялове на БДС по области

Следвайки неравномерното разпределение на БДС за индустриалния сектор и за сектора на услугите, общата БДС за всички сектори също е разпределена неравномерно по области. Най-голям е делът на област София (столица) (38,59%). Повече от една трета от общата БДС се формира в столицата. Високи дялове имат областите Пловдив (7,43%), Варна (6,58%), Бургас (5,04%), Стара Загора (4,59%) и София (3,35%). Най-малък принос към БДС имат областите Видин (0,76%) и Силистра (0,85%).

1.3. ИНФЛАЦИЯ

На фиг. 2-29 е представена динамиката на изменението на инфлацията в Република България за периода от 2000 г. до 2015 г.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ (<http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=14>) и БНБ

Фигура 2-29 Нива и динамика на инфлацията

Инфлацията в България има среден ръст за периода 2000–2005 г. от 6,17% за разлика от периода след това, през който имаме пикова стойност през 2008 г. от 12,3% и рязък спад след това до нива от 2-3%, дължащо се на влиянието на световната финансова и икономическа криза и започналия период на ниски лихви и дефлация. В периода 2014–2015 г. има дефлация. Периодът на дефлация може да се запази, докато икономиките на развитите страни не реализират по-висок икономически ръст и след като се премине към увеличаване на лихвите.

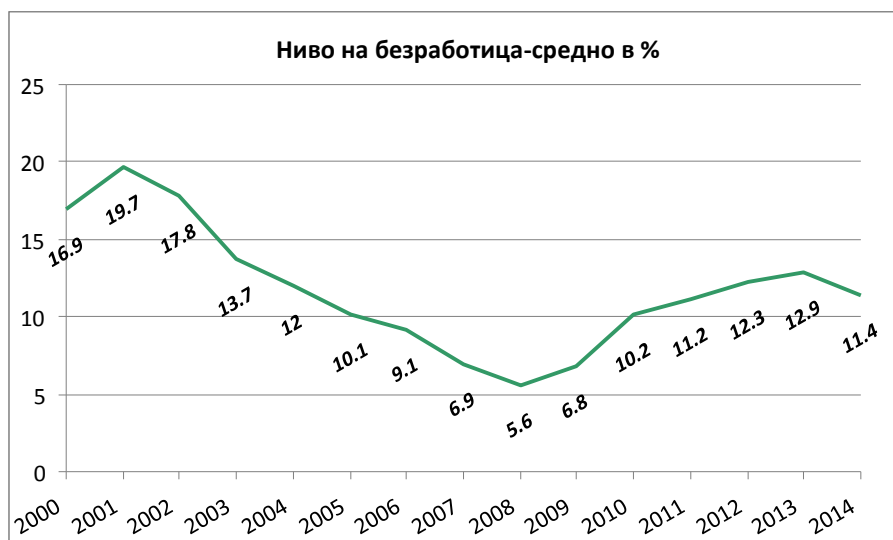
1.4. БЕЗРАБОТИЦА

Както е видно от представената графика (фиг.2-30) в Република България безработицата обективно е намалявала като е достигнала нива по-ниски от средните за ЕС през 2008 г. След това започва ръст, който се дължи отново на влиянието на световната икономическа криза. След 2013 г. икономиката започва да се възстановява и коефициентът на безработица започва да намалява като за 2014 г. е 11,4%.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-30 Коефициент на безработица

Източник: НСИ

1.5. ВАЛУТЕН КУРС

От началото на 1999 г. в България има фиксиран курс на еврото от 1.95583 лв./€.

1.6. ДАНЪЧНА ТЕЖЕСТ

Съгласно представената графика (фиг.2-31), данъчната тежест непрекъснато е намалявала през последните години и запазва ниското си ниво и до момента.

Данъчната тежест върху разходите за труд се определя като процент на данъка върху брутните доходи от заплата плюс социалните осигурителни вноски за сметка на наетото лице и на работодателя от общите разходи за труд. Общите разходи за труд се определят като сума от брутната заплата плюс социалните осигурителни вноски за сметка на работодателя плюс данък върху ведомостта за заплати, платим от работодателя (този вид данък не се прилага в България).

Определянето на данъчната тежест става по следния начин:

Данъчна тежест върху разходите за труд = $100 \cdot (\text{Д} + \text{СОВл} + \text{СОВр}) / (\text{БЗ} + \text{СОВр} + \text{Дв})$,
където:

- Д - данъкът върху дохода на физическите лица.
- СОВл - социални осигурителни вноски за сметка на наетото лице
- СОВр - социални осигурителни вноски за сметка на работодателя
- БЗ - брутната заплата, изчислена като 67% от заплата на СР.
- Дв - данък върху ведомостта за заплати, платим от работодателя (този вид данък не се прилага в България).

- СР - среден работник, работещ на пълно работно време и получаващ средната заплата в индустрията и услугите - сектори от С до К на НКИД-2003 от 2000 до 2007 г., а от 2008 г. в сектори от В до N на КИД-2008.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

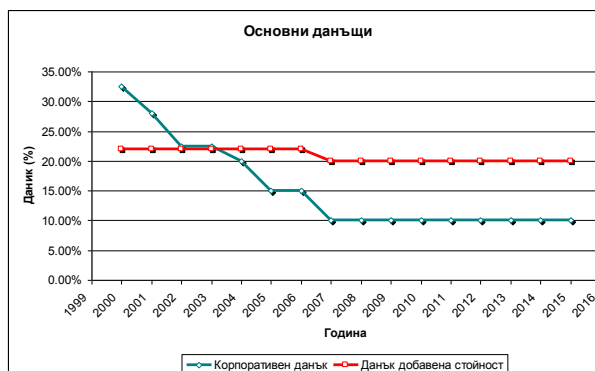
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ

Фигура 2-31 Данъчна тежест върху разходите за труд

Динамиката на изменение на основните данъци са представени на фиг.2-32.

Фигура 2-32 Основни данъци

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

2. ДЕМОГРАФСКИ АНАЛИЗ

2.1. РАЖДАЕМОСТ

През 2014 г. в страната са регистрирани 68 083 родени деца, като от тях 67 585 (99.3%) са живородени. В сравнение с предходната година броят на живородените се увеличава с 1 007 деца или с 1.5%.

Коефициентът на обща раждаемост (брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината) през 2014 г. е 9.4‰, а през 2013 г. и 2012 г. той е бил съответно 9.2 и 9.5‰.

Броят на живородените момчета (34 735) е с 1 885 по-голям от този на живородените момичета (32 850) или на 1 000 родени момчета се падат 946 момичета.

В градовете и селата живородени са съответно 50 704 и 16 881 деца. Коефициентът на раждаемост в градовете е 9.6‰, а в селата - 8.7‰.

Коефициентът на раждаемост общо за ЕС-28 през 2013 г. е 10.0‰ по данни на Евростат. Най-високо равнище на раждаемост от европейските страни има Ирландия - 15.0‰, следват Франция (12.4‰) и Обединеното кралство (12.1‰).

Равнището на раждаемостта в България е малко над нивото на раждаемостта в Испания и Румъния - по 9.1‰, и Унгария - 9.0‰. С най-нисък коефициент на раждаемост в Европейския съюз са Германия, Гърция и Италия - по 8.5‰.

В регионален аспект най-висока е раждаемостта в областите Сливен - 12.4‰, София (столица) - 10.5‰, и Бургас - 10.2‰. Освен в тези три области по-висока от общата за страната е раждаемостта в областите Варна, Ямбол и Пловдив - по 9.8‰, следвани от областите Пазарджик и Стара Загора - съответно 9.7 и 9.5‰. Във всички останали области раждаемостта е по-ниска от средната за страната като най-ниски стойности се наблюдават в областите Смолян (6.4‰), Габрово (6.6‰) и Видин (7.0‰).

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години), или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението.

Броят на жените във фертилна възраст към 31.12.2014 г. е 1 580 хил., като спрямо предходната година той намалява с над 21 хил., а спрямо 2001 г. - с над 306 хил. жени.

Съществено значение за намалението на раждаемостта оказват и измененията във възрастовата структура на родилните контингенти. Близко 90% от ражданията се осъществяват от жените на възраст от 15 до 34 години, които през 2014 г. са 818 хил. и са намалели спрямо 2013 г. с 2.6%, а в сравнение с 2001 г. - с 25.1%. Броят на жените в тази възрастова група намалява основно поради по-малкия брой момичета, които влизат във фертилна възраст и емиграционните процеси.

През 2014 г. броят на децата, родени от майки под 18 години, е 3 130 и спрямо 2013 г. намалява със 124 деца. Запазва се тенденцията на увеличаване на броя на децата, родени от жени на възраст над 40 години - от 1 276 през 2013 г. на 1 517 през 2014 г.

Тоталният коефициент на плодовитост (среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзравовата плодовитост през отчетната година) е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. През 2014 г. средният брой живородени деца от една жена е 1,52. За сравнение, през 2001 г. той е бил 1,24 деца, а през 2013 г. - 1,48 деца.

Средната възраст на жените при раждане на първо дете се увеличава от 26,5 години през 2013 г. на 26,7 години през 2014 г. Увеличава се и средната възраст на жените при сключване на

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

първи брак - от 27,3 през 2013 г. на 27,5 години през 2014 г. При сравняване на двата показателя се очертава обща тенденция - раждането на първо дете да предхожда сключването на брак.

През 2014 г. са регистрирани 1 200 случая на многоплодни раждания, което е с 82 случая повече отколкото през 2013 г. При 1 185 от случаите са родени по две деца, при 14 - по три, и в един случай са родени 4 деца.

От 1991 г. се наблюдава трайна тенденция на увеличаване на абсолютния брой на извънбрачните раждания. Техният относителен дял нараства от 18.5% през 1992 г. на 42.0% през 2001 г. и на 59.1% през 2013 г. През 2014 г. броят на живородените извънбрачни деца е 39 773, а делът им намалява до 58.8% от всички живородени. Относителният дял на извънбрачните раждания в селата (67.8%) е по-висок отколкото в градовете (55.9%). За 72.5% от извънбрачните раждания има данни за бащата, което означава, че тези деца най-вероятно се отглеждат в семейна среда от родители, живеещи в съжителство без брак.

В регионален аспект най-висок е относителният дял на извънбрачни раждания в областите Ловеч (76.3%), Видин (75.4%) и Сливен (73.1%). Този дял е над 50% във всички области на страната с изключение на областите Благоевград и Кърджали, където той е съответно 42.0% и 44.9%.

Последните данни в НСИ са към 2015 г. и показват намаляване на раждаемостта като броя на родените е 66 370. Броя на родените през тази година е с 1 713 по-малко в сравнение с предходната 2014 г. Раждаемостта намалява постоянно от 2009 г. до 2015 г. Това води от своя страна до слабо понижаване на плодовитостта, като през 2009 г. тя достига 1,57, което е най-високият коефициент измерен от 1992 г. насам.

2.2. СМЪРТНОСТ

Броят на умрелите през 2014 г. е 108 952 души, а коефициентът на обща смъртност (брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението) - 15.1‰. Спрямо предходната година броят на умрелите се увеличава с 4 607 случая или с 4.4%. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо.

Смъртността сред мъжете (16.1‰) продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените (14.1‰). През 2014 г. на 1 000 жени умират 1 082 мъже. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (21.6‰), отколкото в градовете (12.7‰).

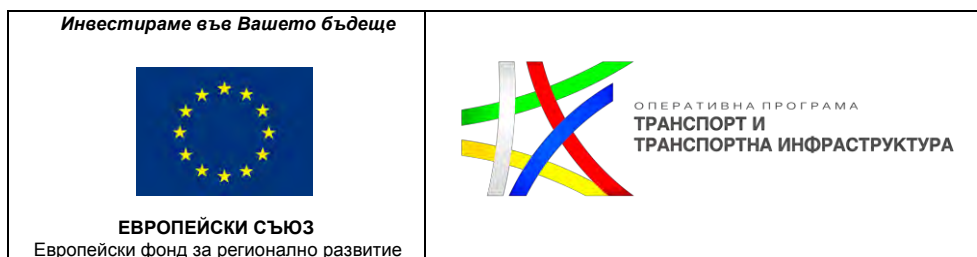
Общо за ЕС-28 коефициентът на смъртност през 2013 г. е 9.9‰. Равнището на общата смъртност на населението в България е най-високо сред европейските страни. С най-ниска смъртност са Ирландия - 6.4‰ и Кипър - 6.0‰. В Люксембург, Малта, Испания, Нидерландия и Франция коефициентът на смъртност е под 9.0‰. Освен в България значително по-висока от средната за ЕС-28 е стойността на този показател само в Латвия - 14.3‰ и Литва - 14.0‰.

С най-висока смъртност в страната са областите Видин - 22.2‰, и Монтана - 21.3‰, следвани от областите Враца (19.3‰) и Ловеч (19.1‰). Девет са областите със смъртност, по-ниска от общата за страната като най-нисък е този показател в областите София (столица) - 11.7‰, Кърджали - 12.0‰, Варна - 12.5‰, и Благоевград - 12.9‰.

Показателят за преждевременната смъртност (относителен дял на умрелите лица под 65-годишна възраст от общия брой на умиращите) през 2014 г. остава на нивото на предходната 2013 г. - 22.4%. В стойностите на показателя за преждевременната смъртност има съществени разлики при мъжете и жените. Докато умрелите жени на възраст до 64 години вкл. са 14.7% от всички умрели жени, то при мъжете този относителен дял е два пъти по-голям - 29.5%.

През 2014 г. в страната са починали 517 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност (брой умрели деца на възраст под 1 г. на 1 000 живородени) е 7.6‰. След

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

регистрираното трайно намаление на нивото на детска смъртност от 1997 г. досега, през 2014 г. коефициентът на детска смъртност за първи път се покачва с 0.3‰. През 2001 г. той е 14.4‰, през 2005 г. - 10.4‰, а през 2013 г. - 7.3‰.

В регионален аспект през 2014 г. в общо единадесет области коефициентът на детска смъртност е по-нисък от средния за страната, като най-нисък е в областите Габрово - 1.3‰, и Смолян - 2.7‰. Най-висока стойност на коефициента на детска смъртност е регистрирана в област Сливен (15.4‰), следвана от областите Хасково (12.1‰) и Силистра (12.0‰). По-висок от общия за страната и със стойности над 10.0‰ е и коефициентът на детска смъртност в областите Шумен - 11.7‰, София и Видин - по 10.6‰.

Различните равнища на смъртност сред мъжете и жените, както и сред населението в градовете и селата, определят и разликата в очакваната средна продължителност на предстоящия живот на различните групи население.

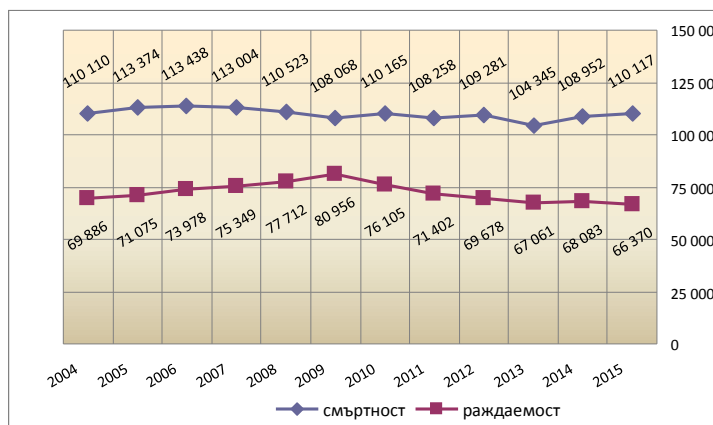
Средната продължителност на предстоящия живот общо за населението на страната, изчислена за периода 2012-2014 г., е 74,7 години и спрямо предходния период тя се увеличава с 0,2 години.

Средната продължителност на живота при мъжете е 71.2 години, докато при жените е със 7.1 години по-висока - 78.3 години. Средната продължителност на предстоящия живот е с 2.7 години по-висока за населението в градовете (75.5 години) отколкото за населението в селата (72.8 години).

Смъртността през 2015 г. има ръст спрямо 2014 г. Броят на починалите за 2015 г. е 110 117 или с 1 165 повече отколкото през 2014 г. Коефициентът на смъртност за 2015 г. (15.3 ‰) се повишава с 0.2‰ в сравнение с предишната година. Завишена смъртност се наблюдава повече при мъжете (16.3‰) в сравнение с жените (14.4‰) и по-висока смъртност има сред селското население сравнено с живеещите в градовете.

Може да се направи извод, че високата смъртност е резултат основно от смъртта на хора в напреднала възраст.

На фиг. 2-33 е представена динамиката на изменение на смъртността и раждаемостта за периода от 2004 г. до 2015 г..

Източник: НСИ

Фигура 2-33 Брой родени и умрели по години

2.3. МИГРАЦИЯ

В резултат на вътрешната миграция населението на селата намалява и на тази база се увеличават живеещите в градовете.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

С приемането на България в Европейски съюз във вътрешната миграция започват да се отчитат хората, които променят постоянния си адрес от България в друга страна, член на Общността. В същото време незначителна част от населението на тези страни се регистрира за постоянно местожителство в България. Като резултат на международната миграция, населението на страната е намаляло с 15 729 човека през 2009 г. и с 24 190 през 2010 г. След 2011 г. механичният отрицателен прираст породен от международната миграция намалява (фиг.2-34).

Източник: НСИ

Фигура 2-34 Международна миграция на населението

До 2007 г. тези данни не са били обект на наблюдение от статистиката.

През 2014 г. в преселванията между населените места в страната са участвали 94 520 лица. От всички, които са променили своето обичайно местоживее в страната, 45.7% са мъже и 54.3% - жени.

По отношение на възрастовата структура с най-голям относителен дял сред преселващите се са лицата във възрастовата група 20 - 39 години (35.8%), следвани от лицата под 20 години (25.3%). Значително по-малък е дялът (17.2%) на 40 - 59-годишните и на тези на 60 и повече навършени години - 21.7%.

Най-голямо териториално движение има по направление „град - град“ (43.5%). Значително по-малки по брой и относителен дял са миграционните потоци по направление- то „село - село“ (9.2%). Относителният дял на преселилите се от градовете в селата (26.3%) е по-голям отколкото в обратното направление - „село - град“ (21.0%).

В резултат на преселванията между градовете и селата населението на градовете е намаляло с 5 017 души, респективно с толкова се е увеличило населението в селата.

От преселващите се в страната за свое ново местоживее най-голям брой са избрали област София (столица) (17 807 души). Областите с най-големи относителни дялове в миграционния поток към област София (столица) са София - 9.6%, Благоевград - 6.8%, Пловдив - 5.9%, Враца и Варна - съответно 5.2 и 5.1%.

Най-малко преселили се в столицата има от областите Разград и Силистра - по 0.8%.

През 2014 г. 28 727 души са променили своя настоящ адрес от страната в чужбина, като от тях 54.8% са мъже. На възраст между 20 - 39 години са 55% от емигрантите. Във възрастовата

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

група 40 - 59 години относителният им дял е 25.8%. Най-младите емигранти (под 20 години) са 12.6%, а тези на 60 и повече навършени години - 6.6% от всички емигранти.

Най-предпочитани от емигрантите дестинации са Германия (19.6%), Обединеното кралство (16.1%) и Испания (15.1%).

Лицата, които са сменили местоживеенето си от чужбина в България, или потокът на имигрантите, включва български граждани, завърнали се в страната, както и граждани на други държави, получили разрешение или статут за пребиваване в страната. През 2014 г. 26 615 лица са променили своето обичайно местоживеене от чужбина в България. Относителният дял на мъжете е 55.3%, а на жените - 44.7%.

Сред дошлите да живеят в страната 35.1% са във възрастовата група 20 - 39 години, а 28.1% са на възраст 40 - 59 години. Най-младите имигранти (под 20 години) са 18.4%, а най-възрастните - на 60 и повече години - 18.5%.

Най-висок е делът на имигрантите от Турция (26.5%), Сирия (22.6%) и Руската федерация (15.2%).

2.4. ЕСТЕСТВЕН ПРИРАСТ

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на страната се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението.

Както в доста Европейски страни, България от 1990 г. насам има отрицателен естествен прираст. В абсолютен размер през 2015 г. това са - 43747 човека. До 2009 г. има устойчива тенденция на намаляване на отрицателния естествен прираст, но от 2010 г. започва отново обратната тенденция, като през 2015 г. достига до - 6.2 ‰ (фиг. 2-35). На фиг. 2-36 са представени коефициентите на раждаемост, смъртност и естествен прираст и динамиката на тяхната промяна в периода 2000–2015 г.

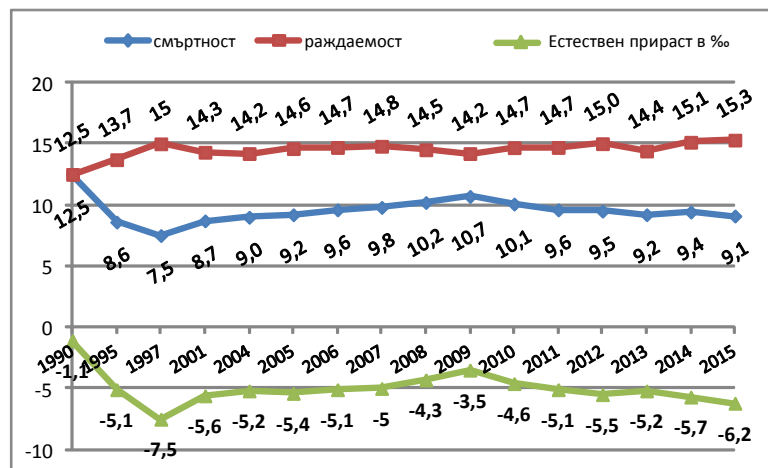

Фигура 2-35 Естествен прираст

Източник: НСИ

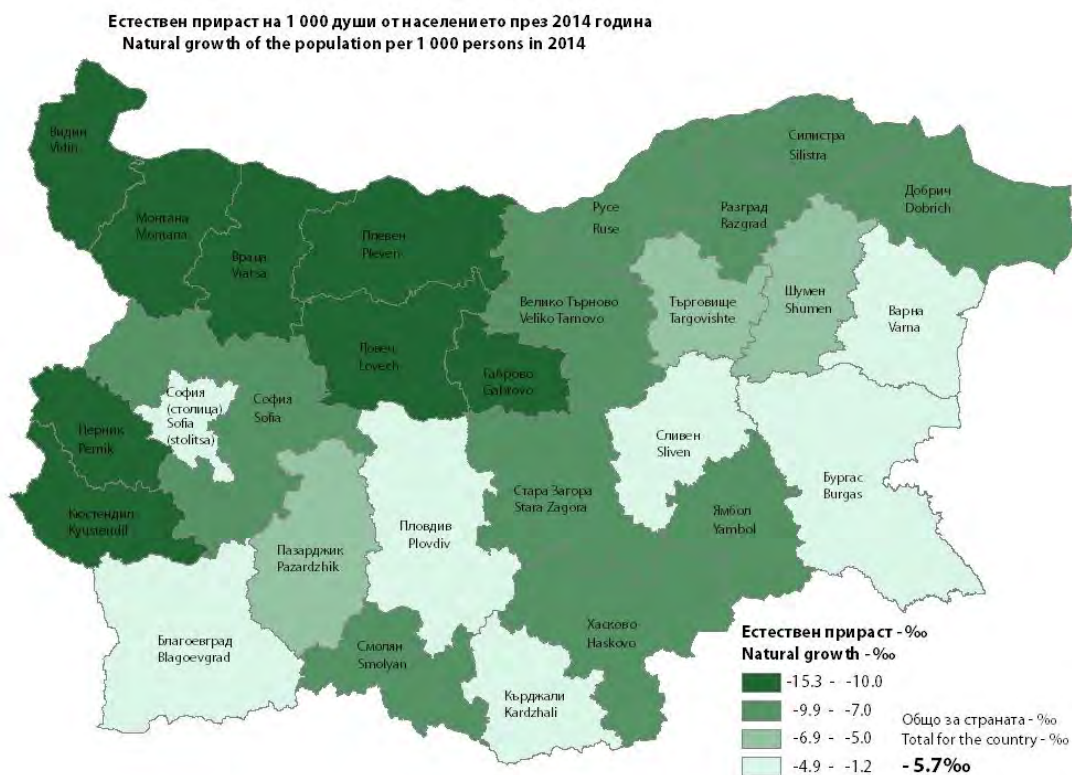
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ

Фигура 3-36 Коефициенти на раждаемост, смъртност и естествен прираст

Естественият прираст по области за 2014 г. е представен на фиг. 2-37.

Източник: НСИ, Източник: НСИ, Районите, областите и общините в Република България 2014

Фигура 2-37 Естествен прираст на населението по области за 2014 г.

През 2014 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на страната е намаляло с 41 367 души.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст, е минус 5.7‰ (разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението). Коефициентът на естествения прираст в градовете е минус 3.1‰, а в селата - минус 12.9‰, или намалението на населението в страната в резултат на естествения прираст се дължи предимно на негативните демографски тенденции в селата.

През 2014 г. всички области в страната имат отрицателен естествен прираст.

С най-малки по стойности коефициенти на отрицателен естествен прираст са областите София (столица) (-1.2‰), Сливен (-2.5‰) и Кърджали (-2.6‰). С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е област Видин - (-15.2‰), следвана от областите Монтана (-12.8‰) и Габрово (-11.6‰). Над минус 10.0‰ е и естественият прираст в областите Плевен, Враца, Ловеч, Кюстендил и Перник.

Коефициентът на естествения прираст общо за ЕС-28 през 2013 г. е 0.2‰.

Петнадесет страни имат положителен естествен прираст, като най-висок е този показател в Ирландия (8.6‰), Кипър (4.9‰) и Люксембург (4.2‰). Освен нашата страна с високи стойности на отрицателен естествен прираст на населението са Латвия (-4.0‰), Литва (-3.9‰), Унгария (-3.8‰) и Румъния (-3.2‰). По-високи от минус 2.0‰ са и стойностите на естествения прираст в Германия, Хърватия и Португалия.

Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва и механичният прираст (нетното салдо от външната миграция), който също е отрицателен - минус 2 112 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от страната.

Намалението на населението в резултат на външната миграция, измерено чрез коефициента на нетна миграция, е -0.3‰ (отношение на нетната миграция към средногодишното население през годината на 1 000 души).

През 2014 г. седем области имат положителен механичен прираст: Кърджали (12.1‰), София (столица) (6.5‰), Бургас (2.5‰), Варна (2.1‰), Хасково (1.0‰), Пловдив и Стара Загора - по 0.5‰.

С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са областите Смолян (-11.6‰), Враца (-7.4‰) и Видин (-7.0‰).

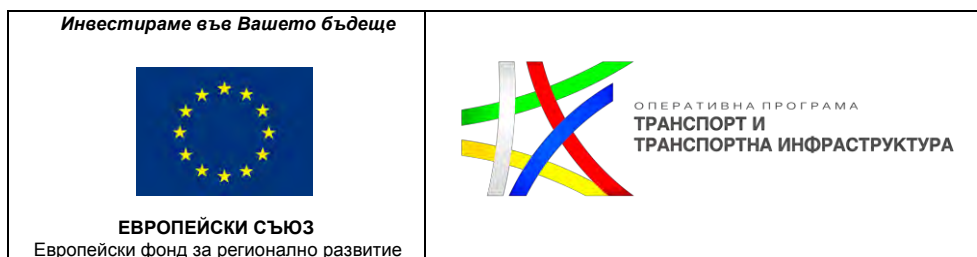
2.5. ДЕМОГРАФСКИ АНАЛИЗ

Последното преброяване на населението е проведено през 2011 г. и то е 7 327 224 души. Процесът на застаряване на населението продължава. Естественият прираст е отрицателен и се увеличава от 2010 г. насам като през 2015 г. е най-голям (-6,2‰).

Текущата демографска ситуация в страната се характеризира с продължаващо намаляване и застаряване на населението и задържащо се високо равнище на общата и детската смъртност. Като положителни тенденции през 2014 г. могат да се отбележат увеличаването на броя на живородените деца и нарастващата средна продължителност на живота на населението.

Към 31 декември 2014 г. населението на България е 7 202 198 души, което представлява 1.4% от населението на Европейския съюз (при международните сравнения данните за държавите от Европейския съюз се отнасят за 2013 г.)³ и нарежда страната на 16-то място по брой на населението - непосредствено след Австрия (8 507 хил. души) и преди Дания (5 627 хил. души). В сравнение с 2013 г. населението на страната намалява с 43 479 души, или с 0.6%. Мъжете са 3 502 015 (48.6%), а жените 3 700 183 (51.4%), или на 1 000 мъже се падат 1 057 жени. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 51 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на страната. Продължава

³ Източник: Евростат - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

процесът на остаряване на населението. В края на 2014 г. лицата на 65 и повече навършени години са 1 440 329, или 20.0% от населението на страната. В сравнение с 2013 г. делът на населението в тази възрастова група нараства с 0.4 процентни пункта, а спрямо 2001 г. увеличението е с 3.1 процентни пункта. Процесът на остаряване е по-силно изразен сред жените отколкото сред мъжете. Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 23.6%, а на мъжете - 16.6%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

В регионален аспект делът на лицата на 65 и повече навършени години е най-висок в областите Видин (27.9%), Габрово (26.7%) и Ловеч (25.6%). Общо в седемнадесет области този дял е над 20.0% от населението на областта. Най-нисък е делът на възрастното население в областите София (столица) - 16.5%, Благоевград - 17.5%, Варна и Бургас - съответно 17.6 и 17.7%. Процесът на остаряване на населението е характерен за повечето страни в Европейския съюз. В началото на 2014 г. общо за ЕС-28 относителният дял на населението на 65 и повече навършени години е 18.5%, или с 0.3 процентни пункта повече спрямо предходната година. Най-висок е този дял в Италия (21.4%), следват Германия (20.8%) и Гърция (20.5%). Към 31.12.2014 г. децата до 15 години са 998 196, или 13.9% от общия брой на населението като спрямо 2013 г. този дял се увеличава с 0.2 процентни пункта, а спрямо 2001 г. - с 1.1 процентни пункта.

Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в областите Сливен - 18.0%, и Бургас - 15.2% от населението на областта.

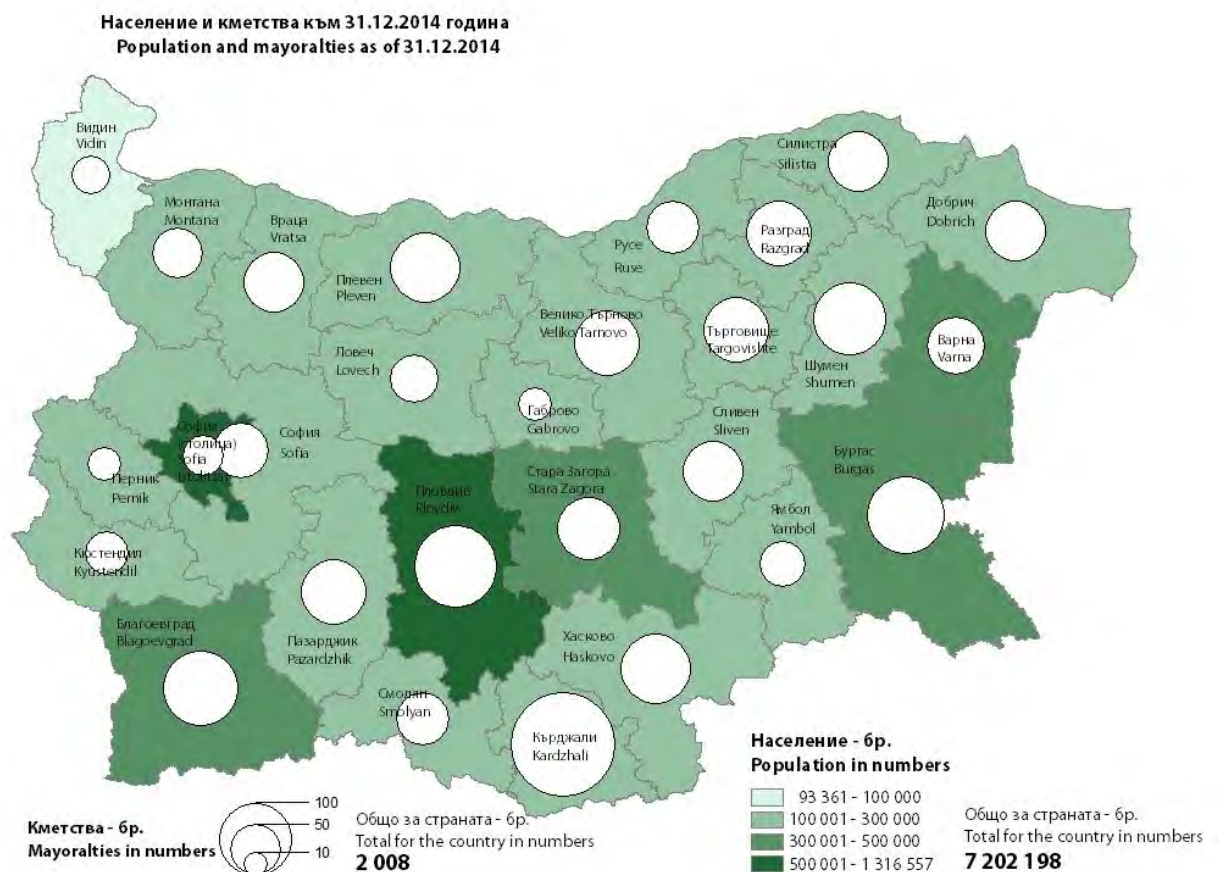
Общо в шестнадесет области този дял е под общия за страната, като е най-нисък в област Габрово - 11.3%, следват областите Смолян - 11.5%, Перник - 11.8, и Кюстендил - 11.9%.

На фиг. 2-38 е показано населението по области за базовата 2014 г. Най-голямо е то в областите София (столица) и Пловдив. След това следват Варна, Бургас, Стара Загора и Благоевград.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ, Районите, областите и общините в Република България 2014

Фигура 2-38 Международна миграция на населението

Делът на най-младото население в ЕС-28 е 15.6%, като е най-нисък в Германия (13.1%), България (13.9%) и Италия (13.9%), а най- висок - в Ирландия (22.0%) и Франция (18.6%).

Към 31.12.2014 г. общият коефициент на възрастова зависимост (коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти) е 51.2%, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат приблизително две лица в активна възраст. За сравнение, през 2005 г. и 2013 г. този коефициент е бил съответно 44.5 и 50.0%.

Това съотношение е по-благоприятно в градовете - 46.2%, отколкото в селата - 66.6%. Общо в двадесет и две области на страната този показател е над 50.0%, като най-неблагоприятно е съотношението в областите Видин (66.8%), Ловеч (63.6%) и Монтана (62.4%), а най-благоприятно - в областите София (столица) - 43.1%, Благоевград - 46.5%, и Смолян - 46.7%.

Остаряването на населението води до повишаване на неговата средна възраст, която от 40.4 години през 2001 г. нараства на 41.2 години през 2005 г. и достига 43.2 години (фиг.2-39) в края на 2014 г.

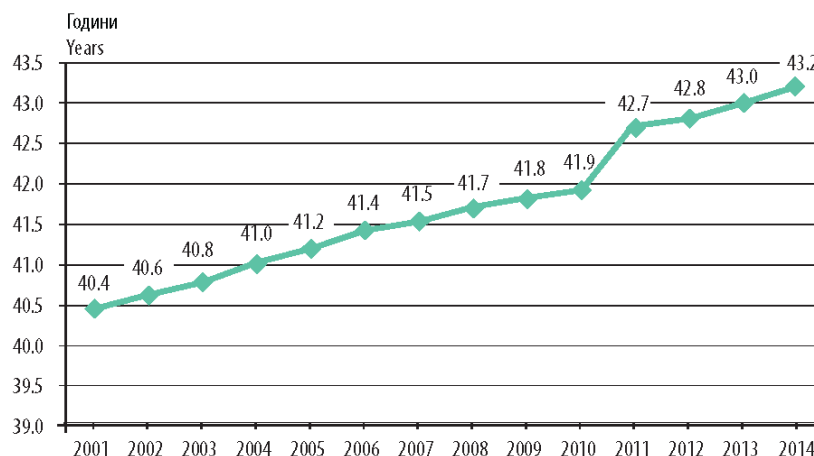
Процесът на остаряване се проявява както в селата, така и в градовете като в градовете средната възраст на населението е 42.1 години, а в селата - 46.0 години.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Тенденцията на остаряване на населението води до промени и в неговата основна възрастова структура - под, във и над трудоспособна възраст.

Източник: НСИ, Demographic processes in 2014

Фигура 2-39 Средна възраст на населението

Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват, както остаряването на населението, така и законодателните промени (възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 г.). Според последните изменения в Наредбата горната граница за населението в трудоспособна възраст се увеличава с 4 месеца всяка година до навършване на 65 години за мъжете и 63 години за жените.) при определянето на възрастовите граници на населението при пенсиониране. За 2014 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст се запазват както през 2013 г. - до навършването на 60 години и 8 месеца за жените и 63 години и 8 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2014 г. е 4 403 хил. души, или 61.1% от населението на страната, като мъжете са 2 310 хил., а жените - 2 093 хиляди. Броят на трудоспособното население намалява с над 68 хил. души, или с 1.5% през 2014 г. спрямо предходната година.

Към края на 2014 г. над трудоспособна възраст са 1 734 хил. души, или 24.1%, а под трудоспособна възраст - 1 065 хил. души или 14.8% от населението на страната.

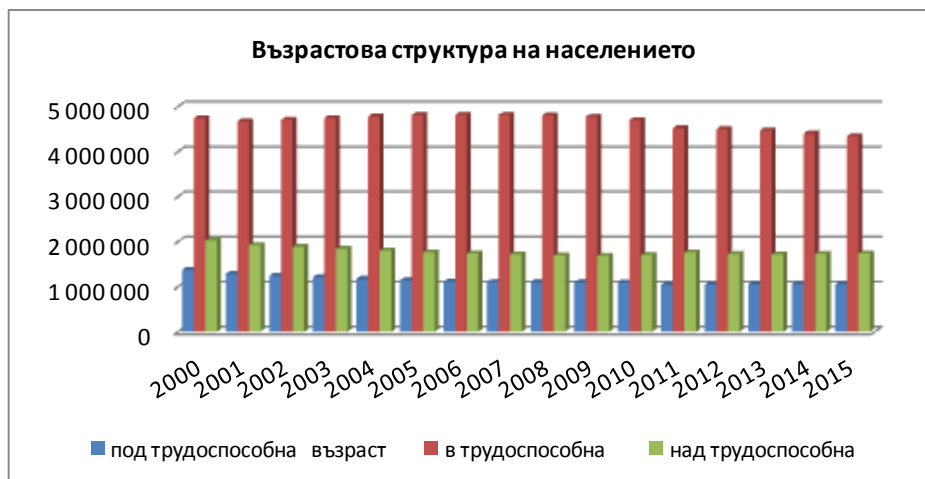
Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез коефициента на демографско заместване, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2014 г. това съотношение е 62. За сравнение, през 2001 г. всеки 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, са били замествани от 124 млади хора. Най-благоприятно е това съотношение в областите Сливен - 78, Пазарджик - 71, Търговище и Шумен - по 68. Най-нисък е този показател в областите Смолян и Габрово, където 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, се заместват от 47, влизащи в трудоспособна възраст.

На фиг. 2-40 е представена възрастовата структура на населението по критерия трудоспособност (под, в и над трудоспособна възраст), на фиг.2-41 е представен коефициента на заетост по области и на фиг. 2-42 е даден броя на наетите лица и средните заплати по области.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ

Фигура 2-40 Разпределение на населението по възраст (трудоспособна, под и над трудоспособна възраст)

Териториално разпределение на населението

Към 31.12.2014 г. в градовете живеят 5 267 480 души, или 73.1%, а в селата -1 934 718 души, или 26.9% от населението на страната.

Към края на 2014 г. населените места в България са 5 266, от които 257 са градове и 5 009 - села. Разпределението на населението по населени места в края на годината е резултат от неговото естествено и механично движение, а така също и от административните промени в селищната структура на страната. През 2014 г. с решения на Министерския съвет са закрити две населени места, като едното е присъединено към друго населено място.

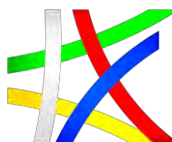
Към края на годината населените места без население са 164. Най-голям брой населени места без население има в областите Габрово, Велико Търново и Кърджали - съответно 61, 57 и 11.

В 1 135, или в 21.6% от населените места живеят от един до 49 души включително. С население над 100 хил. души са седем града в страната (фиг.2-41), в които живеят 34.6% от населението на страната.

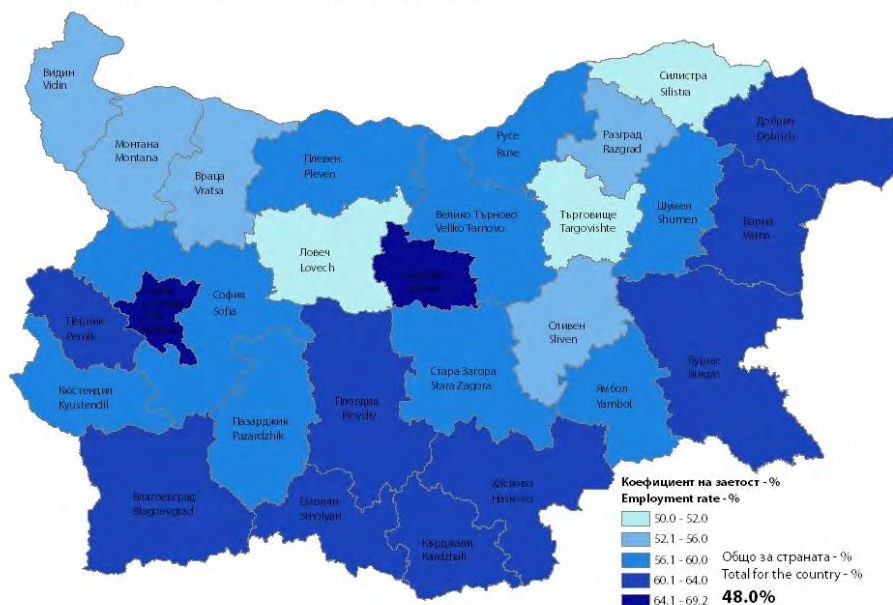
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ТРАНСПОРТ И
ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

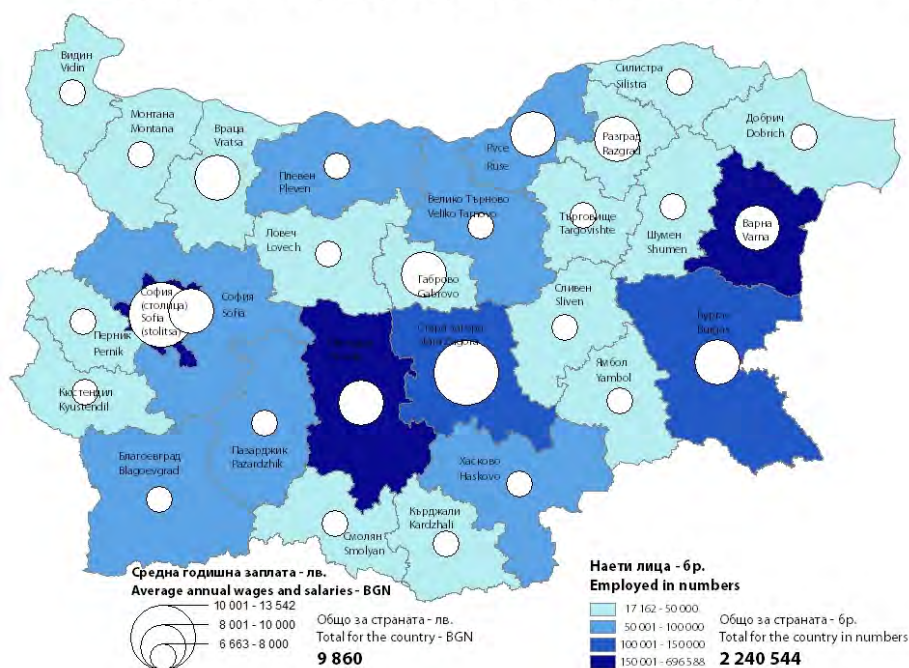
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Коефициент на заетост на населението на 15 - 64 навършени години през 2014 година
Employment rate of population aged 15 - 64 years in 2014

Източник: НСИ, Районите, областите и общините в Република България 2014
Фигура 2-41 Коефициент на заетост по области

Наети лица и средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2014 година
Employees and average annual wages and salaries of the employees under labour contract in 2014

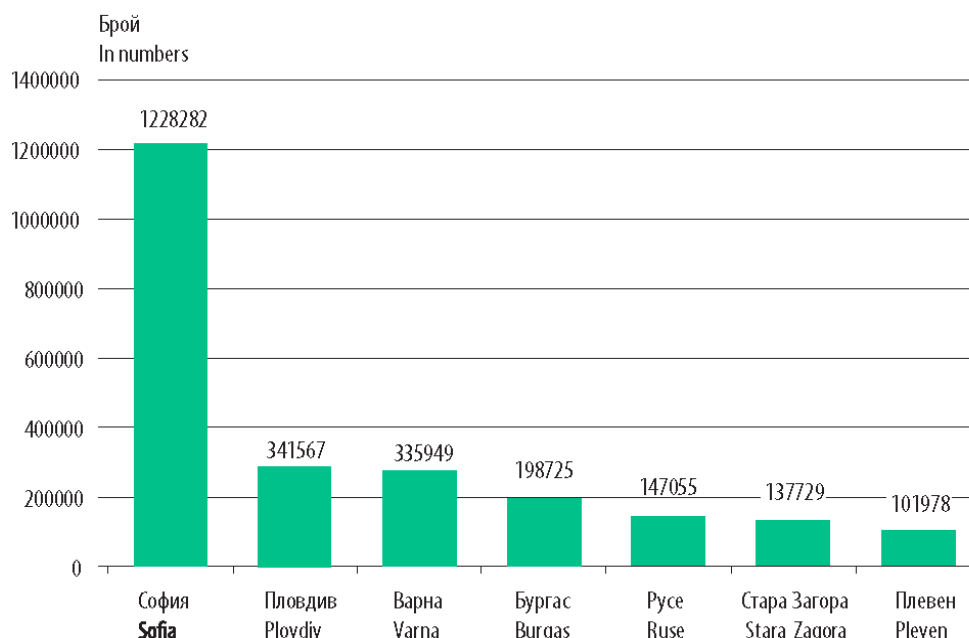
Източник: НСИ, Районите, областите и общините в Република България 2014
Фигура 2-42 Брой наети лица и средна годишна заплата по области

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Към края на 2014 г. страната е разделена на 6 статистически района, 28 области и 264 общини.

Източник: НСИ, Demographic processes in 2014

Фигура 2-43 Градове с население над 100 000 жители към 31.12.2014 г.

Статистически райони

Близко половината от населението на страната (49.6%) живее в Югозападния и Южния централен район като тяхното население е съответно 2 125 хил. (29.5%) и 1 446 хил. души (20.1%). Югоизточният и Североизточният район са следващите по брой на населението - съответно с 1 059 хил., или 14.7%, и 950 хил. души, или 13.2% от населението на страната. В Северния централен район живеят 826 хил. души, а в Северозападния - 797 хил. души, или съответно 11.5 и 11.1% от населението на страната.

През 2014 г. и в шестте статистически района населението намалява спрямо 2013 г. като най-голямо е намалението в Северозападния - с 1.6%, а най-малко - в Югозападния район - с 0.1%.

Области

Най-малка по брой на населението е област Видин, в която живеят 93 361 души, или 1.3% от населението на страната, а най-голяма е област София (столица) - 1 316 557 души (18.3%). В шестнадесет области населението е под 200 хил. души и общо в тях живеят 30.6% от населението на страната. С брой на населението от 200 хил. до 300 хил. души са шест области, които обхващат 20.5% от населението на страната. Шест са областите с брой на населението над 300 хил. души, като в първите три от тях - София (столица), Пловдив и Варна живее повече от една трета от населението на страната (34.2%).

Две са областите, чието население се увеличава през 2014 г. спрямо 2013 г. - София (столица) - с 0.5%, и Кърджали - с 1.0%. При всички останали области има намаление на населението като най-голямо е то за областите Видин - 2.2%, и Смолян - 1.9%.

Общини

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Неравномерно е разпределението на населението и по общини (табл. 2-7). В 66 общини с население под 6 000 души живеят едва 3.5% от населението на страната. В същото време в деветте общини с население над 100 хил. души живеят 40.2% от населението на страната. Най-голяма по брой на населението е Столична община (1 316 557 души), следват общините Варна (344 775 души) и Пловдив (341 567 души). Най-малката община в страната е Трекляно - 625 души.

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

Таблица 2-7 Размер на общините според броя на населението им към 31.12.2014 г.

Източник: НСИ, Demographic processes in 2014

Размер на общината Size of municipality	Общини Municipalities		Население Population	
	Брой In numbers	%	Брой In numbers	%
Общо (Total)	264	100,0	7 202 198	100,0
До (Up to) 5 999	66	25,0	254 588	3,5
6 000 - 19 999	120	45,5	1 319 496	18,3
20 000 - 49 999	50	18,9	1 424 653	19,8
50 000 - 99 999	19	7,2	1 306 459	18,1
100 000 и повече (and more)	9	3,4	2 897 002	40,2

2.6. НАСЕЛЕНИЕ - ПРОГНОЗА

В Националния статистически институт в България е разработена три вариантна целева прогноза за демографското развитие на страната в перспектива до 2070 г. (фиг.2-44). Вариантите на демографската прогноза са съобразени с методологията и количествените хипотези за възпроизводствените процеси на населението, разработени от Евростат. Вариантите са следните:

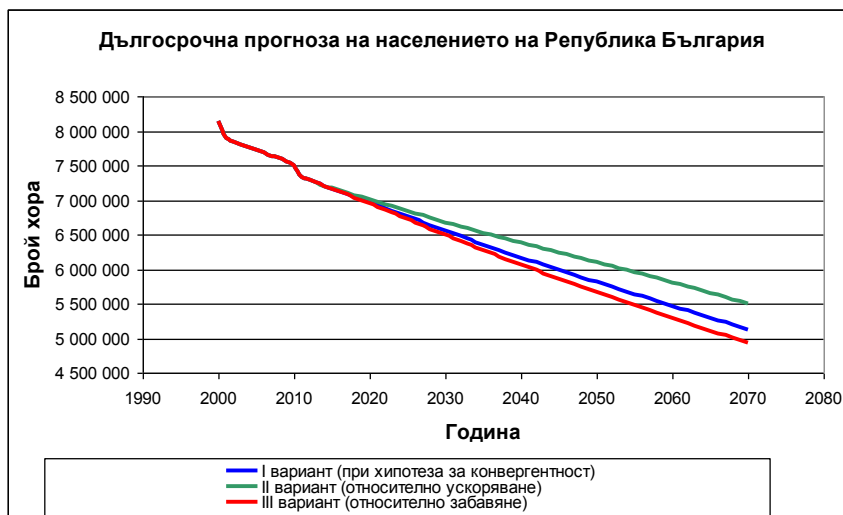
- I вариант (целеви). Този вариант е еквивалентен на разработената прогноза за България от Евростат. Той се определя като реалистичен и е съобразен с нормативните изисквания на Европейския съюз за демографското и социално-икономическото развитие на страните-членки. Според него населението на страната ще достигне 6 966,607 хиляди през 2020 г., 6 167,774 хиляди през 2040 г., 5 467,629 хиляди през 2060 г. и 5 132,023 хиляди през 2070 г.

- II вариант (относително ускоряване). При този вариант се предполага, че демографското развитие ще протича при благоприятни социално-икономически процеси в страната. Според прогнозата населението на страната ще достигне около 7 006,278 хиляди през 2020 г., 6 377,962 хиляди през 2040 г., 5 810,092 хиляди през 2060 г. и 5 500,114 хиляди през 2070 г.

- III вариант (относително забавяне). Развитието на населението при този вариант е прогнозирано при хипотези за неблагоприятни социално-икономически процеси в развитието на страната. Според него, населението на страната ще достигне 6 947,381 хиляди през 2020 г., 6 062,456 хиляди през 2040 г., 5 289,923 хиляди през 2060 г. и 4 938,709 хиляди през 2070 г.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ

Фигура 2-44 Дългосрочна прогноза за населението в страната за периода 2000 - 2070 г..

Разработените прогнози имат конвергентен характер и отразяват общите тенденции в демографското развитие на страните в Европейския съюз. Тяхната реализация (ускорение или забавяне) в голяма степен зависи от формите за регулиране чрез осъществяваната демографска и социално-икономическа политика в страната, а също и от международните икономически условия.

За по-нанатъчно използване е избран първият вариант, който се определя като реалистичен и е съобразен с нормативните изисквания на Европейския съюз за демографското и социално-икономическото развитие на страните членки.

Въз основа на тази прогноза е подбрана и прогнозата за областите на България и са определени нарастванията на населението за всяка област спрямо базовата 2014 г. Те са представени в табл. 2-8 и на фиг. 2-45.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-8 Нарастване на населението по области спрямо 2014 г.

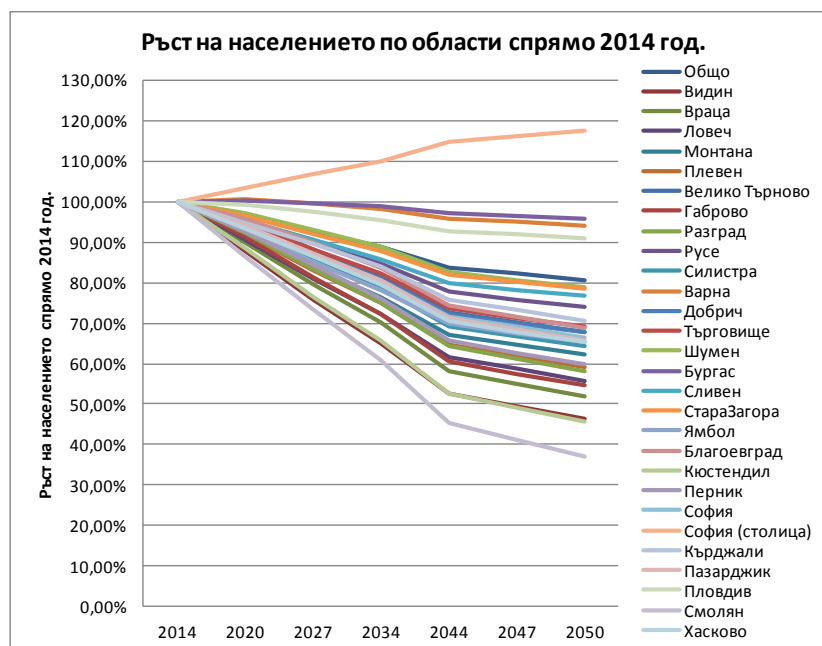
Източник: НСИ

Население - ръст спрямо 2014 г.		2014	2020	2027	2034	2044	2047	2050
	Общо	100,00%	96,7289%	92,7209%	88,8022%	83,6417%	82,1733%	80,7191%
Северозападен	Видин	100,00%	87,7004%	75,6170%	65,0295%	52,6053%	49,4695%	46,4669%
	Враца	100,00%	90,0199%	79,6784%	70,2147%	58,2464%	55,0287%	51,9024%
	Ловеч	100,00%	90,6099%	81,0335%	72,3500%	61,5387%	58,6587%	55,8635%
	Монтана	100,00%	92,1385%	83,8569%	76,3891%	67,2009%	64,7752%	62,4255%
	Плевен	100,00%	91,9648%	83,1090%	74,9003%	64,6085%	61,8790%	59,2331%
Северен централен	Велико Търново	100,00%	94,9496%	88,3573%	81,5426%	72,5730%	70,1767%	67,8516%
	Габрово	100,00%	91,2145%	81,3788%	72,1500%	60,5762%	57,5443%	54,6158%
	Разград	100,00%	92,1729%	83,4966%	75,1057%	64,1711%	61,1542%	58,1992%
	Русе	100,00%	95,4942%	90,0681%	84,8095%	77,8259%	75,8687%	73,9434%
	Силистра	100,00%	93,7804%	86,2205%	78,8395%	69,3304%	66,7522%	64,2365%
Североизточен	Варна	100,00%	100,6488%	99,7692%	98,3679%	95,9292%	95,0300%	94,0771%
	Добрич	100,00%	94,1097%	87,4130%	80,9468%	72,3724%	69,9851%	67,6436%
	Търговище	100,00%	94,6341%	88,3481%	82,1818%	73,8005%	71,4193%	69,0723%
	Шумен	100,00%	97,2135%	93,1744%	88,8294%	82,5603%	80,6897%	78,8187%
Югоизточен	Бургас	100,00%	100,3742%	99,7136%	98,7948%	97,0941%	96,4594%	95,7915%
	Сливен	100,00%	95,3842%	90,4642%	85,8657%	79,8819%	78,2574%	76,6777%
	Стара Загора	100,00%	96,4410%	92,0719%	87,7137%	81,8649%	80,2190%	78,5979%
	Ямбол	100,00%	92,8287%	85,2047%	78,2907%	69,7059%	67,4213%	65,2055%
Югозападен	Благоевград	100,00%	95,7899%	89,9465%	83,6576%	74,4926%	71,7161%	68,9325%
	Кюстендил	100,00%	88,3816%	76,5384%	65,8289%	52,6057%	49,0761%	45,6501%
	Перник	100,00%	92,7279%	84,2482%	76,2443%	65,7040%	62,7146%	59,7648%
	София	100,00%	94,0961%	87,2840%	80,6728%	71,7043%	69,1287%	66,5783%
	София (столица)	100,00%	103,3310%	106,7639%	110,0783%	114,8484%	116,1681%	117,4435%
Южен централен	Кърджали	100,00%	94,8761%	89,6566%	84,0356%	75,7485%	73,1822%	70,5984%
	Пазарджик	100,00%	94,1906%	87,2888%	80,4641%	71,1023%	68,3899%	65,7031%
	Пловдив	100,00%	99,3059%	97,4545%	95,5060%	92,7592%	91,8957%	91,0158%
	Смолян	100,00%	86,6060%	73,2322%	60,9738%	45,4085%	41,2267%	37,1745%
	Хасково	100,00%	93,4849%	86,4270%	79,6355%	70,4287%	67,7992%	65,2068%
Северозападен		100,00%	90,8414%	81,2608%	72,5477%	61,7437%	58,8872%	56,1207%
Северен централен		100,00%	94,0106%	86,8478%	79,8161%	70,6689%	68,1894%	65,7722%
Североизточен		100,00%	98,0135%	94,7634%	91,2553%	86,1941%	84,6460%	83,0841%
Югоизточен район		100,00%	97,3587%	93,9538%	90,5941%	86,0188%	84,6967%	83,3854%
Югозападен		100,00%	99,6427%	98,9186%	98,1740%	97,3372%	97,0627%	96,7711%
Южен централен		100,00%	95,9390%	91,0381%	86,1955%	79,5740%	77,6387%	75,7149%
Общо		100,00%	96,7289%	92,7209%	88,8022%	83,6417%	82,1733%	80,7191%

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договаряния орган.

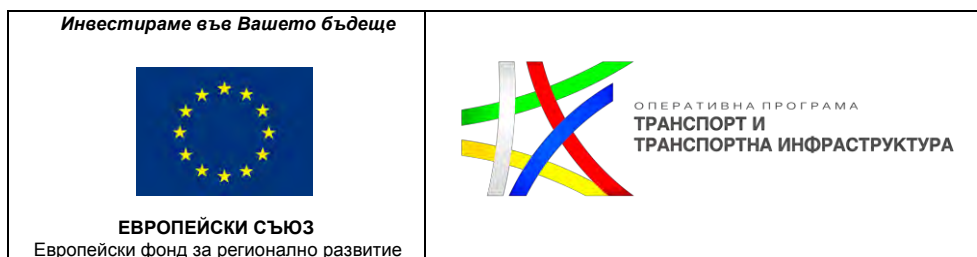
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-45 Нарастване на населението по области спрямо 2014 г.

2.7. БВП НА ЧОВЕК ОТ НАСЕЛЕНИЕТО

Брутният вътрешен продукт на човек от населението е номинален и е получен въз основа на прогнозите на БВП общо за страната и по области и прогнозата за населението – общо и по области. Резултатите са представени в табл. 2-9 и на фиг. 2-46.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-9 Прогноза на БВП на човек от населението за страната, по области и по времеви сечения

Източник: НСИ и собствени изчисления

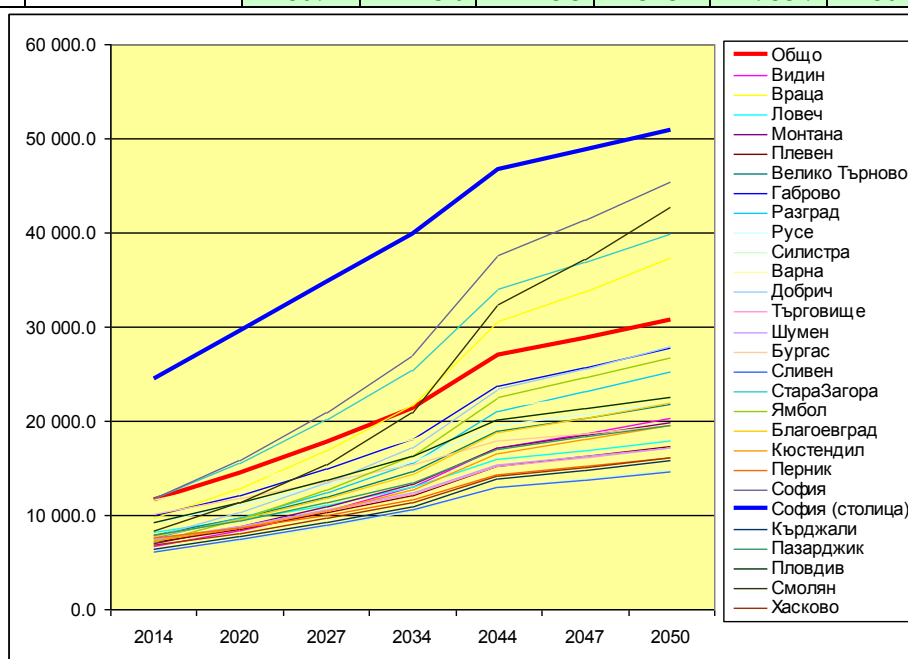
БВП на човек от населението, лв.		2014	2020	2027	2034	2044	2047	2050
Общо		11 609.2	14 413.0	17 718.3	21 328.7	26 983.9	28 802.0	30 686.0
Северозападен	Видин	6 780.7	8 386.7	10 451.6	12 925.8	17 226.0	18 692.2	20 288.3
	Враца	9 719.4	12 794.3	16 800.2	21 690.9	30 608.7	33 801.8	37 319.8
	Ловеч	8 175.2	9 490.9	11 097.7	12 915.2	15 910.6	16 902.9	17 963.2
	Монтана	7 021.9	8 759.8	10 887.5	13 285.3	17 182.1	18 455.6	19 796.6
	Плевен	7 204.5	8 553.0	10 228.1	12 130.1	15 251.6	16 276.1	17 361.7
	Търново	7 926.8	9 740.6	11 998.9	14 618.3	18 950.6	20 366.8	21 854.1
Северен централен	Габрово	9 951.6	12 099.2	14 860.4	18 129.1	23 761.6	25 666.1	27 716.1
	Разград	7 578.1	9 673.5	12 332.9	15 514.7	21 115.1	23 075.0	25 206.0
	Русе	9 211.0	11 095.1	13 315.3	15 727.3	19 512.9	20 727.6	21 988.9
	Силистра	6 208.0	7 352.4	8 774.8	10 391.6	13 022.2	13 883.3	14 791.9
	Варна	11 605.9	13 533.1	15 731.8	18 020.5	21 436.8	22 522.1	23 636.0
Североизточен	Добрич	7 785.8	10 280.3	13 419.6	17 099.0	23 406.1	25 557.5	27 853.1
	Търговище	7 438.9	8 823.4	10 468.0	12 284.4	15 223.6	16 190.5	17 207.4
	Шумен	7 420.8	8 859.1	10 545.4	12 386.0	15 299.2	16 246.4	17 233.2
	Бургас	10 183.1	11 787.3	13 550.8	15 328.1	17 924.2	18 730.5	19 548.1
Югоизточен	Сливен	6 090.4	7 414.5	8 923.9	10 532.5	13 004.4	13 778.9	14 573.1
	Стара Загора	11 753.0	15 502.9	20 105.8	25 354.9	33 989.1	36 843.7	39 835.7
	Ямбол	7 139.6	9 580.1	12 682.2	16 315.4	22 477.5	24 553.0	26 757.4
	Благоевград	7 796.1	9 582.0	11 791.9	14 353.4	18 755.1	20 291.8	21 949.9
Югозападен	Кюстендил	7 279.4	8 665.1	10 464.4	12 643.4	16 580.3	17 998.1	19 583.2
	Перник	7 583.5	8 680.4	10 070.4	11 641.2	14 272.9	15 176.3	16 152.2
	София	11 757.9	15 760.7	20 877.4	26 959.9	37 646.2	41 387.8	45 430.0
	Благоевград	7 796.1	9 582.0	11 791.9	14 353.4	18 755.1	20 291.8	21 949.9

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

	София (столица)	24 520.5	29 543.0	34 727.0	39 798.9	46 767.9	48 844.4	50 914.9
Южен централен	Кърджали	6 379.6	7 726.2	9 245.6	961.6	831.5	821.3	880.9
	Пазарджик	7 849.3	9 416.5	320.8	474.3	075.0	301.1	611.8
	Пловдив	9 221.3	306.7	718.9	262.2	105.3	318.9	562.5
	Смолян	8 365.5	310.5	382.3	829.0	377.6	095.0	716.8
	Хасково	6 846.6	8 131.8	9 648.5	336.3	121.5	056.4	049.6
Северозападен		7 838.2	9 651.2	932.7	590.8	109.5	636.4	275.3
Северен централен		8 277.3	102.2	355.0	932.3	178.1	576.5	051.6
Североизточен		9 580.6	511.4	770.2	208.6	008.1	236.2	510.5
Югоизточен район		9 560.2	891.1	624.6	591.8	239.2	731.3	273.9
Югозападен		556.8	959.9	875.5	993.6	538.1	877.2	255.0
Южен централен		8 211.7	083.9	302.0	745.5	659.6	946.2	293.4
Общо		11 609.2	14 413.0	17 718.3	21 328.7	26 983.9	28 802.0	30 686.0

Фигура 2-46 Прогноза на БВП на човек от населението за страната, по области и по времеви сечения

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Силно влияние върху БВП на човек от населението оказва намаляващото население.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

3. СОЦИАЛЕН АНАЛИЗ

За анализа на доходите и разходите на домакинствата и лицата от домакинствата е разгледан период от 2003 г. до 2014 г.

3.1. АНАЛИЗ НА ДОХОДИТЕ

Общият доход средно на лице от домакинство нараства 2.3 пъти - от 2 129 лв. през 2003 г. на 4 813 лв. през 2014 г. През 2014 г. реалните доходи на домакинствата нарастват с 1.4% в сравнение с 2013 г. като най-висок е индексът на реалните доходи по отношение на 2003 г. - 138.2%. През периода 2003-2014 г. се забелязват следните по-важни изменения по отношение на източниците на общия доход средно на лице от домакинство:

- Доходите от заплати бележат тенденция на повишение в номинално изражение. През 2014 г. доходът от работна заплата е 2 610 лв. средно на лице, като нараства 3.1 пъти спрямо 2003 г. и се увеличава с 2.1% спрямо 2013 г.

Индексът на реалните доходи от работна заплата нараства през 2014 г. спрямо 2013 г. с 3.5%, като най-висок е този индекс спрямо 2004 г. - 183.3%. През анализирания период 2003 г. - 2014 г. доходите от работна заплата нарастват в реално изражение. Относителният дял на работната заплата (фиг. 2-47) в общия доход е 54.2%, а в началото на разглеждания период - 40.0%, или нараства с 14.2 процентни пункта. Спрямо 2013 г. относителният дял се увеличава с 1.1 процентни пункта.

Източник: НСИ, Бюджети на домакинствата в Република България 2014

Фигура 2-47 Относителен дял на дохода от работна заплата в общия доход на домакинствата

- През 2014 г. размерът на изплатените социални трансфери (обезщетения, пенсии, помощи и семейни добавки) нараства в номинално изражение спрямо 2003 г. близо три пъти, а относителният им дял в общия доход нараства с 6.4 процентни пункта. В тази позиция от доходите на домакинствата доминират пенсиите. През 2003 г. доходът от пенсии е 439 лв. и нараства на 1 242 лв. средно на лице през 2014 г.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ, Бюджети на домакинствата в Република България 2014

Фигура 2-48 Относителен дял на дохода от пенсии и социални помощи в общия доход на домакинствата

- Реалните доходи от пенсии нарастват с 2.5% през 2014 г. спрямо 2013 г. и спрямо останалите години на разглеждания период те също са по-високи. През 2014 г. индексът на реалните доходи е най-висок по отношение на 2003 г. - 172.9%.

- Доходите на домакинствата от предприемачество в номинално изражение показват колебания през различните години. Като цяло за наблюдавания период от 2003 г. до 2014 г., в който доходите от този източник нарастват 3.5 пъти. През 2014 г. доходът от предприемачество средно на лице от домакинство е 313 лв. и нараства с 14.2% спрямо 2013 г.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-10 Общ доход (в пари и в натура) и други средства на лице от домакинство по източници

Източник: НСИ, Бюджети на домакинствата в Република България 2014

Източници на доходи	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Sources of income
Средно на лице - левове Average per capita - BGN													
Общо	2244	2466	2579	2851	3347	3748	3867	3812	3937	4541	5094	5018	Total
Общ доход	2129	2298	2415	2659	3105	3502	3693	3648	3782	4327	4814	4813	Total income
Работна заплата	852	924	1053	1222	1482	1816	1928	1857	1960	2281	2557	2610	Wages and salaries
Извън работната заплата	82	90	99	107	144	176	156	82	52	115	185	168	Other earnings
От предприемачество	89	90	109	129	170	178	176	174	241	275	274	313	Entrepreneurship
От собственост	12	17	18	18	30	31	24	28	25	41	52	39	Property income
Обезщетения за безработни	11	10	9	10	9	7	20	23	27	29	32	26	Unemployment benefits
Пенсии	439	509	536	602	685	811	1020	1128	1140	1153	1229	1242	Pensions
Семейни добавки за деца	12	15	18	18	17	23	34	33	32	35	36	42	Family allowances
Други социални помощи	27	36	47	52	76	107	66	66	65	80	76	107	Other social benefits
От домашно стопанство	388	372	324	267	248	136	115	75	66	75	77	67	Household plot
От продажба на имущество	14	11	14	43	50	36	5	15	4	16	32	12	Property sale
Други приходи	203	224	188	191	194	182	149	169	171	228	265	187	Miscellaneous
Приходи от спестявания	52	84	87	100	127	129	112	125	113	154	154	144	Drawn savings
Взети заеми и кредити	58	80	74	88	109	111	57	35	38	58	123	58	Loans and credits
Върнати заеми	5	4	3	4	6	6	4	3	3	2	3	3	Loans repaid
Структура - % Structure - %													
Общ доход	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Total income
Работна заплата	40.0	40.2	43.6	46.0	47.7	51.9	52.2	50.9	51.8	52.7	53.1	54.2	Wages and salaries
Извън работната заплата	3.8	3.9	4.1	4.0	4.7	5.0	4.2	2.2	1.4	2.7	3.8	3.5	Other earnings
От предприемачество	4.2	3.9	4.5	4.9	5.5	5.1	4.8	4.8	6.4	6.4	5.7	6.5	Entrepreneurship
От собственост	0.6	0.7	0.7	0.7	1.0	0.9	0.6	0.8	0.7	0.9	1.1	0.8	Property income
Обезщетения за безработни	0.5	0.5	0.4	0.4	0.3	0.2	0.5	0.6	0.7	0.7	0.7	0.5	Unemployment benefits
Пенсии	20.6	22.1	22.2	22.6	22.1	23.2	27.6	30.9	30.1	26.7	25.5	25.8	Pensions
Семейни добавки за деца	0.6	0.7	0.8	0.7	0.5	0.7	0.9	0.9	0.8	0.8	0.7	0.9	Family allowances
Други социални помощи	1.3	1.6	1.9	2.0	2.4	3.1	1.8	1.8	1.7	1.9	1.6	2.2	Other social benefits
От домашно стопанство	18.2	16.2	13.4	10.1	8.0	3.9	3.1	2.0	1.7	1.7	1.6	1.4	Household plot
От продажба на имущество	0.7	0.5	0.6	1.6	1.6	1.0	0.1	0.4	0.1	0.4	0.7	0.3	Property sale
Други приходи	9.5	9.7	7.8	7.0	6.2	5.2	4.0	4.6	4.5	5.3	5.5	3.9	Miscellaneous

Относителният дял на дохода от предприемачество в общия доход на домакинствата също показва колебания през разглежданите години и нараства с 0.8 процентни пункта през 2014 г. в сравнение с 2013 г.

Индексът на реалните доходи от предприемачество нараства през 2014 г. с 33.3% спрямо 2013 г., а спрямо 2003 г. е 247.1%.

- При дохода от трудова дейност извън работната заплата също се наблюдава променлива тенденция - нараства в номинално изражение до 2008 г., след което намалява до 2011 г., а през последните три години се регистрират колебания. През 2014 г. доходът от трудова дейност извън работната заплата средно на лице от домакинство е 168 лв., което е с 9.2% по-малко в сравнение с 2013 г. Относителният дял на този доход намалява през последните две години с 0.3 процентни пункта.

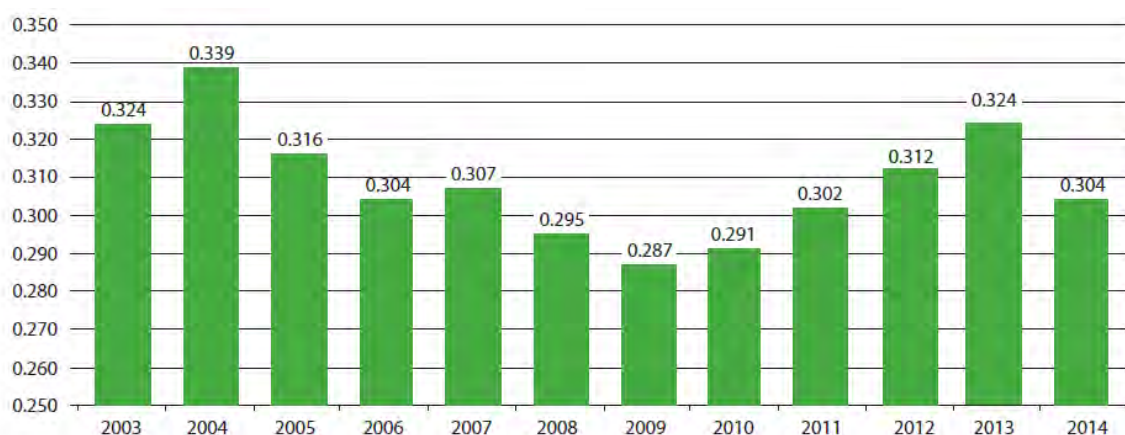
Показателите за диференциацията и поляризацията на домакинствата по доход не показват ясно изразена тенденция на намаление или повишение през периода 2003-2014 г. Най-голямо неравенство на домакинствата по доход, измерено чрез Коефициента на Джини (фиг. 2-

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

49 и табл. 2-11) се наблюдава през 2004 г. - 0.339. Следва известно колебание в тенденцията, а през 2014 г. се наблюдава намаляване на коефициента спрямо 2013 г.

Източник: НСИ, Бюджети на домакинствата в Република България 2014

Фигура 2-49 Коефициент на Джини

През периода 2003-2014 г. доходът на най-богатите 10% превишава близо 9 пъти дохода на най-бедните 10% лица в домакинствата.

Таблица 2-11 Относителен дял на дохода на лицата по децилни групи от общия доход на домакинствата

Източник: НСИ, Бюджети на домакинствата в Република България 2014

Децилни групи Decile groups	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
I	2.7	2.6	2.9	3.2	3.0	2.9	2.9	2.7	2.5	2.7	2.6	2.8
II	4.6	4.4	4.8	4.9	5.1	5.1	5.2	5.0	5.0	4.9	4.8	4.9
III	5.8	5.6	5.9	6.1	6.2	6.2	6.5	6.4	6.2	6.1	5.9	6.1
IV	6.8	6.6	6.9	7.0	7.0	7.2	7.4	7.4	7.3	7.0	6.9	7.1
V	7.8	7.7	7.9	8.0	7.9	8.2	8.3	8.3	8.2	8.0	7.9	8.1
VI	8.9	8.8	9.0	9.1	9.0	9.2	9.4	9.4	9.3	9.1	8.9	9.2
VII	10.3	10.1	10.3	10.3	10.2	10.5	10.6	10.6	10.5	10.4	10.2	10.5
VIII	12.2	11.9	12.1	12.0	11.8	12.1	12.2	12.3	12.2	12.1	12.0	12.2
IX	15.1	14.9	15.0	14.5	14.4	14.6	14.6	14.7	14.5	14.7	14.6	14.7
X	25.8	27.3	25.4	25.0	25.5	23.9	23.0	23.1	24.2	25.1	26.3	24.4

На тази база (табл. 2-11 и фиг. 2-49) е изчислен средния доход по децилни групи, представен по-долу.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-12 Разпределение на доходите на човек от домакинство по децилни групи за 2014 г. и оценка на диференциацията и поляризацията им

Общ доход на човек от домакинството за 2014 г. – 4813 лв. Total income per household member for 2014 year – 4813 BGN					
Децилна група	Относителен дял на дохода	Коефициент за определяне на дохода	Общ доход по децилни групи	Съотношение на доходите по децилни групи спрямо I-ва децилна група	Кумулативен относителен дял на доходите
I	2.8	0.28	1 347.64	1.00	0.028
II	4.9	0.49	2 358.37	1.75	0.077
III	6.1	0.61	2 935.93	2.18	0.138
IV	7.1	0.71	3 417.23	2.54	0.209
V	8.1	0.81	3 898.53	2.89	0.29
VI	9.2	0.92	4 427.96	3.29	0.382
VII	10.5	1.05	5 053.65	3.75	0.487
VIII	12.2	1.22	5 871.86	4.36	0.609
IX	14.7	1.47	7 075.11	5.25	0.756
X	24.4	2.44	11 743.72	8.71	1
$\text{Коефициент на Джини} - G_k = 1 - \frac{2 \cdot \sum_{j=1}^k C_j - 1}{k}$ <p>където C_j - кумулативен относителен дял на доходите; k - брой на групите (в случая децилни, т.е. 10 групи); G_k - коефициент на Джини за k брой групи</p>					0.3048

3.2. АНАЛИЗ НА РАЗХОДИТЕ

През периода 2003-2014 г. разходите на домакинствата следват тенденцията на динамичните промени в доходите. Общият разход на домакинствата през 2014 г. в номинално изражение е 2.6 пъти по-голям в сравнение с 2003 г. и се увеличава с 1.0% спрямо 2013 г.

Таблица 2-13 Общ разход (в пари и в натура) и други потребени средства на човек от домакинството
Източник: НСИ, Бюджети на домакинствата в Република България 2014

Групи разходи	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Expenditure groups
Средно на лице - левове Average per capita - BGN													
Общо	1853	2068	2250	2580	3088	3521	3668	3481	3672	4293	4745	4803	Total
Общ разход	1748	1948	2097	2377	2857	3264	3335	3278	3494	4058	4466	4509	Total expenditure
Потребителски общ разход	1514	1662	1809	2046	2431	2780	2857	2811	2934	3388	3716	3755	Consumer total expenditure
Храна и безалкохолни напитки	707	765	809	894	1071	1194	1216	1219	1265	1355	1480	1458	Foods and non-alcoholic beverages
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	71	82	89	114	132	142	157	150	155	178	180	186	Alcoholic beverages and tobacco
Облекло и обувки	61	65	72	81	100	113	103	93	104	129	154	171	Clothing and footwear
Жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди	246	269	294	332	357	443	484	470	493	621	632	606	Housing, water, electricity, gas and other fuels
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	57	63	70	89	108	122	123	111	96	131	152	166	Furnishing and maintenance of the house
Здравеопазване	76	88	99	109	134	155	177	181	196	212	233	235	Health
Транспорт	93	103	118	140	191	225	199	197	205	255	304	325	Transport
Съобщения	81	94	107	115	133	145	150	153	162	179	192	198	Communication
Свободно време, културен отдих и образование	62	68	76	84	103	120	129	114	121	167	202	211	Recreation, culture and education
Разнообразни стоки и услуги	60	65	75	88	102	120	120	121	136	160	186	198	Miscellaneous goods and services
Данъци	54	58	59	63	83	105	108	124	182	204	224	225	Taxes
Домашно стопанство	45	47	44	45	55	53	44	34	30	28	31	35	Household plot
Други разходи	135	181	185	223	288	326	326	309	347	438	494	494	Other expenditure
Влог	47	55	66	95	107	133	167	78	46	65	73	110	Saving deposits
Покупка на валута, ценни книжа	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2	3	Purchase of currency and securities
Изплатен дълг и даден заем	56	64	87	108	123	124	166	125	132	170	205	181	Debt paid out and loan granted

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

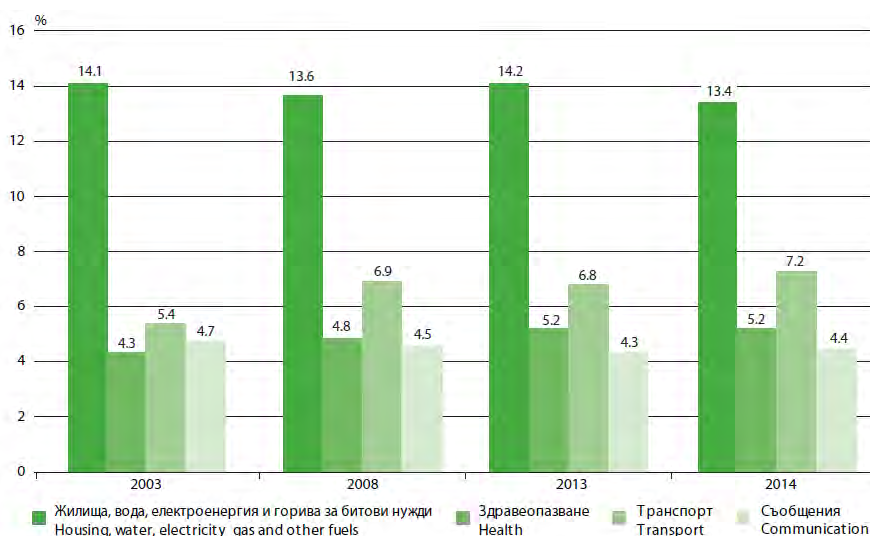
Относителният дял на потребителския разход от общите разходи на домакинствата намалява от 86.6% през 2003 г. на 83.3% през 2014 г. През 2003 г. се наблюдава най-висок относителен дял на разходите за храна и безалкохолни напитки в общия разход. През следващите години започва процес на постепенно понижаване на този дял и той достига най-ниската си стойност през 2014 г. - 32.3%. През периода 2003–2014 г. делът на разходите за жилища, вода, електроенергия и горива варира от 14.1% през 2003 г. на 15.3% през 2012 г. и 13.4% през 2014 г.

Таблица 2-14 Структура на общ разход на домакинствата по групи

Източник: НСИ, Бюджети на домакинствата в Република България 2014

Групи разходи	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Expenditure groups
Общ разход	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Total expenditure
Потребителски общ разход	86.6	85.3	86.3	86.1	85.1	85.2	85.7	85.7	84.0	83.5	83.2	83.3	Consumer total expenditure
Храна и безалкохолни напитки	40.4	39.3	38.6	37.6	37.5	36.6	36.5	37.2	36.2	33.4	33.2	32.3	Foods and non-alcoholic beverages
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	4.1	4.2	4.2	4.8	4.6	4.4	4.7	4.6	4.4	4.4	4.0	4.1	Alcoholic beverages and tobacco
Облекло и обувки	3.5	3.4	3.4	3.4	3.5	3.5	3.1	2.9	3.0	3.2	3.5	3.8	Clothing and footwear
Жилища, вода, електроенергия и горива за битови нужди	14.1	13.8	14.0	14.0	12.5	13.6	14.5	14.3	14.1	15.3	14.2	13.4	Housing, water, electricity, gas and other fuels
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	3.3	3.2	3.3	3.8	3.8	3.7	3.7	3.4	2.8	3.2	3.4	3.7	Furnishing and maintenance of the house
Здравеопазване	4.3	4.5	4.7	4.6	4.7	4.8	5.3	5.5	5.6	5.2	5.2	5.2	Health
Транспорт	5.4	5.3	5.6	5.9	6.7	6.9	6.0	6.0	5.9	6.3	6.8	7.2	Transport
Съобщения	4.7	4.8	5.1	4.9	4.7	4.5	4.5	4.7	4.6	4.4	4.3	4.4	Communication
Свободно време, културен отдих и образование	3.5	3.5	3.6	3.5	3.6	3.7	3.9	3.5	3.5	4.1	4.5	4.7	Recreation, culture and education
Разнообразни стоки и услуги	3.3	3.3	3.8	3.6	3.5	3.7	3.6	3.7	3.9	3.9	4.2	4.4	Miscellaneous goods and services
Данъци	3.1	3.0	2.8	2.7	2.9	3.2	3.2	3.8	5.2	5.0	5.0	5.0	Taxes
Домашно стопанство	2.6	2.4	2.1	1.9	1.9	1.6	1.3	1.0	0.9	0.7	0.7	0.8	Household plot
Други разходи	7.7	9.3	8.8	9.3	10.1	10.0	9.8	9.4	9.9	10.8	11.1	11.0	Other expenditure

Разходите за здравеопазване се увеличават 3.1 пъти, а относителният им дял от общия разход нараства от 4.3% през 2003 г. на 5.2% през 2014 г.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ, Бюджети на домакинствата в Република България 2014

Фигура 2-50 Относителен дял на някои видове разходи в общия разход на домакинствата по години

Подобна тенденция се забелязва и при **разходите за транспорт и съобщения, които също нарастват** номинално. Например разходите за транспорт нарастват 3.5 пъти в абсолютно изражение, а относителният им дял варира през разглеждания период между 5.3% (през 2004 г.) и 7.2% (през 2014 г.) от общия разход. Съответно разходите за съобщения нарастват 2.4 пъти в абсолютна стойност, а техният дял остава почти непроменен за периода. Разходите за облекло и обувки, жилищно обзавеждане и алкохолни напитки и тютюневи изделия запазват относителния си дял на ниво около 4% през анализирания период, а делът на разходите за свободно време, култура и образование нараства с 1.2 процентни пункта.

Автомобили имат 54.0% от наблюдаваните домакинства като 3.3% притежават два и повече автомобили. Не могат да си позволят да закупят и поддържат автомобил по финансови причини 17.7% от домакинствата, а 28.0% нямат необходимост от лека кола. Трябва да се има в предвид, че населението през 2014 г. е 7 202 198 души, средният брой хора в едно домакинство е 2.42 души, а броят на домакинствата е 2 976 115.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

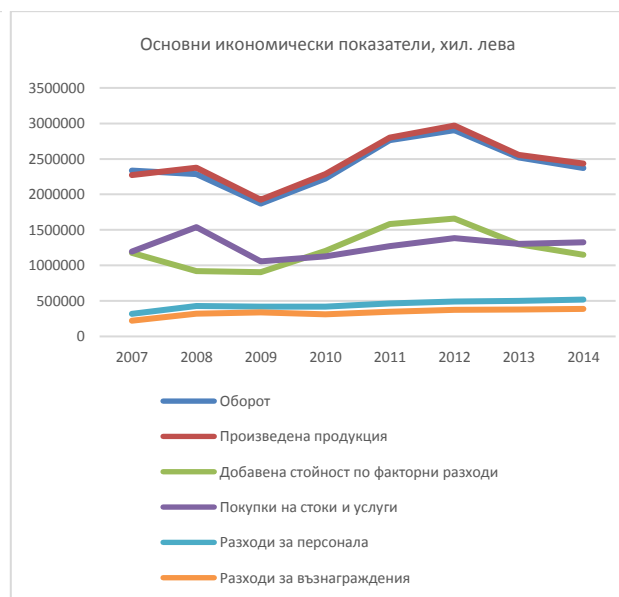
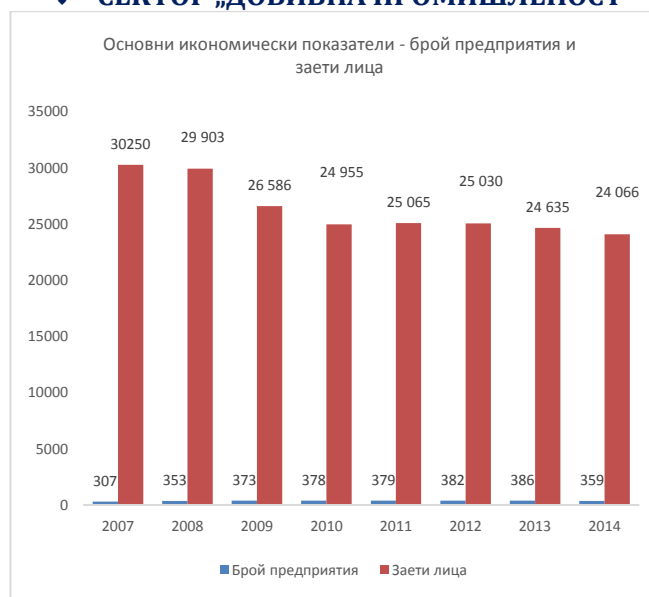
4. ПРОМИШЛЕННОСТ

4.1. ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ

За целите на анализа са систематизирани статистически данни, характеризиращи състоянието и тенденциите на развитие на секторите „Добивна промишленост“ и „Преработваща промишленост“, които генерират основните продуктови потоци и определят параметрите на пазарното търсене на товарен транспорт. Разгледани са следните показатели:

- брой предприятия;
- оборот;
- произведена продукция;
- добавена стойност по факторни разходи;
- покупки на стоки и услуги;
- разходи за персонала;
- разходи за възнаграждения;
- заети лица – общо за страната и по райони на планиране ниво NUTS3;
- индекси на промишленото производство;
- индекси на оборота.

❖ СЕКТОР „ДОБИВНА ПРОМИШЛЕННОСТ“

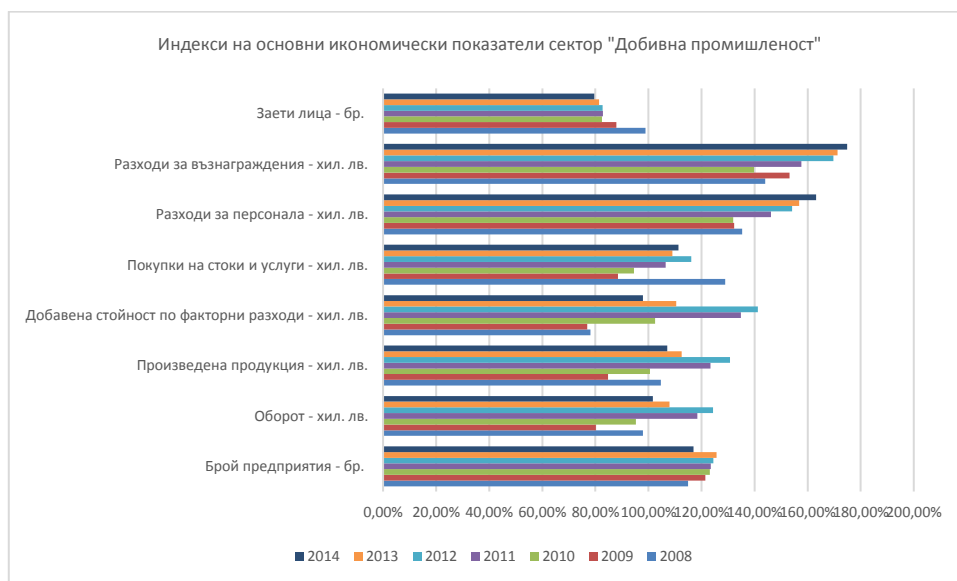

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: НСИ

Фигура 2-51 Основни икономически показатели - сектор „Добивна промишленост“

- всички показатели, с изключение на броя на заетите са с ясно изразена тенденция на нарастване;
- с най-голям прираст през 2014 г. спрямо 2007 г. са разходите за възнаграждения (174,95%) и разходите за персонала (163,14%).

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

❖ СЕКТОР „ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ“

Източник: НСИ

Фигура 2-52 Основни икономически показатели - сектор „Преработваща промишленост“

- всички показатели с изключение на броя на заетите са с ясно изразена тенденция на нарастване;
- с най-голям прираст през 2014 г. спрямо 2007 г. са разходи за възнаграждения (122,66%) и разходи за персонала (118,52%).

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

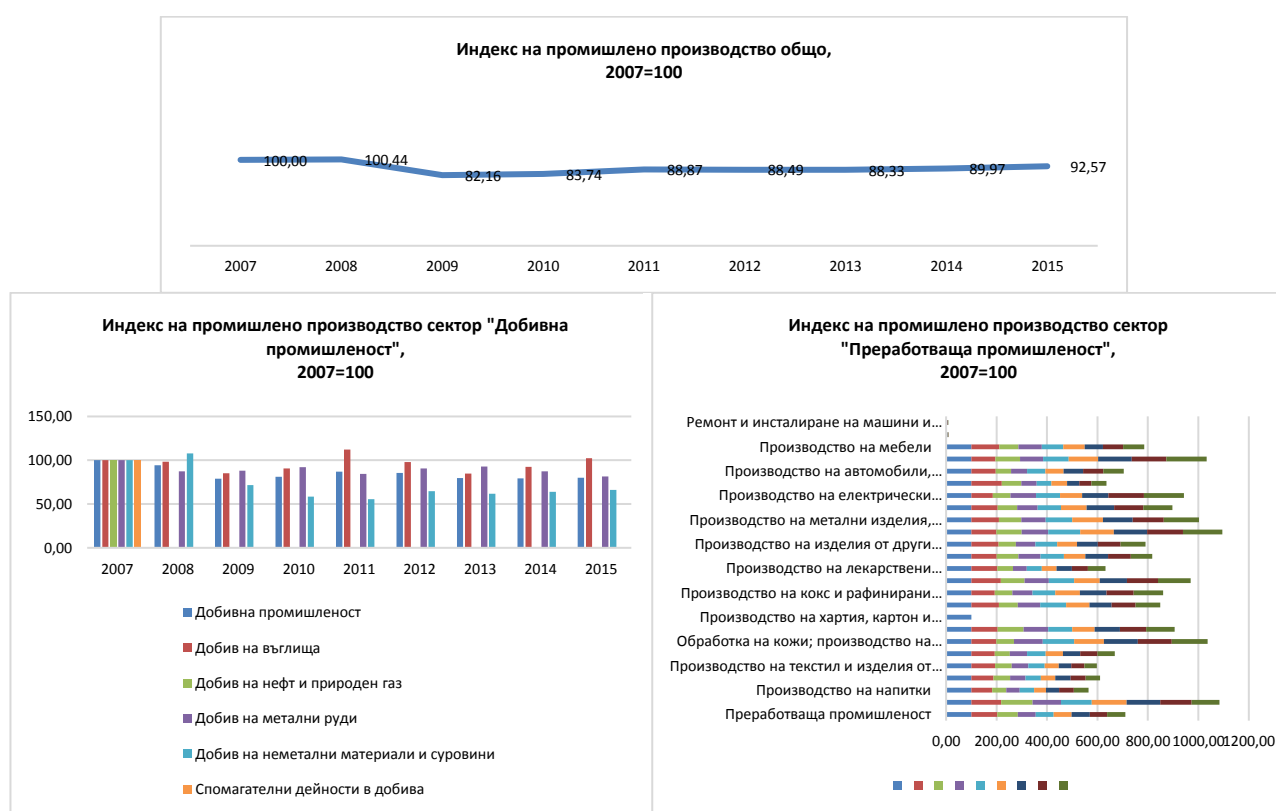

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

❖ ИНДЕКСИ НА ПРОМИШЛЕНО ПРОИЗВОДСТВО

Индексът на промишленото производство е основен краткосрочен икономически бизнес показател, чрез който се измерват месечните изменения в промишленото производство. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие. Съгласно прилаганата от НСИ методика при изчисляване на индекса на промишленото производство стойностите се коригират чрез изолиране на ценовите (инфлационните) изменения, с цел се представят действителните изменения в производството.

За целите на анализа индексът на промишленото производство е преизчислен към базова година 2007 (2007=100).

Източник: По последни актуални данни на НСИ
Фигура 2-53 Индекси на промишлено производство

- налице е увеличение на индекса на производство в добивната промишленост - 102.42% през 2015 г. спрямо 2007 г.;
- производството на метални руди намалява през разглеждания период като достига до 66.30 % през 2015 г.;
- данните за добив на нефт и природен газ; спомагателни дейности в добива и производство на кокс и рафинирани нефтопродукти се считат за конфиденциални;
- производството на въглища нараства като индексът достига 102.42% през 2015 г.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

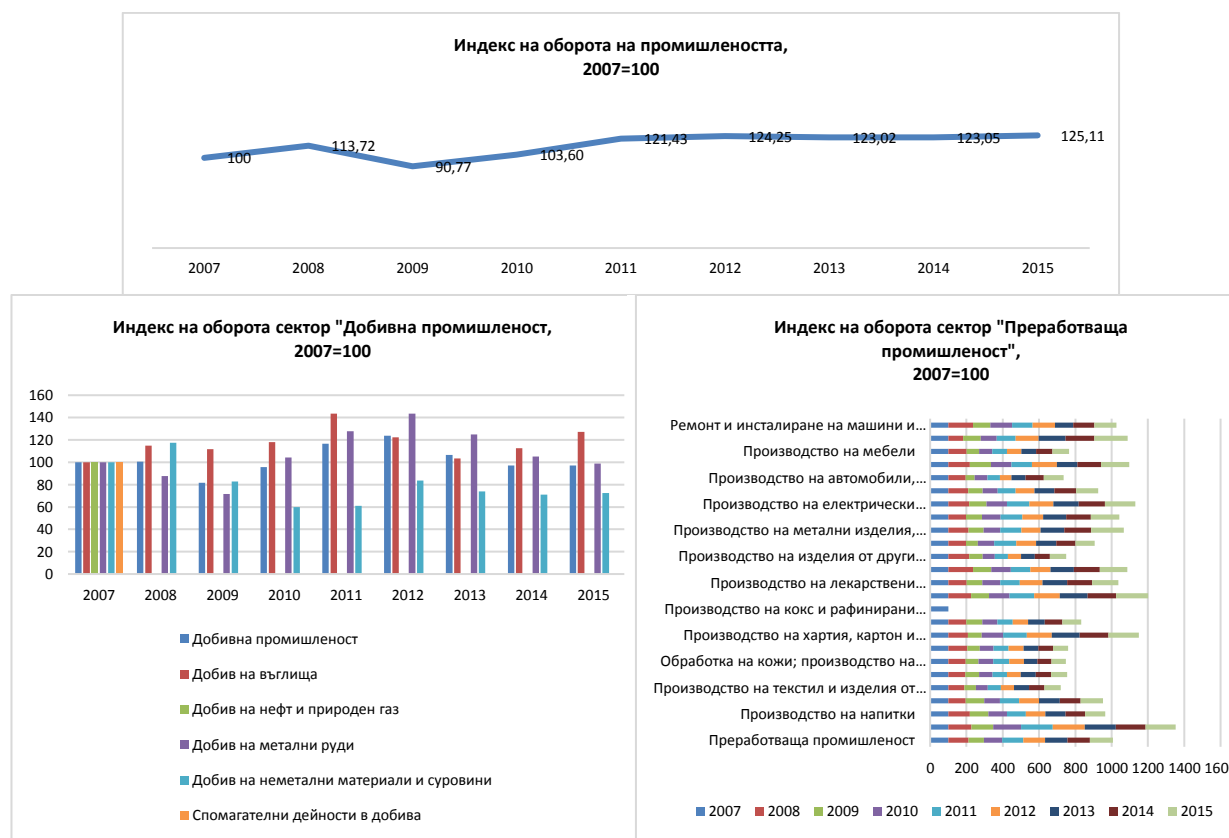
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

❖ ИНДЕКСИ НА ОБОРОТА

Индексът на оборота отразява развитието на пазара на стоки и услуги, като измерва изменението в приходите от продажби на предприятията, включително приходите от продажби на стоки (купени и препродадени без допълнителна обработка) и приходите от услуги предоставени на трети страни.

При изчисляване на индекса на оборота стойностите на продажбите не се коригират с изменението на цените. Индексът на оборота отразява едновременно изменението на стойността на продажбите и изменението на цените. НСИ изчислява три вида индекси на оборота: Индекси на оборота на вътрешния пазар, Индекси на оборота на международния пазар и Общ индекс на оборота.

За целите на анализа индексът на промишленото производство е преизчислен към базова година 2007 (2007=100).

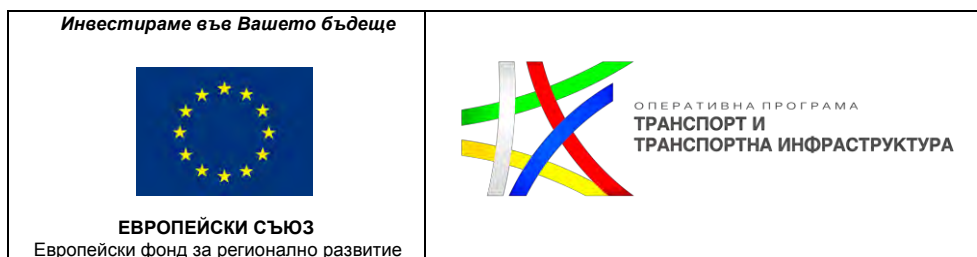

Източник: По последни актуални данни на НСИ

Фигура 2-54 Индекси на оборота

- общият индекс на оборота общо за промишлеността нараства през всички години от разглеждания период като през 2015 г. достига 125.11%.
- индексът на оборота в преработващата промишленост достига 126,45% през 2015 г.;
- индексът на оборота в добивната промишленост достига до 96,99% през 2015 г.;
- забелязва се ръст на индексът на оборота на добив на въглища и спад за металните руди;

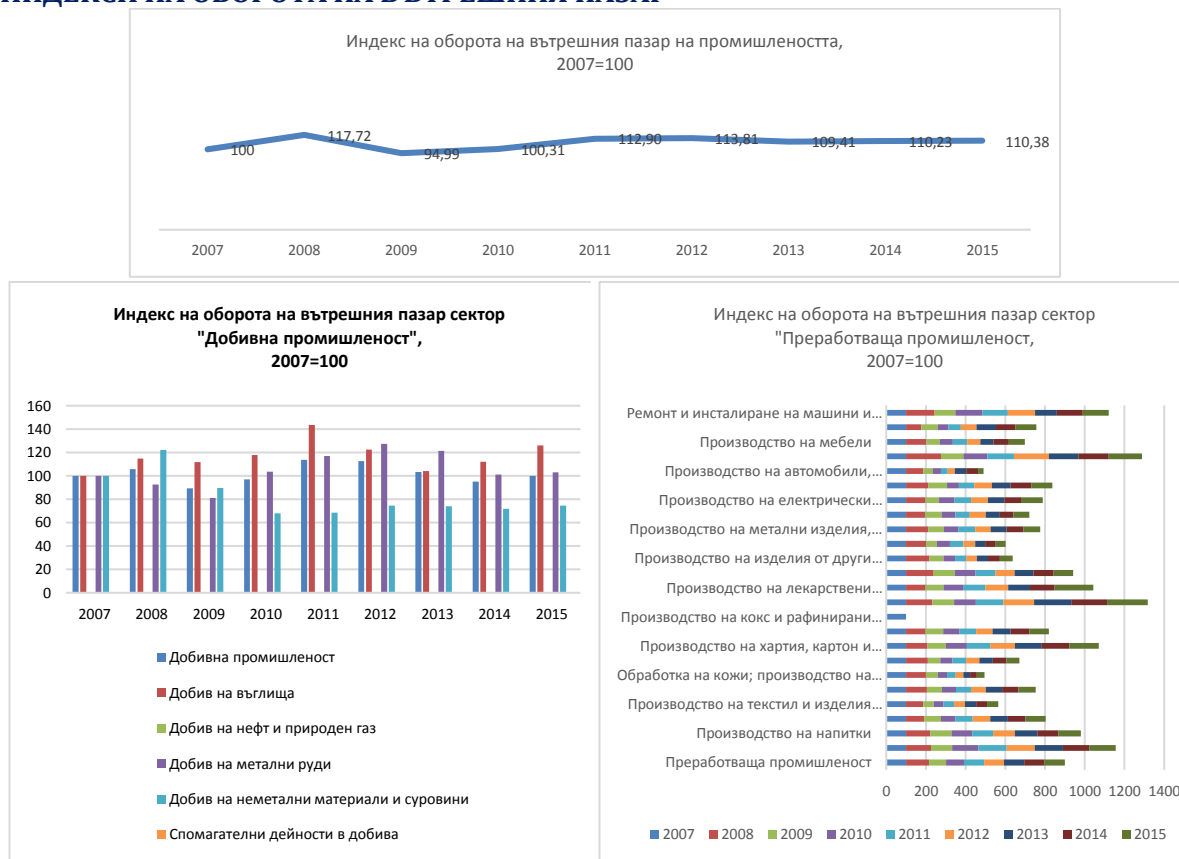
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

- данните за добив на нефт и природен газ, спомагателни дейности в добива и производство на кокс и рафинирани нефтопродукти се считат за конфиденциални;
- индексът на оборота бележи тенденция на увеличение при производството на метални изделия като достига до 178,77% през 2015 г.

❖ ИНДЕКСИ НА ОБОРОТА НА ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР

Фигура 2-55 Индекси на оборота на вътрешния пазар

- индексът на оборота на вътрешния пазар общо за промишлеността бележи спад през последните две години спрямо 2008 г. (110,23% през 2014 г. и 110,38% през 2015 г.) като най-малък е индекса за 2009 г.(94,99%), а най-голям за 2008 г. (117,72%);
- налице е по-висок ръст на индекса на оборота на вътрешния пазар в преработващата промишленост спрямо добиваната промишленост до 2013 г.. През 2014 г. и 2015 г. тенденцията е по-висок ръст за преработващата промишленост;
- данните за добив на нефт и природен газ, спомагателни дейности в добива и производство на кокс и рафинирани нефтопродукти се считат за конфиденциални;
- оборотът на вътрешния пазар на неметални материали и суровини намалява през разглеждания период, като достига до 74,53% през 2015 г. спрямо 2007 г.;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

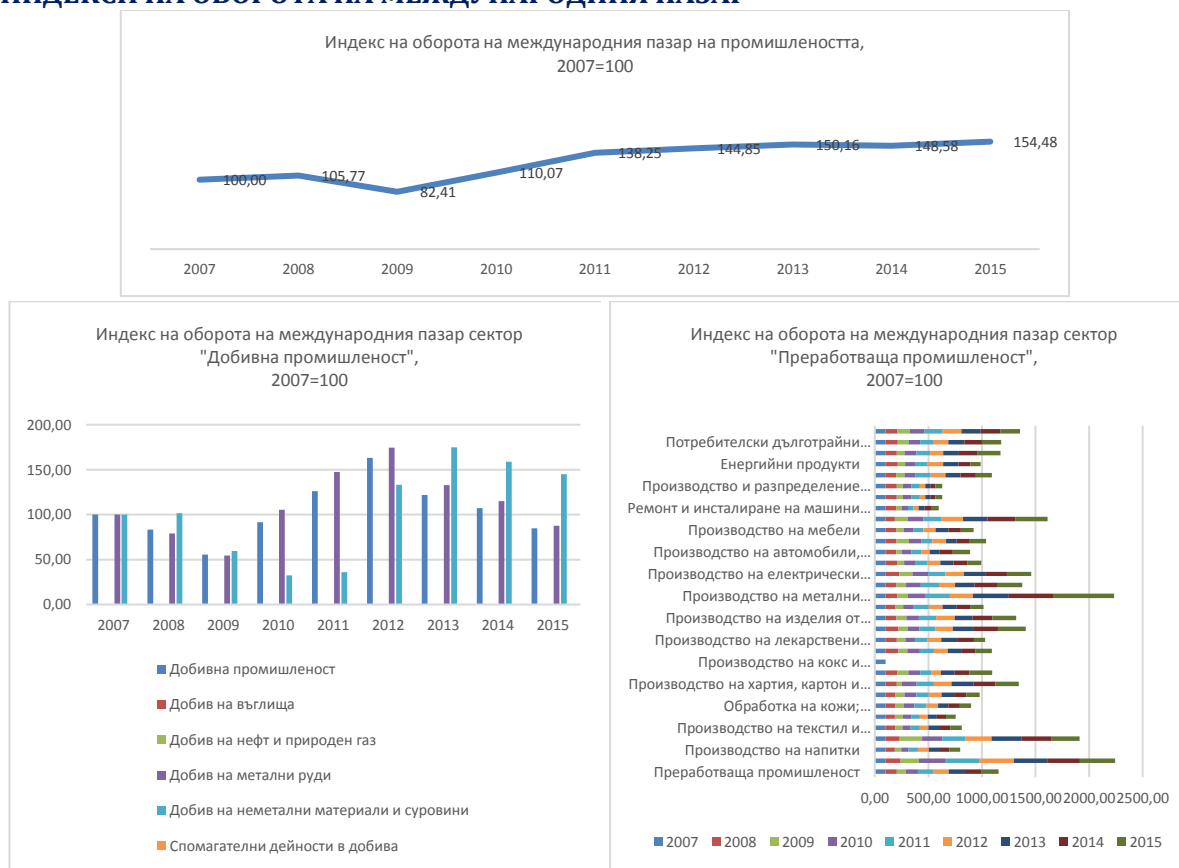

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

- оборотът на вътрешния пазар на въглища нараства като индексът достига 125,95% през 2015 г., забелязва се спад през 2013 г. и 2014 г. (103,98% за 2013 г. и 112,17% за 2014 г.);
- оборотът на вътрешния пазар на производство на химични продукти и лекарствени вещества и продукти бележи ръст като за 2015 г. достига съответно 204,42% и 194,65%.

❖ ИНДЕКСИ НА ОБОРОТА НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ПАЗАР

Източник: По последни актуални данни на НСИ
Фиг. 2-56 Индекси на оборота на международния пазар

- общият оборот на промишлеността на международния пазар е с тенденция на нарастване, като през 2015 г. достига най-висок ръст – 154,48%, а най-нисък е през 2009 г. - 82,41%;
- оборотът на добиваната промишленост на международния пазар е с тенденция на нарастване до 2012 г. като достига до – 163,19%, най-нисък е през 2009 г. - 55,49%. В периода 2013-2015 г. индексът бележи спад като през 2015 г. достига 84,78%;
- данните за добив на въглища и производство на кокс и рафинирани нефтопродукти се считат за конфиденциални, а за добив на нефт и природен газ и спомагателни дейности в добива няма случай;
- индексът на оборота на международния пазар на неметални материали и суровини бележи ръст като през 2013 г. е най-висок (174,89%) след спад през 2010 г. (32,56%) и

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

2011 г. (36,02%). През 2014 г. и 2015 г. се наблюдава спад спрямо 2013 г. съответно с 158,78% и 144,92%;

- индексът на оборота на международния пазар на метални руди също нараства до 2012 г., когато е най-висок - 174,57%, намаление има през 2009 г. (54,51%). След 2012 г. индексът бележи спад като през 2015 г. достига до 87,75%;
- индексът на оборота на международния пазар на производство на метални продукти и хранителни продукти бележи ръст като през 2015 г. достига съответно до 570,45% и 330,29%.

4.2. ДОБИВНА ПРОМИШЛЕННОСТ

Основните суровини, които се добиват в България са лигнитни въглища, оловно-цинкови, медни и полиметални руди, гипс, варовик, Бентонит, каолин, кварцови пясъци, огнеупорни глини, мрамор. Броят на установените находища е 595, от които:

- 206 на метални полезни изкопаеми;
- 115 на неметални полезни изкопаеми;
- 3 на нефт и природен газ;
- 51 на скално-облицовъчни материали;
- 151 на строителни материали;
- 69 на твърди горива

Източник: Годишен бюлетин на Българска минно-геоложка камара, 2015 г.

Подземни богатства по смисъла на Закона за подземните богатства (Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 70 от 2008 г.) (1)) са полезните изкопаеми и минните отпадъци от добива и първичната им преработка, групирани както следва:

- метални полезни изкопаеми;
- неметални полезни изкопаеми - индустриални минерали;
- нефт и природен газ;
- твърди горива;
- строителни материали;
- скално облицовъчни материали;
- минни отпадъци.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-15 Находища на подземни богатства

Вид	Находища	Статус	Възможности
МЕТАЛНИ ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ			
Медни находища	добивани работи се провеждат в медно-порфирните находища Елаците и Асарел (открит способ)	в експлоатация	Нови находища основно от медно-порфирен тип масивно-сулфида тип в Средногорието и Западния Балкан; Възможности за преоценка на някои от находищата в Бургаския, Граматиковия, Малко Търновския и Врачанския руден район; въвеждане в експлоатация на находище „Прохорово“.
	добив на медно-златни руди в находище Чelopeч (закрит способ)	в експлоатация	
	рудници от Западния Балкан, Врачанския руден район, Панагюрския (подземен способ)	не се разработват към 2016 г., поради малките запаси и ниски съдържания на мед	
	находища в Бургаския, Граматиковия, Малко Търновския и Врачанския руден район	не се разработват	
	находище „Прохорово“	не се разработва, но е проучвано	
	находище Студенец в Плана	не се разработва	
Златни находища	находище Чelopeч (медно-златна руда)	в експлоатация	Находище Ада тепе притежава около 27 т. изчислени запаси. Находището е хидротермално, ниско-сулфида тип с вътрешен характер на оредаването, добивът се осъществява по нова технология за извличане. Находища Диканите - у-к Вакарелец с около 1 т злато и 5 тона сребро, Бърдото (Брезник) – 14 т и др., са насърчителни за по-нататъшно проучване.
	Находище Ада тепе	получено разрешение за добив	
	находище „Чала“ (Спахийско рудно поле)	концесия за добив	
	участък „Юрта“ от находище Зидарово (медно-злато-полиметално)	прекратена концесия	
	находища по река Огоста и в района на р. Струма (Разсипаните находища)	няма перспектива за промишлено развитие	
Оловно-цинкови находища	Източни Родопи	сключени договори за 10 концесии за добив	
	Централни Родопи и Осогово	не се разработват	
	Врачанско-Искърски руден район (изключително по подземен начин)	не се разработват	
Находища на желязо	находище Кремиковци	не се разработва, има дадена концесия за добив на Барит	
Находища на манган и хром	находище Оброчище (подземен способ)	в експлоатация	Североизточна България (Варненско) притежава потенциал за откриване на нови находища на манган в олигоценските седименти. Понастоящем има дадено и едно разрешение за търсене и проучване.
	Източните Родопи (добив на хром)	находищата са привързани към ултрабазити и са малки. Няма икономическо значение	
Находища на уран	около 40 находища (района на Горнотракийския комплексен грабен, Струмския грабен, Елешница, Смолянски) на уран и 2 обогатителни фабрики в Бухово и Елешница (подземен способ или сондаж)	прекратени всички дейности свързани с добив и проучване на уранови находища с Постановление 163/1992 г. на Министерския съвет са	Преразглеждане на сегашните ограничения въз основа на задълбочен анализ на съвременните икономически условия, ако са налице повишени цени на урана и засилен пазарен интерес, както и при спазване на европейските изисквания към опазването на околната среда, гарантиращи екологосъобразен добив и преработка.
Други находища на метални минерални суровини	находище Грънчерица в Западните Родопи	концесия за добив на волфрам	Тази група находища няма съществен дял и перспектива в общия план на Минно-добивната дейност.
НЕФТ И ПРИРОДЕН ГАЗ			
Газ	находище «Койнаре» в района на Червен бряг (с. Девенци) (газокондензатно)	В експлоатация	Големи перспективи съществуват в евентуалното разработване на газохидратни находища в акваторията на Черно море(като блок 1-21 Хан Аспарух, блок 1-22 Терес и блок 1-19 Силистар). Перспективи съществуват и за използването на метана в някои въглищни находища, преди всичко Добруджанското. Действащи и са в процес на разглеждане са 22 разрешения за търсене и проучване на нефт и газ.
	Черно море в блок Галата, находища Каварна, Каварнаизток и Калиакра	концесия за добив на газ	
ТВЪРДИ ГОРИВА			
Находища на въглища	43 находища на въглища Основните запаси и добив са съсредоточени в Марица-изток	18 концесии за добив на твърди горива	
НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ, СТРОИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ И СКАЛНООБЛИЦОВЪЧНИ МАТЕРИАЛИ			
	на територията на цялата страна над 20 вида екзогенни и 15 вида ендеогенни по произход неметални (промишлени) минерали и скали		Голям брой на дадените разрешения за търсене и проучване, търговски открития и концесии за добив

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

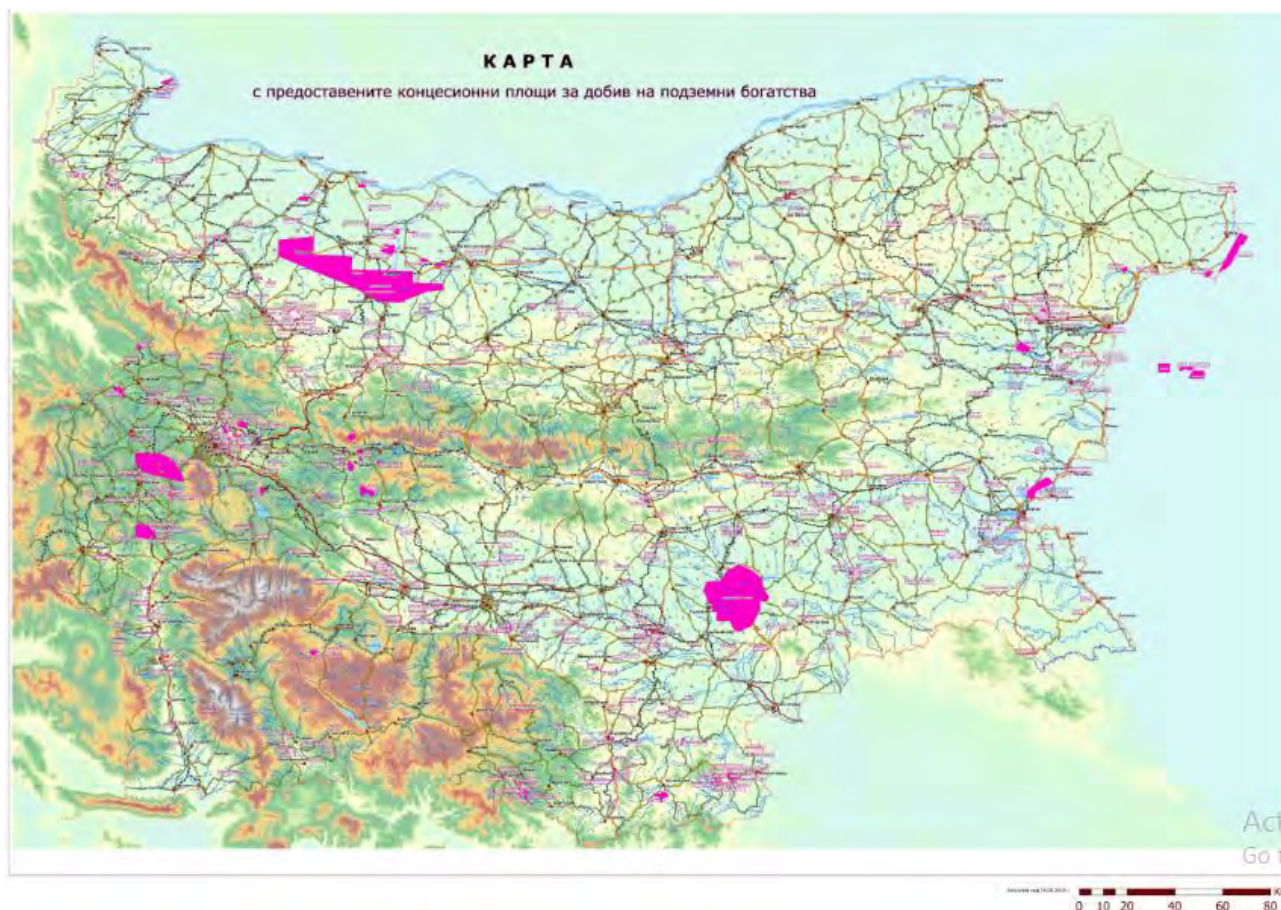
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

По данни на годишния бюлетин на Българска минно-геоложка камара от територията на страната е отдадена на концесия за добив при средно 1% за държавите от Европейския съюз.

Карта за предоставените концесионни площи за добив на подземни богатства е представена на фиг. 2-57:

Източник: Министерство на енергетиката

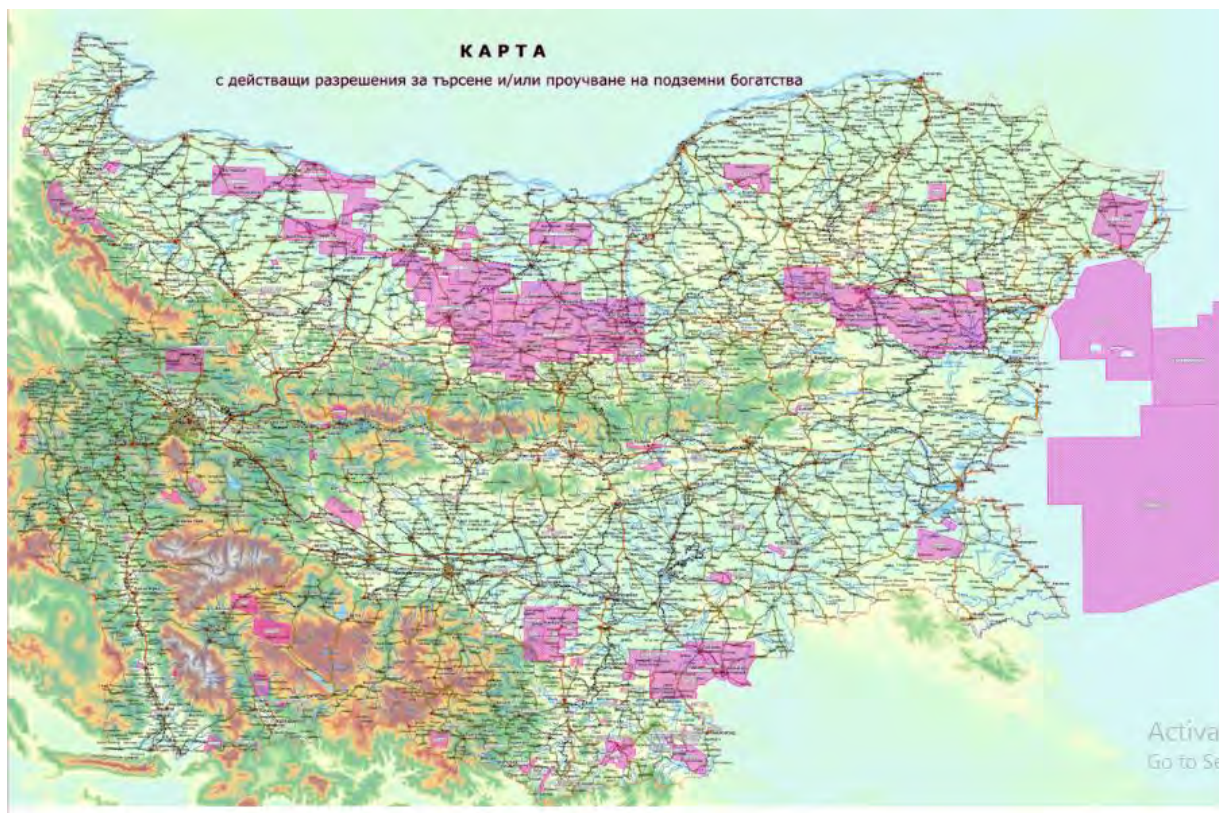
Фигура 2-57 Карта за предоставените концесионни площи за добив на подземни богатства

Карта на действащите разрешения за търсене и/или проучване на подземни богатства е представена на фиг. 2-58:

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Министерство на енергетиката

Фигура 2-58 Карта с действащите разрешения за търсене и/или проучване на подземни богатства

Издадените разрешения за търсене и проучване са 158 броя (Приложение 2-1). Най - много действащи разрешения за търсене и/или проучване на подземни богатства са издадени за търсене и проучване на строителни материали и скално-облицовъчни материали, а за минни отпадъци е само едно.

❖ МЕТАЛНИ ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-59 Находища на метални полезни изкопаеми

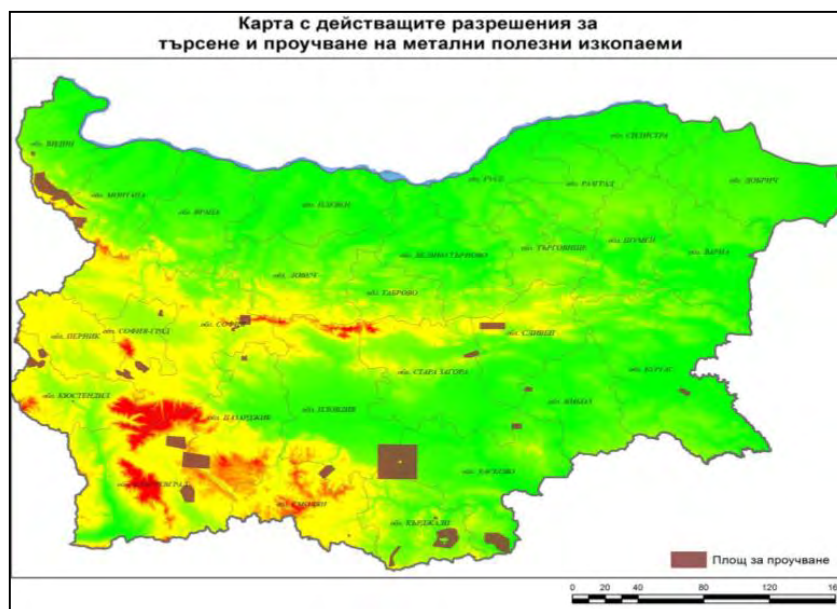
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Данни за действащите разрешителни за търсене и проучване, които към момента са 27 броя на метални полезни изкопаеми са представени на картата от фиг. 2-60:

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-60 Карта с действащите разрешения за търсене и проучване на метални полезни изкопаеми

Таблица 2-16 Добив на метални полезни изкопаеми

ГРУПА	ВИД ПОЛЕЗНО ИЗКОПАЕМО	МЕРНА ЕДИНИЦА	КОЛИЧЕСТВО ЗАПАСИ	В Т.Ч. В ЕКСПЛУАТАЦИЯ	УСЛОВНА ОСИГУРЕНOST В ГОДИНИ (количеството в запаси)	УСЛОВНА ОСИГУРЕНOST В ГОДИНИ (в експлоатация)	ДОБИВ 2011	ДОБИВ 2012	ДОБИВ 2013	ДОБИВ 2014
1	МЕДНИ РУДИ	ХИЛ.Т.	361 127,20	340 351,00	13,50	12,70	28 365,90	28 244,10	28 244,10	29 625,50
2	ЗЛАТОСЪДЪРЖАЩИ РУДИ	ХИЛ.Т.	25 488,40	22 137,10	27,70	24,00	1 366,30	1 881,50	1 881,50	2 115,10
3	ЗЛАТОСЪДЪРЖАЩИ РАЗСИПИ	ХИЛ.К УБ.М.	178,00	178,00	10,80	10,80	0,00	0,00	0,00	0,00
4	ВОЛФРАМОВИ РУДИ	ХИЛ.Т.	9 381,00				0,00	0,00	0,00	0,00
5	СРЕБРОСЪДЪРЖАЩИ РУДИ	ХИЛ.Т.	2 257,90		244,40	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
6	ОЛОВНО-ЦИНКОВИ РУДИ	ХИЛ.Т.	15 398,30	7 823,40	23,90	12,20	643,70	588,20	588,20	649,80
7	ЖЕЛЕЗНИ РУДИ	ХИЛ.Т.	25 317,80	25 317,80	271,60	271,60	0,00	0,00	0,00	0,00
8	МАНГАНОВИ РУДИ	ХИЛ.Т.	26 689,90	26 689,90	651,30	651,30	85,60	39,10	39,10	93,70

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-17 Концесии за добив на метални полезни изкопаеми (актуален регистър към 16.06.2016 г.)

Концесионер	Находище	Община	Област	Група подземно богатство	Вид на подземното богатство	Срок на концесията	Дата на подписване на концесионния договор
"Трейс Рисорсиз" ЕООД, гр. София	Милин камък	Брезник	Перник	Метални полезни изкопаеми	Златно-сребърни руди	20 г.	26.01.2016 г.
"Дънди Прешъс Металс Крумовград" ЕАД, гр. Крумовград	Хан Крум, у-ц "Ада тепе", "Къпел", "Къклица", "Скалак", "Зона Синап", "Сърнак"	Крумовград	Кърджали	Метални полезни изкопаеми	Златосъдържащи руди	30 г.	25.04.2012 г.
"Асарел - Медет" АД, гр. Панагюрище	Асарел, у-к "Запад"	Панагюрище, Златица, Чавдар	Пазарджик, София	Метални полезни изкопаеми	Медно-златни руди	15 г.	19.03.2012 г.
"Върба Батанци" АД, гр. Златоград	Върба - Батанци	Мадан	Смолян	Метални полезни изкопаеми	Оловно-цинкови руди	30 г.	31.05.2012 г.
"Ресурс-1" АД, гр. Пловдив	Грънчарица Център	Велинград	Пазарджик	Метални полезни изкопаеми	Волфрамсъдържащи руди	35 г.	16.07.2009 г.
"Целзиан" ООД, гр. София	Кремиковци	Столична	София /столица/	Метални полезни изкопаеми	Велезни руди и баритна Суровина	35 г.	04.06.2010 г.
"Лъки Инвест" АД, гр. Лъки	Джурково	Лъки	Пловдив	Метални полезни изкопаеми	Оловно-цинкови руди	9+5 г.	04.01.2000 г.
"Минстрой Холдинг" АД, гр. София	Гюдюрска, у-к "Южна Петровица"	Златоград, Мадан	Смолян	Метални полезни изкопаеми	Оловно-цинкови руди	12 + 15 г.	14.07.2004 г.
"Минстрой Холдинг" АД, гр. София	Андрю-Шумачевски дол	Златоград	Смолян	Метални полезни изкопаеми	Оловно-цинкови руди	35 г.	20.12.2004 г.
"Минстрой Холдинг" АД, гр. София	Мързян, у-к "Мързян-Север"	Златоград, Мадан	Смолян	Метални полезни изкопаеми	Оловно-цинкови руди	35 г.	14.07.2004 г.
"Рудметал" АД, гр. Рудозем	Димов дол	Рудозем	Смолян	Метални полезни изкопаеми	Оловно-цинкови руди	14 г.	05.02.2002 г.
"Горубсо - Мадан" АД, гр. Мадан	Петровица	Златоград, Мадан	Смолян	Метални полезни изкопаеми	Оловно-цинкови руди	8+6+9 г.	20.04.2001 г.
"Горубсо - Мадан" АД, гр. Мадан	Крушев дол	Златоград, Мадан	Смолян	Метални полезни изкопаеми	Оловно-цинкови руди	35 г.	20.04.2001 г.
"Лъки Инвест" АД, гр. Лъки	Говедарника ("Дружба")	Лъки	Пловдив	Метални полезни изкопаеми	Оловно-цинкови руди	6+5 г. + 5 г.	04.01.2000 г.
"Горубсо - Кърджали" АД, гр. Кърджали	Чала	Минерални бани	Хасково	Метални полезни изкопаеми	Оловно-цинкови и златосъдържащи руди	17 г.	16.11.1999 г.
"Елаците - Мед" АД, с. Мирково	Елаците	Етрополе, Златица, Мирково, Челопеч, Чавдар	София	Метални полезни изкопаеми	Медно-порфирни златосъдържащи руди	17+5+10 г.	15.11.1999 г.
"Евроманган" АД, с. Църква	Оброчище, у-к "Северозападен"	Балчик, Добрич	Добрич	Метални полезни изкопаеми	Манганови руди	25 г.	01.06.1999 г.
"Дънди Прешъс Металс Челопеч" ЕАД, с. Челопеч	Челопеч	Челопеч	София	Метални полезни изкопаеми	Златно-медно-пиритни руди	30 г.	19.05.1999 г.
"Асарел - Медет" АД, гр. Панагюрище	Асарел	Панагюрище	Пазарджик	Метални полезни изкопаеми	Медно-пиритни и златосъдържащи руди	26 + 15 г.	23.12.1998 г.

Източник: Министерство на енергетиката

„Асарел-Медет“ АД е Минно-обогадителен комплекс, който е първата най-голяма и водеща българска минна компания за открит добив и обогатяване на медни и други руди. Тя е първата компания в света, която започва открит добив и обогатяване на медни руди със

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

съдържание на мед под 0,4% на 29.12.1964 г. Годишно произвежда около 0,5 % от световното производство на мед. Една от водещите компании за добив и обогатяване на медни руди в Европейския съюз. Източник:⁴

Елаците-Мед АД е частно акционерно дружество с предмет на дейност добив и първична преработка на медно-порфирни руди от находище „Елаците“. Това е най-голямата фирма в групата ГЕОТЕХМИН. Направление "Минна индустрия" включва три дружества: Елаците-Мед АД, Хеликс ЕООД и Експлозивпрогрес-ГТМ ЕООД. Елаците-Мед АД ръководи две основни производствени направления – открит рудник в Етрополе и обогатителен комплекс край с. Мирково. Рудник "Елаците" е един от най-големите открити рудници в региона и един от най-големите местни производители на меден концентрат. Общият добив на минна маса за 2014 г. възлиза на около 51 млн.тона⁵.

"Челопеч Майнинг" ЕАД е дъщерно дружество на канадската компания "Дънди Прешъс Металс" Инк. Основната дейност на дружеството е добив и преработка на медно-златни руди от находище "Челопеч". Срокът на експлоатация на находището е до 2025 г. Като краен продукт в предприятието се произвежда меден концентрат, който се извозва по график с камиони до жп гарата и от там се транспортира до пристанище Бургас, откъдето с кораб се транспортира⁶.

"Рудметал" АД е дружество специализирано в подземен рудодобив и минно строителство като притежава две концесии за добив на подземни богатства:

- От 2001 г. "Рудметал" АД е собственик на рудник "Димов дол", а на 05.02.2002 г. сключва концесионен договор за добив на оловно-цинкови руди от находище "Димов дол". До 31.12.2012 г. добива 777 650 тона руда като забойната линия достига на дълбочина до 400 м под земята.
- Втората концесия "Рудметал" АД получава на 28.09.2007 г. за добив на скално-облицовъчни материали и мраморен брекчоконгломерат от находище "Дълга усойка" – община Рудозем.

"Рудметал" АД гр. Рудозем успешно реализира работен проект "Въвеждане на безцианиден, безотпаден иновативен процес за обогатяване на оловно-цинкови руди, посредством модулна обогатителна инсталация" по оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г.⁷

„Горубсо Златоград“ АД се занимава с подземен добив и преработка на полиметални руди, производство на оловно - цинкови концентрати. На територията на община Златоград се намират находища на оловно – цинкова руда⁸.

⁴ Източник: <http://www.asarel.com/About/Profile.aspx>

⁵ Източник: <http://www.geotechmin.com/bg/pages/ellatzite-med-8.html>

⁶ Източник: <http://www.dundeprecious.com/Bulgarian/deinosti/dobiv/default.aspx>

⁷ Източник: <http://www.rudmetal.com/>

⁸ Източник: <https://bgregister.com/>

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

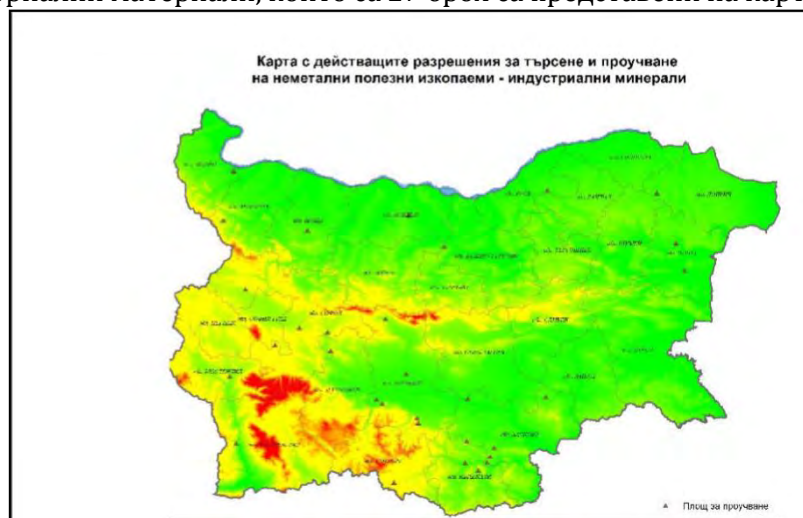
❖ НЕМЕТАЛНИ ПОЛЕЗНИ ИЗКОПАЕМИ – ИНДУСТРИАЛНИ МАТЕРИАЛИ

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-61 Неметални полезни изкопаеми – индустриални материали

Данни за действащите разрешителни за търсене и проучване на неметални полезни изкопаеми - индустриални материали, които са 27 броя са представени на картата от фиг. 2-62.

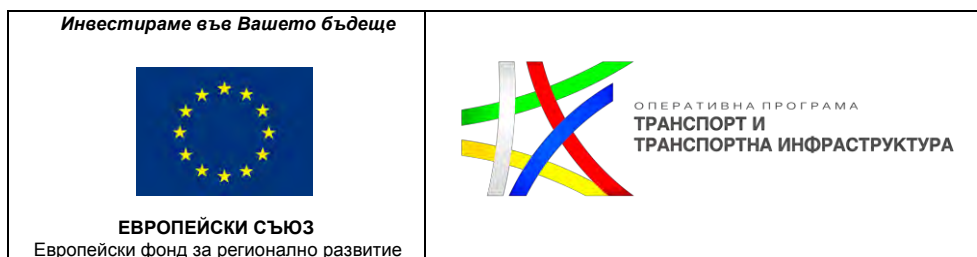

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-62 Карта с действащите разрешения за търсене и проучване на неметални полезни изкопаеми - индустриални материали

Данни за запасите, средния добив и осигуреност на находищата са представени в таблица 2-18:

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-18 Добив на неметални полезни изкопаеми-индустриални материали

ГР УП А	ВИД ПОЛЕЗНО ИЗКОПАЕМО	КО Д	МЕРНА ЕДИНИЦА	КОЛИЧЕ СТВО ЗАПАСИ	В Т.Ч. В ЕКСПЛОА- ТАЦИЯ	УСЛОВНА ОСИГУРЕ- НОСТ В ГОДИНИ (количес- тво запаси)	УСЛОВНА ОСИГУРЕ- НОСТ В ГОДИНИ (в експлоат- ация)	ДОБИВ 2011	ДОБИВ 2012	ДОБИВ 2013	ДОБИВ 2014
1	КАОЛИНОВА СУРОВИНА	15	ХИЛ.Т.	93 562,70	24 539,10	76,50	20,10	1 718,70	1 621,10	1 621,10	2 068,90
2	ОГНЕУПОРНИ ГЛИНИ	16	ХИЛ.Т.	6 121,10	5 686,80	238,70	221,80	21,50	28,60	28,60	42,10
3	КАМЕНИНОВИ ГЛИНИ	17	ХИЛ.Т.	4 358,30		6 226,10		0,00	0,00	0,00	0,00
4	БЕНТОНИТОВИ ГЛИНИ ЗА ЛЕЯРСТВОТО	19	ХИЛ.Т.	26 056,70	10 653,50	205,60	84,00	53,90	77,90	77,90	41,10
5	ОГНЕУПОРНА ПРЪСТ	20	ХИЛ.Т.	3 232,40		1 971,00		0,00	0,00	0,00	0,00
6	ФЛУОРИТОВА СУРОВИНА	21	ХИЛ.Т.	9 335,00	623,90	113,30	75,70	31,80	69,70	69,70	138,00
7	БАРИТОВА СУРОВИНА	22	ХИЛ.Т.	216 476,80		1 698,90		0,00	0,00	0,00	2,90
8	КАМЕННА СОЛ /СОЛНА МАСА/	24	МИЛ.Т.	15 598,70	15 598,70	8 665,90	8 665,90	2,20	2,10	2,10	3,30
9	ВАРОВИЦИ ЗА ХИМИЧЕСКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ	25	ХИЛ.Т.	496 077,50	196 977,00	168,10	66,70	3 725,90	3 840,40	3 840,40	3 956,10
10	ВАРОВИЦИ ЗА ФЛЮС	26	ХИЛ.Т.	72 267,10	35 575,80	200,50	98,70	569,80	399,10	399,10	848,00
11	ДОЛОМИТИ КАТО ОГНЕУПОРНА СУРОВИНА	27	ХИЛ.Т.	15 559,40		143,70		0,00	595,80	595,80	163,70
12	КВАРЦ ЗА КВАРЦОВО СЪГЛАС	28	ХИЛ.Т.	73,20				0,00	0,00	0,00	0,00
13	КВАРЦИТИ ЗА ДИНАСОВ ОГНЕУПОР	30	ХИЛ.Т.	7 277,80	4 711,60	273,40	177,00	0,00	0,00	0,00	32,00
14	ПЯСЪЦИ ЗА КАМЕНИНОВО ПРОИЗВОДСТВО	32	ХИЛ.Т.	166,90				0,00	0,00	0,00	0,00
15	ВЕРМИКУЛИТОВА СУРОВИНА	35	ХИЛ.Т.	7 301,20	121,30			55,60	54,00	54,00	33,20
16	ТАЛКОШИСТИ	37	ХИЛ.Т.	38,10		952,50		0,20	0,20	0,20	0,20
17	КВАРЦОВИ ПЯСЪЦИ ЗА СЪГЛАСКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ И ЛЕЯРСТВОТО	44	ХИЛ.Т.	1 576,20	627,30	10,50	4,20	192,70	124,80	124,80	167,80
18	КВАРЦОВИ ПЯСЪЦИ ЗА ФИЛТРАЦИОННИ ЦЕЛИ	45	ХИЛ.Т.	1 946,20		19 462,00		0,00	0,00	0,00	0,00
19	КВАРЦ ФЕЛДШПАТОВИ ПЯСЪЦИ	46	ХИЛ.Т.	7 617,50	1 082,80	608,40	86,50	25,40	28,50	28,50	16,30
20	КВАРЦОВИ ПЯСЪЦИ В КАОЛИН.СУРОВИНА ЗА СЪГЛАСКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ	47	ХИЛ.Т.	59 410,30	12 988,60	121,10	26,50	544,00	621,00	621,60	1 148,10
21	ДОЛОМИТИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА КСИДОЛИТ	48	ХИЛ.Т.	7 897,80	7 897,80	339,50	339,50	48,90	59,40	59,40	54,30
22	ГИПСОВА СУРОВИНА	49	ХИЛ.Т.	81 811,50	81 811,50	496,20	496,20	114,80	113,70	113,70	87,80
23	ПЕРЛИТ	50	ХИЛ.Т.	1 938,30		159,40		0,00	37,00	3,70	0,00
24	КРЕДА-ВИНЕРВАЙС	51	ХИЛ.Т.	6 666,80		4 444,50		0,00	0,00	0,00	0,00
25	ВАРОВИЦИ ЗА ФУРАЖНАТА ПРОМИШЛЕНОСТ	56	ХИЛ.Т.	26 335,40	18 783,40	52,60	37,50	641,30	417,80	417,80	350,00
26	КЛИНОПТИЛОЛИТОВИ ЗЕОЛИТИТИ	58	ХИЛ.Т.	46 063,70		7 651,80		2,10	6,00	6,00	3,80
27	НАТРИЕВИ ПЕГМАТИТИ	92	ХИЛ.Т.	6 727,40	708,70	571,10	60,20	12,40	34,30	34,30	0,00
28	БЯЛ БЕНТОНИТ ЗА ВИНАРСТВОТО И ДР.	117	ХИЛ.Т.	243,40				0,00	0,00	0,00	39,10
29	ХАЛЦЕДОНОВИ СИЛИЦИТИ	120	ХИЛ.Т.	16 700,00				0,00	2,10	2,10	0,00
30	КВАРЦИТИ И КВАРЦОВИ ПЯСЪЦИ ЗА МЕТАЛУРГИЯТА	124	ХИЛ.Т.	574				0	0	0	0
31	НЕФТОШИСТИ ЗА ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ	130	ХИЛ.Т.	706,9		620,1		0	0	0	0
32	АЗБЕСТЪСЪДЪРЖАЩА СУРОВИНА	132	ХИЛ.Т.	32,8				0	0	0	0
33	КРЕМЪЧНИ КОНКРЕЦИИ	133	ХИЛ.Т.	285,6		793,3		0	0	0	0
34	ГРАНИТИ И РИОЛИТИ ЗА ПОЛУЧАВАНЕ НА ФЕЛДШПАТ	134	ХИЛ.Т.	9 930,40	7 657,80	209,3	161,4	113,3	48,3	48,3	132,9
35	ЖИЛЕН КВАРЦ ЗА ФЕРОСПЛАВИ	157	ХИЛ.Т.	155,9				0	0	0	0
36	ВИТРОФИР ЗА СЪГЛАСКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ	158	ХИЛ.Т.	1 689,80		1 797,70	0	0	0	0	0
37	ОЛИГОМИКТИ	160	ХИЛ.Т.	2 047,00	68,8	218,7	7,4	9,4	3,8	3,8	0
38	ПЯСЪЧНИЦИ ЗА ФЕЛДШПАТОВА СУРОВИНА	162	ХИЛ.Т.	24 732,80		61 832,00	0	0	0	0	0
39	МРАМОРИ ЗА ХИМИЧЕСКАТА ПРОМИШЛЕНОСТ	163	ХИЛ.Т.	17 263,10				0	0	0	0
40	ВЕРМИКУЛИТ СЪДЪРЖАЩА СУРОВИНА	164	ХИЛ.Т.	32,8				0	0	0	0
41	БЕНТОНИТ ЗА КОЗМЕТИКА	168	ХИЛ.Т.	34,2	34,2	1 710,00	1 710,00	0	0	0	0
42	КАЛИЕВИ ПЕГМАТИТИ	169	ХИЛ.Т.	7 449,40	7 449,40	3 687,80	3 687,80	10	5,4	5,4	5
43	КАОЛИНИТОВИ ГЛИНИ	170	ХИЛ.Т.	10 493,70				7,7	33,9	33,9	6,9

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Таблица 2-19 Концесии за добив на неметални полезни изкопаеми- индустриални материали (актуален регистър към 16.06.2016 г.)

Концесионер	Находище	Община	Област	Група подземно богатство	Вид на подземното богатство	Срок на концесията	Дата на подписване на концесионния договор
-------------	----------	--------	--------	-----------------------------	--------------------------------	-----------------------	---

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

"Индустриални минерали БГ" ЕООД, гр. София	Брусарци - участъци "Смирненски" и "Брусарци"	Брусарци	Монтана	Индустриални минерали	Кварцови пясъци	35 г.	06.02.2014 г.
"Петрургия" ЕООД, гр. София	Върбовка	Павликени	Велико Търново	Индустриални минерали	Базалти	35 г.	12.03.2013 г.
"Гравелита" ООД, гр. София	Оврага, у-к "Север" и у-к "Юг"	Стамболово	Хасково	Индустриални минерали	Вулкански туфизити "олигомикт"	35 г.	23.12.2011 г.
"Ведена" ООД, гр. Разград	Кара Михал	Самуил	Разград	Индустриални минерали	Кварц-каолиновите среднопластични глин	35 г.	23.12.2010 г.
"Каи Майнинг" ЕООД, гр. Исперих	Две могили, у-ч. "Маргарита-2" и у-к "Пристое 3"	Каолиново	Шумен	Индустриални минерали	Кварц-каолинова суровина	35 г.	17.09.2011 г.
"Каи Майнинг" ЕООД, гр. Исперих	Беленища	Опака	Търговище	Индустриални минерали	Халцедоновите силицити	35 г.	17.09.2011 г.
"Каи Майнинг" ЕООД, гр. Исперих	Арчар	Шумен	Шумен	Индустриални минерали	Фелдшпат-кварцови пясъци	35 г.	23.12.2010 г.
"Елаците - Мед" АД, с. Мирково	Миал	Мирково	София	Индустриални минерали	доломити	35 г.	23.12.2010 г.
"Девня Цимент" АД, гр. Девня	Чеирите	Аврен	Варна	Индустриални минерали	Кварцови пясъци	35 г.	06.10.2010 г.
"Зеорекс-Интернационал" ЕООД, гр. София	Анел тепе	Кърджали	Кърджали	Индустриални минерали	Клиноптилолитови зеолити	35 г.	16.07.2009 г.
"България Флуорит" ЕООД, гр. София	Лукина падина, у-к "Птичи дол-Велин дол"	Чипровци	Монтана	Индустриални минерали	Флуоритова Суровина	35 г.	16.07.2009 г.
"Волф и Мюлер Минералс България" ООД, гр. София	Белица	Ихтиман	София	Индустриални минерали	Вермикулитова Суровина	35 г.	16.07.2009 г.
"Девня Цимент" АД, гр. Девня	Селски ниви	Аврен	Варна	Индустриални минерали	Кварцови пясъци	35 г.	09.10.2009 г.
"Геонет" ЕООД, гр. София	Кълново	Смядово	Шумен	Индустриални минерали	Лептохлорит-хидрослодени варовити алевролити	35 г.	16.07.2009 г.
"Геонет" ЕООД, гр. София	Яна	Завет	Разград	Индустриални минерали	смектит-илитови-алевролити	35 г.	10.06.2009 г.
"Сакар-Гранит" ООД, гр. Ямбол	Изворово	Харманли	Хасково	Индустриални минерали	Александровски гранити	35 г.	25.03.2009 г.
"Девня Цимент" АД, гр. Девня	Корията	Суворово	Варна	Индустриални минерали	Варовици	35 г.	23.10.2008 г.
"Гравелита" ООД, гр. София	Пчелари, у-к "Запад" и у-к "Изток"	Стамболово	Хасково	Индустриални минерали	Органогенен варовик	35 г.	10.10.2008 г.
"Минерал 2000" ЕООД, гр. София	Козяк	Сливница	София /столица/	Индустриални минерали	Варовици	30 г.	23.07.2008 г.
"Каолин" АД, гр. Сеново	Великан	Димитровград	Хасково	Индустриални минерали	Варовици	35 г.	22.02.2008 г.
"ИСА БГ" АД, гр. София	Делян	Дупница, Радомир	Кюстендил, Перник	Индустриални минерали	доломити	35 г.	28.09.2007 г.
"Волф и Мюлер Минералс България" ООД, гр. София	Верона 816/17.10.2005	Ихтиман, Панагюрище	София, Пазарджик	Индустриални минерали	Вермикулитова Суровина	35 г.	10.11.2005 г.
Ватия Холдинг АД, гр. София	Малък Гайтановец	Белово	Пазарджик	Индустриални минерали	доломити	20 г.	06.02.2007 г.
"Ватия Холдинг" АД, гр. София	Побит какък	Елин Пелин	София	Индустриални минерали	Кварцови пясъци	20 г.	06.02.2007 г.
"Ватия Холдинг" АД, гр. София	Гърмище	Драгоман	София	Индустриални минерали	Огнеупорни глин	25 г.	05.12.2006 г.
"Ватия Холдинг" АД, гр. София	Стрелча-Мерата	Стрелча	Пазарджик	Индустриални минерали	Пегматити	20 г.	18.12.2006 г.
"Ватия Холдинг" АД, гр. София	Сакар планина, у-к "Богмил"	Харманли	Хасково	Индустриални минерали	Кварц	20 г.	18.12.2006 г.
"Ватия Холдинг" АД, гр. София	Бистрица	Столична	София /столица/	Индустриални минерали	Огнеупорна пръст	25 г.	18.12.2006 г.
"Магма - 97" АД, гр. София	Канарата	Тополовград	Хасково	Индустриални минерали	Кварц-фелдшпатовата Суровина	35 г.	15.04.2004 г.
"Ватия Холдинг" АД, гр. София	Овчарово	Харманли	Хасково	Индустриални минерали	Талкошисти	20 г.	18.12.2006 г.
"Каолин" АД, гр. Сеново	Саръгъл-гнезда 17 и 20	Каолиново	Шумен	Индустриални минерали	Каолинова Суровина и кварцови пясъци	27 г.	18.05.1999 г.
"Хеликс" ЕООД, гр. София	Ливаде	Ихтиман	София	Индустриални минерали	Вермикулитова Суровина	20 г.	16.02.2007 г.
"Каолин" АД, гр. Сеново	Свобода	Чирпан	Стара Загора	Индустриални минерали	Варовици	35 г.	15.07.2005 г.
"Ватия Холдинг" АД, гр. София	Подгумер	Столична	София /столица/	Индустриални минерали	Кварцови пясъци	19 г.	06.04.2006 г.
"България Флуорит" ЕООД, гр. София	Лукина падина	Чипровци	Монтана	Индустриални минерали	Флуоритова Суровина	20 г.	18.07.2005 г.
"Керамика Аспид" ООД, гр. София	Дуката	Берковица	Монтана	Индустриални минерали	Пегматондни левкократни гранити	35 г.	09.03.2006 г.
"Рамово" ООД, гр. София	Сухата река	Велинград, Ракитово	Пазарджик	Индустриални минерали	Пегматити	35 г.	27.01.2006 г.
ЕТ "Стамболийски 1995г. - Христо Иванов", с.	Христово	Ветово	Русе	Индустриални минерали	Кремъчни конкреции	20 г.	21.12.2004 г.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.", финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ" на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура" 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Дряновец; "Вива Венчърс" ООД							
"Странджа Майнинг" ЕАД, гр. Исперих	Малко Търново, у-к "Бърдце"	Малко Търново	Бургас	Индустриални минерали	Кварц-фелдшпатови пясъчници	25 г.	29.11.2004 г.
"СМА Минерал Бургас вар" ЕООД, гр. Бургас	Пърженска	Димитровград	Хасково	Индустриални минерали	Варовици	25 г.	26.10.2004 г.
"Магма - 97" АД, гр. София	Канарата - Запад	Тополовград	Хасково	Индустриални минерали	Кварц-фелдшпатов Суровина	35 г.	04.10.2004 г.
"Илинденски мрамор" ООД, гр. София	Тевни дол	Благоевград	Благоевград	Индустриални минерали	Барит	12 г.	24.06.2004 г.
ЕТ "Будоров ММ-Михаил Будоров", гр. София	Гола могила	Чирпан	Стара Загора	Индустриални минерали	Бентонитови глини	25 г.	20.05.2004 г.
"Магма - 97" АД, гр. София	Мелница	Тополовград	Хасково	Индустриални минерали	Доломитни мрамори	35 г.	15.07.2005 г.
"Магма - 97" АД, гр. София	Устрем	Тополовград	Хасково	Индустриални минерали	Фелдшпатов Суровина	35 г.	15.04.2004 г.
"Глинохум" ООД, гр. Перник	Елов дол - Запад	Земен	Перник	Индустриални минерали	Огнеупорни и керамични глини	35 г.	10.03.2004 г.
"Геонет" ЕООД, гр. София	Капаклък	Кърджали	Кърджали	Индустриални минерали	Туфити	35 г.	23.12.2003 г.
"Каолин" АД, гр. Сеново	Кирешлика	Димитровград	Хасково	Индустриални минерали	Варовици	35 г.	05.11.2003 г.
"Каолин" АД, гр. Сеново	Саръгьол - 21 гнездо	Каолиново	Шумен	Индустриални минерали	Кварц-каолинова Суровина	35 г.	05.11.2003 г.
"Гравелита" ООД, гр. София	Ралица	Стамболово	Хасково	Индустриални минерали	Бентонитов глини	35 г.	22.08.2003 г.
"Каолин" АД, гр. Сеново	Есенниците-VIII участък	Ветово	Русе	Индустриални минерали	Кварц-каолинова Суровина	35 г.	25.02.2003 г.
"Гравелита" ООД, гр. София	Керемидките - у-к I	Стамболово	Хасково	Индустриални минерали	Кварц-фелдшпатови глинести пясъчници	35 г.	27.12.2002 г.
"Ведена" ООД, гр. Разград	Куза	Стамболово	Хасково	Индустриални минерали	Олигомикти	30 г.	11.09.2002 г.
"Геонет" ЕООД, гр. София	Билкета	Стамболово, Харманли	Хасково	Индустриални минерали	Кварц-фелдш.пясъци	35 г.	30.05.2002 г.
"Огнеупорни глини" АД, гр. Плевен	Сухийт кладенец	Плевен	Плевен	Индустриални минерали	Огнеупорна пръст	25 г.	18.07.2001 г.
"Огнеупорни глини" АД, гр. Плевен	Славяново	Плевен, Пордим	Плевен	Индустриални минерали	Каменинови глини	25 г.	18.07.2001 г.
"Огнеупорни глини" АД, гр. Плевен	Искър	Долна Митрополия	Плевен	Индустриални минерали	Кварц-фелдш.пясъци	25 г.	18.07.2001 г.
"Огнеупорни глини" АД, гр. Плевен	Чучура	Плевен	Плевен	Индустриални минерали	Огнеупорна глини	25 г.	18.07.2001 г.
"Огнеупорни глини" АД, гр. Плевен	Бръшляница	Плевен	Плевен	Индустриални минерали	Огнеупорна пръст	25 г.	18.07.2001 г.
"Огнеупорни глини" АД, гр. Плевен	Бяла вода	Белене	Плевен	Индустриални минерали	Креда	25 г.	18.07.2001 г.
"Динас" АД, гр. Сливен	Струпец	Сливен	Сливен	Индустриални минерали	Кварцити	35 г.	16.11.2000 г.
"Девня - Варовик" АД, с. Чернево	Девня, у-к "Люляката" и у-к "Снежко поле югоизток"	Девня, Суворово	Варна	Индустриални минерали	Кварцови пясъци	25 г.	23.10.2008 г.
"Провадсол" АД, гр. Провадия	Мирово	Провадия	Варна	Индустриални минерали	Каменна сол	30 г.	28.08.2000 г.
"Жабляно" ЕАД, с. Жабляно	Жабляно, у-к "Южен"	Земен, Ковачевци	Перник	Индустриални минерали	Огнеупорни и керамични глини	35 г.	03.07.2000 г.
"Каолин" АД, гр. Сеново	Вятково, у-ци IV, V, VII	Ветово	Русе	Индустриални минерали	Каолинова Суровина и кварцови пясъци	17 г.	18.05.1999 г.
"Каолин" АД, гр. Сеново	Средня	Шумен	Шумен	Индустриални минерали	Кварц-фелдшпатови пясъци	27 г.	18.05.1999 г.
"Каолин" АД, гр. Сеново	Дойранци	Каолиново	Шумен	Индустриални минерали	Каолинова суровина и кварцови пясъци	7+9 г.	18.05.1999 г.
"Каолин" АД, гр. Сеново	Дъбравино	Аврен	Варна	Индустриални минерали	Кварцови пясъци	27 г.	18.05.1999 г.
"Ес енд Би Индъстриъл Минералс" АД, гр. Кърджали	Счуена планина	Джебел	Кърджали	Индустриални минерали	Перлит	35 г.	12.05.1999 г.
"Ес енд Би Индъстриъл Минералс" АД, гр. Кърджали	Пропаст-Добровелец	Кърджали	Кърджали	Индустриални минерали	Бентонитови глини	35 г.	12.05.1999 г.
"Ес енд Би Индъстриъл Минералс" АД, гр. Кърджали	Бели пласт	Кърджали	Кърджали	Индустриални минерали	Клиноптилолитови зеолити	35 г.	12.05.1999 г.
"Ес енд Би Индъстриъл Минералс" АД, гр. Кърджали	Енчез	Кърджали	Кърджали	Индустриални минерали	Бели бентонитови глини	35 г.	12.05.1999 г.

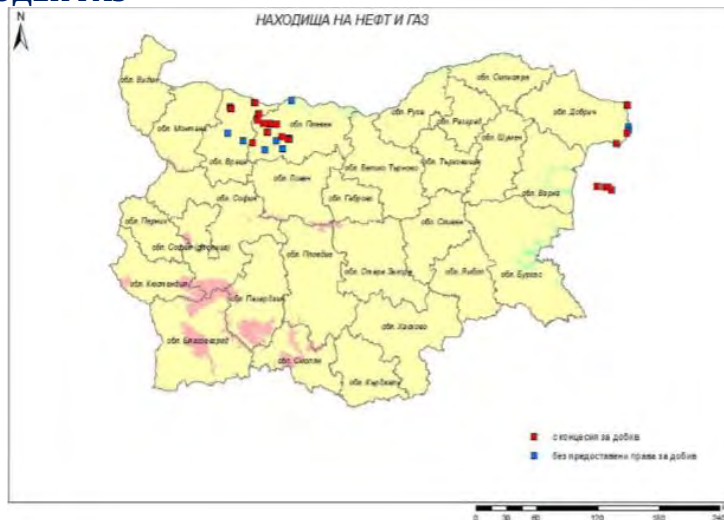
Източник: Министерство на енергетиката

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

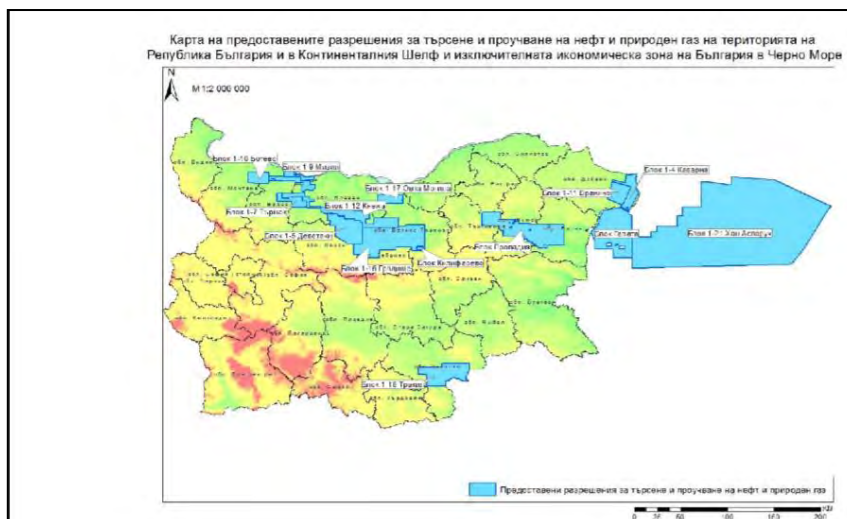
❖ НЕФТ И ПРИРОДЕН ГАЗ

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-63 Находища на нефт и природен газ

Данни за действащите разрешителни за търсене и проучване на нефт и природен газ, които са 15 броя са представени на картата от фиг. 2-64:

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-64 Карта с предоставените разрешения за търсене и проучване на нефт и природен газ

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-20 Добив на нефт и природен газ

ГРУПА	ВИД ПОЛЕЗНО ИЗКОПАЕМО	КОД	МЕРНА ЕДИНИЦА	КОЛИЧЕСТВО ЗАПАСИ	В Т.Ч. В ЕКСПЛОАТАЦИЯ	УСЛОВНА ОСИГУРЕНOST В ГОДИНИ (количество запаса)	УСЛОВНА ОСИГУРЕНOST В ГОДИНИ (в експлоатация)	ДОБИВ 2011	ДОБИВ 2012	ДОБИВ 2013	ДОБИВ 2014
1	НЕФТ	154	ХИЛ.Т.	237,2	237,2	9,6	9,6	21,4	22,9	22,9	25,1
2	ПРИРОДЕН ГАЗ	155	МИЛ.КУБ.М	2 946,60	2 197,70	15,8	11,8	443,3	389,6	389,6	183,1
3	КОНДЕНЗАТ	156	ХИЛ.Т.	1,8	1,8	1,3	1,3	0,6	0,7	0,7	1,1

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Таблица 2-21 Концесии за добив на нефт и природен газ (актуален регистър към 16.06.2016 г.)

Концесионер	Находище	Община	Област	Група подземно богатство	Вид на подземното богатство	Срок на концесията	Дата на подписване на концесионния договор
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Искър - запад	Кнежа, Искър	Плевен	Нефт и природен газ	Природен газ и кондензат	35 г.	30.06.2014 г.
"Дайрект Петролеум България" ЕООД, гр. София	Койнаре, у-ци "Борован", "Враняк", "Девенци" и "Садовец"	Враца, Борован, Бяла Слатина, Долни Дъбник, Червен бряг, Кнежа	Плевен, Враца	Нефт и природен газ	Природен газ и кондензат	35 г.	27.02.2013 г.
"Мелроуз Рисорсиз" ООД, Люксембург	Каварна Изток		Черно море	Нефт и природен газ	Природен газ	6 г.	26.02.2013 г.
"Мелроуз Рисорсиз" ООД, гр. Варна	Калиакра		Черно море	Нефт и природен газ	Природен газ	7 г.	1.11.2010 г.
"Мелроуз Рисорсиз" ООД, гр. Варна	Каварна		Черно море	Нефт и природен газ	Природен газ	10 г.	1.11.2010 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Тюленово	Каварна, Шабла	Добрич	Нефт и природен газ	Суров нефт	35 г.	12.9.2003 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Дуранкулак	Шабла	Добрич	Нефт и природен газ	Природен газ	7 +15 г.	29.7.2004 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Българево	Каварна	Добрич	Нефт и природен газ	Природен газ	35 г.	12.9.2003 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Бърдарски геран	Кнежа	Плевен	Нефт и природен газ	Суров нефт	8 +15 г.	12.9.2003 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Староселци	Искър	Плевен	Нефт и природен газ	Суров нефт	13 г.	12.9.2003 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Горни Дъбник	Долни Дъбник	Плевен	Нефт и природен газ	Суров нефт	17 г.	12.9.2003 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Селановци	Оряхово	Враца	Нефт и природен газ	Суров нефт и Природен газ	9 +15 г.	12.9.2003 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Долни Луковит - запад	Кнежа	Плевен	Нефт и природен газ	Суров нефт	9 +10 г.	12.9.2003 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Маринов геран	Кнежа, Оряхово	Плевен, Враца	Нефт и природен газ	Суров нефт и Природен газ	7 + 15 г.	30.4.2004 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Долни Луковит	Искър	Плевен	Нефт и природен газ	Суров нефт	18 г.	12.9.2003 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Бутан - юг	Козлодуй, Мизия	Враца	Нефт и природен газ	Суров нефт и Природен газ	10 г.	29.6.2004 г.
"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София	Долни Дъбник	Долни Дъбник, Плевен	Плевен	Нефт и природен газ	Суров нефт и Природен газ	17 г.	12.9.2003 г.
"Мелроуз Рисорсиз" ООД, гр. Варна	Галата		Черно море	Нефт и природен газ	Природен газ	25 г.	16.5.2001 г.

Източник: Министерство на енергетиката

Добивът на нефт в Република България е в незначителни количества. Осъществява се от предприятие „Проучване и добив на нефт и газ“ гр. Долни Дъбник, което е приватизирано през 2004 г.

Потребностите от нефт в страната се обезпечават предимно от внос. Основен вносител и преработвател на нефт е „ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас“ АД.

„ЛУКОЙЛ България“ ЕООД - дъщерно дружество на руската компания Лукойл от 1999 г., е лидер в търговията и дистрибуцията на горива, полимери и нефтохимикали, производство на „ЛУКОЙЛ Нефтохим Бургас“ АД, водещ доставчик в Европа и САЩ. Групата притежава верига над 150 бензиностанции в цялата страна с висок дял (20-35%) от пазара на нефтопродукти, горива и полимери в държави от ЮИЕ.

Пазарът на нефт и нефтени продукти в страната е напълно либерализиран. В България оперира най-голямата нефтена рафинерия на Балканския полуостров с мажоритарен

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

собственик Лукойл. Сред по-големите участници в търговията с нефт и нефтени продукти са LUKOIL, PETROL, OMV, SHELL, NAFTEX, PRISTA-OIL, OPET, HELLENIC PETROLEUM.⁹

"Проучване и добив на нефт и газ" АД, гр. София е единственото българско дружество, осъществяващо пълния комплекс от дейности по търсене, проучване, разработка и експлоатация на нефтени и газови находища, както и преработка на суров нефт до крайни продукти за пазара. Понастоящем „Проучване и добив на нефт и газ“ АД е публична компания експлоатираща всички действащи на територията на страната нефтени находища. „Проучване и добив на нефт и газ“ АД е концесионер по дванадесет концесионни договора за добив на суров нефт и/или природен газ и титуляр на три разрешения за търсене и проучване на нефт и газ. Основните крайни продукти от дейността на „Проучване и добив на нефт и газ“ АД са суров нефт и природен газ, добивани от находищата на територията на страната и реализирани изцяло на вътрешния пазар.¹⁰

Първото находище на природен газ в черноморския шелф е „Галата“ (1,5 млрд. м3), което понастоящем практически е изчерпано и се обсъжда то да бъде трансформирано в хранилище на природен газ. Съгласно проекта „Свързана Европа“ такова хранилище трябва да се въведе в експлоатация не по-късно от 2017 г. В момента природен газ се добива от находища в Каварна и Калиакра (2,5 млрд. м3), които осигурява около 15% от потреблението на газ у нас.

Регистрирано е търговско откритие и за находище „Каварна – изток“. Концесионер и на четирите находища е „Мелроуз рिसорсиз“, която от 2012 г. е част от ирландската компания „Petroceltic International“.¹¹

❖ ТВЪРДИ ГОРИВА

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-65 Находища на твърди горива

Данни за действащите разрешителни за търсене и проучване на твърди горива, които са 4 броя са представени на картата от фиг. 2-65.

⁹ Източник: <http://old.mi.government.bg/energy/energy/docs.html?id=270882>

¹⁰ Източник: <http://www.ogep-bg.com/bg/home.html>

¹¹ Източник: Геополитическа прогноза: природният газ 2020, Лаборатория управление на рисковете

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-22 Добив на твърди горива

ГР УП А	ВИД ИЗКОПАЕМО	ПОЛЕЗНО	КОД	МЕРНА ЕДИНИ ЦА	КОЛИЧЕСТ ВО ЗАПАСИ	В Т.Ч. В ЕКСПЛОА- ТАЦИЯ	УСЛОВНА ОСИГУРЕ- НОСТ В ГОДИНИ (количес тво запаси)	УСЛОВНА ОСИГУРЕ- НОСТ В ГОДИНИ (в експлоата ция)	ДОБИВ 2011	ДОБИВ 2012	ДОБИВ 2013	ОБИВ 2014
1	ЧЕРНИ ВЪГЛИЩА		150	ХИЛ.Т.	4 422,40	1 699,00	94,3	36,2	22,3	21,2	21,2	6,5
2	КАФЯВИ ВЪГЛИЩА		151	ХИЛ.Т.	68 327,9	63 627,7	27,0	25,2	2743,5	2442	2442	307,6
3	ЛИГНИТНИ ВЪГЛИЩА		52	ХИЛ.Т.	1 951 463,9	1 675 520,1	78,6	67,5	34496,2	31040,7	31040,7	9127,5
4	АНТРАЦИТНИ ВЪГЛИЩА		53	ХИЛ.Т.	6,7		3,8		0,0	0,0	0,0	0

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Таблица 2-23 Концесии за добив на твърди горива (актуален регистър към 16.06.2016 г.)

Концесионер	Находище	Община	Област	Група подземно богатство	Вид на подземното погатство	Срок на концесията	Дата на подписане на концесияния договор
"Кам и Кам" ООД, гр. София	Пирински въглищен басейн, у-к "Ракитна"	Симитли	Благоевград	Твърди горива	Кафяви въглища	15 г.	23.11.2011 г.
"Геология и гео техника" ООД, гр. Ямбол	Бобов донски въглищен басейн, у-к "Рудината"	Бобов дол	Кюстендил	Твърди горива	Въглища	7 г.	19.2.2007 г.
"Мини Марица изток" ЕАД, гр. Раднево	Източномаришки въглищен басейн	Гълъбово, Нова Загора, Раднево, Тополовград, Симеоновград	Стара Загора, Хасково, Сливен	Твърди горива	Въглища	35 г.	11.11.2005 г.
"Катстрой 13" ЕООД, с. Катрище	Катрище	Кюстендил	Кюстендил	Твърди горива	Въглища	10 г.	16.10.2002 г.
"Пирин Ораново" ЕООД, гр. Перник	Ораново	Симитли	Благоевград	Твърди горива	Въглища	35 г.	07.02.2005 г.
"Мина Балкан 2000" АД, гр. Твърдица	Твърдица	Твърдица	Сливен	Твърди горива	Въглища	20 г.	16.4.2004 г.
"Ораново" ЕООД, гр. Перник	Бобов донски въглищен басейн, у-к "Бобов дол"	Бобов дол, Радомир, Дупница	Кюстендил, Перник	Твърди горива	Въглища	35 г.	24.3.2005 г.
"Мина Станянци" АД, с. Станянци	Станянци	Годеч	София	Твърди горива	Въглища	25 г.	25.05.2002 г.
"Мини открит въгледобив" АД, гр. Перник	Пернишки въглищен басейн	Перник, Брезник, Столична	Перник, София /столица/	Твърди горива	Кафяви въглища	10 г. + 15 г.	18.12.2003 г.
"Фундаментал" ЕООД, гр. София	Бобов донски въглищен басейн – уч. "Миньор", обл. Кюстендил	Бобов дол	Кюстендил	Твърди горива	Кафяви въглища	35 г.	23.06.2004 г.
"Канина" ЕООД, гр. Перник	Гоцеделчевски въглищен басейн, у-к "Канина"	Гърмен	Благоевград	Твърди горива	Лигнитни въглища	35 г.	17.12.2004 г.
"Рекоул" АД, гр. Перник	Пернишки въглищен басейн, у-к "Гладно поле - А"	Перник	Перник	Твърди горива	Въглища	10 г.	12.5.2005 г.
"Карбон инвест" ООД, гр. Сливен	Боров дол	Твърдица	Сливен	Твърди горива	Въглища	12 г.	01.1.2006 г.
"Мина Бели брег", с. Габер	Бели брег	Драгоман	София	Твърди горива	Въглища	35 г.	13.6.2002 г.
"Въглища Перник" ООД, гр. Перник	Пернишки въглищен басейн, у-к "Бела вода"	Перник	Перник	Твърди горива	Въглища	35 г.	01.04.2002 г.
"Ораново" ЕООД, гр. Перник	Бобов донски въглищен басейн, у-к "Бабино"	Бобов дол, Радомир	Кюстендил, Перник	Твърди горива	Въглища	35 г.	24.5.2005 г.
"Мина Чукурово" АД, с. Габра	Чукурово	Елин Пелин	София	Твърди горива	Въглища	20 г.	13.6.2002 г.
"Мина Черно море - Бургас" АД, гр. Поморие	Черноморски въглищен басейн	Бургас, Поморие	Бургас	Твърди горива	Кафяви въглища	35 г.	17.01.2003 г.

Източник: Министерство на енергетиката

В структурата на добитите въглища към 2014 г. преобладават лигнитните въглища - 92,61%, следвани от кафявите - 7,34% и черни въглища - 0,05%. Общият добив на лигнитни въглища е 31451,6 хил. тона като техен основен производител е Мини „Марица изток“ ЕАД.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

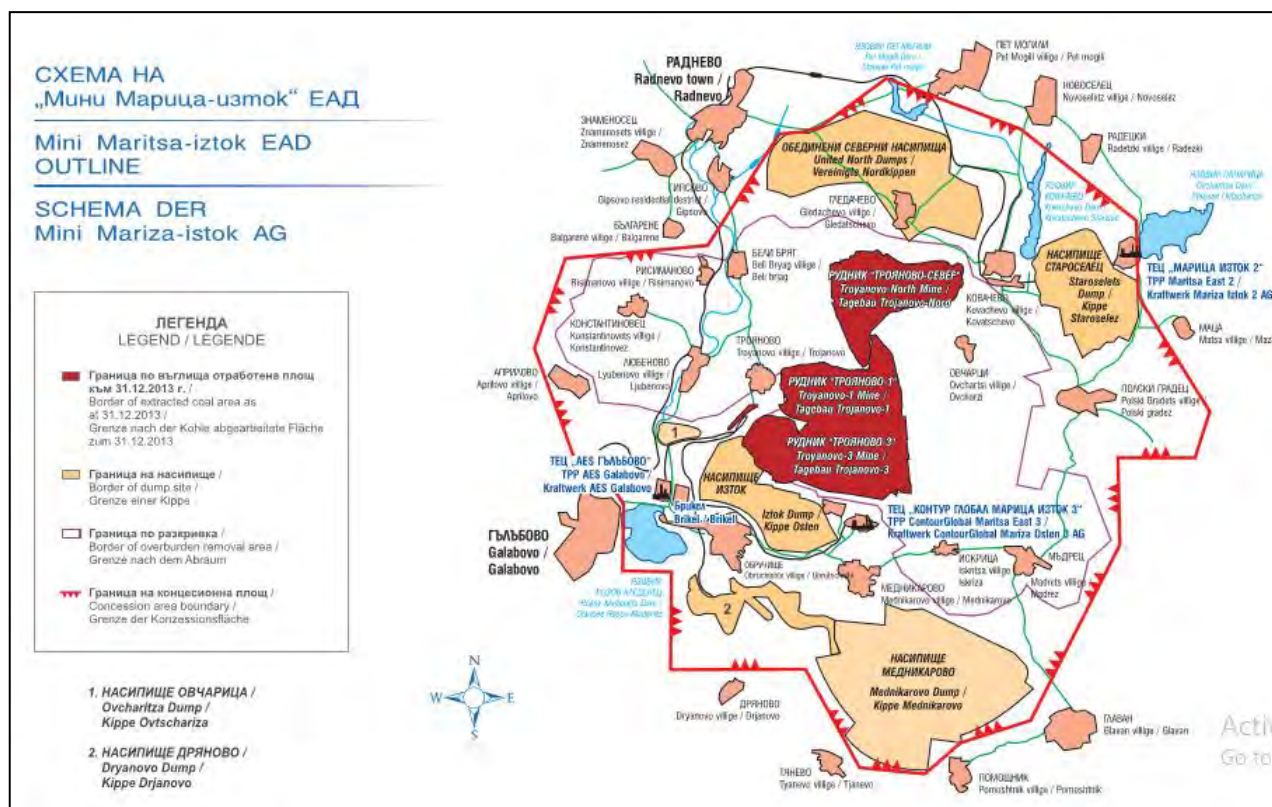

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

- лигнитни въглища

„Мини Марица-изток“ ЕАД е най-голямото въгледобивно дружество в България, експлоатира „Източномаришкото лигнитно находище“ с продуктивна площ около 240 кв. 2 и е с определяща значимост за националния енергиен баланс. Учредената концесия е за срок от 35 години за добив на въглища. Основна дейност на дружеството, в съответствие с концесионния договор, е за добив на лигнитни въглища по открит способ от три рудника: „Трояново-1“, „Трояново-север“ и „Трояново-3“, предназначени за топлоелектрическите централи: ТЕЦ „Марица-Изток 2“ ЕАД, „Контурглобал Марица-изток 3“ АД, Ей и Ес Гълъбово и „Брикел“ ЕАД. От 2008 „Мини Марица-изток“ ЕАД е дъщерно дружество на Българския енергиен холдинг.

Схема на „Мини Марица-изток“ е представена на фигура 2-66:

Фигура 2-66 Схема на „Мини Марица-изток“ ЕАД

Състоянието на запасите и ресурсите от лигнитни въглища на „Мини Марица-изток“ ЕАД към 31.12.2013 г. възлиза на 2 026 622 800 тона.¹² От които:

- Доказани запаси – 919 840 200 тона;
- Вероятни запаси – 660 049 400 тона;
- Ресурси в категории детайлно и предварително оценени 446 733 200 тона.

Разпределение на геоложките запаси и ресурси в рудничните полета е както следва:

- Рудник „Трояново-1“ – 368 055 500 тона;
- Рудник „Трояново-север“ – 1 049 946 500 тона;
- Рудник „Трояново-3“ – 608 620 800 тона.

¹² Източник: Годишен отчет 2013 година, http://www.marica-iztok.com/cms/user/files/finansi/2013g_MMI.pdf

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Разпределение на доказаните запаси и ресурси в рудничните полета е както следва:

- Рудник „Трояново-1“ – 309 799 200 тона;
- Рудник „Трояново-север“ – 340 028 300 тона;
- Рудник „Трояново-3“ – 270 012 700 тона.

Други производители на лигнитни въглища са мините „Бели брег“, „Станянци“, „Чукурово“ и „Канина“ ЕООД.

- Черни въглища

Добивът на черни въглища е съсредоточен в Балкански каменовъглен басейн - „Балканбас“. Общият добив на черни въглища е незначителен за 2014 г. и възлиза на 16,5 хил.т., реализиран е от Мини „Балкан 2000“ ЕАД. Обогатяват се в Централна обогатителна фабрика в гр. Твърдица, след което до скоро се коксуваха в Кремиковци за целите на черната металургия. Получените отпадъци се изпращат в ТЕЦ „Сливен“. Малки количества черни въглища се добиват около Белоградчик и в с. Горно и Долно Оризово в Западна Стара планина. Открити са въглища и в Добруджанския басейн.

През последните години се наблюдава намалено на производство и потребление на черни въглища на вътрешния пазар, поради закриването на доменното производство и продажбата на „Кремиковци“ АД.

Добиваните количества черни въглища заемат незначителен дял в топлинно-енергийния баланс на страната.

- Кафяви въглища

По-големи находища на кафяви въглища са: Пернишки, Бобовдолски, Пирински и Черноморски басейн¹³.

Добивът на кафяви въглища в България през 2014 г. заема едва 7,34 % от въгледобива и бързо спада, поради ограничените им разкрити запаси. Калоричността им е от 2000 до 5000 ккал/кг., а съдържанието на влага и пепел е около 20 %.

Черноморският басейн обхваща мините в селата Рудник и Черно море и има запаси от около 50 млн.тона. С най-малки запаси е Пиринският басейн (около 20 млн.тона). Той е разположен в землището на село Брежани. Малки количества кафяви въглища се добиват край Кюстендил (Бистрица) и гр. Николаево (Старозагорско). Кафявите въглища се използват основно за производство на електроенергия в ТЕЦ „Бобов дол“ и ТЕЦ „Перник“, а също така и като гориво в промишлените централи и бита.

- Антрацитни въглища

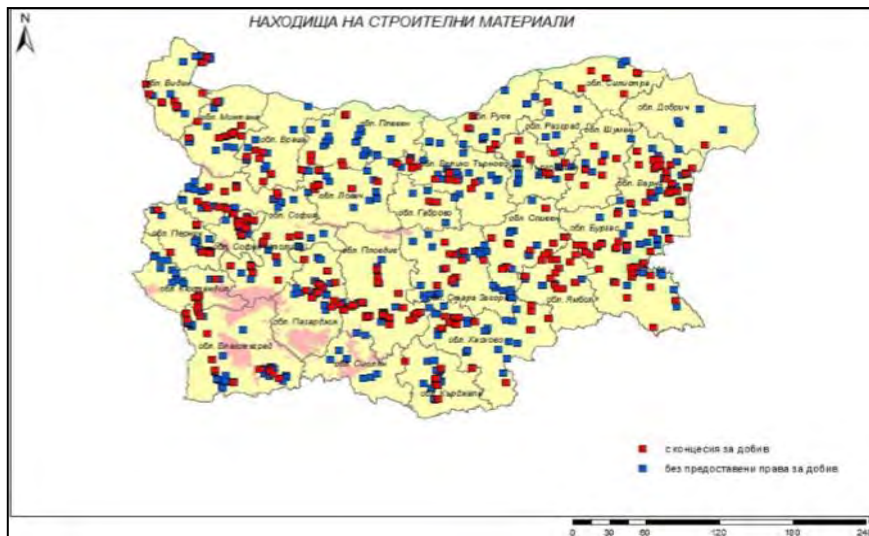
Антрацитните въглища са с най-висока калоричност (между 6000 и 7000 ккал/кг), но запасите им са незначителни (0,2% от натуралните и 0,55 от запасите в условно топливо). По тази причина добивът им от 2004 г. прекратен. Единственото до тогава експлоатирано находище е край Своге. Въглищата се обогатяваха на гара Томпсън. Потенциални запаси от антрацитни въглища са открити в района на видинското село Киреево под връх "Връшка чука", с концесионер „Минно дружество Белоградчик“ АД. Находище на антрацитни въглища има и край Белоградчик, но то е с малки запаси.

¹³ Източник: Български културен институт <http://www.bci-moscow.ru/bg/bulgaria/Bulgaria/minerals/>

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

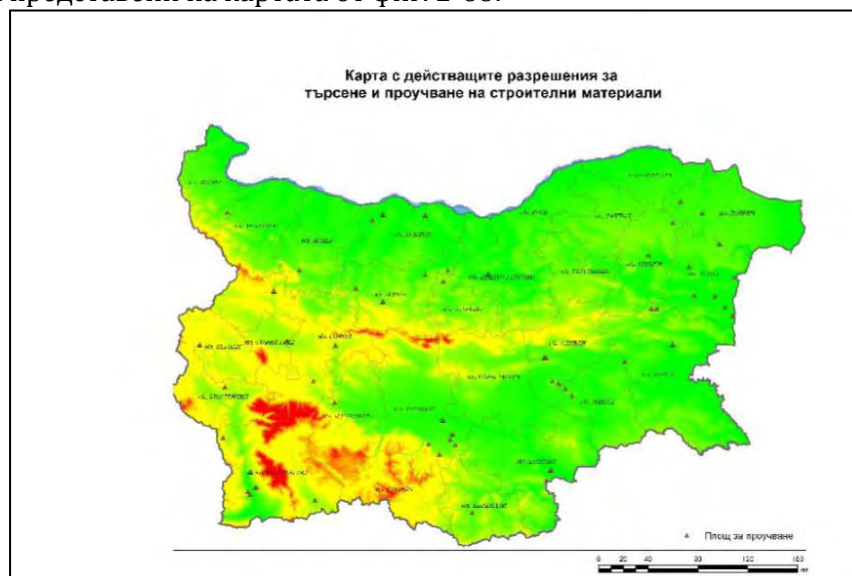
❖ СТРОИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-67 Находища на строителни материали

Данни за действащите разрешителни за търсене и проучване на строителни материали, които са 42 броя са представени на картата от фиг. 2-68:

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-68 Карта с действащите разрешения за търсене и проучване на строителни материали

За добив на строителни материали са предоставени 318 концесии. В таблица 2-24: Добив на строителни материали са представени данни за запасите, средния добив и осигуреност на находищата на строителни материали в България.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-24 Добив на строителни материали

ГРУП А	ВИД ПОЛЕЗНО ИЗКОПАЕМО	КО Д	МЕРНА ЕДИНИЦА	КОЛИЧЕ СТ ВО ЗАПАСИ	В Т.Ч. В ЕКСПЛОА ТАЦИЯ	УСЛОВНА ОСИГУРЕ НОСТ В ГОДИНИ (количес тво запаси)	УСЛОВНА ОСИГУРЕ НОСТ В ГОДИНИ (в експлоата ция)	ДОБИВ 2011	ДОБИВ 2012	ДОБИВ 2013	ДОБИВ 2014
1	ВАРОВИЦИ ЗА ЦИМЕНТ	61	ХИЛ.Т.	579 572,0	296 049,0	274,9	140,4	1421,6	1150,5	1150,5	1526,8
2	МЕРГЕЛИ ЗА ЦИМЕНТ	63	ХИЛ.Т.	525 631,3	396 600,0	519,1	391,7	499,1	856,9	856,9	855,4
3	ГЛИНИ ЗА ЦИМЕНТ	64	ХИЛ.Т.	18 926,0	18 926,0	227,9	227,9	41	2,5	2,5	0,0
4	КВАРЦОВИ ПЯСЪЦИ ЗА ЦИМЕНТ	65	ХИЛ.Т.	6 238,0	6 238,0	78,9	78,9	35,2	72,3	72,3	36,7
5	ТРАС ЗА ЦИМЕНТ	67	ХИЛ.Т.	14 820,0		130,6		0,0	0,0	0,0	0,0
6	ВАРОВИЦИ ЗА СТРОИТЕЛНО ВЪЗДУШНА ВАР	68	ХИЛ.КУБ.М	71 559,5	47 138,4	297,6	196,1	286,5	213,6	213,6	287,9
7	МРАМОРИ ЗА СТРОИТЕЛНО ВЪЗДУШНА ВАР	69	ХИЛ.КУБ.М	21 386,1	15 686,1	127,8	93,8	172	181,9	181,9	118,8
8	ГЛИНИ ЗА ТУХЛИ И КЕРЕМИДИ	70	ХИЛ.КУБ.М	16 710,2	10 388,7	698,6	434,3	0,0	0,0	0,0	0,0
9	ГЛИНИ ЗА ТУХЛИ	71	ХИЛ.КУБ.М	82 823,6	36 649,7	963,5	426,4	12	38,6	38,6	11,5
10	МЕРГЕЛИ ЗА ТУХЛИ И КЕРЕМИДИ	73	ХИЛ.КУБ.М	13 855,0	11 889,8	176,3	151,3	107	116,4	116,4	117,2
11	МЕРГЕЛИ ЗА ТУХЛИ	74	ХИЛ.КУБ.М	55 330,7	44 444,8	507,2	407,4	57,2	106,9	106,9	52,5
12	ЛЪСОВИДНИ ГЛИНИ ЗА ТУХЛИ	76	ХИЛ.КУБ.М	4 360,5	4 360,5	2 180,3	2 180,3	1	1	1	0,0
13	ПЯСЪЦИ ЗА ТУХЛИ	77	ХИЛ.КУБ.М	777,2				0,0	0,0	0,0	0,0
14	ГЛИНЕСТИ ШИСТИ ЗА ШИСТОПОРИТ	78	ХИЛ.КУБ.М	10 787,3	10 787,3			0,0	0,0	0,0	0,0
15	ПЯСЪЦИ ЗА ВАРОПЯСЪЧНИ ТУХЛИ	80	ХИЛ.КУБ.М	5 869,9				0,0	0,0	0,0	0,0
16	ГЛИНИ ЗА ФАСАДНООБЛИЦОВАЧНИ ПЛОЧКИ	83	ХИЛ.КУБ.М	8 410,3		9 557,2		0,0	0,0	0,0	0,0
17	ГЛИНИ ЗА ФАЯНС И КИСЕЛИНОУСТОЙЧИВА КЕРАМИКА	88	ХИЛ.Т.	2 489,0		3 275,0		0,0	0,0	0,0	0,0
18	МРАМОРИ ЗА МОЗАЙКА И БРАШНО	108	ХИЛ.КУБ.М	12 108,6	2 355,1	576,1	112,0	15,4	42,3	42,3	24
19	МРАМОРИ ЗА ТРОШЕН КАМЪК	109	ХИЛ.КУБ.М	154 018,9	115 933,8	212,9	160,3	816,6	784,5	784,5	1588,8
20	ВАРОВИЦИ И ДОЛОМИТИ ЗА ТРОШЕН КАМЪК	110	ХИЛ.КУБ.М	785 216,6	576 436,3	185,9	136,5	4656,5	3938,8	3938,8	4953,3
21	ВАРОВИТИ МЕРГЕЛИ ЗА ТРОШЕН КАМЪК	111	ХИЛ.КУБ.М	1 591,3		704,1		194,1	207,2	207,2	0,0
22	РИОЛИТИ ЗА ТРОШЕН КАМЪК	112	ХИЛ.КУБ.М	5 803,2	678,4	52,9	6,2	149,4	120,6	120,6	0,0
23	АНДЕЗИТИ, АНДЕЗИТОВИ ТУФИ И ТРАХИАНДЕЗИТ ЗА ТРОШЕН КАМЪК	113	ХИЛ.КУБ.М	348 299,3	219 646,7	225,1	142,0	1496,8	1720,4	1720,4	1317,1
24	ГРАНИТИ ЗА ТРОШЕН КАМЪК	114	ХИЛ.КУБ.М	23 791,7				0,0	0,0	0,0	0,0
25	ПЯСЪЧНИЦИ ЗА ТРОШЕН КАМЪК	115	ХИЛ.КУБ.М	2 843,3	1 189,9	83,3	34,9	29,2	32,6	32,6	74,4
26	ПЯСЪЦИ И ЧАКЪЛИ ЗА ПЪЛНИТЕЛ НА БЕТОН	116	ХИЛ.КУБ.М	420 506,2	155 056,2	130,7	48,2	3497,8	2904,1	2904,1	2702,8
27	ВАРОВИЦИ ЗА БРЕГОЗАЩИТНИ СЪОРАЖЕНИЯ И ПЪТНО СТРОИТЕЛСТВО В	127	ХИЛ.КУБ.М	9 250,1	8 619,6	632,7	589,6	22	39,1	39,1	12
28	ЧЕРНИ ШИСТИ ЗА МОЗАЙКА	131	ХИЛ.КУБ.М	228,3	228,3	570,8	570,8	0,0	0,0	0,0	0,0
29	ТУФИ ЗА ЦИМЕНТ	161	ХИЛ.Т.	24 565,3				0,0	0,0	0,0	0,0

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

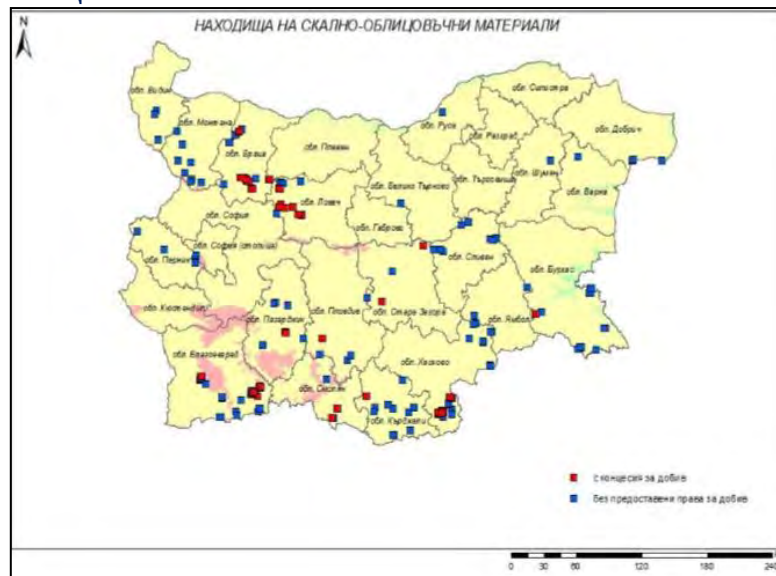
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

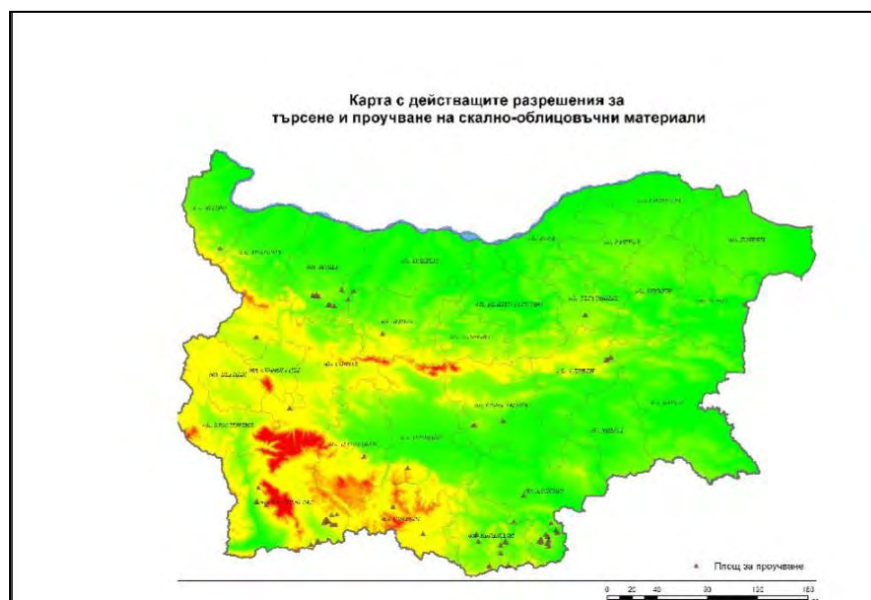
❖ СКАЛНО-ОБЛИЦОВЪЧНИ МАТЕРИАЛИ

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-69 Находища на скално-облицовъчни материали

Данни за действащите разрешителни за търсене и проучване на скално-облицовъчни материали, които са 42 броя са представени на картата от фиг. 2-70:

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-70 Карта с действащите разрешения за търсене и проучване на скално-облицовъчни материали

За добив на скално-облицовъчни материали са предоставени 66 концесии. В Таблица 2-25 са представени данни за запасите, средния добив и осигуреност на находищата скално-облицовъчни материали в България.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

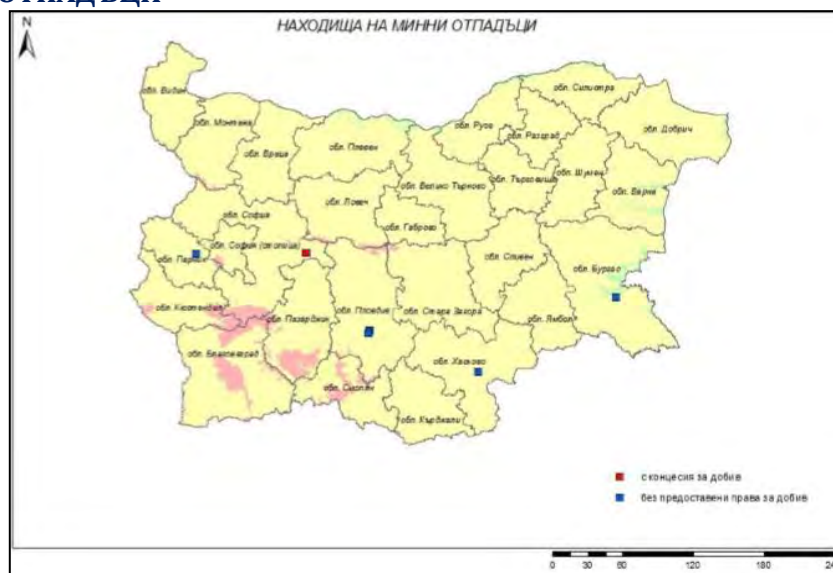
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-25 Добив на скално-облицовъчни материали

ГРУПА	ВИД ПОЛЕЗНО ИЗКОПАЕМО	КОД	МЕРНА ЕДИНИЦА	КОЛИЧЕСТВО ЗАПАСИ	В Т.Ч. В ЕКСПЛОАТАЦИЯ	УСЛОВНА ОСИГУРЕНOST В ГОДИНИ (количество запаси)	УСЛОВНА ОСИГУРЕНOST В ГОДИНИ (в експлоатация)	ДОБИВ 2011	ДОБИВ 2012	ДОБИВ 2013	ДОБИВ 2014
1	ВАРОВИЦИ ЗА ОБЛИЦОВКА	98	ХИЛ.КУБ.М.	76 087,3	22 107,7	699,1	203,1	108,6	123,9	123,9	204,4
2	МРАМОРИ ЗА ОБЛИЦОВКА	99	ХИЛ.КУБ.М.	70 237,5	12 539,3	3 245,7	579,5	23	18,5	18,5	27,5
3	БРЕКЧОКОНГЛОМЕРАТИ И МРАМОРНА БРЕКЧА ЗА ОБЛИЦОВКА	100	ХИЛ.КУБ.М.	17 022,4				0,0	0,0	0,0	0,0
4	ГРАНИТИ И ГРАНОДИОРИТИ ЗА ОБЛИЦОВКА	102	ХИЛ.КУБ.М.	10 944,8	1 136,4	2 242,8	232,9	0,0	1,2	1,2	0,0
5	КВАРЦ-МОНЦИТИ ЗА ОБЛИЦОВКА	103	ХИЛ.КУБ.М.	10 272,4		23 346,4		0,0	0,0	0,0	0,0
6	ГАБРО, ГАБРО-МОНЦИТИ И АНДЕЗИТОБАЗАЛТИ ЗА ОБЛИЦОВКА	104	ХИЛ.КУБ.М.	5 062,2				0,0	0,0	0,0	0,0
7	РИОЛИТИ ЗА ОБЛИЦОВКА	105	ХИЛ.КУБ.М.	3 664,0	195,7	1 888,7	100,9	0,0	1	1	1
8	ТУФИ ЗА ОБЛИЦОВКА	106	ХИЛ.КУБ.М.	2 284,1				0,0	0,0	0,0	0,0
9	ПЯСЪЧНИЦИ ЗА ОБЛИЦОВКА И РАЗНОКАМЕННИ ИЗДЕЛИЯ	107	ХИЛ.КУБ.М.	14 203,2		6 699,6		0,0	0,0	0,0	0,9
10	ТРАВЕРТИНИ ЗА ОБЛИЦОВКА	118	ХИЛ.КУБ.М.	52,7				0,0	0,0	0,0	0,0
11	ГНАЙСИ ЗА ОБЛИЦОВКИ И НАСТИЛКИ	144	ХИЛ.КУБ.М.	6 129,3	788,2	2 451,7	315,3	2,4	3,9	3,9	6,2
12	ШИСТИ ЗА ОБЛИЦОВКА	165	ХИЛ.КУБ.М.	817,0	300,0	680,8	250,0	1,6	2	2	1,1
13	ГНАЙСОШИСТИ ЗА ОБЛИЦОВКА И НАСТИЛКИ	167	ХИЛ.КУБ.М.	5 234,9	877,8	1 615,7	270,9	6,1	6,3	6,3	13,5

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

❖ МИННИ ОТПАДЪЦИ

Източник: Национална стратегия за развитие на минната индустрия, 2015 г.

Фигура 2-71 Находища на минни отпадъци

Таблица 2-26 Концесии за добив на твърди горива (актуален регистър към 16.06.2016 г.)

Концесионер	Находище	Община	Област	Група подземно богатство	Вид на подземното богатство	Срок на концесията	Дата на подписане на концесионния договор
"МБС" ЕАД, гр. София	Хвостохранилище Медет	Златица, Пирдоп	София	Минни отпадъци	Производствени технологични отпадъци	35 г.	16.06.2003 г.

Източник: Министерство на енергетиката

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

4.3. ПЕРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ

Представеното изследване основно е по данни на Министерство на икономиката на Република България, база данни „Амадеус“, МИЕТ (2011 г.).

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ (C10)

Секторът за производство на хранителни продукти обхваща около 14% от индустриалното производство в страната и създава около 14% от добавената стойност в индустрията. Отрасълът осигурява заетост на 80.4 хил. души (15% от заетите в преработващата промишленост). Равнището на заплатите в сектора е едно от ниските, средно месечното възнаграждение възлиза на около 540 лв.

Средногодишното изменение на индексите на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. е съответно с -3.7% и -2%. Произведената от предприятията от бранша продукция е на обща стойност 7.09 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на предприятията от производството на храни възлиза на 2.06 млрд. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 6.25 млрд. лв. В сектора се наблюдава повишение на цените на производител средно с 3% през 2013 г.

Производството се състои от месо и месни продукти, риба, плодове и зеленчуци, млечни изделия, хлебни продукти и др. Осъществява се от 5 743 фирми като половината от тях са разположени на територията на областите: София-град, Пловдив, Варна, Благоевград, Бургас, Стара Загора. Между фирмите от сектора могат да се открият такива като: "Папас Олио" АД, "Монделийз България Холдинг" АД, "Амилум България" ЕАД, "Нестле България" АД, "Пилко Еоод" и др.

Участието на сектора в износа на промишлеността е съществено – 7.9%. През 2013 г. износът на предприятията от производството на храни нарасна с 9.7%. Водещи експортни дестинации за продуктите на бранша са: Гърция, Румъния, Турция, Франция и Германия.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-72 Производство на хранителни продукти (C10)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА НАПИТКИ (C11)

Секторът за производство на напитки обхваща около 3% от стойността на индустриалното производство в страната и създава около 4% от добавената стойност в индустрията.

Браншът осигурява заетост на 13.8 хил. души (3% от заетите в преработващата промишленост). Равнището на заплатите в сектора е над средното за страната – средно месечното възнаграждение се оценява на около 830 лв.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. нарастват съответно с 5% и 4%. Произведената продукция от предприятията от сектора е на обща стойност 1.42 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари възлиза на 160 млн. лв. На вътрешния пазар предприятията от производството на напитки са реализирали продукция за 1,66 млрд. лв. Средногодишното изменение на цените на производител в сектора през 2013 г. е 4%.

Производството на сектора се състои от спиртни напитки, вина от грозде, пиво, малц, безалкохолни напитки, вода и др. В бранша работят 893 фирми, 51,6% от които са разположени в области: Пловдив, София-град, Хасково, Варна, Бургас и Благоевград. Между фирмите, произвеждащи напитки могат да се открият: "Кока Кола Хеленик Ботълинг Къмпани България" АД, "Каменица" АД, "Загорка" АД, "Карлсберг България" АД, "Винпром Пещера" АД и др.

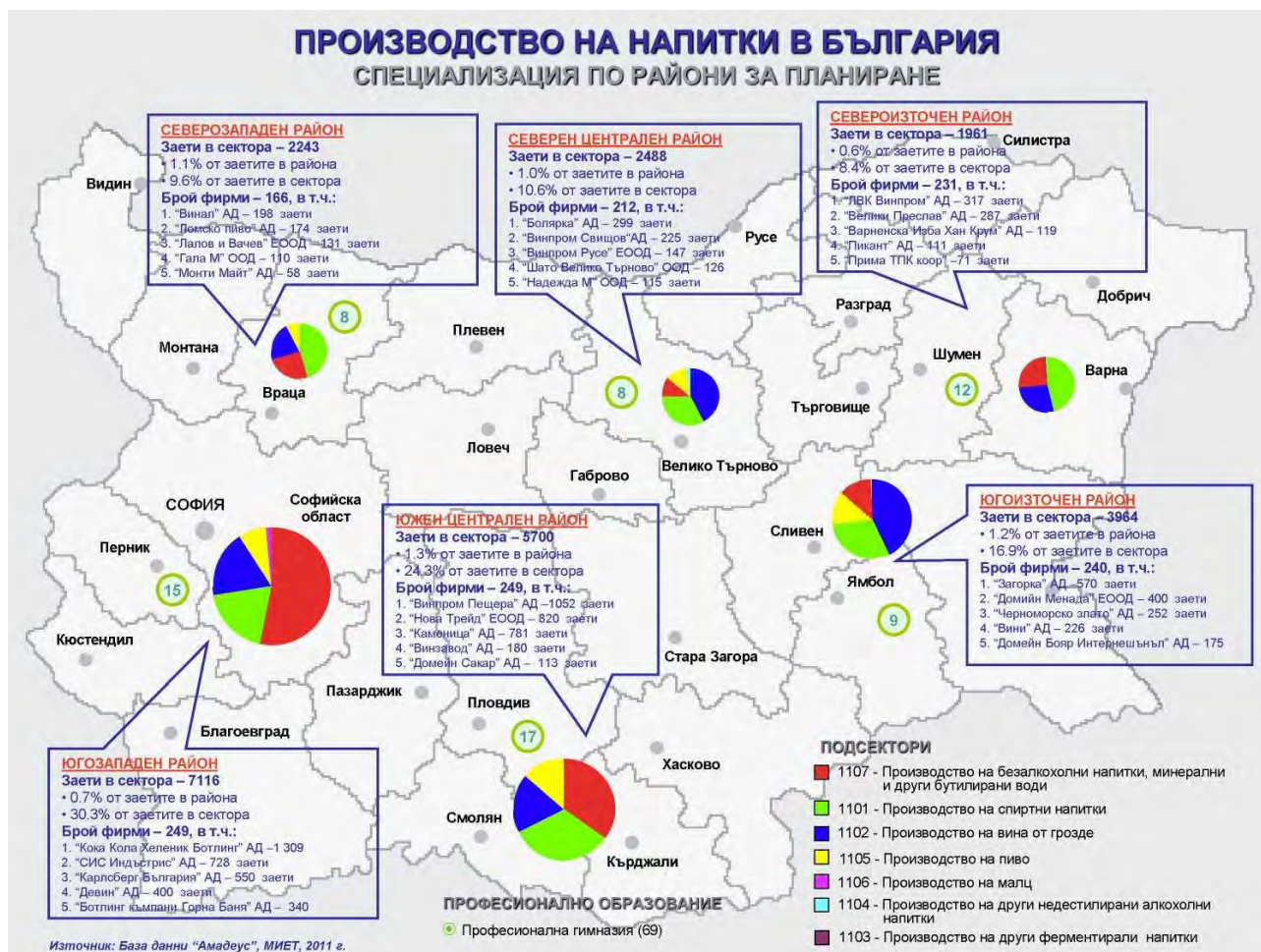
Съживяването на производството в сектора се отрази върху динамиката на износа, който през 2013 г. нарасна със 2.6%. Участието на сектора в износа на промишлеността е 0.6%. Водещи

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

страна в износа на предприятията от производството на напитки са: Русия, Гърция, Полша, Румъния, Турция и др.

Фигура 2-73 Производство на напитки (С11)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ (С12)

Секторът за производство тютюневи изделия обхваща близо 2% от стойността на индустриалното производство в страната и създава около 1% от добавената стойност в индустрията.

Браншът осигурява заетост на 3.2 хил. души или 1% от заетите в преработващата промишленост. Равнището на заплатите в сектора е едно от високите – средно месечното възнаграждение се оценява на около 1 600 лв.

Индексът на промишленото производство на сектора през 2013 г. намалява средно съответно с 2%, а индексът на оборота се увеличава с 6% през същата година. Произведената продукция от предприятията в сектора е на обща стойност 753 млн. лв. През 2013 г. оборотът на тютюневите изделия на външните пазари възлиза на 535 млн. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 1.06 млрд. лв. В сектора се наблюдава повишение на цените на производител с 1% през 2013 г.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Производството на тютюневи изделия се осъществява от 21 фирми, 57.1% от които са разположени в области: Пловдив, Благоевград, Кюстендил и Пазарджик. Между тях могат да се открият: "Благоевград БТ" АД, "София Булгартабак София БТ" АД, "Сокотаб" ЕООД, "Кингс Табако Интернешънъл" ЕАД и "Алайънс УАН Тъбако България" ЕООД и др.

През 2013 г. износът на тютюневи изделия отчита незначителен спад от 0.7%. Делът на сектора в износа на промишлеността е 1.2%. Водещи експортни дестинации за предприятията от бранша са: Обединените арабски емирства, Ирак, Черна гора, Украйна и Филипините.

Фигура 2-74 Производство на тютюневи изделия (С12)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЕКСТИЛ, БЕЗ ОБЛЕКЛО (С13)

Произведената продукция в сектора "Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло" възлиза на около 1% от стойността на индустриалното производство, а създадената добавена стойност на около 2% от добавената стойност в индустрията.

В предприятията от бранша са заети 11.4 хил. души (2% от заетите в преработващата промишленост). Равнището на заплатите в сектора е под средното за страната – средно месечното възнаграждение се оценява на около 540 лв.

През 2013 г. средногодишното увеличение на индекса на промишленото производство е 14%, а този на оборота в сектора през 2013 г. се повишава с 15%. Произведената продукция от предприятията от бранша е на обща стойност 746 млн. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на производството на текстил възлиза на 590 млн. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 185 млн. лв. През 2013 г. в сектора се наблюдава повишение на цените на производител с 2%.

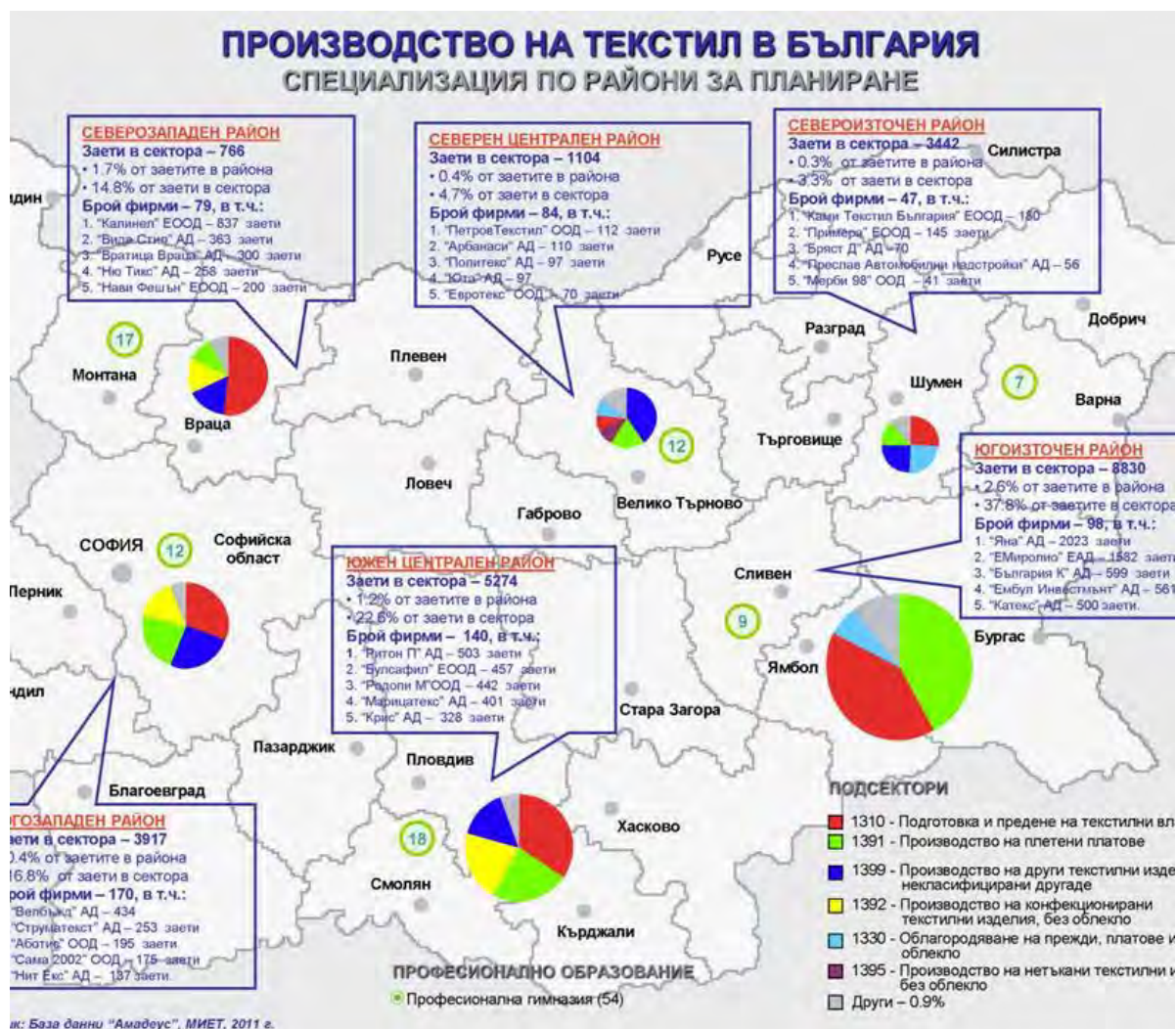
Производството на предприятията от бранша се състои от подготовка и преработка на текстилни влакна, тъкани, прежди, конфекционирани текстилни изделия (без облекло) и др., реализира се от 720 фирми, 54.6% от които са разположени в области: София-град, Пловдив, Хасково, Габрово и Варна. Между фирмите, занимаващи се с производство на текстил могат да се открият: "Е Миролио" ЕАД, "Булсафил" ЕООД, "Калинел" ЕООД, "Ембул Инвестмънт" АД и "Рожее Ванден Берхе БГ" ЕАД.

Съживяването на производството в сектора се отрази върху динамиката на износа, който през 2013 г. нарасна с 9.2%. Участието на сектора в износа на промишлеността е 2.1%. Водещи страни за износ са: Италия, Великобритания, Германия, Турция и Гърция.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-75 Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло (C13)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ОБЛЕКЛО (C14)

В сектор "Производство на облекло" се произвежда около 4% от обема на индустриалното производство в страната и се създава близо 9% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети почти 100 хил. души (20% от заетите в преработващата промишленост). Равнището на заплатите в сектора е едно от най-ниските – средно месечното възнаграждение се оценява на около 390 лв.

Средногодишните увеличения на индекса на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. са съответно 5% и 10%. Произведената продукция от предприятията от бранша е на обща стойност 2.36 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на отрасъла възлиза на 1.77 млрд. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 695 млн. лв. През същата година в сектора се наблюдава повишение на цените на производител с 3%.

Производството се състои от облекло, изделия от кожухарски кожи и други трикотажни изделия, осъществявано от 5 701 фирми (53.4%), съсредоточени в области: Благоевград, Пловдив, София – град и Хасково. Сред фирмите, занимаващи се с производство на облекло могат

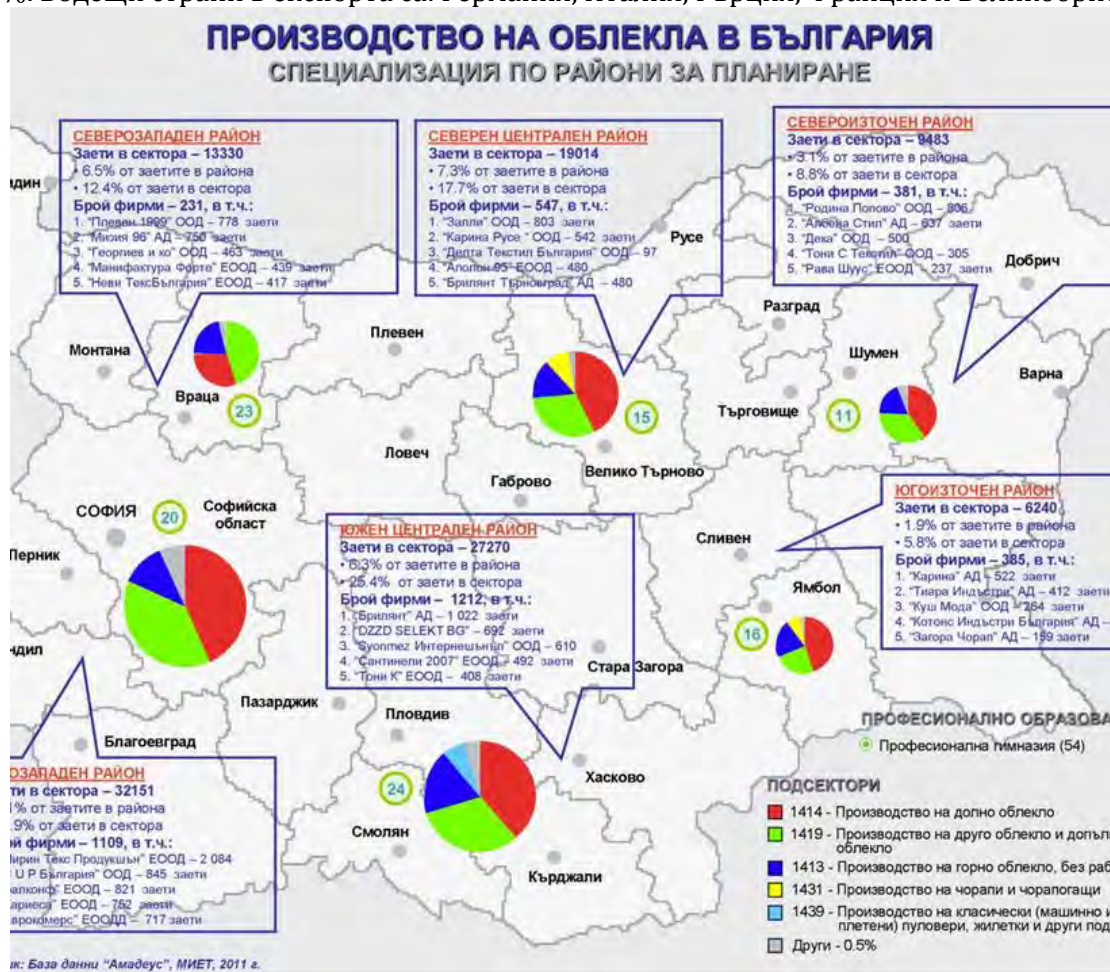
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

да се открият: "Дзалли" ООД, "ЯНА" АД, "КУШ Мода" ООД, "Пирин Текс" ЕООД, "Балкантекс" АД и др.

Съживяването на производството в сектора се отрази върху динамиката на износа, който през 2013 г. нарасна с 6.8%. Участието на сектора в износа на промишлеността е значително – 7.6%. Водещи страни в експорта са: Германия, Италия, Гърция, Франция и Великобритания.

Фигура 2-76 Производство на облекло (С14)

❖ СЕКТОР: ОБРАБОТКА НА КОЖИ, ПРОИЗВОДСТВО НА ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ

В сектор "Обработка на кожи, производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм" се произвежда около 1% от стойността на индустриалното производство в страната и се създава около 2% от добавената стойност в индустрията.

В предприятията от бранша са заети 16.8 хил. души (3% от заетите в преработващата промишленост). Равнището на заплатите в сектора е едно от най-ниските – средно месечното възнаграждение се оценява на около 360 лв.

През 2013 г. производството в бранша се свива и индексите на промишленото производство и оборота намаляват съответно с 9% и 8%. Произведената продукция от сектора е на обща стойност 303 млн. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на предприятията от

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

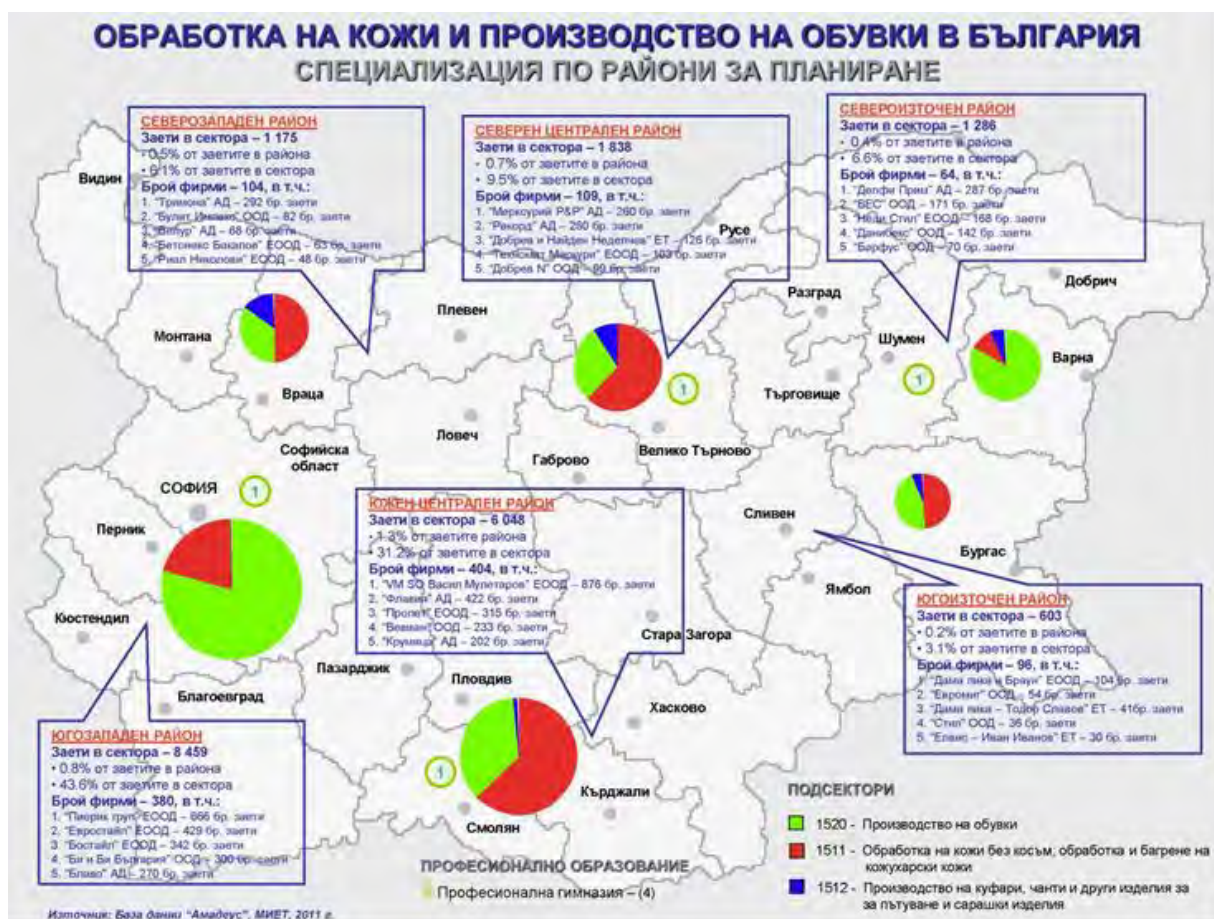

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

производството на обувки и кожи възлиза на 219 млн. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 91 млн. лв. През същата година в сектора се наблюдава повишение на цените на производител с 3%.

Производството на предприятията от бранша се състои от обработка на кожи, изделия за пътуване, сарашки изделия, обувки и др. Реализира се от 629 фирми, (50.1%) от които са разположени в области: Пловдив, Благоевград и Кюстендил. Сред фирмите, занимаващи се с производство на обувки и кожени изделия могат да се открият: "Винтаж" ЕООД, "Флавиа" АД, "Пиерик Груп" ЕООД, "Джампи" ООД, "Пролет" ЕООД и др.

През 2013 г. износът на предприятията от производството на обувки и кожи нарасна с 2.6%. Участието на сектора в износа на промишлеността възлиза на 1.3%. Водещи страни в износа на сектора са: Италия, Унгария, Гърция, Франция и Германия.

Фигура 2-77 Обработка на кожи, производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ И КОРК, БЕЗ МЕБЕЛИ; ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ СЛАМА И МАТЕРИАЛИ ЗА ПЛЕТЕНЕ (С16)

В сектор "Производството на дървен материал" се произвежда около 1.5% от продукцията на индустриалното производство в страната и се създава също около 1.5% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 16.2 хил. души (3.1% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е едно от най-ниските – средно месечното възнаграждение се оценява на 383 лв.

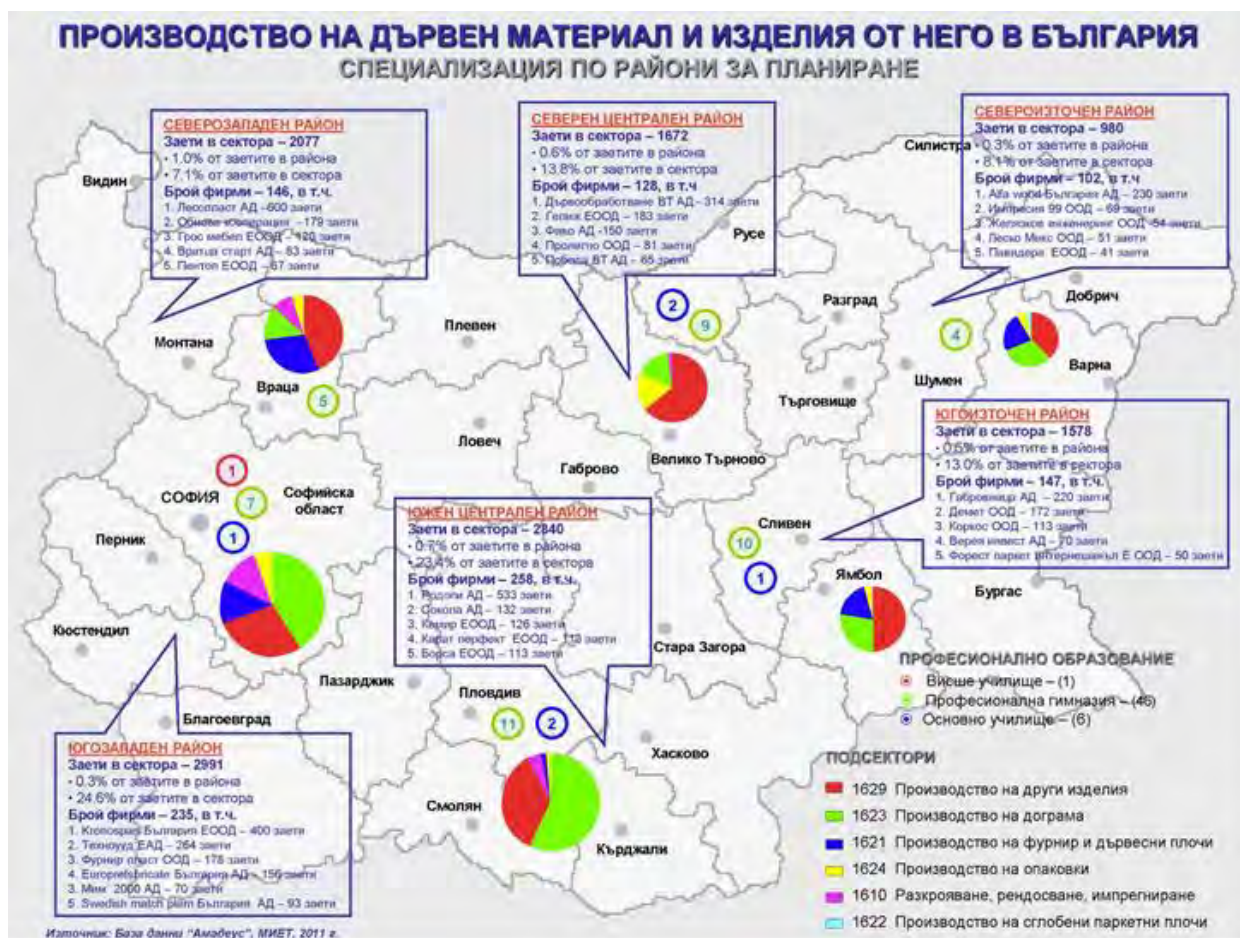
Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора се повишават незначително през 2013 г. съответно с 0.6% и 0.4%. Произведената продукция от предприятията в бранша е на обща стойност 702 млн. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на предприятията от производството на дървен материал и изделия възлиза на 393 млн. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 407 млн. лв. Цените на производител в сектора през 2013 г. се повишават с 1.1%.

Производството на предприятията от бранша включва изработка на фурнир, дървесни плочи, сглобени паркетни плочи, дограма, дървени опаковки и др. Осъществява се от 2 458 фирми, 54% от които са разположени на територията на области: Пазарджик, Благоевград, Смолян, Пловдив, София-град и София-област. Сред фирмите, занимаващи се с производство на дървен материал и изделия могат да се открият: "Кроношпан България" ЕООД, "Кастамону България" АД, "Велде България" АД, "Фазерлес" АД, "Алфа УУД България" АД и др.

През 2013 г. износът на предприятията от бранша нарасна с 4.6%. Делът на сектора в износа на промишлеността възлиза на 1.2%. Водещи страни в износа са: Турция, Гърция, Италия, Франция и Македония.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-78 Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене (С16)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ХАРТИЯ И КАРТОН (С17)

В сектор "Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон" се произвеждат около 1.7 от стойността на индустриалното производство в страната и се създава около 2.0% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 9.1 хил. души (1.7% от заетите в преработващата промишленост). Равнището на заплатите в сектора е под средното за промишлеността – средно месечното възнаграждение се оценява на 574 лв.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. се повишават съответно с 15.1% и 14.7%. Произведената продукция от предприятията в сектора е на обща стойност 917 млн. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари от С17 възлиза на 387 млн. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 575 млн. лв. През 2013 г. цените на производител в сектора са се понижали с 0.4%.

Производството на предприятията от бранша се състои от изделия от хартия и картон, тапети, канцеларски материали и др. Осъществява се от фирми, като 51.4% от фирмите са разположени на територията на области: Пловдив, София-град, Пазарджик и София-област.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Между фирмите произвеждащи изделия от хартия и картон могат да се открият: "Дуропак Тракия" АД, "Монди Стамболийски" ЕАД, "Свилоцел" ЕАД, "Дунапак Родина" АД, "Костенец ХХИ" АД и др.

Съживяването на производството в сектора се отрази върху динамиката на износа, който през 2013 г. нарасна със 27.9%. Делът на производството на хартия, картон и изделия износа на промишлеността е 1.5%. Водещи експортни дестинации на предприятията от бранша са: Гърция, Румъния, Турция, Италия и Германия.

Фигура 2-79 Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон (С17)

❖ СЕКТОР: ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ И ВЪЗПРОИЗВЕЖДАНЕ НА ЗАПИСАНИ НОСИТЕЛИ (С18)

В сектор "Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители" се произвежда 1.2% от обема на индустриалното производство в страната и се създава 2.0% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 9.2 хил. души (1.7% от заетите в преработващата промишленост). Равнището на заплатите в сектора е под средното за промишлеността – средно месечното възнаграждение е в размер на 598 лв.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. се повишават съответно с 11.8% и 11.2%. Произведената продукция от предприятията в бранша е на обща стойност 623 млн. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари от С18 възлиза на 62 млн. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 584 млн. лв. Цените на производител през 2013 г. отбелязват нарастване с 2.2%.

Производството се състои в печатане на вестници и други издания, подвързване, предпечатна подготовка, възпроизвеждане на записани носители и др. Осъществява се от 1 262 фирми, като 57.6% са разположени на територията на области София-град и Пловдив. Сред фирмите, развиващи дейност в сектора могат да се открият: "Юрий Гагарин" АД, "Демакс" АД, "ИПК Родина 1" ЕАД, "Печатница София" ЕООД, "Дедраск" АД и др.

През 2013 г. се отчита спад в износа на бранша с 53.7%. Участието на сектора във външната търговия на страната незначително и възлиза на 0.001% от общия износ на промишлеността. Водещи страни в износа на дейност С18 са: Германия, Турция, Гърция, Македония и Украйна.

Фигура 2-80 Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители (С18)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ХИМИЧНИ ПРОДУКТИ (C20)

В сектор "Производство на химични продукти" се произвежда около 4.5% от обема на индустриалното производство в страната и се създава 4.7% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 13.5 хил. души (2.6% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е над средното за страната – средно месечното възнаграждение се оценява на 897 лв.

Индексът на промишленото производство през 2013 г. намалява с 5.4%, а този на оборота в сектора се повишава с 9.3%. Произведената продукция от предприятията в бранша е на обща стойност 2.15 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на производството на химични продукти възлиза на 1.09 млрд. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 1.42 млрд. лв. През 2013 г. в сектора се отчита повишение на цените на производител с 1.2%.

Предприятията от сектора произвеждат промишлени газове, багрила, пигменти, азотни торове, полимери, пестициди, бои, почистващи препарати и др. В бранша работят 643 фирми, като 53.3% са разположени на територията на области: София-град, Пловдив и Варна. Сред фирмите, производители на химични продукти могат да се открият: "Агрополихим" АД, "Солвей Соди" АД, "Неохим" АД, "Астра Биоплант" ЕООД, "Фикосота Синтез" ООД и др.

През 2013 г. износът на сектора отчита спад с 3.3%. Делът на експорта на производството на химични продукти във външната търговия възлиза на 5.0% от общия износ на промишлеността. Водещи експортни дестинации на предприятията от бранша са: Румъния, Турция, Италия, Гърция и Франция.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-81 Производство на химични продукти (C20)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК И ПЛАСТМАСИ (C22)

В сектор "Производство на изделия от каучук и пластмаси" се произвежда 3.2% от обема на индустриалното производство в страната и се създава също 4.1% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 24.4 хил. души (4.6% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е под средното за промишлеността – средно месечното възнаграждение е в размер на 529 лв.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. се повишават съответно с 8.3% и 17.7%. Произведената продукция от предприятията от бранша е на обща стойност 2.04 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на производството на изделия от каучук и пластмаси възлиза на 1.02 млрд. лв. На вътрешния пазар браншът е реализирал продукция за 1.13 млрд. лв. През 2013 г. в сектора се наблюдава повишение на цените на производител с 2.7% спрямо предходна година.

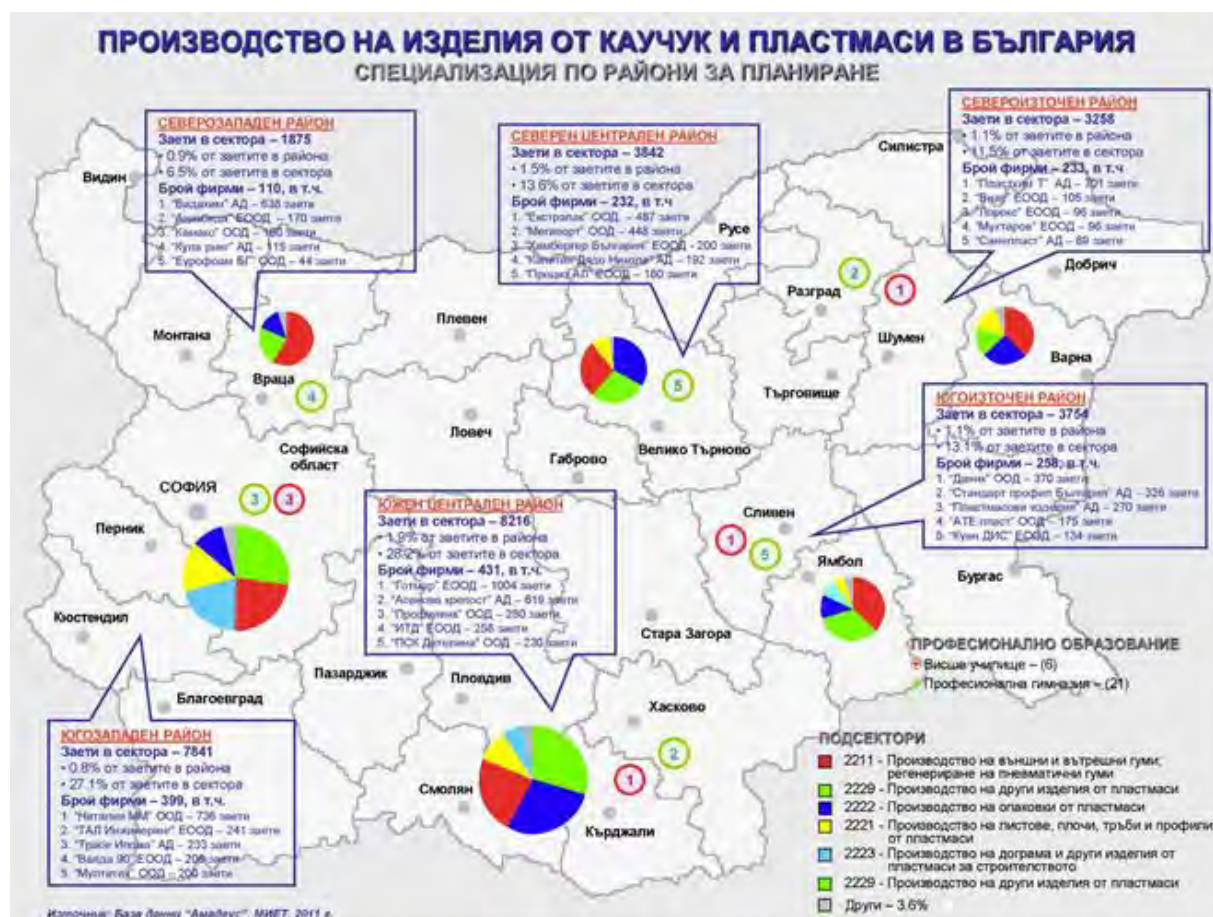
Производството на предприятията от бранша се състои основно от опаковки, санитарни артикули, каучукови уплътнения, профили от пластмаси, регенериране на гуми и др. Осъществява се от 2 214 фирми, като 53.4% са разположени на територията на области: София-град, Пловдив, Бургас, Варна, Габрово и Русе. Сред фирмите, производители на изделия от каучук и пластмаси могат да се открият: "Пластхим Т" АД, "Готмар" ЕООД, "Хамбургер България" ЕООД, "Стандарт Профил България" ЕАД, "Профилинк" ООД и др.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Съживяването на производството в сектора се отрази върху динамиката на износа, който през 2013 г. нарасна с 22.8%. Делът на износа на предприятията от производството на каучук и пластмаси в експорта на страната е 3.3% от износа на промишлени стоки. Водещи страни в износа са: Германия, Румъния, Гърция, Италия и Полша.

Фигура 2-82 Производство на изделия от каучук и пластмаси (С22)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ (С23)

В сектор "Производство на изделия от други неметални минерални суровини" се произвежда 4.2% от обема на индустриалното производство в страната и се създава 6.9% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 21.2 хил. души (4% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е над средното за промишлеността – средно месечното възнаграждение възлиза на 729 лв.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. се повишават съответно с 6.2% и 5.4%. Произведената продукция от предприятията в бранша е на обща стойност 2.05 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на сектора възлиза на 858 млн. лв. На вътрешния пазар е реализирана продукция за 1.33 млрд. лв. През 2013 г. се отчита повишение на цените на производител с 0.4%.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

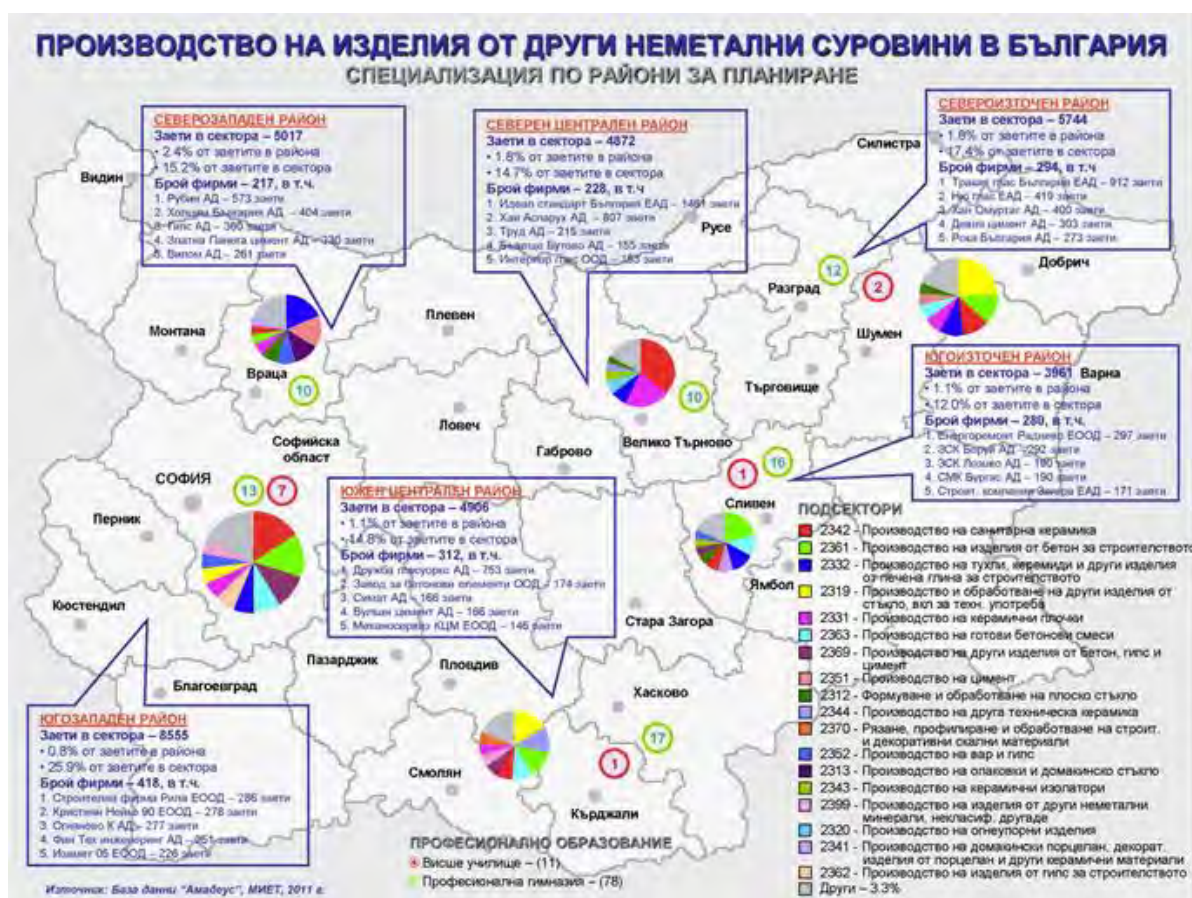

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Производството на предприятията от сектора се състои основно от стъкло и изделия от стъкло, огнеупорни изделия, тухли, керемиди, порцелан, цимент, вар, гипс, бетон и др. Осъществява се от 1 615 фирми, които са съсредоточени на територията на области: София-град, Пловдив, Бургас, Ловеч, Варна и Благоевград. Сред фирмите, развиващи дейност в бранша могат да се открият: "Тракия Глас България" ЕАД, "Дружба Стъкларски Заводи" АД, "Каолин" АД, "Девня Цимент" АД, "Хан Аспарух" АД и др.

През 2013 г. износът на сектора отчита спад с 2.9%. Делът на експорта на изделия от неметални суровини в общия износ на промишлени стоки е 2.6%. Водещи страни в експорта на изделия от неметални минерални суровини са: Румъния, Гърция, Италия, Германия и Великобритания.

Фигура 2-83 Производство на изделия от други неметални минерални суровини (C23)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ (C24)

В сектор "Производството на основни метали" се произвежда 14.9% от обема индустриалното производство в страната и се създава 9% от добавената стойност в индустрията.

В отрасъла са заети 11.7 хил. души (2.2% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е едно от най-високите – средното месечно възнаграждение възлиза на 1 059 лв.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

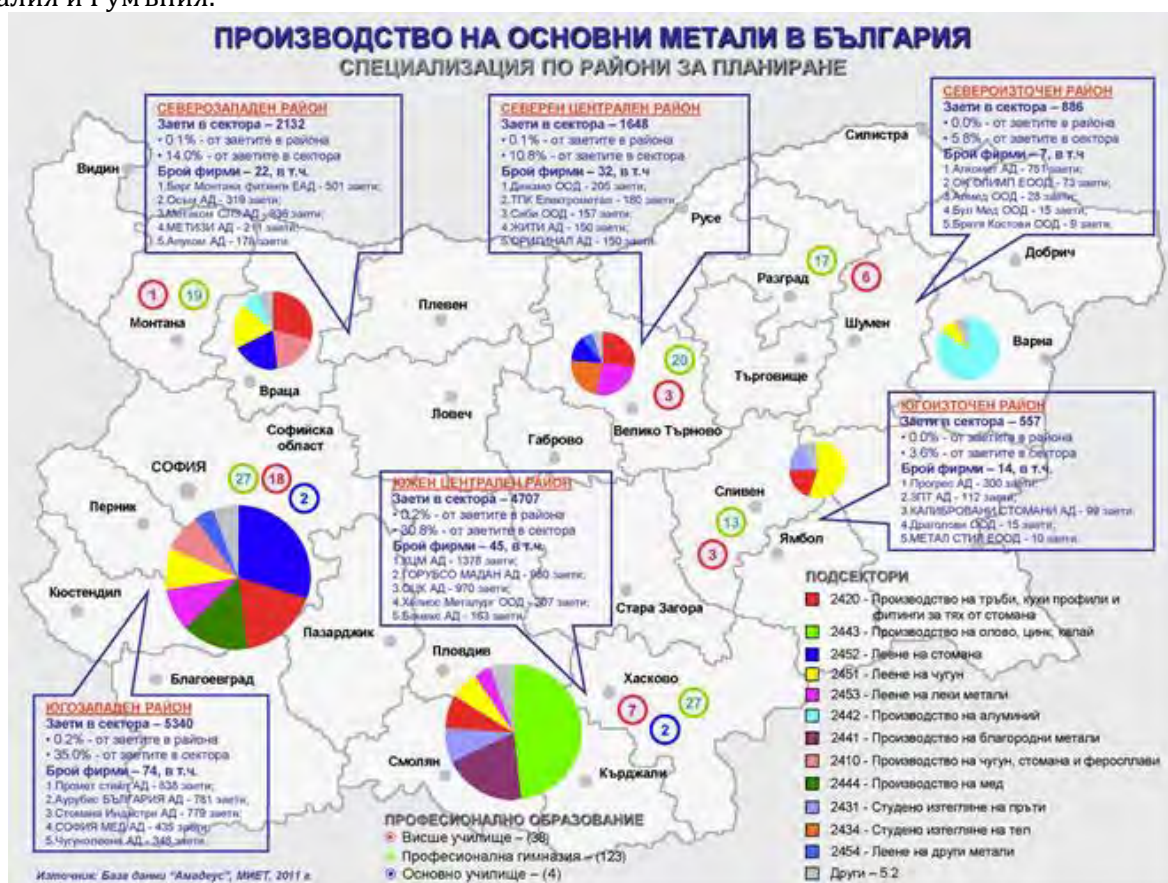

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. се увеличават съответно с 3.8% и 0.4%. Произведената продукция от предприятията в бранша е на обща стойност 7.5 млрд. лв. Отрасълът е експортно ориентиран – през 2013 г. оборотът на външните пазари възлиза на над 6.6 млрд. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за почти 1.3 млрд. лв. През 2013 г. в сектора се отчита намаление на цените на производител с 3.5%.

Водещи производства в бранша са производство и леене на цветни метали – алуминий, олово, цинк, калай, мед, благородни метали, черни метали, производство на профили и др. В сектора работят 217 фирми като около 54.8% от тях са разположени на територията на области: София-град, Пловдив, Велико Търново, Габрово и Русе. Сред фирмите, произвеждащи основни метали могат да се открият: "Аурубис България" АД, "Стомана Индъстри" АД, "София МЕД" АД, "КЦМ" АД и "Промет Стиил" АД, "Алкомет" АД, "Монбат Рисайклинг" ЕАД, "Берг Монтана Фитинги" ЕАД, "ЗПТ" АД, "Омега" ООД.

Увеличаването на производството намира отражение и в динамиката на износа, който през 2013 г. нарасна с 2.7%. Производството на основни метали е водещ експортен отрасъл през 2013 г. – със 17.8% секторът заема първо място в износа на преработващата промишленост. Водещи експортни дестинации за предприятията от бранша са: Германия, Турция, Китай, Италия и Румъния.

Фигура 2-84 Производство на основни метали (C24)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ (C25)

В сектор "Производство на метални изделия, без машини и оборудване" се произвежда 5.1% обема на индустриалното производство и се създава 8.5% от добавената стойност в индустрията.

Браншът осигурява заетост на 53.6 хил. души (10.2% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е под средното за страната – средно месечното възнаграждение е 577 лв.

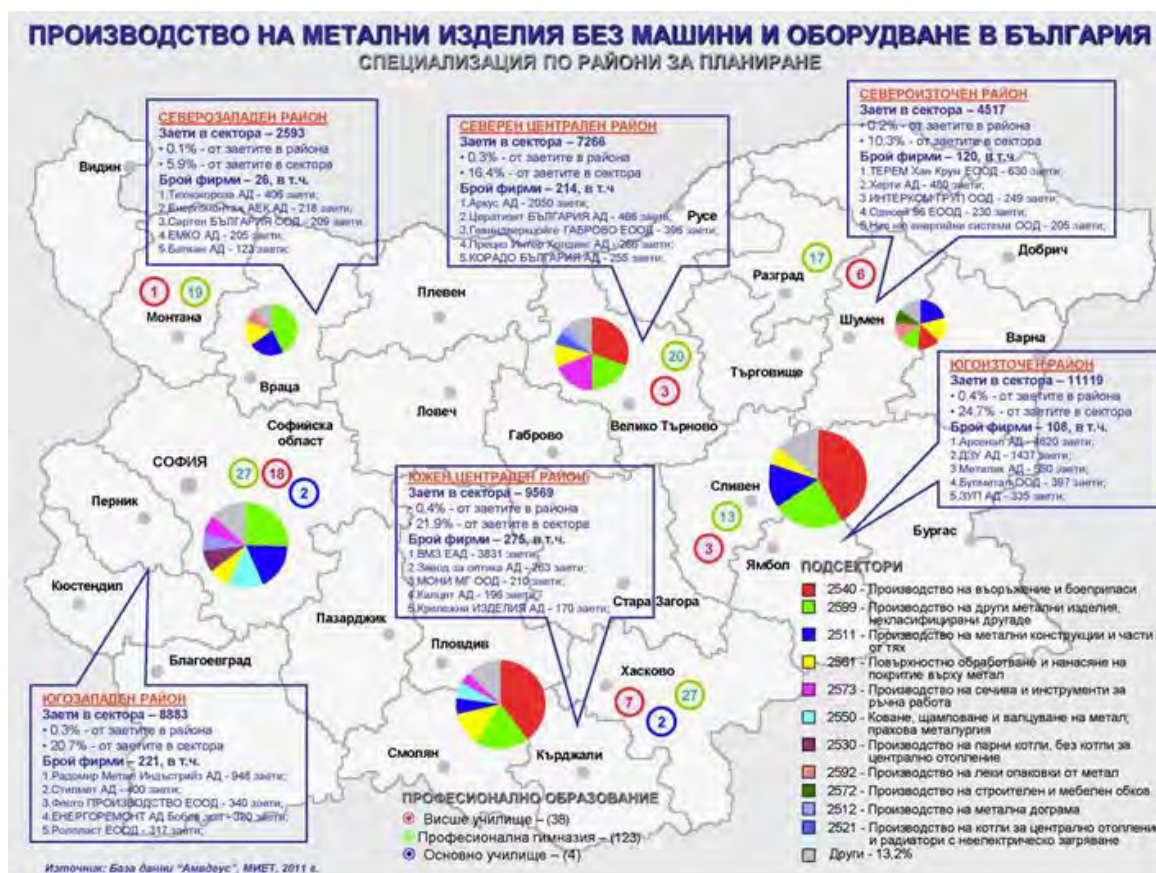
Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. се повишават съответно с 7.5% и 25.7%. Произведената продукция от предприятията в бранша е на обща стойност 2.4 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на производството на метални изделия възлиза на над 980 млн. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 1.6 млрд. лв. През 2013 г. в сектора се наблюдава намаление на цените на производител с 4.8%.

Водещи производства в бранша са производството на метални изделия за строителството, котли, радиатори, цистерни, резервоари, парни котли, коване и валцуване на метал, металообработване, кухненски прибори, инструменти и железария и др. В сектора работят 4 662 фирми, като над 50% от тях са разположени на територията на области: София-град, Пловдив, Варна, Стара Загора и Бургас. Сред фирмите, произвеждащи метални изделия могат да се открият: "Арсенал" АД, "Етем България" ЕАД, "Технокороза" АД, "Вазовски Машиностроителни Заводи" АД "Дунарит" АД и др.

През 2013 г. експортът на сектора нарасна с 2.0%. Участието на сектора във външната търговия на страната е 2.7% от общия износ на промишлени стоки. Водещи страни в износа на стоки от дейност C25 са: Германия, Италия, Румъния, Гърция и Русия.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-85 Производство на метални изделия, без машини и оборудване (C25)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА КОМПЮТЪРНА ТЕХНИКА, ЕЛЕКТРОННИ И ОПТИЧНИ ПРОДУКТИ (C26)

В сектор "Производството на компютърна техника, електронни и оптични продукти" се произвеждат 1.2% от обема на индустриалното производство и се създава 2.4% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 8.2 хил. души (1.6% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е от високите за страната – средно месечното възнаграждение е 926 лв.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. се повишават съответно със 0.6% и 11.9%. Произведената продукция от предприятията от бранша е на обща стойност 0.6 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на сектора възлиза на 445.8 млн. лв. На вътрешния пазар предприятията от електрониката са реализирали продукция за 106 млн. лв. В сектора се наблюдава увеличение на цените на производител с 1.6% спрямо предходната година.

Водещи производства в бранша са изработването на електронни елементи, печатни платки, компютърна техника, радио-, телевизионна и далекосъобщителна техника, битова електроника, измервателни уреди, часовници, електромедицински апарати, оптични уреди и фотографска техника, магнитни и оптични носители и др. В сектора работят 410 фирми, като 60.5% от тях са разположени на територията на области София-град и Пловдив. Сред фирмите, произвеждащи електронни продукти могат да се открият: "Интегрейтид Микро Електроникс България" ЕООД,

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

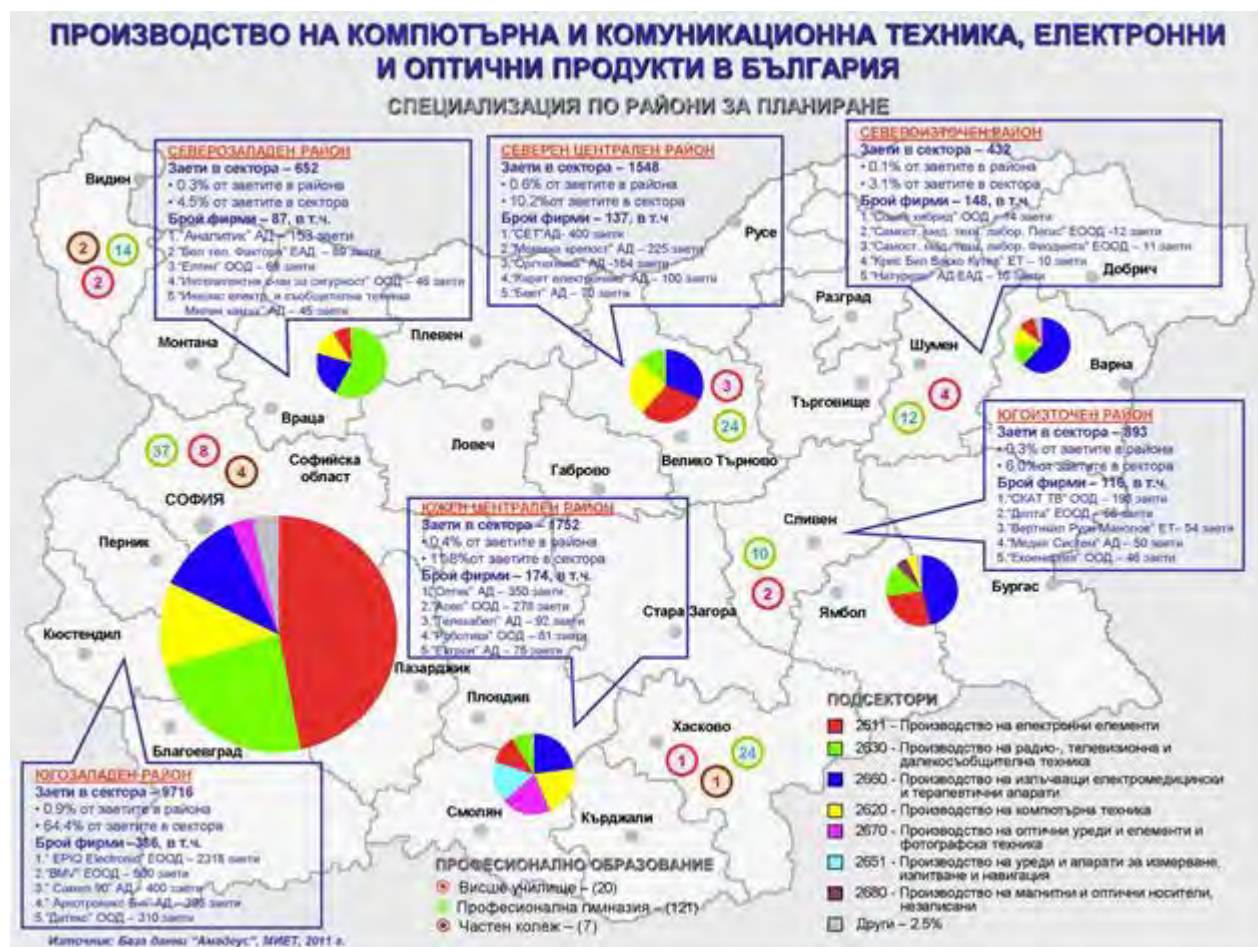

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

"БТЛ Индъстрийз" АД, "Мелексис България" ЕООД, "Фесто Производство" ЕООД, "Делтаком Електроникс" ООД и др.

През 2013 г. експортът на отрасъла нарасна с 8.4%. Делът на сектора във външната търговия е 3.6% от общия износ на промишлени стоки. Водещи страни в износа на С26 са: Германия, Румъния, Италия, САЩ и Франция.

Фигура 2-86 Производство на компютърна техника, електронни и оптични продукти (С26)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ (С27)

В сектор "Производство на електрически съоръжения" се произвежда 4.1% от обема на индустриалното производство и се създава 4.3% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 19.7 хил. души (3.8% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е над средното за страната – средно месечното възнаграждение е 850 лв.

През 2013 г. индексът на промишленото производство намалява с 3.1%, а този на оборота в сектора се увеличава с 8.1%. Произведената продукция от предприятията от бранша е на обща стойност 19.9 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари от сектора възлиза на 1.48 млрд. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 642 млн. лв. През 2013 г. цените на производител не отчитат промяна през 2013 г.

Водещи производства в бранша са: изработването на електрически двигатели, генератори, трансформатори и апарати за разпределение на електрическа енергия, акумулатори, проводници и кабели, лампи и осветителни изделия, битови уреди, и др. В сектора работят 554 фирми, 51.6% от които са разположени на територията на области: София и Пловдив. Сред фирмите, произвеждащи електрически съоръжения могат да се открият: "Либхер Хаусгерете Марица" ЕООД, "Шнайдер Електрик България" ЕООД, "Монбат" АД, "Енергис" АД, "АББ България" ЕООД и др.

През 2013 г. износът на електрически съоръжения нарасна с 20.5%. Делът на сектора във външната търговия е 7.1% от общия износ на промишлени стоки. Водещи страни в износа на електрически съоръжения са: Германия, Франция, Холандия, Италия и Гърция.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-87 Производство на електрически съоръжения (C27)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ С ОБЩО И СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ (C28)

В сектор "Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение" се произвежда 4.5% от обема на индустриалното производство в страната и създава около 6.8% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 30.4 хил. души (5.8% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е над средното за страната – средно месечното възнаграждение 849 лв.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. се повишават съответно с 7.0% и 5.6%. Произведената продукция от предприятията в бранша е на обща стойност 23.0 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на производството на машини възлиза на 1.62 млрд. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 823 млн. лв. През 2013 г. в отрасъла се отчита 1.2% увеличение на цените на производител.

Водещи производства в сектора са: производство на турбини и двигатели, хидравлични помпи, компресори, арматурни изделия, лагери, предавки, пещи и горелки, подемно-транспортни машини, офис техника, инструменти, хладилно и вентилационно оборудване, селскостопанска техника, металообработващи машини, оборудване за металургията и леярството и други индустриални машини. В производството на машини работят 973 фирми, като 50.7% от тях са разположени на територията на области: София-град, Пловдив, Стара Загора и Хасково. По-важни предприятия в сектора са: "Идеал Стандарт Видима" АД, "Магна Пауъртрейн Пловдив" ЕООД, "СКФ Берингс България" ЕАД, "Атаро Клима" ЕООД, "Палфингер Продукционстехник България" ЕООД и др.

Съживяването на производството в сектора се отрази върху динамиката на износа, който през 2013 г. нарасна с 11.5%. Делът на производството на машини във външната търговия е 7.7% от общия експорт на промишлени стоки. Водещи страни в износа са: Румъния, Германия, Италия, Русия и Франция.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-88 Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение (C28)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА АВТОМОБИЛИ, РЕМАРКЕТА И ПОЛУРЕМАРКЕТА (C29)

В сектор "Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета" се произвежда 2.3% от обема на индустриалното производство в страната и се създава 2.6% от добавената стойност в индустрията.

Браншът осигурява заетост на 12.8 хил. души (2.4% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е около средното за страната – средно месечното възнаграждение е 694 лв.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. се повишават съответно с 19.4% и 24.5%. Произведената продукция от предприятията от бранша е на обща стойност 12.8 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на производството на автомобили и ремаркета възлиза на 1.09 млрд. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 207 млн. лв. През 2013 г. в сектора се наблюдава понижение на цените на производител с 2.6%.

Водещи дейности в бранша са производство на ремаркета, полуремаркета, електронни и електрически части за автомобили, други части и принадлежности за автомобили. В сектора работят 126 фирми, като 51.6% от тях са разположени на територията на области: София-град, Пловдив, Добрич и Велико Търново. Водещи фирми в сектора са: "Сензор Найт Индастриъл" ЕООД, "СЕ Борднетце България" ЕООД, "Язаки България" ЕООД, "Монтюпе" ЕООД, "АЛС България" ЕООД и др.

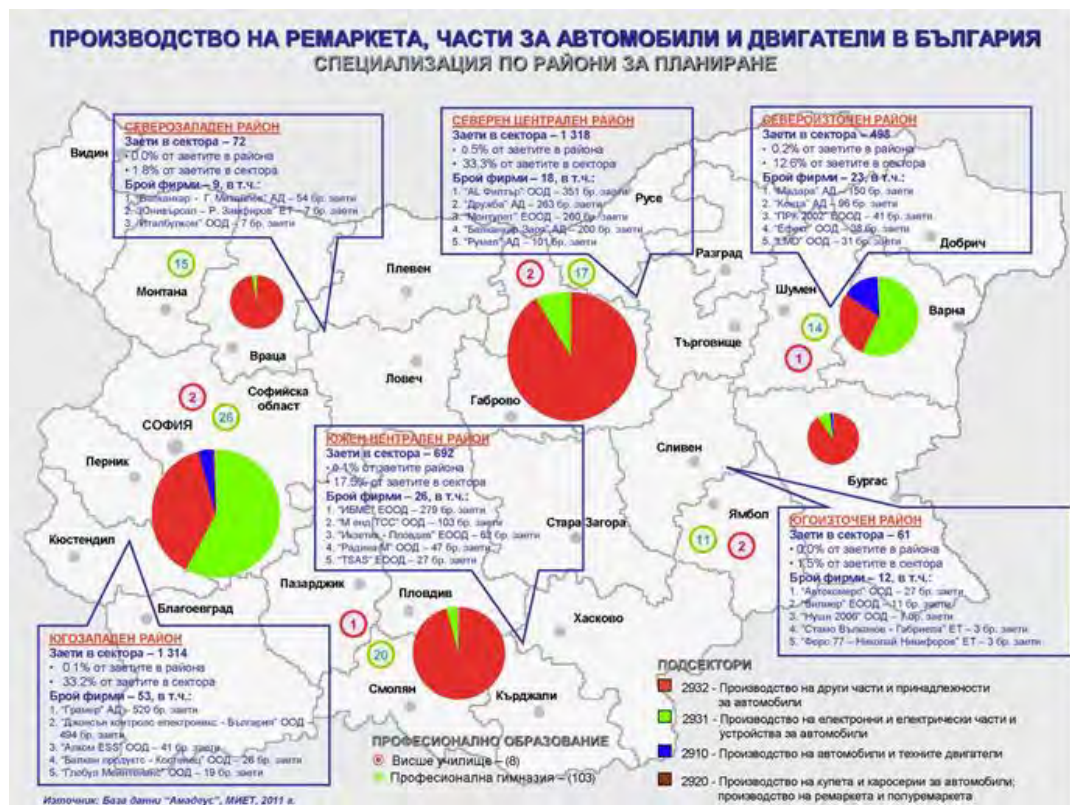
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Повишаването на производството в сектора намира отражение и в динамиката на износа, който през 2013 г. нарасна с 19.4%. Делът на бранша във външната търговия е с 2.9% от общия износ на промишлени стоки. Водещи страни в износа са: Германия, Турция, Румъния, Франция и Русия.

Фигура 2-89 Производство на автомобили, ремаркета и полуремаркета (С29)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА, БЕЗ АВТОМОБИЛИ (С30)

В сектор "Производство на превозни средства, без автомобили" се произвежда 0.9% от обема на индустриалното производство в страната и се създава 0.5% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 4.7 хил. души (0.9% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е около средното за страната – средно месечното възнаграждение е 738 лв.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. намаляват съответно с 18.3% и 14.5%. Произведената продукция от предприятията в бранша е на обща стойност 0.41 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на производството на превозни средства възлиза на 226 млн. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 201.6 млн. лв. През 2013 г. в сектора се наблюдава повишение на цените на производител с 2.8%.

Водещи дейности в бранша са производство на плавателни съдове, локомотиви, мотриси и вагони, въздухоплавателни и космически средства, бойни бронирани транспортни машини, мотоциклети, велосипеди и др. В сектора работят 81 фирми, като 53.1% от тях са разположени на територията на области: София-град, Варна и Пловдив. Като по-важни в производството на превозни средства, без автомобили могат да се посочат фирмите: "Крос" ООД, "Трансвагон" АД,

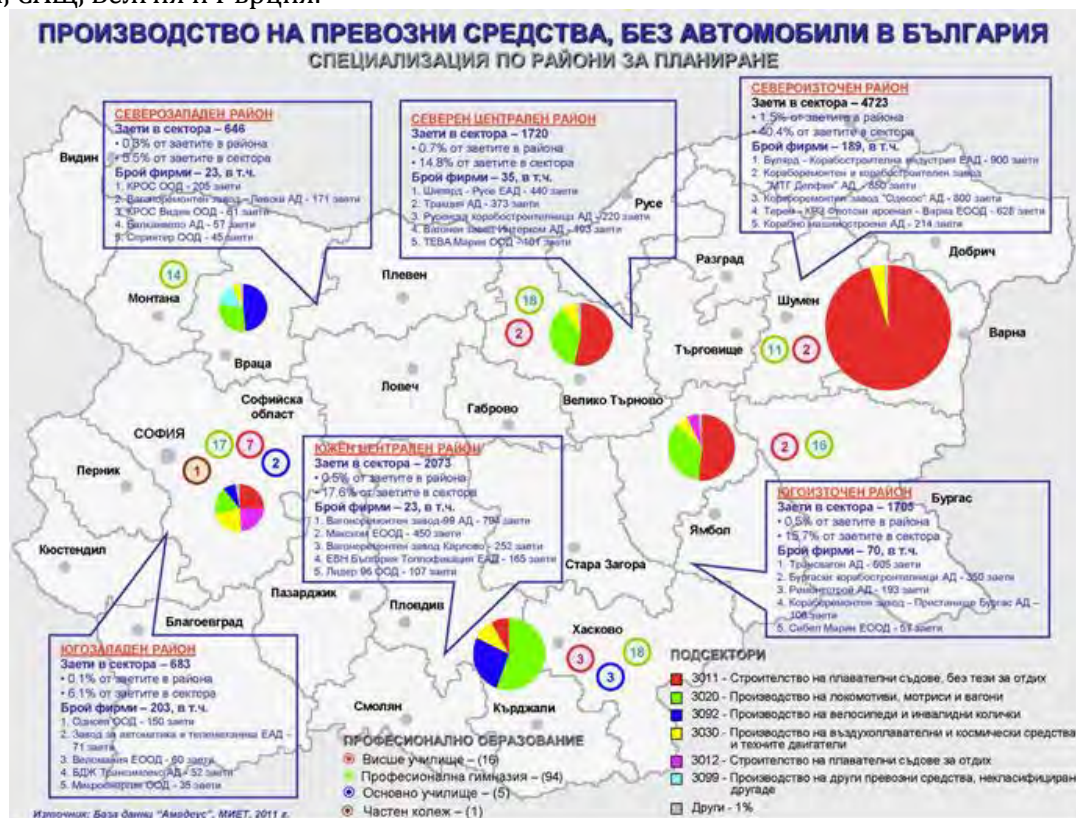
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

"Максом" ЕООД, "Булярд Корабостроителна Индустрия" ЕАД, "Вагоноремонтен Завод 99" АД и др.

През 2013 г. износът на сектора отчита намаление с 12.8%. Делът на бранша във външната търговия е 1.2% от общия износ на промишлени стоки. Водещи страни в износа са: Германия, Франция, САЩ, Белгия и Гърция.

Фигура 2-90 Производство на превозни средства, без автомобили (С30)

❖ СЕКТОР: ПРОИЗВОДСТВО НА МЕБЕЛИ (С31)

В сектор "Производство на мебели" се произвежда 1.6% от обема на индустриалното производство в страната и се създава също около 2.1% от добавената стойност в индустрията.

В бранша са заети 21.9 хил. души (4.2% от заетите в промишлеността). Равнището на заплатите в сектора е едно от ниските за страната – средно месечното възнаграждение възлиза на 400 лв.

Индексът на промишленото производство и този на оборота в сектора през 2013 г. се увеличават съответно с 7.1% и 3.0%. Произведената продукция от предприятията от бранша е на обща стойност 0.82 млрд. лв. През 2013 г. оборотът на външните пазари на предприятията, произвеждащи мебели възлиза на 408 млн. лв. На вътрешния пазар секторът е реализирал продукция за 478.8 млн. лв. През 2013 г. се отчита незначително повишение с 0.2% на цените на производител спрямо предходната година.

Водещи дейности в бранша са производството на мебели за офиси и магазини, кухненски мебели, други мебели, матраци и дюшеци. В сектора работят 2 741 фирми, като 51.2% от тях са разположени на територията на области: София-град, Пловдив, Варна, Пазарджик и Благоевград.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

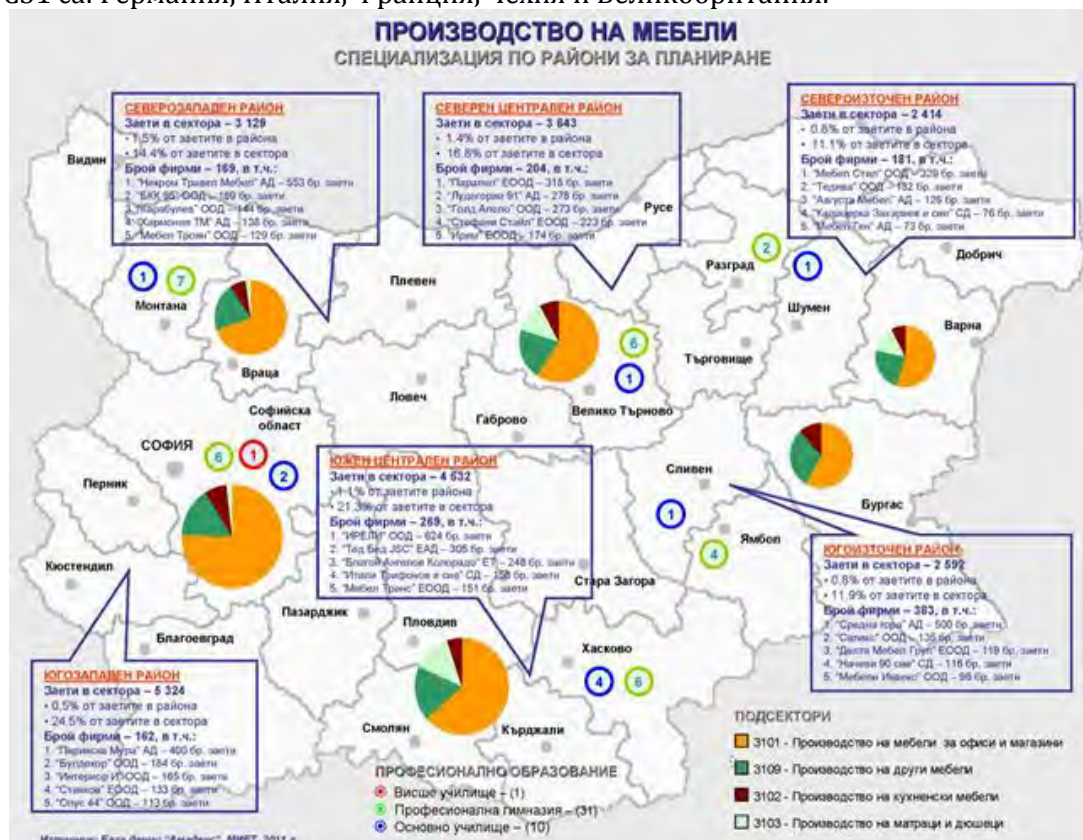

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Като по-важни в производството на мебели могат да се открият фирмите: "Никром Тръбна Мебел" АД, "Паралел" ЕООД, "ТЕД БЕД" ЕАД, "Екон 91" ООД, "Средна Гора" АД и др.

През 2013 г. износът на предприятията от мебелната промишленост се увеличава с 3.5%. Делът на сектора в износа на промишлени стоки възлиза на 1.3%. Водещи страни в износа на дейност С31 са: Германия, Италия, Франция, Чехия и Великобритания.

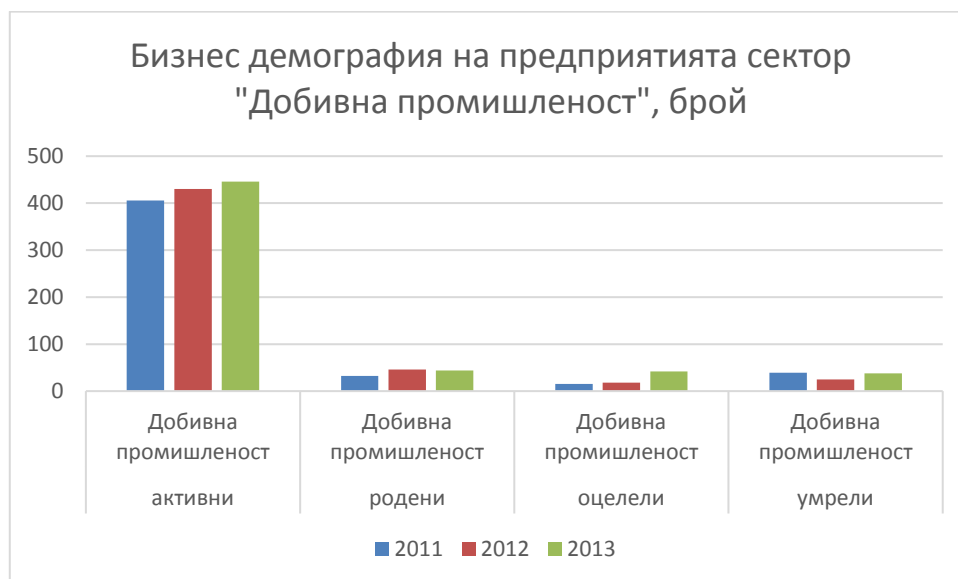
Фигура 2-91 Производство на мебели (С31)

4.4. ДЕМОГРАФИЯ НА ПРОМИШЛЕНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

Бизнес демографията описва жизнения цикъл на предприятията - от тяхното раждане, през оцеляването и развитието до смъртта им. Тя представя данни за броя активни предприятия, броя новородени предприятия, относителния дял на оцелелите предприятия, броя умрели предприятия, както и данни за промяната на заетостта в тях. Тези данни допълват структурната бизнес статистика. Данните за броя на активните, новородените, оцелелите и умрелите предприятия позволяват да се определят темповете и тенденциите на тяхното изменение, както и годишни коефициенти на оцеляване на предприятията, като показатели за бизнес климата.

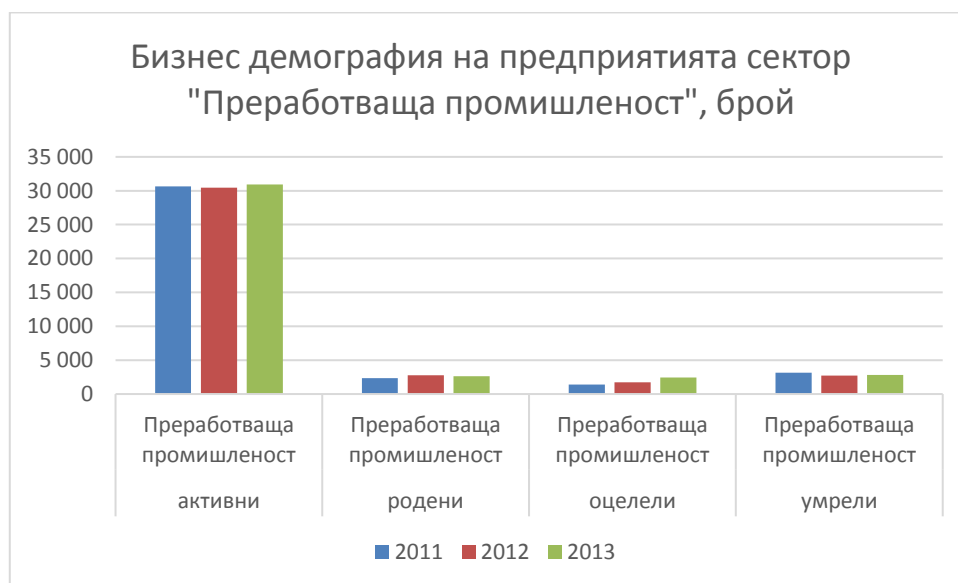
На фигури 2-92 и 2-93 е представена бизнес демографската структура на предприятията от секторите добивна и преработваща промишленост.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-92 Бизнес демография на предприятията от сектор „Добивна промишленост“

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-93 Бизнес демография на предприятията от сектор „Преработваща промишленост“

- броят на родените предприятия в сектор добивна промишленост през 2013 г. се е увеличил с 12 спрямо 2011 г.;
- през 2013 г. в сектор добивна промишленост са „умрели“ 1 предприятия по-малко от 2011 г.;
- броят на активните предприятия в сектор добивна промишленост се увеличава;
- броят на родените предприятия се увеличава за сектор преработваща промишленост;
- през 2013 г. са „умрели“ най - голям брой предприятия.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Показател за бизнес средата е коефициента на оцеляване, който показва каква част от новосъздадените предприятия през предходната година са оцелели през настоящата година. Данни за коефициента на оцеляване са показани на фигура 2-94:

Източник: Национален статистически институт

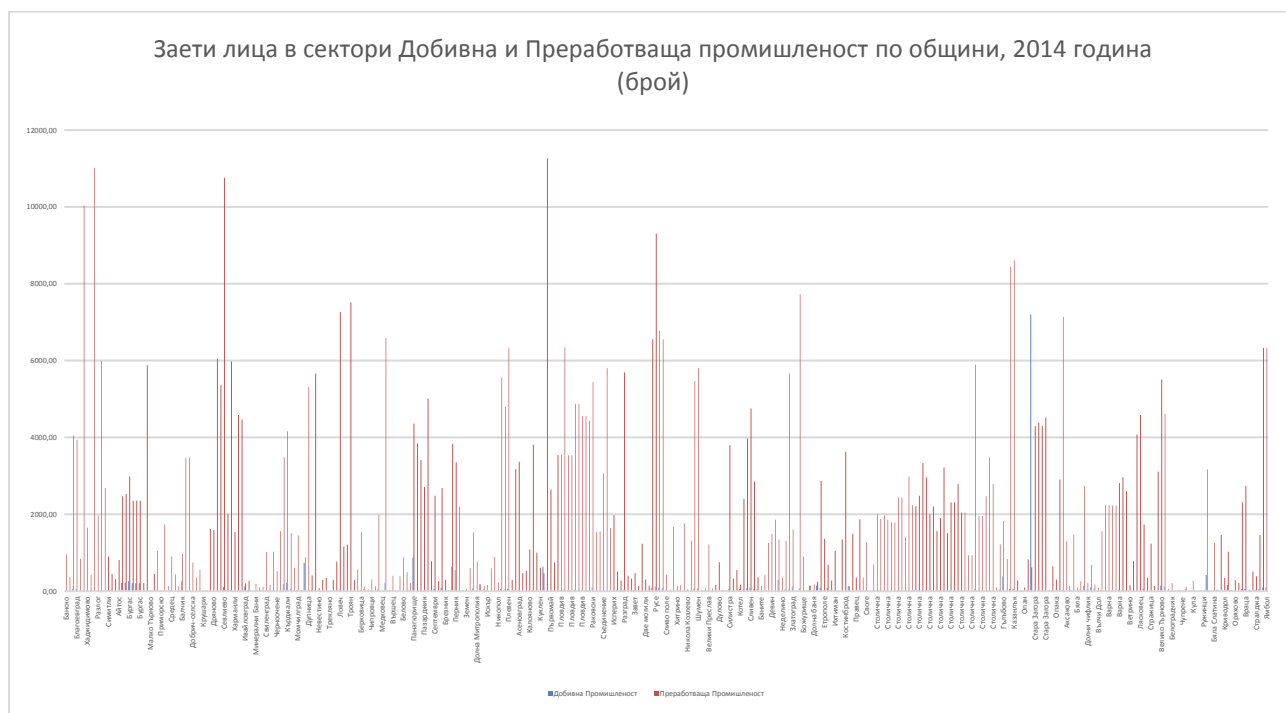
Фигура 2-94 Данни за коефициента на оцеляване на сектори „Добивна промишленост“ и „Преработваща промишленост“

Коефициентът на оцеляване на предприятията се увеличава през 2013 г. и в двата сектора като е по-висок в добивната промишленост.

На фигура 2-95 и 2-96 са представени заетите места по общини и зоните (брой и дял от общо заетите за страната в %) определени за целите на транспортния модел за секторите „Добивна промишленост“ и „Преработваща промишленост“:

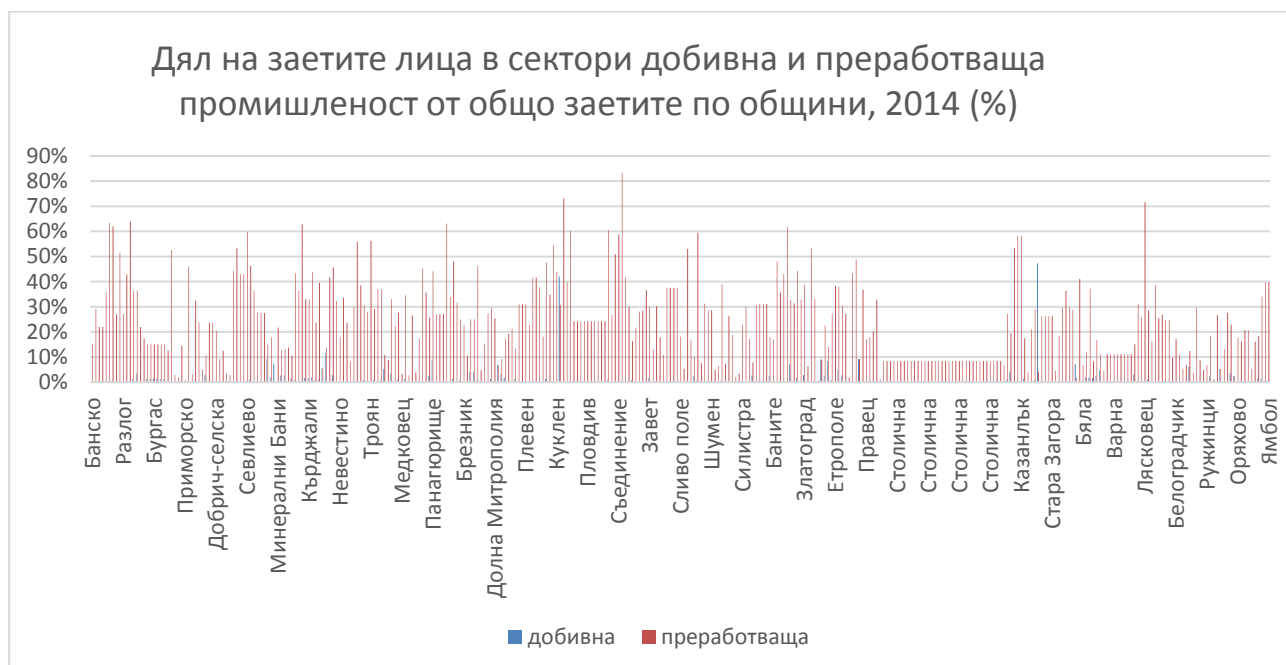

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-95 Заети лица в по общини в сектори „Добивна промишленост“ и „Преработваща промишленост“

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-96 Дял на заетите лица в сектори „Добивна промишленост“ и „Преработваща промишленост“

- най-висок е процентът на заетите от сектор „Добивна промишленост“ от общо заетите за страната в общините Раднево, Лъки и Бобов дол;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

- най-висок е процентът на заетите от сектор „Преработваща промишленост“ от общо заетите за страната в общините Сопот, Марица, Лясковец, Сатовча и Гоце Делчев;
- най-голям брой заети в сектор „Добивна промишленост“ са в общините Раднево, Панагюрище, Бобов дол и Перник;
- най-голям брой заети в сектор „Преработваща промишленост“ са в общините Марица, Петрич, Севлиево, Гоце Делчев и Русе.

4.5. ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА СТРУКТУРООПРЕДЕЛЯЩИ ПРОДУКТИ

❖ Производство на цимент

По данни на геоложки проучвания на САЩ ¹⁴ на територията на Република България работят шест завода за производство на цимент и неговите разновидности към 2007 г. Към настоящия момент, видно от таблица 2-27 активните заводи за производство на цимент са четири. Годишният капацитет е над 6 млн. тона.

На картата от фиг. 2-97 са представени активните заводи за цимент на територията на Република България с тяхното местонахождение.

Таблица 2-27 Активни заводи за цимент на територията на Република България

МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ	СТАТУС	КАПАЦИТЕТ	ОПЕРИРАЩА КОМПАНИЯ	ИНВЕСТИТОР
Батановци/Темелково	не активен*	N/A	N/A	
Бели извор	активен	2,4	Holcim Bulgaria AD	
Плевен	не активен от 2011 г.**	N/A	Holcim Bulgaria AD	
Девня	активен	2	Devnya Cement	Italcementi Group
Панега	активен	1,5	Titan Zlatna Panega	Titan Cement
Димитровград	активен	500	Vulkan Cement	Italcementi Group

* по данни на <http://wikimapia.org>

** по данни на <http://www.holcim.bg>

¹⁴ http://pubs.usgs.gov/of/2010/1257/pdf/USGS_of2010_1257_table.pdf

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-97 Активни заводи за цимент на територията на Република България

„Италчементи Груп“ навлиза на българския пазар през 1998 г. чрез закупуването на „Девня Цимент“ АД. В началото на 1999 г. групата придобива контрол и върху Вулкан Цимент – производствен завод, разположен край Димитровград. Притежавайки двата завода за производство на цимент „Италчементи Груп“ България е лидер на местния пазар с производствен капацитет от над 2 милиона тона цимент годишно. „Италчементи Груп“ е петият по големина производител на цимент в света, работещ в 22 страни на 4 континента. През май 2015 г. завърши изграждането на Новата производствена линия на „Девня Цимент“, най-големият инвестиционен проект в България със стойност на инвестицията 325 млн. лева. С годишен производствен капацитет от 1,7 милиона тона цимент. Този проект ще позволи на дружеството да укрепи водещото си присъствие на вътрешния и експортния пазар чрез използване на най-добрите налични техники (по данни на <http://www.karieri.bg>). От началната си фаза през 2012 г. проектът е отличен със сертификат за инвестиция клас А, последван от множество престижни награди като "Сграда на годината" и "Инвеститор на годината" за 2014 г. Финализирана е сделката на компанията за строителни материали "Хайделберг Цимент" (HeidelbergCement), Германия за придобиване на 45% от италианската "Италчементи Груп" (Italcementi). „Хайделберг Цимент“ е един от най-големите интегрирани производители на строителни материали в света с водещи пазарни позиции в агрегати, цимент и бетонови смеси. Настоящата сделка продължава тенденцията за консолидация на бизнеса на строителни материали и създават втори световен лидер в производството на цимент, първият в бизнеса с агрегатни материали и третият в света производител на бетон.¹⁵

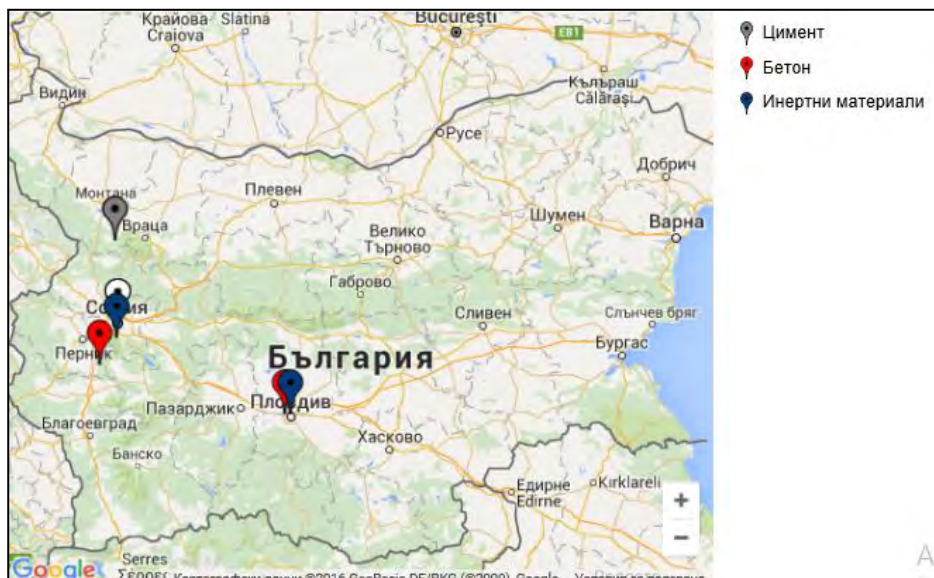
Швейцарската компания Holcim Ltd. стъпва за първи път на българския пазар през 1997 г. с приватизацията на циментовия завод "Белоизворски цимент" край с. Бели извор, Врачанско. През 2004 г. „Холсим“ придобива и циментовия завод „Плевенски цимент“, който през 2011 г., вследствие на трудната икономическа ситуация в циментовия бизнес, затваря врати. Трите

¹⁵ по данни на <http://gradat.bg>

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

основни направления на бизнеса на „Холсим“ в България са производство на цимент, инертни материали и бетон. (фиг. 2-98)¹⁶

Фигура 2-98 Производство на „Холсим“ в България

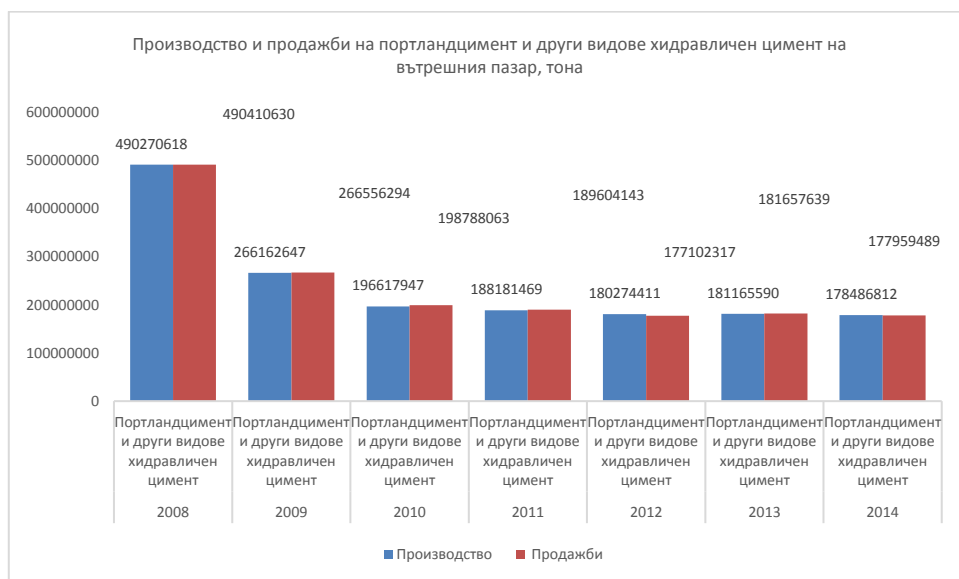
„Титан“ е водещ международен производител на строителни материали. Група „Титан“ има над 40 компании с разнообразни сфери на дейност – от производство на инертни материали, различни видове сив цимент, бял цимент, бетон, сухи строителни смеси, пепелина, до пътен транспорт. Компанията притежава 13 циментови завода в Югоизточна Европа, САЩ и Източното Средиземноморие с настоящ годишен капацитет за производство над 17 млн. тона. Има и дистрибуторски терминали за цимент в Египет, Италия, Франция, Обединеното кралство и САЩ. „Златна Панега Цимент“ АД е една от водещите компании (част от „Титан“) в цименто производството в България с капацитет от над 1,3 млн. тона цимент. За периода 2004-2010 г. са направени инвестиции за над 86 млн. евро в реконструкция и възстановяване на втората линия за производство на клинкер, силос за клинкер с капацитет 38 хил. т., първата по рода си в България високоефективна и енергоспестяваща вертикална циментова мелница и др.¹⁷ На фигури 2-99 и 2-100 са представени данни за производството и продажбите в тона и в стойностно изражение (хил. лева) на вътрешния пазар на портландцимент и други видове хидравличен цимент:

¹⁶ по данни на <http://www.holcim.bg>

¹⁷ Източник <http://www.titan.bg>.

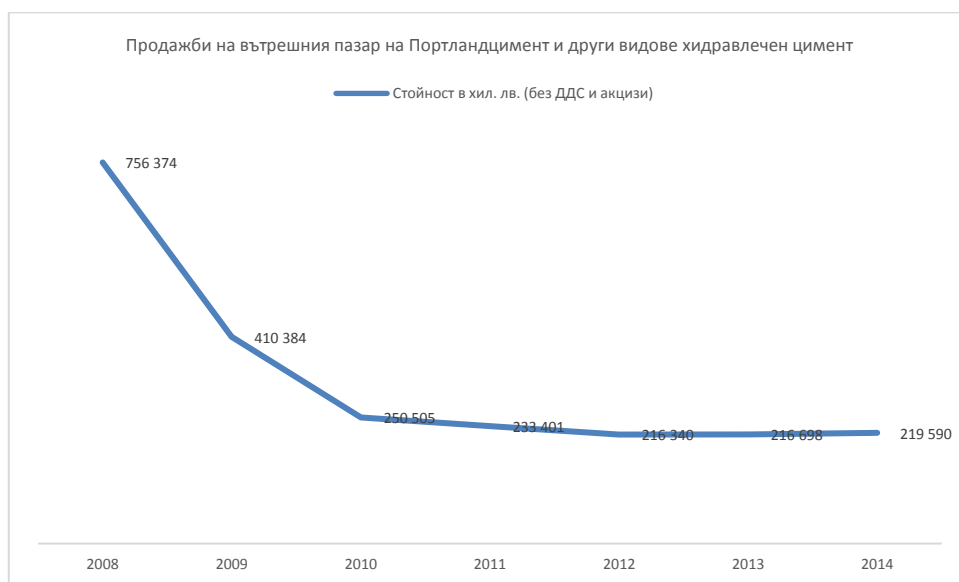
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-99 Производство и продажба на портланд цимент и други видове хидравличен цимент на вътрешния пазар

След 2008 г. има значителен спад както на производството, така и на реализацията на цимент. От 2010 г. до 2014 г. количествата произведен и реализиран цимент запазват сравнително постоянни равнища с лек спад към 2013 г. и 2014 г.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-100 Продажби на портланд цимент и други видове хидравличен на вътрешния пазар

Тенденциите за измененията в производството и продажбите в стойностно изражение са същите, както и тези в натурално изражение. Аналогични са и измененията в производството

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

на клинкер (фиг. 2-101 и фиг. 2-102). Данни за продажби на клинкер са достъпни само за 2009 г., 2012 г. и 2013 г., през останалите години от изследвания период се считат за конфиденциални.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-101 Производство и продажба на несмлян цимент „клинкер“ на вътрешния пазар

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-102 Продажби на несмлян цимент „клинкер“ на вътрешния пазар

На фигура 2-103 е представен реализираният износ към целия свят на цимент от България в млн. евро по данни на БНБ.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

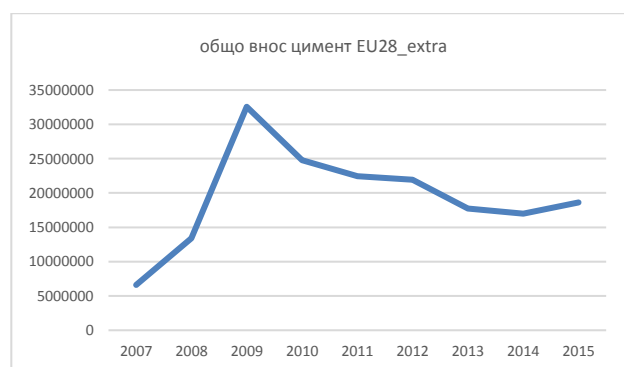
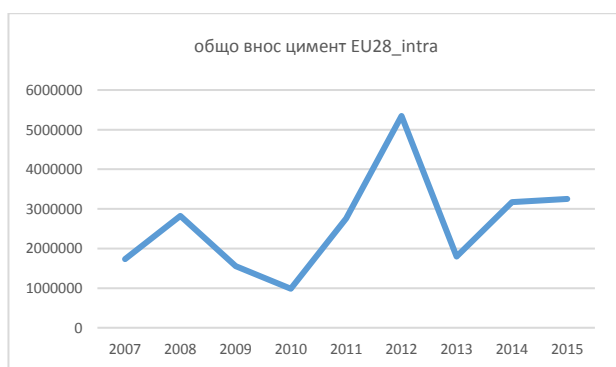
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Българска народна банка

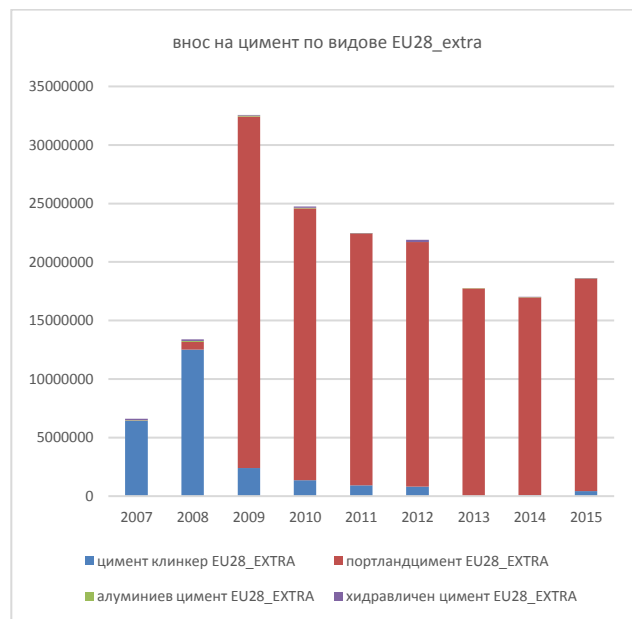
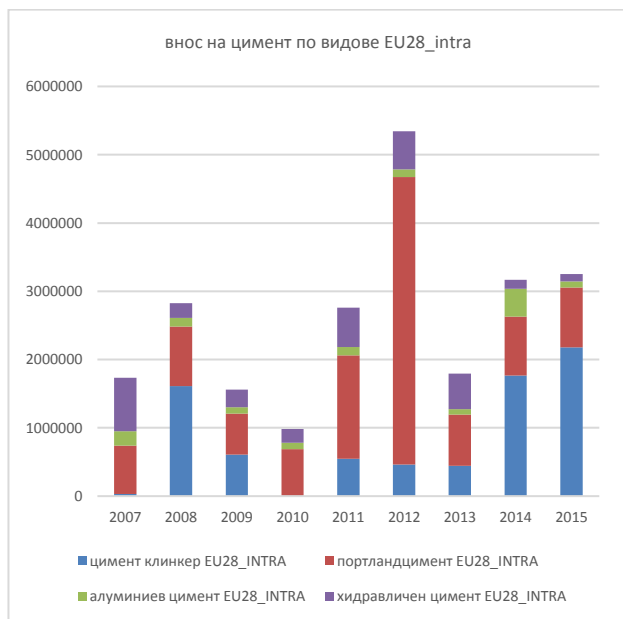
Фигура 2-103 Реализиран износ на цимент, Република България

На следващите фигури 2-104 и 2-105 са представени данни в евро за търговията (внос и износ) на Европейския съюз с трети страни (EU28_extra) и вътрешната търговия (внос и износ) на ЕС (EU28_intra) на цимент общо и по видове цимент.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Евростат

Фигура 2-104 Данни за търговията (внос) на Европейския съюз с трети страни (EU28_extra) и вътрешната търговия (внос) на ЕС (EU28_intra) на цимент общо и по видове цимент, в евро

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Евростат

Фигура 2-105 Данни за търговията (износ) на Европейския съюз с трети страни (EU28_extra) и вътрешната търговия (износ) на ЕС (EU28_intra) на цимент общо и по видове цимент, в евро

В износа и вноса доминират портландцимент и клинкер. Другите видове цимент са търгувани в малки количества.

❖ Производство на черни метали и изделия от тях

В анализа са представени данни за състоянието на металургичната индустрия в България в т.ч. производство и реализация на стомана и стоманени продукти, черни и цветни метали и изделията от тях.

Основните производители на стомана и стоманени продукти в Република България са „Стомана Индъстри“ АД; „Промет Стиил“ АД; „Хелиос Металург“ ООД; „ПИХ Индъстри“ АД; „Жити“ АД.

По данни на Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ) след ликвидиране на дейността в „Кремиковци“ АД, единствен производител на течна стомана в страната е „Стомана Индъстри“ АД. Добива се само от скрап в дъгови електропечи. Произведеното количество сурова стомана през 2013 г. е 522.8 хил. т., което е със 117.7 хил. т. по-малко, отколкото през 2012 г. (19.4 % спад).

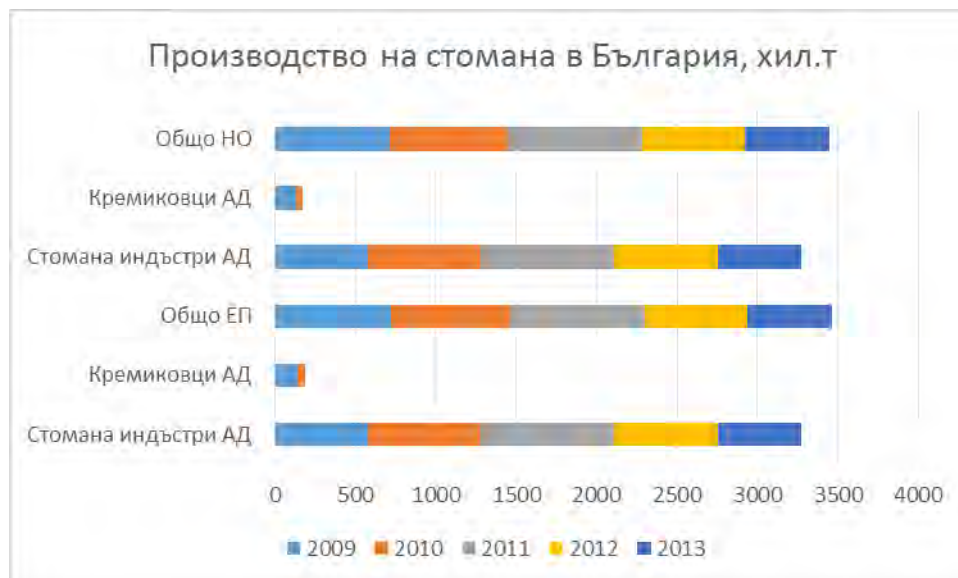
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

След прекратяване на дейността си, най-голямото предприятие на черната металургия - „Кремиковци“ АД, през 2011 г. рязко се променя производствената характеристика на българската металургия.

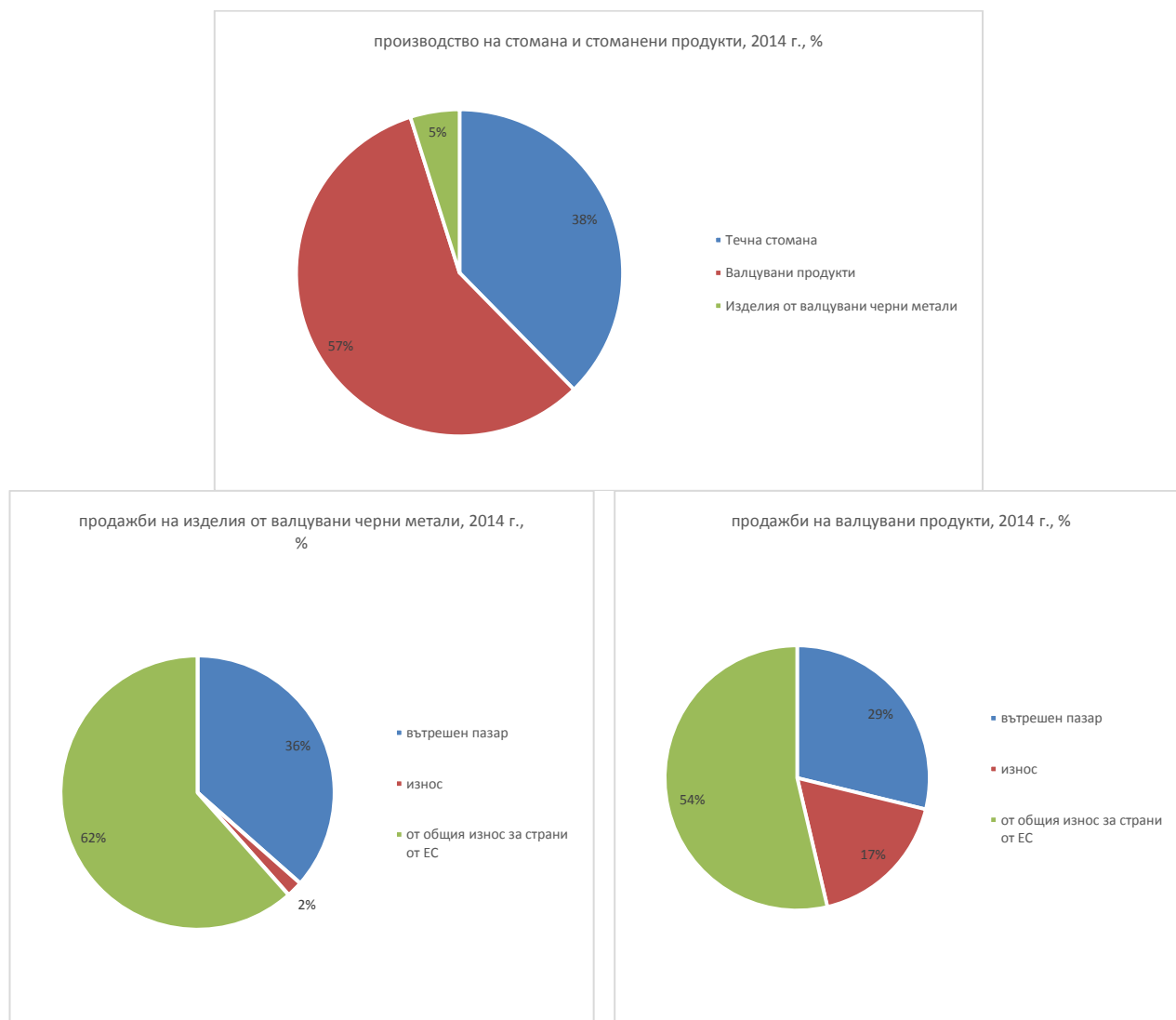

Фигура 2-106 Производство на стомана в България

Наблюдава се спад в произведената продукция, поради световната икономическа криза започнала през 2008 г. и ниското потребление на черни метали на европейските и международни пазари.

Данни за актуалното състояние за стоманодобивът, производството на валцувани черни метали (производство, вътрешно потребление и износ) към 2014 г. са представени на фиг. 2-107.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

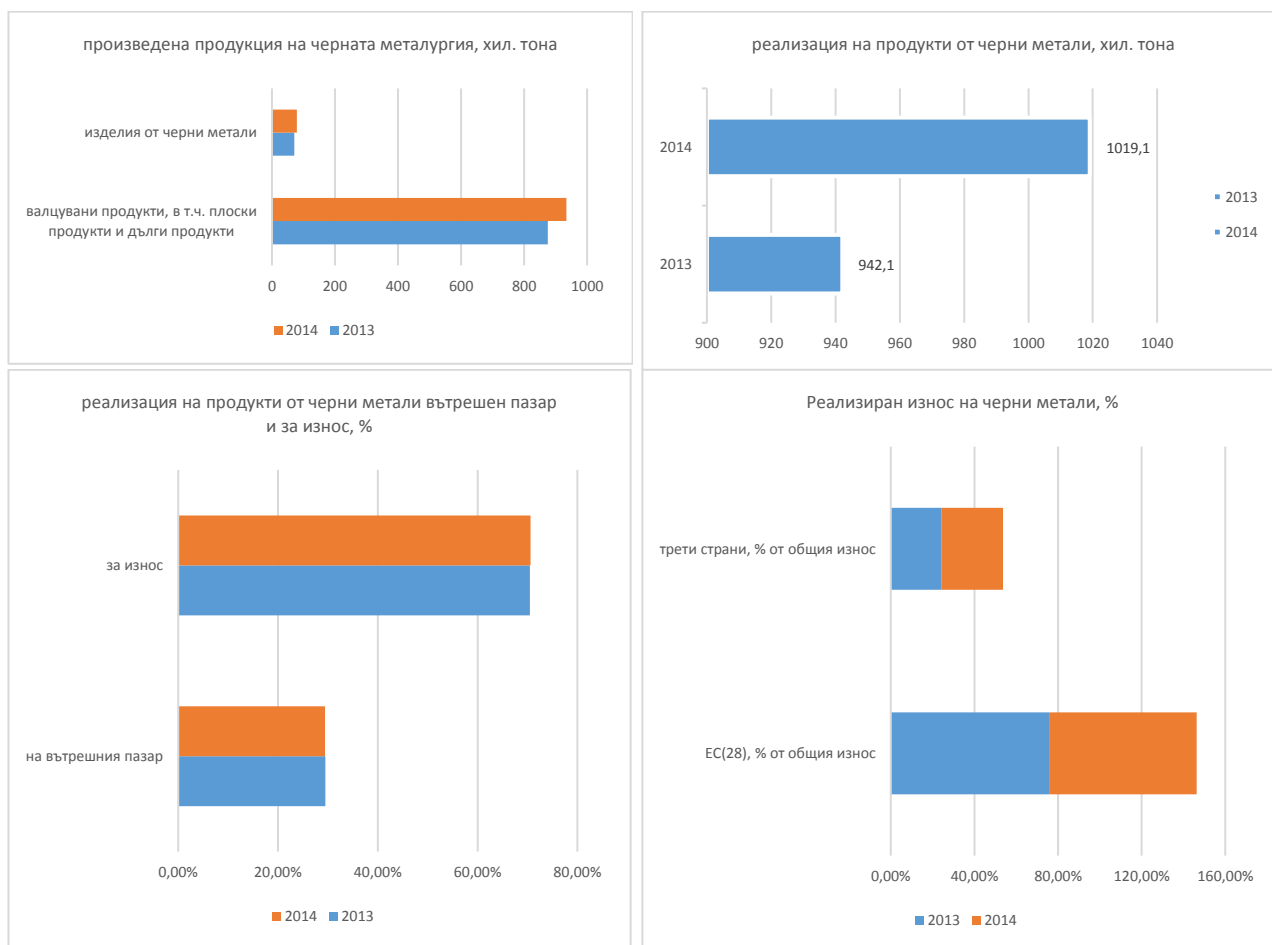
Източник: БАМИ

Фигура 2-107 Данни за актуалното състояние за стоманодобивът, производството на валцувани черни метали (производство, вътрешно потребление и износ) към 2014 г.

Челно място заема производството на валцувани продукти, като заема 57 %, следвано от течната стомана и изделията от валцувани черни метали. Видно от графиките е, че около 30 % от произведената продукция е за вътрешния пазар, а останалото е за износ като износът за страни от Европейския съюз е водещ. По данни на БАМИ към трети страни износът на стоманени продукти и изделия от тях основно е предназначен за САЩ, Македония и Турция (плоски и дълги продукти). Към Алжир, Македония и Сърбия е съсредоточен износът на изделия от валцувани метали.

На фигура 2-108 са представени данни за произведената и реализирана продукция на черната металургия.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: БАМИ

Фигура 2-108 Данни за произведената и реализирана продукция на черната металургия

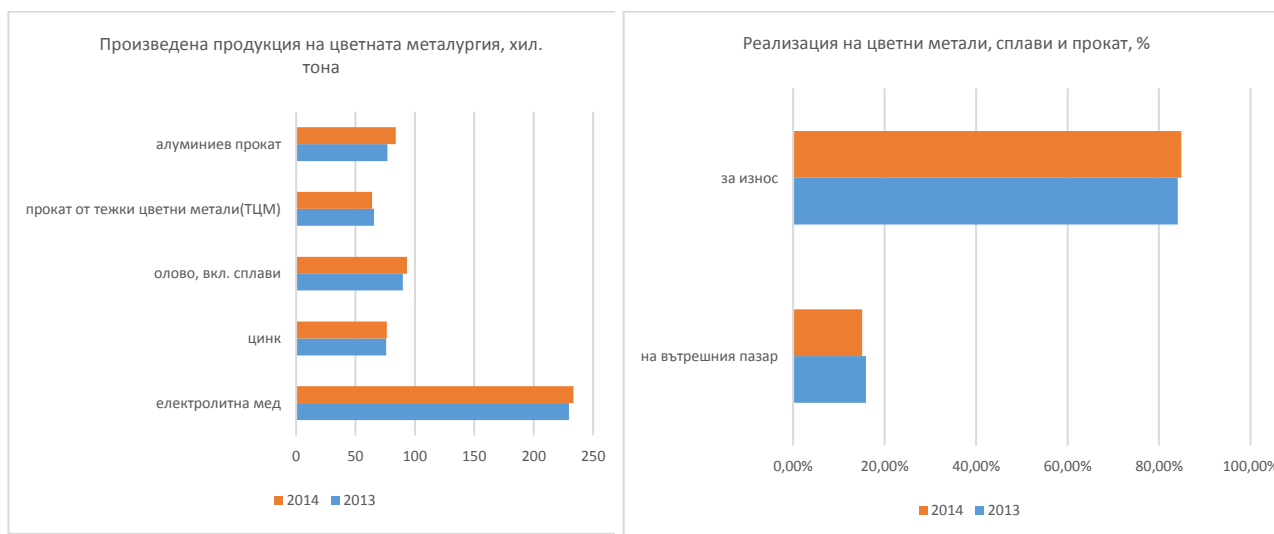
Водещи в производството на черната металургия са валцуваните продукти, като и при тях се забелязва по-голяма реализация при износ, отколкото при вътрешния пазар на България. Износът за страни от Европейския съюз е водещ.

❖ Цветни метали

На фигура 2-109 са представени данни за произведената продукция и нейната реализация от цветната металургия в България.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: БАМИ

Фигура 2-109 Данни за произведената продукция и нейната реализация от цветната металургия в България.

- Анодна и електролитна мед

В България анодна и електролитна мед се произвеждат в „Аурубис България“ АД. Заводът на „Аурубис България“ се намира на 80 км от столицата София, в близост до гр. Пирдоп и гр. Златица в района на Средногорието между Стара планина и Средна гора. Фирмата е лидер на металургичния бизнес в страната и водещо предприятие в Европа. Технологичната схема и съвременното оборудване отговарят на най-добрите налични техники и технологии, тъй като през последните десет години за модернизация и екологично ефективни подобрения са инвестирани над един милиард лева. Само през 2013 г. инвестициите възлизат на 55 100 хил. лева. Основната част от тях са вложени в програмата за защита на околната среда и повишаване на производителността - „Аурубис България 2011 - 2014“.

- Олово

В България има изградени мощности за производство на блоково олово и оловни сплави от първични суровини (концентрати) и от олово съдържащи отпадъци. „КЦМ“ АД е лидер в производството на олово, добито предимно от първични суровини в страната и в Югоизточна Европа.

С цел подобряване на конкурентоспособността на производството и запазване на лидерските позиции в региона, в предприятието се изгражда Ново оловно производство, включващо уникална пещ Ausmelt. Технологичната схема е изключително иновативна и без аналог в Европа. С въвеждане на новите мощности се очаква нарастване на производителността на труда, значително намаляване на енергийното потребление и промяна на структурата на вложените суровини, като делът на отпадъците в тях ще достигне 30 %. Същевременно ще се постигне съответствие със световните стандарти за здравословни и безопасни условия на труд и ще се подобрят екологичните показатели.

- Цинк

В България блоков цинк и цинкови сплави вече се произвеждат само в „КЦМ“ АД.

- Прокат от цветни метали и сплави

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Най-значимият производител на продукти от ТЦМ и сплавите им в страната е „София Мед“ АД. Компанията произвежда широка гама валцов и пресов прокат - листове, ленти, кръгове, дискове, шини, пръти и профили, които се използват в строителството, машиностроенето, електротехниката и други сектори.

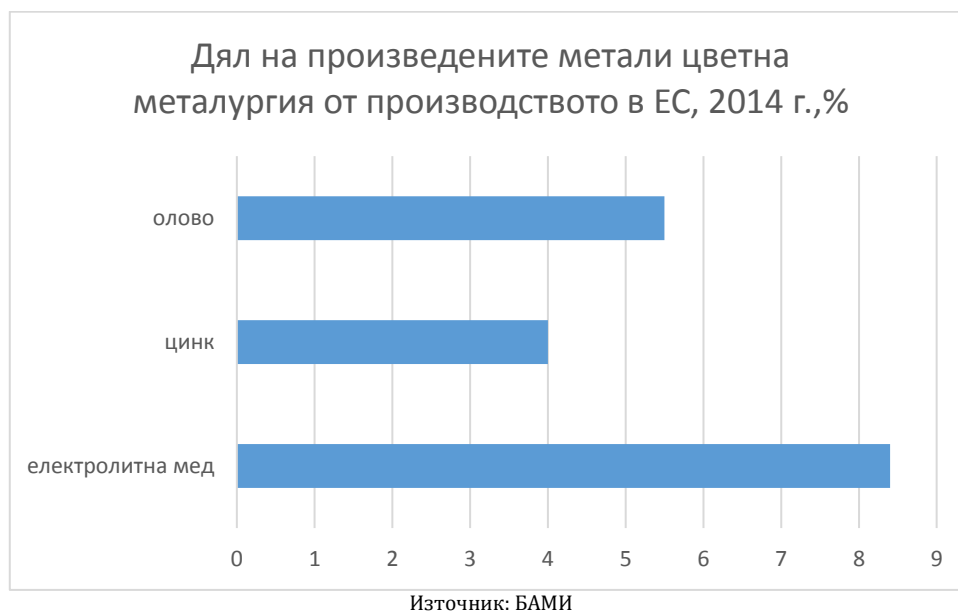
Основни производители на алуминиев прокат в страната са „Алкомет“ АД, „ЕТЕМ България“ АД и „ПИХ Индъстри“ АД. През 2013 г. производството на алуминиев прокат нараства и в трите предприятия общо с 13.6 %.

„Алкомет“ АД най-голямото предприятие, специализирано в производството на пресов (тръби, пръти и профили) и валцов (ленти, листове и фолио) прокат от алуминий и алуминиеви сплави. Компанията произвежда около 80 % от общото количество алуминиев прокат в страната.

„ЕТЕМ България“ АД произвежда различни видове алуминиеви профили и архитектурни конструкции - дограми и фасадни елементи за строителството. Фирмата е единствен производител в страната на алуминиеви архитектурни системи с марката ETEM Building Systems.

„ПИХ Индъстри“ АД е единственото предприятие в страната, което произвежда заварени алуминиеви тръби (основното производство са стоманените тръби).

България има развита цветна металургия, произведените метали имат висок дял от производство на ЕС и за 2014 г. На фигура 2-110 е представен дялът на произведените основни метали на цветната металургия в България от общо произведените от Общността.

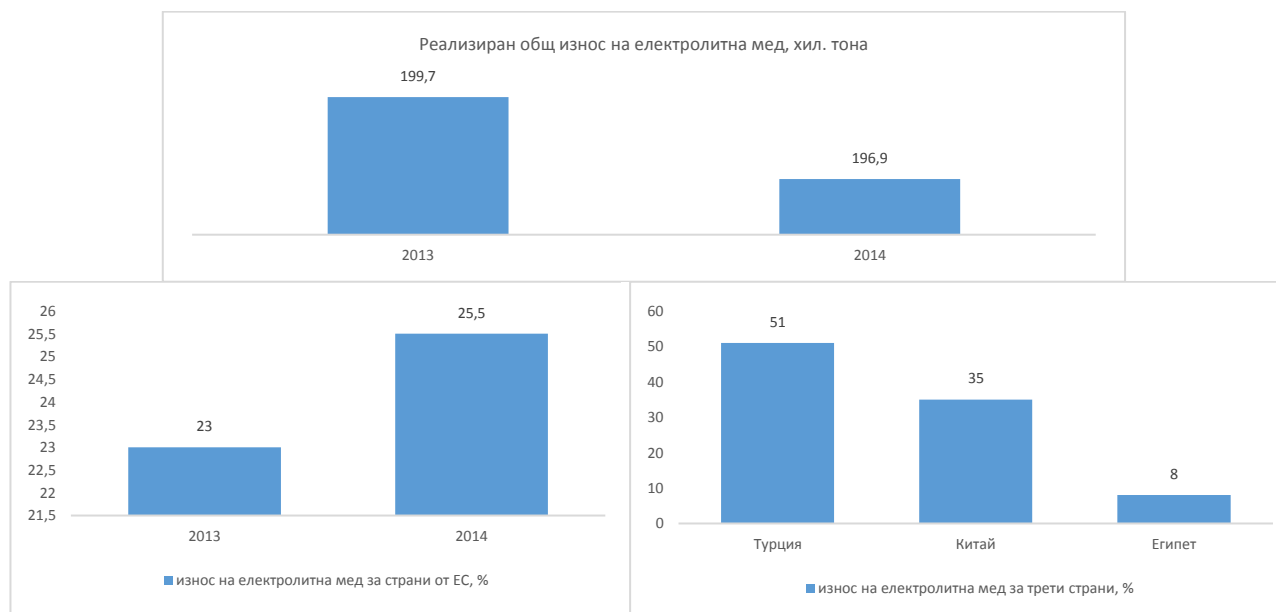

Фигура 2-110 Дял на произведените основни метали на цветната металургия в България

Данни за износа на произведените основни цветни метали и прокат от тях са представени на фигури 2-111 ÷ 2-115.

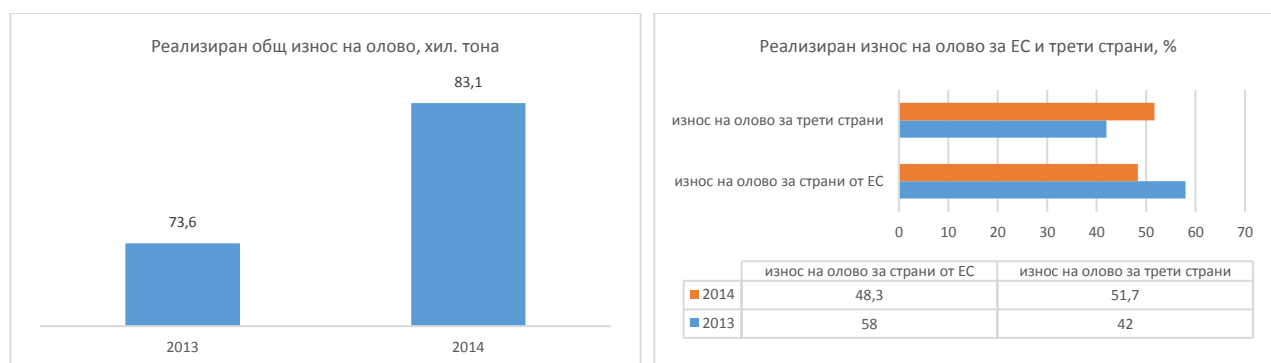
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: БАМИ

Фигура 2-111 Реализиран общ износ на електролитна мед

Износът на електролитна мед за 2014 г. спрямо 2013 г. се повишава с 2,5%. Основните трети страни партньори за износ на електролитна мед са Турция, Китай и Египет. Производството бележи лек спад през 2014 г. спрямо 2013 г.

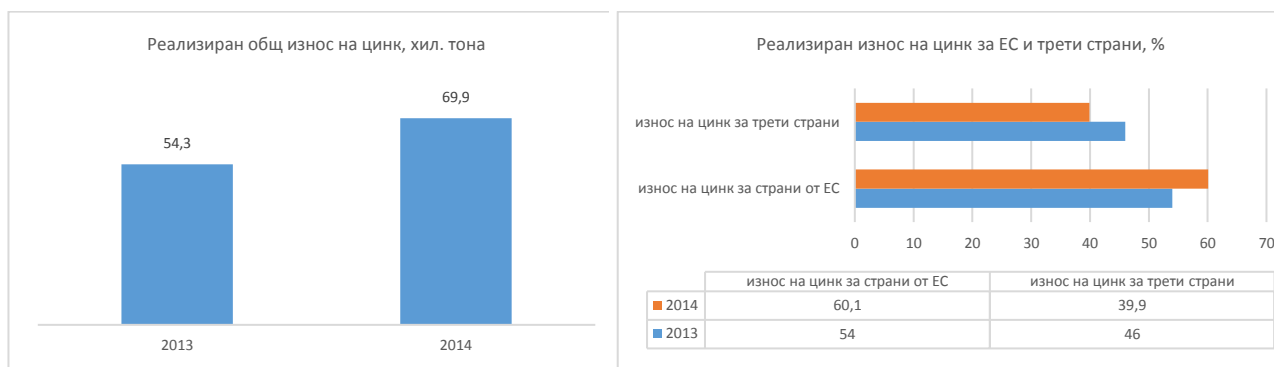

Източник: БАМИ

Фигура 2-112 Реализиран общ износ на олово

По данни на БАМИ износът на олово за трети страни е съсредоточен над 50 % към Турция от общия износ и над 95 % от този за трети страни.

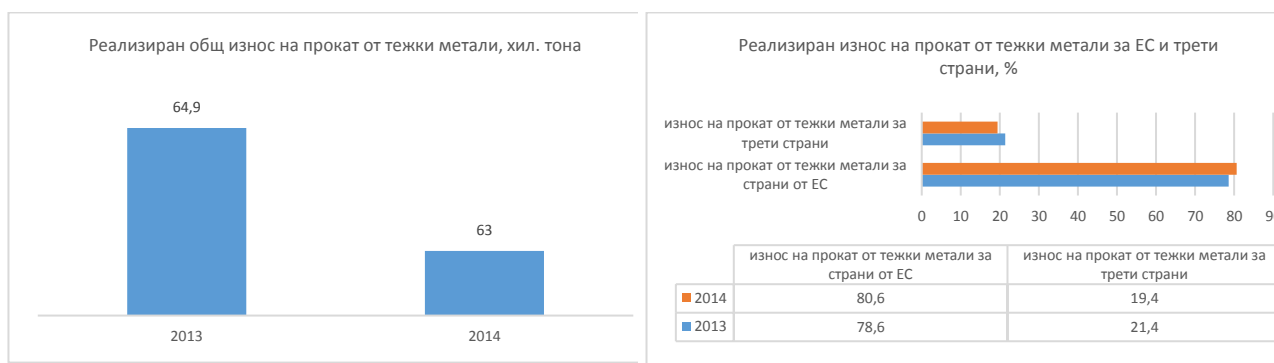
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: БАМИ

Фигура 2-113 Реализиран общ износ на цинк

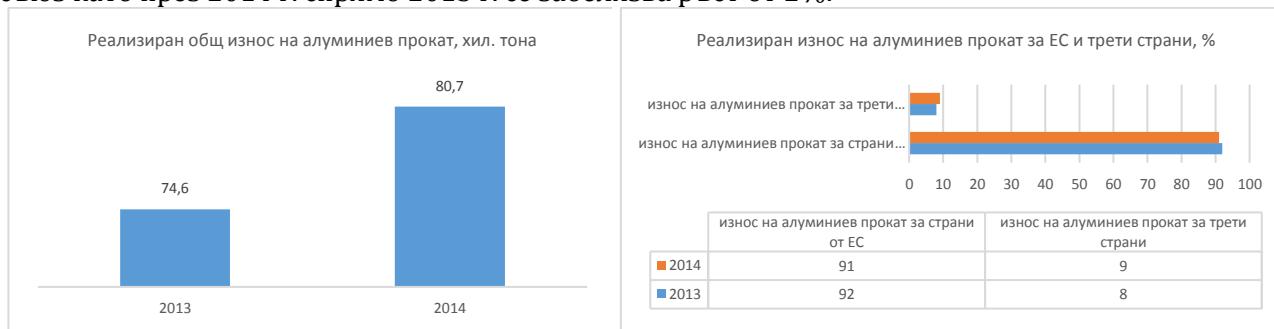
По данни на БАМИ износът на цинк към трети страни е съсредоточен основно към Турция - 28 % от общия износ и в по-малки количества към Сърбия и Македония.

Източник: БАМИ

Фигура 2-114 Реализиран общ износ на прокат от тежки метали

Основният износ на прокат от тежки метали е съсредоточен за страните от Европейския съюз като през 2014 г. спрямо 2013 г. се забелязва ръст от 2%.

Източник: БАМИ

Фигура 2-115 Реализиран общ износ на алуминиев прокат

Реализацията на общия износ на алуминиев прокат бележи ръст през 2014 г. спрямо 2013 г. Износът на алуминиев прокат е съсредоточен основно за страни от Европейския съюз.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

5. МЕЖДУНАРОДНА ТЪРГОВИЯ

5.1. МЕТОДОЛОГИЯ НА АНАЛИЗА

За целите на анализа са представени данни за търговския стокообмен в периода 2007-2015 г.

Използваните данни са от Евростат.

Обект на статистическото изследване са стоките, които напускат или влизат на статистическата територия на Република България и от които се формира стокообмена на страната.

Вносът (пристиганията) включва всички стоки, които влизат на статистическата територия на Република България от други страни, чието предназначение е за потребление в страната, преработка в страната или с цел да бъдат изнесени (изпратени в друга страна след преработката), а също и внос (пристигане) на стоки след преработка извън страната.

Износът (изпращанията) включват всички стоки, които напускат статистическата територия на Република България и са предназначени за нормален експорт за друга страна. Включват се и стоки, които се връщат на търговския партньор след преработка в България или се изнасят стоки предназначени за преработка на територията на друга страна с цел обратното им връщане в България.

В статистическите обеми на вноса и износа не се включват внесените стоки поставени под режим митническо складиране без преработка, а в износа - реекспорта на тези стоки. Статистиката на външната търговия не отчита транзитното преминаване на стоки през територията на България.

Външната търговия със стоки обхваща търговията с трети страни (Екстрастат) и със страните-членки на Европейския съюз (Интрастат) по стандартната външнотърговска класификация STIC (Standard International Trade Classification).

Външната търговия със стоки обхваща търговията по видове транспорт с трети страни (Екстрастат) по номенклатура NSTR.

Стокообменът е анализиран във физически единици (тона) по стокови групи съответстващи на следните разрези и комбинации от тях:

- износ и внос по държави партньори;
- износ и внос по видове транспорт (само за страни извън ЕС);
- износ и внос по видове транспорт и по стокови групи;
- износ и внос по видове транспорт на структуроопределящи товари по видове

транспорт (само за страни извън ЕС);

- конкретни структуроопределящи товари за видовете транспорт по ключови партньори (въздушен, вътрешноводен, автомобилен, железопътен и морски);

Основни стокови групи по използваните стокови класификации са представени в Таблица 2-28 и Таблица 2-29.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-28 Основни групи стоки по стандартна външнотърговска класификация STIC

№	ГРУПА	ПОДГРУПА									
		00	01	02	03	04	05	06	07	08	09
0	ХРАНИ И ЖИВИ ЖИВОТНИ	ЖИВИ ЖИВОТНИ, РАЗЛИЧНИ ОТ ЖИВОТНИТЕ ОТ РАЗДЕЛ 03	МЕСО И МЕСНИ ПРОДУКТИ	МЛЕЧНИ ПРОДУКТИ И ПТИЧИ ЯЙЦА	РИБА (ИЗКЛ. МОРСКИТЕ БОЗАЙНИЦИ), РАКООБРАЗНИ, МЕКОТЕЛИ И ДРУГИ ВОДНИ БЕЗГРЪБНАЧНИ, И ПРИГОТВЕНИ ХРАНИ ОТ ТЯХ	ЗЪРНЕНИ РАСТЕНИЯ И МЕЛНИЧАРСКИ ПРОДУКТИ	ЗЕЛЕНЧУЦИ И ПЛОДОВЕ	ЗАХАР, ЗАХАРНИ ИЗДЕЛИЯ И ПЧЕЛЕН МЕД	КАФЕ, ЧАЙ, КАКАО, ПОДПРАВКИ И ПРОДУКТИ ОТ ТЯХ	ГОТОВИ ХРАНИ ЗА ЖИВОТНИ (ИЗКЛ. НЕСМЛЕНИ ЗЪРНЕНИ ХРАНИ)	РАЗНИ ВИДОВЕ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ И ПРЕПАРАТИ
1	БЕЗАЛКОХОЛНИ И АЛКОХОЛНИ НАПИТКИ И ТЮТЮН	БЕЗАЛКОХОЛНИ И АЛКОХОЛНИ НАПИТКИ	ТЮТЮН И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	УТОЧНЕНИЯ (ТЪРГОВИЯ РАЗБИТА ДО НИВО ГЛАВА NC САМО)							
2	НЕОБРАБОТЕНИ (СУРОВИ) МАТЕРИАЛ И, НЕГОДНИ ЗА КОНСУМАЦИЯ (ИЗКЛ. ГОРИВАТА)	СУРОВИ КОЖИ	МАСЛОДАЙНИ И СЕМЕНА И ПЛОДОВЕ	СУРОВ КАУЧУК (ВКЛ. СИНТЕТИЧЕН И РЕГЕНЕРИРАН)	КОРК И ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ	ДЪРВЕСНА МАСА И ХАРТИЯ ИЛИ КАРТОН ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ	ТЕКСТИЛНИ ВЛАКНА И ТЕХНИТЕ ОТПАДЪЦИ	ЕСТЕСТВЕНИ ТОРОВЕ И ТОРОВЕ ОТ ЖИВОТИНСКИ ИЛИ РАСТИТЕЛЕН ПРОИЗХОД И НЕМЕТАЛНИ МАТЕРИАЛИ И СУРОВИНИ (ИЗКЛ. ВЪГЛИЩА, НЕФТ И СЪЩОЩЕННИ КАМЪНИ)	МЕТАЛНИ РУДИ И МЕТАЛНИ ОТПАДЪЦИ	ПРОДУКТИ ОТ ЖИВОТИНСКИ И РАСТИТЕЛЕН ПРОИЗХОД, Н.Д.	
3	МИНЕРАЛНИ И ГОРИВА, МАСЛА И ПОДОБНИ ПРОДУКТИ	ВЪГЛИЩА, КОКС И БРИКЕТИ	НЕФТ И РАФИНИРАН И НЕФТОПРОДУКТИ	ГАЗ, ПРИРОДЕН И ПРОМИШЛЕН	ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ	КОНФИДЕНЦИАЛНА ТЪРГОВИЯ НА ГРУПА 39 И/ИЛИ ИЗЧИСЛЕНИЯ					
4	ЖИВОТИНСКИ И РАСТИТЕЛНИ И МАЗНИНИ, МАСЛА И ВОСЪЦИ	ЖИВОТИНСКИ МАЗНИНИ И МАСЛА	РАСТИТЕЛНИ И МАСЛА И ТЕХНИТЕ ФРАКЦИИ, СУРОВИ ИЛИ РАФИНИРАНИ	ОБРАБОТЕНИ ЖИВОТИНСКИ ИЛИ РАСТИТЕЛНИ МАЗНИНИ И МАСЛА, ВОСЪЦИ...	УТОЧНЕНИЯ (ТЪРГОВИЯ РАЗБИТА ДО НИВО ГЛАВА NC САМО)						
5	ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА И ПРОДУКТИ	ОРГАНИЧНИ ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА	НЕОРГАНИЧНИ ХИМИЧНИ ПРОДУКТИ	БАГРИЛА И ПИГМЕНТИ	ЛЕКАРСТВЕНИ ВЕЩЕСТВА И ПРОДУКТИ	ЕТЕРИЧНИ МАСЛА, РЕЗИНОИДИ И ПАРФЮМИ; ТООЛЕТНИ, ПОЧИСТВАЩИ И ПОЛИРАЩИ ПРЕПАРАТИ	ТОРОВЕ (РАЗЛИЧНИ ОТ ТЕЗИ ОТ ГРУПА 272)	ПЛАСТМАСИ (ПОЛИМЕРИ) В ПЪРВИЧНИ ФОРМИ	ПЛАСТМАСИ В НЕПЪРВИЧНИ ФОРМИ	ДРУГИ ХИМИЧЕСКИ ВЕЩЕСТВА И ПРОДУКТИ	
6	АРТИКУЛИ, КЛАСИФИЦИРАНИ ГЛАВНО СПОРЕД ВИДА НА МАТЕРИАЛА	ЦЯЛОСТНИ ИНДУСТРИАЛНИ И ИНСТАЛАЦИИ ЗА РАЗДЕЛ 6	ОБРАБОТЕНИ И КОЖИ И АРТИКУЛИ ОТ ТЯХ, Н.Д.	АРТИКУЛИ ОТ КАУЧУК	АРТИКУЛИ ОТ КОРК И ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ (ИЗКЛ. МЕБЕЛИ)	ХАРТИЯ, КАРТОН И АРТИКУЛИ ОТ ХАРТИЯ И КАРТОН	ТЕКСТИЛ И АРТИКУЛИ ОТ ТЕКСТИЛ (ИЗКЛ. ОБЛЕКЛО)	ПРОДУКТИ ОТ ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	ЧУГУН И СТОМАНА	БЛАГОРОДНИ И ДРУГИ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	ДРУГИ АРТИКУЛИ ОТ МЕТАЛ
7	МАШИНИ, ОБОРУДВАНЕ И ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА	ЦЯЛОСТНИ ИНДУСТРИАЛНИ И ИНСТАЛАЦИИ ЗА РАЗДЕЛ 7	МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ ЗА ПРОИЗВЕЖДАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕНЕРГИЯ	МАШИНИ СЪС СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	МАШИНИ ЗА ОБРАБОТКА НА МЕТАЛ	МАШИНИ С ОБЩО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ДРУГО ОБОРУДВАНЕ; ЧАСТИ ЗА ТЯХ, Н.Д.	ОФИС И КОМПЮТЪРНА ТЕХНИКА	РАДИО-, ТЕЛЕВИЗИОННА И ДАЛЕКОСЪБЩИТЕЛНА ТЕХНИКА	ДРУГИ ЕЛЕКТРИЧЕСКИ И МАШИНИ И АПАРАТИ, ЕЛЕКТРОИНСТАЛАЦИОННИ ИЗДЕЛИЯ И ЧАСТИ ЗА ТЯХ	ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА (ВКЛЮЧИТЕЛНО С ВЪЗДУШНА ВЪЗГЛАВНИЦА)	ДРУГО ТРАНСПОРТНО ОБОРУДВАНЕ
8	РАЗНООБРАЗНИ ГОТОВИ ПРОДУКТИ	ЦЯЛОСТНИ ИНДУСТРИАЛНИ И ИНСТАЛАЦИИ ЗА РАЗДЕЛ 8	СГЛОБЯЕМИ КОНСТРУКЦИИ; САНИТАРНИ, ВИК, ОТОПЛЕНИЕ И...	МЕБЕЛИ И ТЕХНИТЕ ЧАСТИ; СПАЛНИ АРТИКУЛИ И ДРУГИ ПОДОБНИ	ПЪТНИЧЕСКИ АРТИКУЛИ, РЪЧНИ ЧАНТИ И ДРУГИ ПОДОБНИ	ОБЛЕКЛО И ДОПЪЛНЕНИЯ ЗА ОБЛЕКЛО	ОБУВКИ	ПРОФЕСИОНАЛНИ, НАУЧНИ И КОНТРОЛНИ ИНСТРУМЕНТИ И ...	ФОТОГРАФСКИ И КИНЕМАТОГРАФСКИ АПАРАТИ, ОБОРУДВАНЕ И ПРОДУКТИ; ДРУГИ ОПТИЧНИ СТОКИ; ЧАСОВНИЦИ И ЧАСОВНИКОВИ МЕХАНИЗМИ	ДРУГИ РАЗНООБРАЗНИ ГОТОВИ ПРОДУКТИ, Н.Д.	
9	СТОКИ И СДЕЛКИ НЕКЛАСИФИЦИРАНИ ДРУГАДЕ	ПОЩЕНСКИ ПРАТКИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ СПОРЕД ВИДА	СПЕЦИАЛНИ СДЕЛКИ И СТОКИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ СПОРЕД ВИДА	ЦЯЛОСТНИ ИНДУСТРИАЛНИ И ИНСТАЛАЦИИ НЕОПИСАНИ ДРУГАДЕ	КОНФИДЕНЦИАЛНА ТЪРГОВИЯ	МОНЕТИ (ИЗКЛ. ЗЛАТНИТЕ), НЯМАЩИ ОФИЦИАЛЕН КУРС	ЗЛАТО ЗА НЕМОНЕТНО ПРИЛОЖЕНИЕ (ИЗКЛ. ЗЛАТНИТЕ РУДИ И ТЕХНИТЕ КОНЦЕНТРАТИ)	КОНФИДЕНЦИАЛНА ТЪРГОВИЯ			

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Таблица 2-29 Основни групи стоки по номенклатура NSTR

№	ГРУПА	№	ПОДГРУПА
0	СЕЛСКОСТОПАНСКИ ПРОДУКТИ И ЖИВИ ЖИВОТНИ	0	ЖИВИ ЖИВОТНИ
		1	ЗЪРНЕНИ КУЛТУРИ
		2	КАРТОФИ
		3	ДРУГИ ЗЕЛЕНЧУЦИ, ПРЕСНИ ИЛИ ЗАМРЪЗЕНИ, ПРЕСНИ ПЛОДОВЕ
		4	ТЕКСТИЛ, ТЕКСТИЛНИ ИЗДЕЛИЯ И РЪЧНО ИЗРАБОТЕНИ ВЛАКНА
		5	ДЪРВО И КОРК
		6	ЗАХАРНО ЦВЕКЛО
1	ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ И ФУРАЖИ ЗА ЖИВОТНИ	9	ДРУГИ НЕОБРАБОТЕНИ ЖИВОТИНСКИ И РАСТИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ
		11	СЛАДКИ ИЗДЕЛИЯ
		12	НАПИТКИ
		13	СТИМУЛАНТИ И ДОБАВКИ
		14	РАЗВАЛЯЩИ СЕ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ
		16	ТРАЙНИ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ
		17	ХРАНИ ЗА ЖИВОТНИ И ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ
2	ТВЪРДИ МИНЕРАЛНИ ГОРИВА	18	МАСЛОДАЙНИ СЕМЕНА И ПЛОДОВЕ И МАЗНИНИ
		21	ВЪГЛИЩА
		22	ЛИГНИТ И ТОРФ
3	ПЕТРОЛНИ ПРОДУКТИ	23	КОКС
		31	СУРОВ ПЕТРОЛ
		32	ПЕТРОЛНИ ПРОДУКТИ
		33	ГАЗООБРАЗНИ ВЪГЛЕВОДОРОДИ, ТЕЧНИ ИЛИ СГЪСТЕНИ
4	РУДИ И МЕТАЛНИ ОТПАДЪЦИ	34	НЕГОРИВНИ ПРОИЗВОДНИ
		41	ЖЕЛЯЗНА РУДА
		45	РУДИ ЗА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ОТПАДЪК
5	МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ	46	ЧУГУНЕН И СТОМАНЕН ОТПАДЪК И ПРАХ ОТ ДОМЕННА ПЕЩ
		51	МЕТАЛУРГИЧЕН ЧУГУН И НЕРАФИНИРАНА СТОМАНА ; ФЕРОСПЛАВИ
		52	ЗАГОТОВКИ ОТ ЛИСТОВА СТОМАНА
		53	ГРЕДИ, ЧАСТИ, СТОМАНЕНА ТЕЛ, МАТЕРИАЛИ ЗА ЖЕЛЕЗОПЪТНИ И ТРАМВАЙНИ СЪОРЪЖЕНИЯ ОТ ЖЕЛЯЗО И СТОМАНА
		54	СТОМАНЕНИ ЛИСТОВЕ, ПЛОЧИ И ЛЕНТИ
		55	ТРЪБИ, ТРЪБОПРОВОДИ, СТОМАНЕНИ ОТЛИВКИ И КОВАНИ ИЗДЕЛИЯ
6	НЕОБРАБОТЕНИ И ОБРАБОТЕНИ МИНЕРАЛИ, СТРОИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ	56	ЦВЕТНИ МЕТАЛИ
		61	ПЯСЪК, ЧАКЪЛ, ГЛИНА И ШЛАКА
		62	СОЛ, ЖЕЛЕЗЕН ПИРИТ, СЯРА
		63	ДРУГИ КАМЪНИ, ПРЪСТ И МИНЕРАЛИ
		64	ЦИМЕНТ, ВАР
		65	МАЗИЛКИ
7	ТОРОВЕ	69	ДРУГИ ОБРАБОТЕНИ СТРОИТЕЛНИ МАТЕРИАЛИ
		71	ЕСТЕСТВЕНИ ТОРОВЕ
		72	ИЗКУСТВЕНИ ТОРОВЕ
8	ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ	81	ОСНОВНИ ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА
		82	АЛУМИНИЕВ ОКСИД И ХИДРОКСИД
		83	ВЪГЛИЩАНИ ХИМИКАЛИ
		84	ХАРТИЕН ПУЛП И ХАРТИЕНИ ОТПАДЪЦИ
		89	ДРУГИ ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ
9	МАШИНИ, ТРАНСПОРТНО ОБОРУДВАНЕ, ПРОИЗВОДСТВЕНИ АРТИКУЛИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ	91	ТРАНСПОРТНО ОБОРУДВАНЕ
		92	ТРАКТОРИ, ЗЕМЕДЕЛСКА ТЕХНИКА И ОБОРУДВАНЕ
		93	ДРУГИ МАШИНИ, АПАРАТИ И УСТРОЙСТВА, ДВИГАТЕЛИ И ЧАСТИ ЗА ТЯХ
		94	ПРОДУКТИ ОТ МАТЕРИАЛИ
		95	СТЪКЛО, СТЪКЛЕНИ ИЗДЕЛИЯ, КЕРАМИЧНИ ИЗДЕЛИЯ
		96	КОЖА, ТЕКСТИЛ И ДРЕХИ
		97	ДРУГИ ПРОИЗВЕДЕНИ ИЗДЕЛИЯ
		99	РАЗНОРОДНИ ИЗДЕЛИЯ

Целите на анализа са следните:

- определяне на модалните дялове на видовете транспорт (железопътен, автомобилен, въздушен, морски и вътрешноводен) в международната търговия;
- определяне на тенденциите на развитие на международните товарни превози;
- идентифициране на структуроопределящите видове товари за международен транспорт;
- идентифициране на основните направления и ключови партньори за международен стокообмен за видовете транспорт;

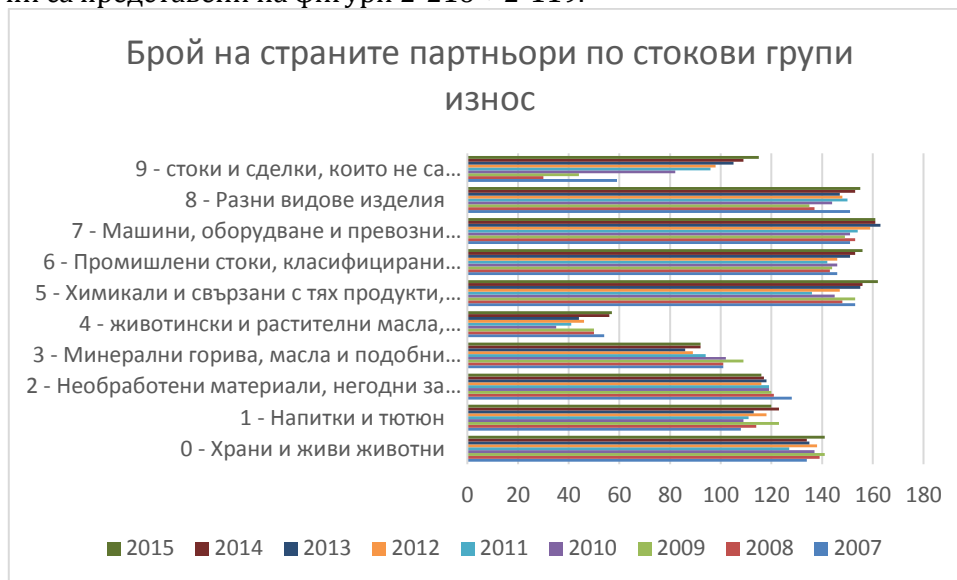
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

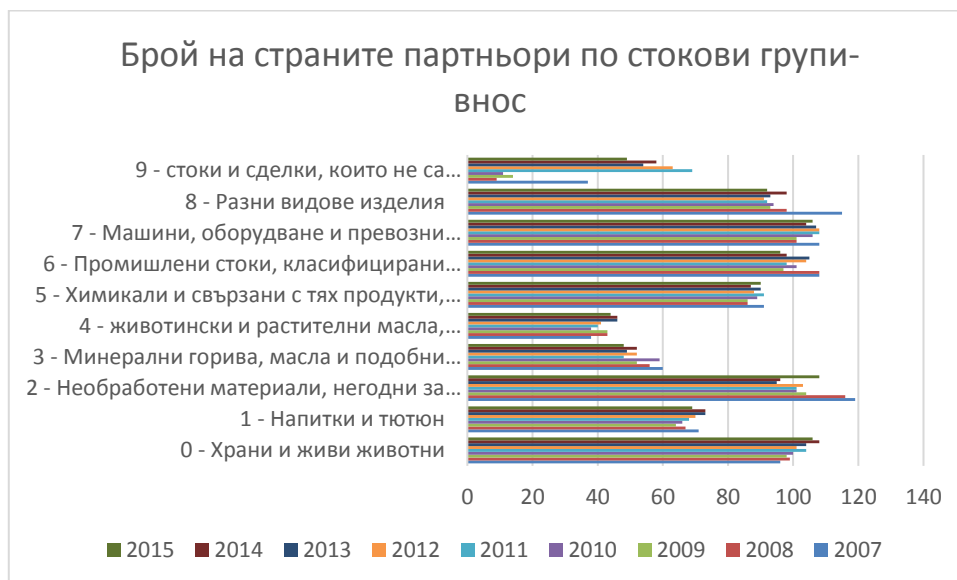
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

5.2. СТОКООБМЕН (ИЗНОС И ВНОС)

Данни за броя на страните партньори общо за изследвания период (2007-2015 г.) и по години за стокови групи са представени на фигури 2-216 ÷ 2-119.

Фигура 2-116 Брой на страните партньори по стокови групи – износ (2007-2015)

Фигура 2-117 Брой на страните партньори по стокови групи – внос (2007-2015)

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-118 *Общ брой на страните партньори по стокови групи – износ (2007-2015)*

Фигура 2-119 *Общ брой на страните партньори по стокови групи – внос (2007-2015)*

- за периода 2007-2015 г. износът от България се реализира към 222 страни, а вносът от 201 от и извън ЕС;
- общият брой на страните партньори варира по стокови групи;
- към най-голям брой страни е насочен износът на стоки от групи 7 - Машини, оборудване и превозни средства; 6 - Промислени стоки, класифицирани главно според вида на материала и 8 - Разни видове изделия.
- от най-голям брой страни е вносът на стоки от групи 7 - Машини, оборудване и превозни средства и 2 - Необработени материали, негодни за консумация с изключение на горива.
- към най-много страни са изнасяни стоки от групи 5 - Химикали и свързани с тях продукти и 7 - Машини, оборудване и превозни средства;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

- най-малък е броят на страните към които са изнасяни стоки от група 4 - Животински и растителни масла, мазнини и восъци;
- броят на партньорите по години за всички стокови групи през разглеждания период има тенденция към увеличение.

5.2.1. ФИЗИЧЕСКИ ОБЕМ НА ИЗНОСА (STIC)

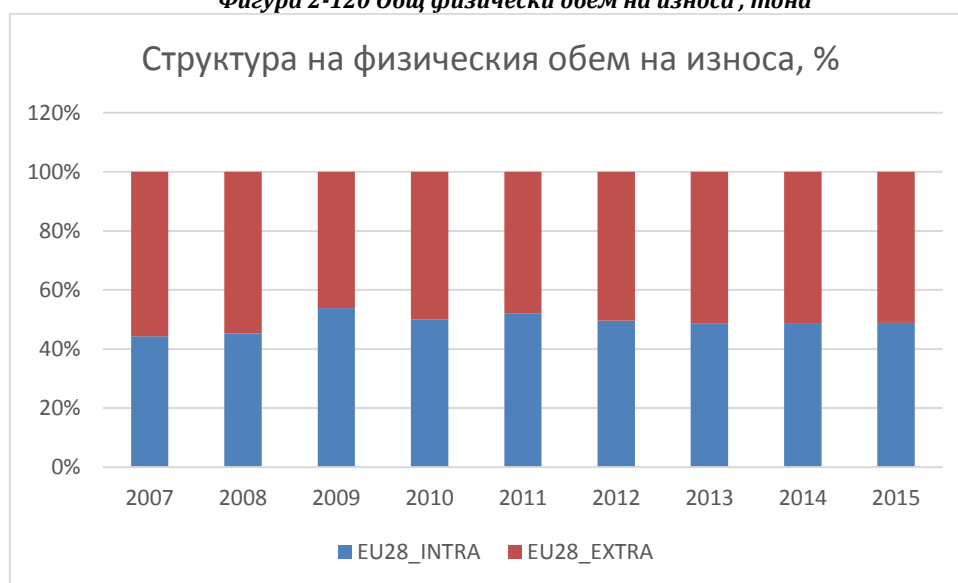
Физическият обем на износа в тонове е представен в следните разрези:

- общ обем на износа към страни от и извън ЕС по години;
- физически обем на износа към страни от ЕС по години (EU28_INTRA);

Данни за износа са представени на фигури 2-120 ÷ 2-126.

Фигура 2-120 Общ физически обем на износа, тона

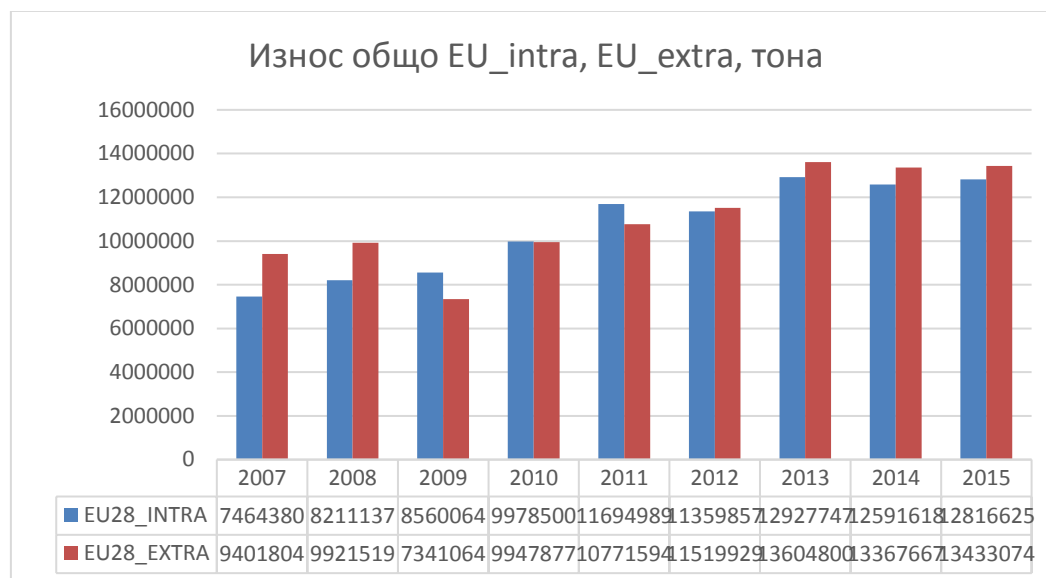

Фигура 2-121 Структура на физическия обем на износа, %

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

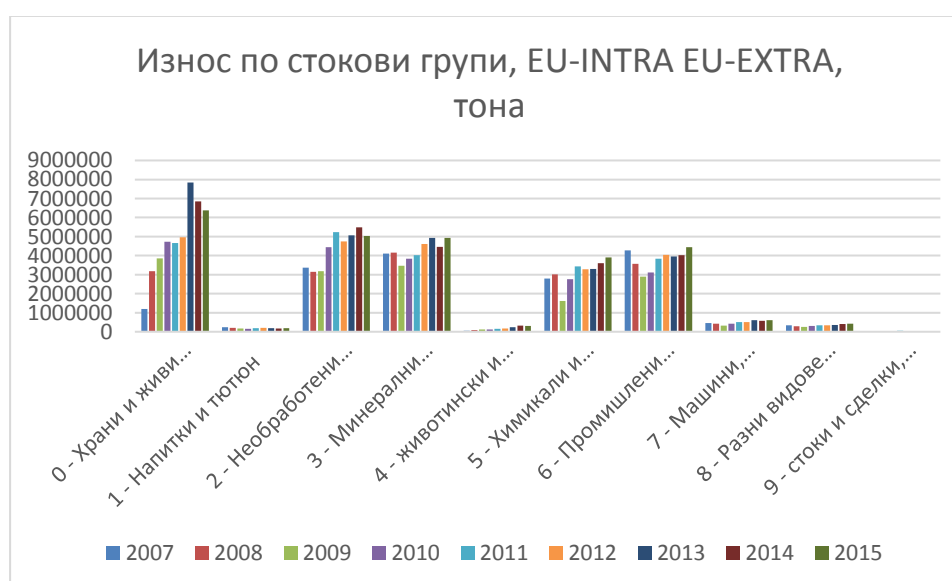

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-122 Физически обем на износа (EU-INTRA, EU-EXTRA), тона

- общият обем на износа е с тенденция на нарастване;
- износът към страни от ЕС е с обща тенденция на нарастване като в последните две години се забелязва незначителен спад спрямо 2013 г.;
- износът към страни извън ЕС също е с тенденция на нарастване, с изключение на 2009 г. и наблюдавания незначителен спад през 2014 г. и 2015 г.;
- относителният дял на износа за страни от ЕС нараства след 2007 г. и достига до над 50% през 2009 г., а през останалите години се задържа на ниво около 50%.

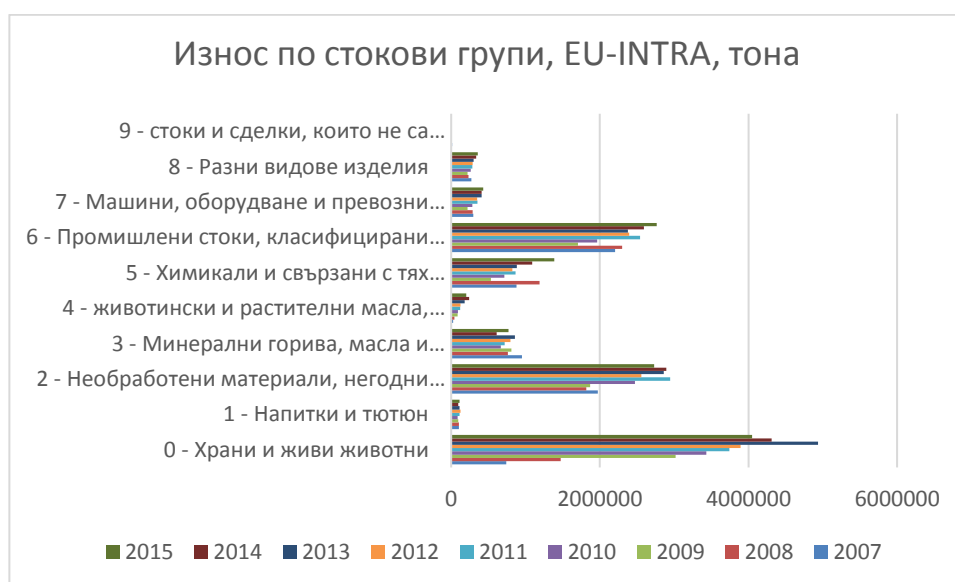
Фигура 2-123 Износ по стокови групи (EU-INTRA, EU-EXTRA)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Фигура 2-124 Изменение на износа през 2015 спрямо 2007 г.

- най-голям общ физически обем има износът на стоки от групи 0, 2, 3, 6 и 5.
- През 2015 г. за стоковите групи се наблюдава значителен ръст спрямо 2007 г. като увеличението за групи 0 и 4 е над 5 пъти;

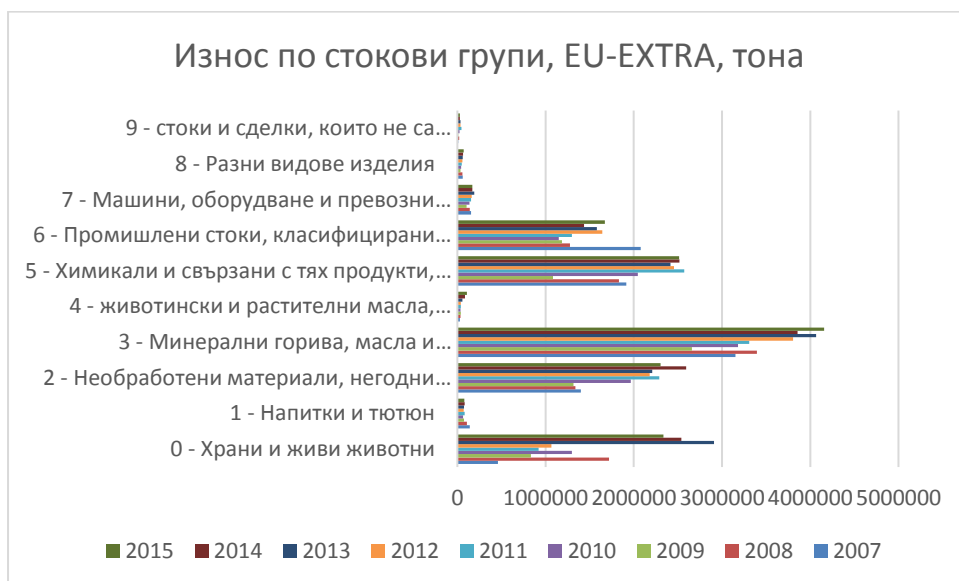

Фигура 2-125 Износ по стокови групи EU-INTRA

- Най-голям обем на износа за страните от ЕС имат групи 0, 2 и 6;

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-126 Износ по стокови групи EU-EXTRA

- Най-голям обем на износа за страните извън ЕС имат групи 3, 5, 6, 0 и 2;

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

5.2.2. ФИЗИЧЕСКИ ОБЕМ НА ВНОСА (STIC)

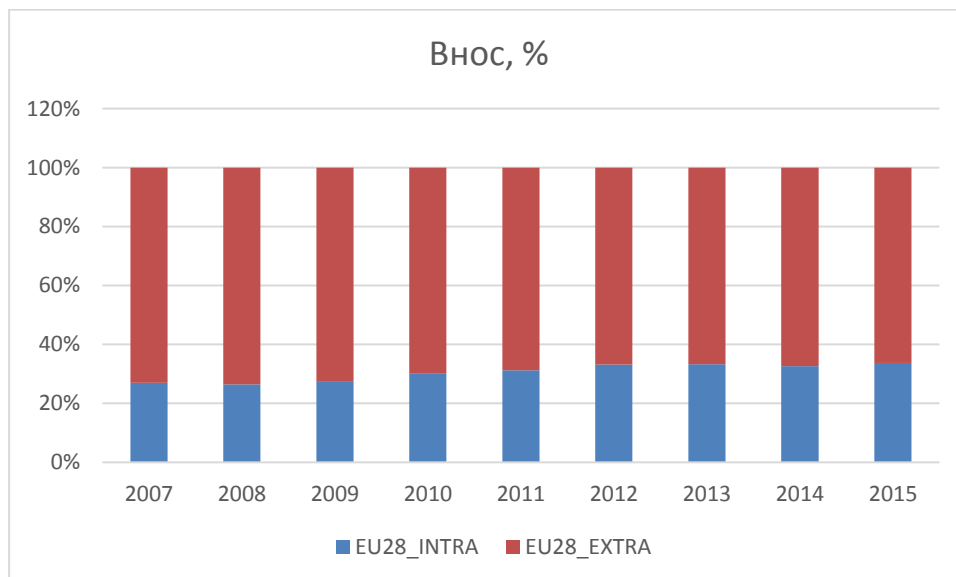
Физическият обем на вноса в тонове е представен в следните разрези:

- общ обем на вноса към страни от и извън ЕС по години;
- физически обем на вноса към страни от ЕС по години (EU28_INTRA);

Данни за износа са представени на фигури 2-127÷2-133.

Фигура 2-127 Общ физически обем на вноса, тона

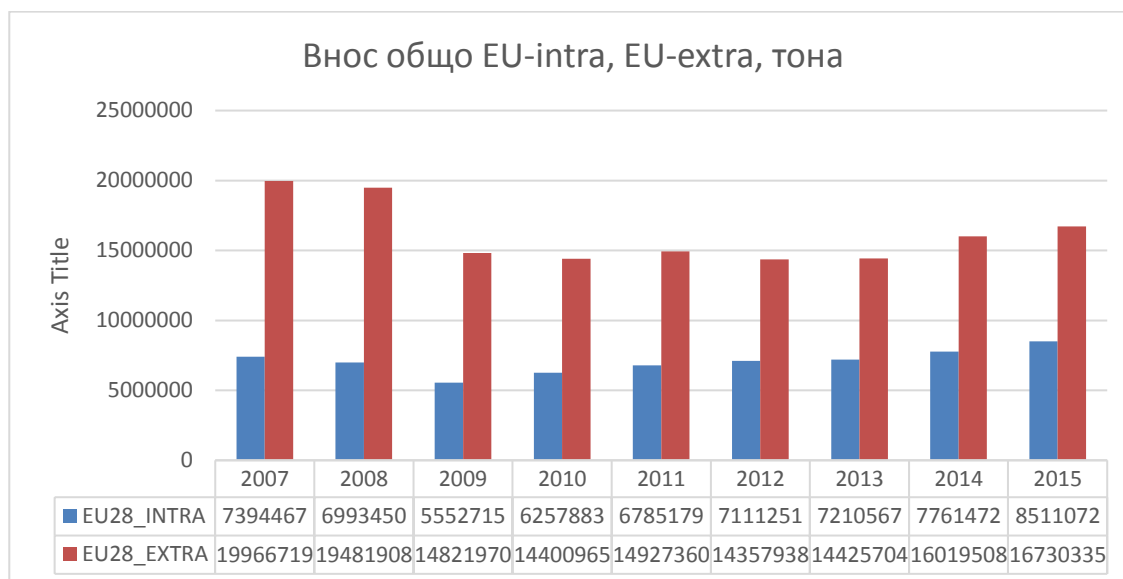

Фигура 2-128 Структура на физическия обем на вноса, %

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

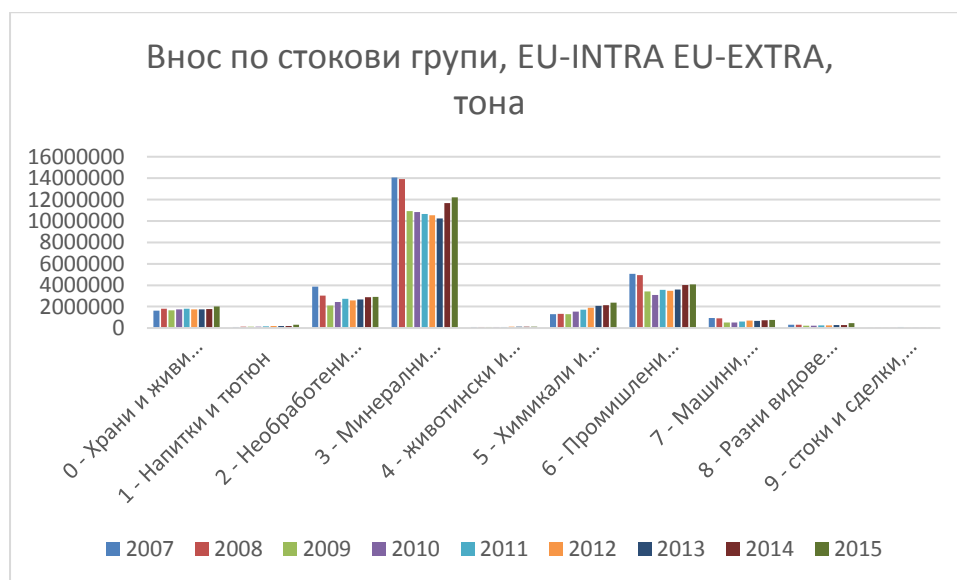

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-129 Физически обем на вноса (EU-INTRA, EU-EXTRA), тона

- общият обем на вноса е с тенденция на нарастване;
- вносът към страни от ЕС е с обща тенденция на нарастване след 2010 г.;
- вносът към страни извън ЕС също е с тенденция на нарастване след 2010 г.;
- относителният дял на вноса за страни от ЕС нараства след 2007 г. като не надхвърля 40% за изследвания период.

Фигура 2-130 Вноса по стокови групи (EU-INTRA, EU-EXTRA)

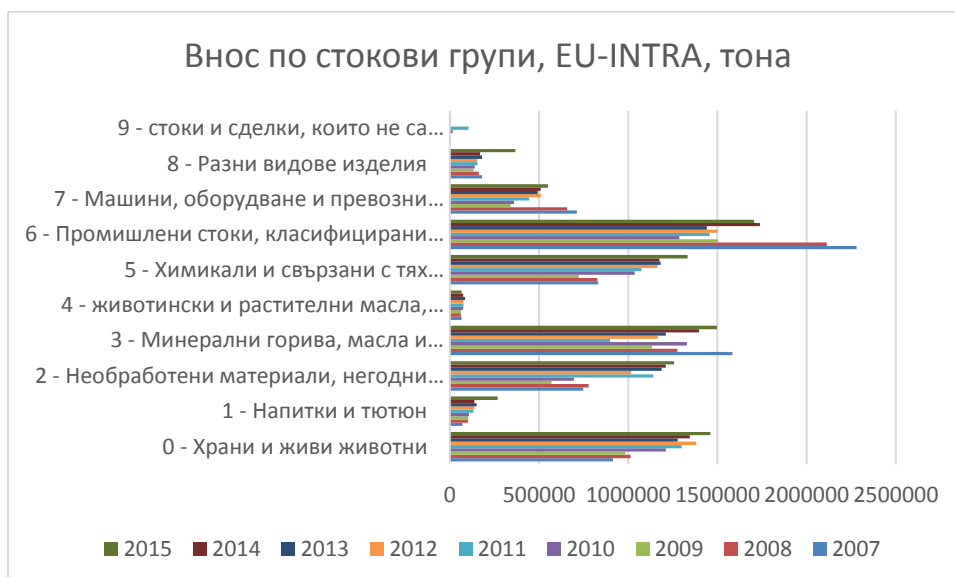
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-131 Изменение на вноса през 2015 спрямо 2007 г.

- най-голям общ физически обем има вносът на стоки от групи 2,3,6 и 5.
- през 2015 г. за стоките групи се наблюдава ръст спрямо 2007 г. като увеличението за група 1 е над 3 пъти;

Фигура 2-132 Внос по стокови групи EU-INTRA

- Най-голям обем на вноса за страните от ЕС имат групи 6, 3, 2 и 0;

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-133 Внос по стокови групи EU-EXTRA

- Най-голям обем на вноса за страните извън ЕС имат групи 3, 2 и 6;

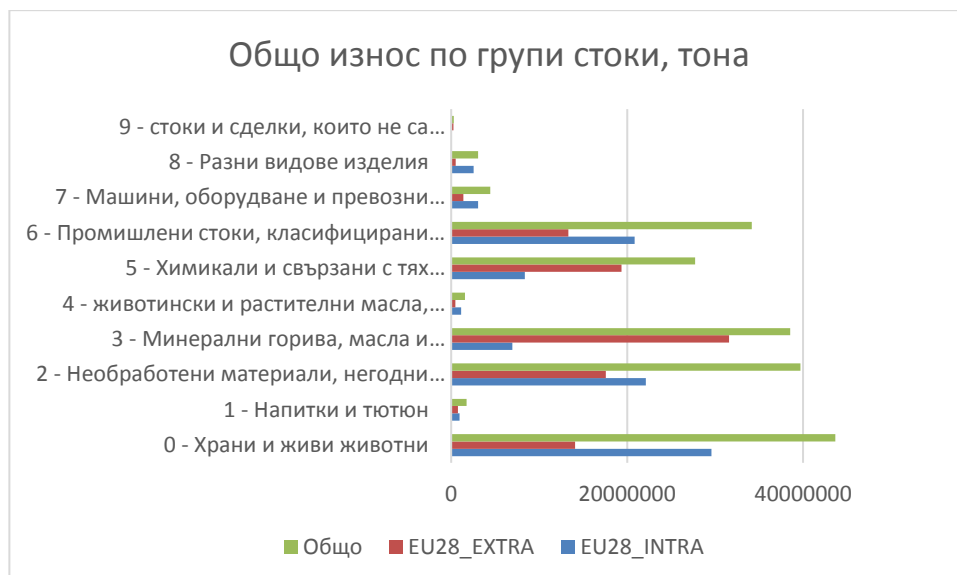

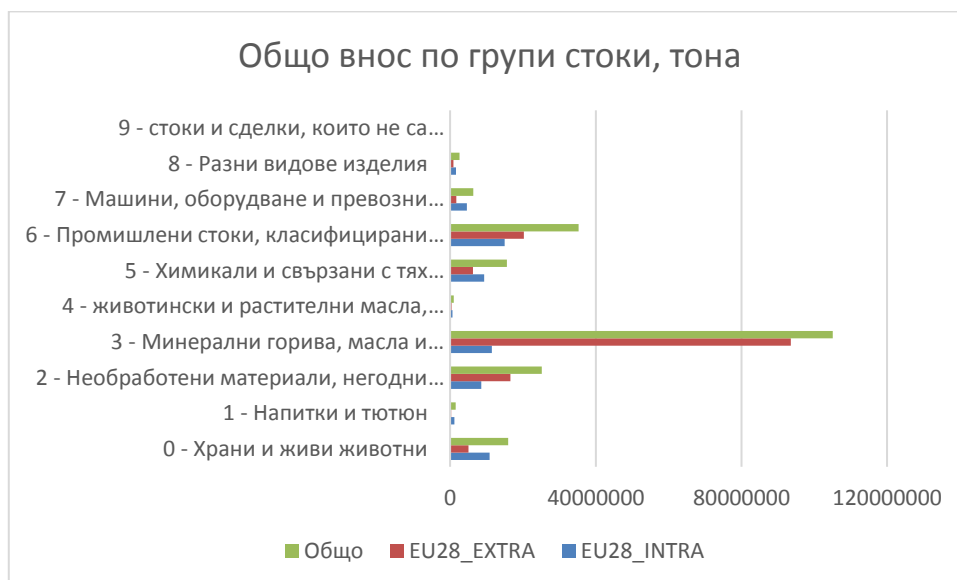
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

5.2.3. ИЗНОС И ВНОС ПО ГРУПИ СТОКИ (STIC) И КЛЮЧОВИ ПАРТНЬОРИ

На фигури 2-134 и 2-135 са представени данни за общия износ и внос по групи стоки (тона):

Фигура 2-134 Общо износ по групи стоки (EU-INTRA, EU-EXTRA)

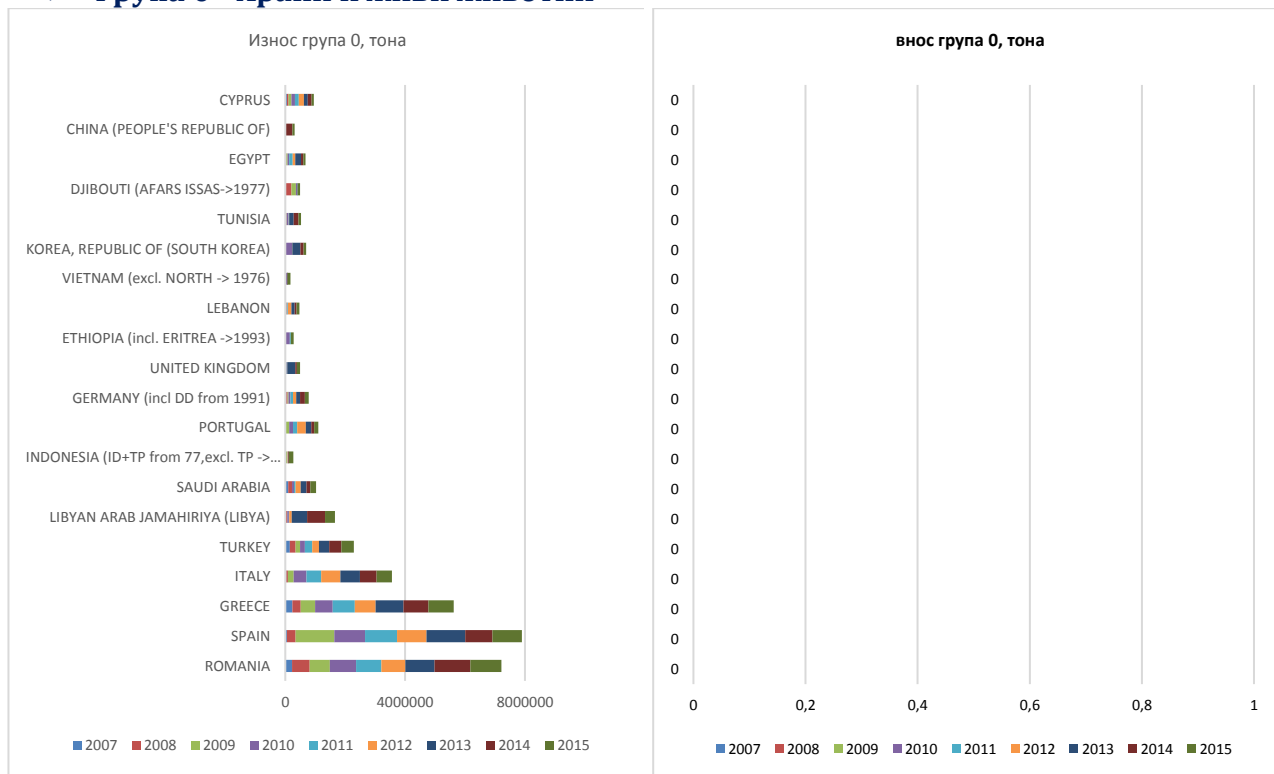

Фигура 2-135 Общо внос по групи стоки (EU-INTRA, EU-EXTRA)

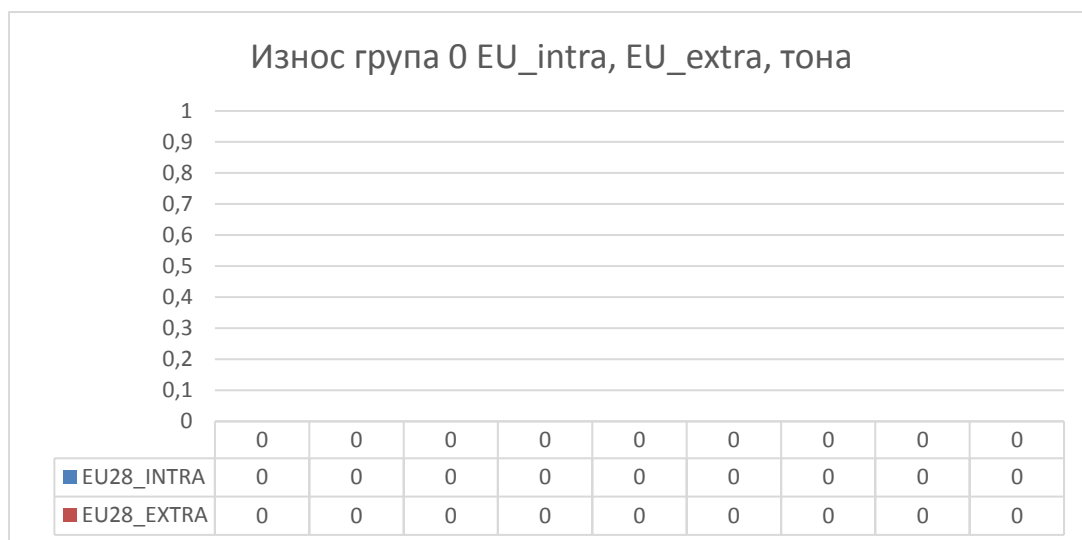

Договорот се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ Група 0 - Храни и живи животни

Фигура 2-136 Група 0 Храни и живи животни – износ и внос по държави, тона (2007-2015)

Фигура 2-137 Група 0 Храни и живи животни – износ EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

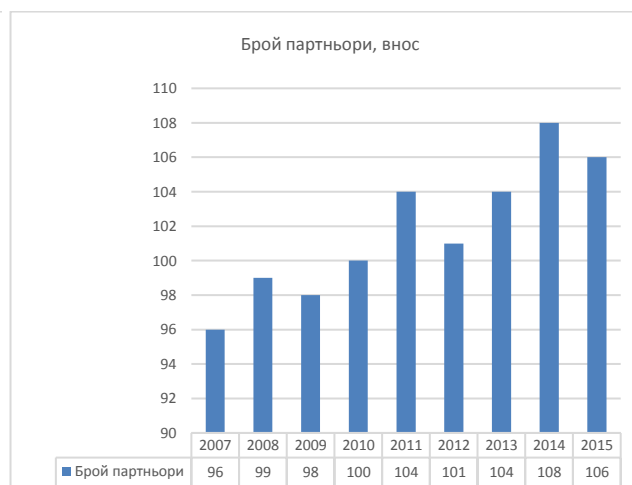
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-138 Група 0 Храни и живи животни – внос EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

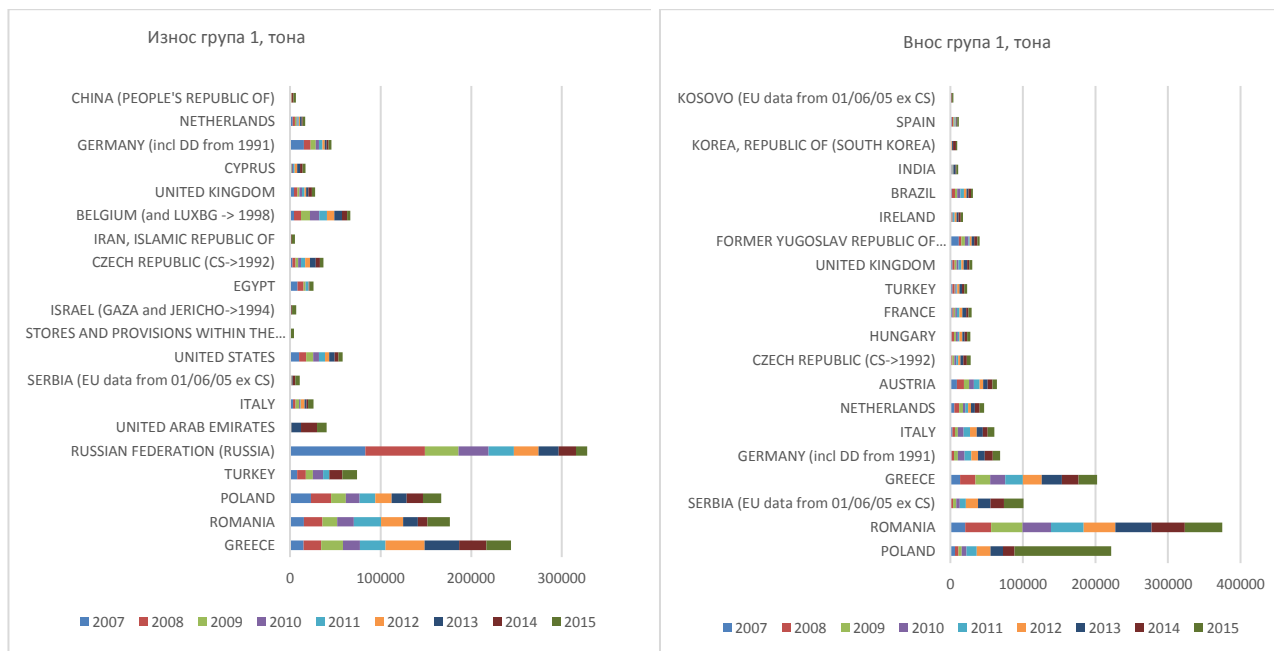
Фигура 2-139 Група 0 Храни и живи животни – брой партньори износ и внос (2007-2015)

- Брой партньори за износ- 179, за внос-104;
- Ключови партньори за внос- ЕС28, Гърция, Румъния, Турция, Германия, Полша;
- Ключови партньори за износ – ЕС28, Испания, Румъния, Гърция, Италия, Турция.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ Група 1- Безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн

Фигура 2-140 Група 1 Безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн – износ и внос по държави, тона (2007-2015)

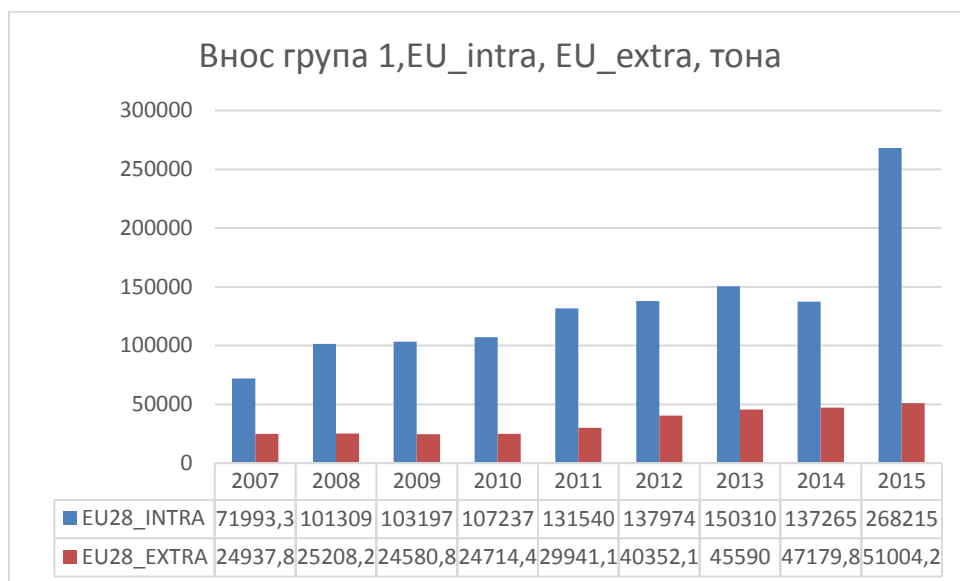

Фигура 2-141 Група 1 Безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн – износ EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

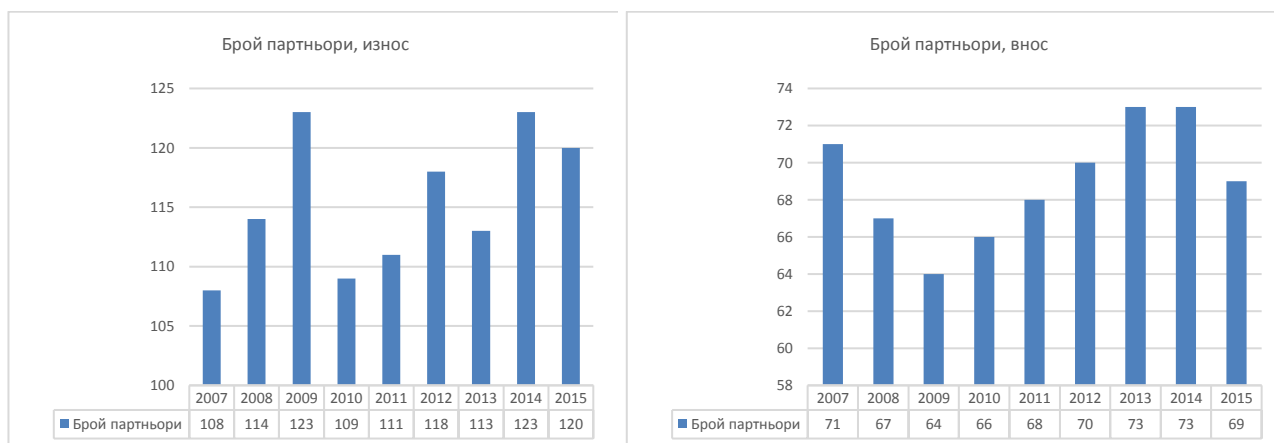
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-142 Група 1 Безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн – внос EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

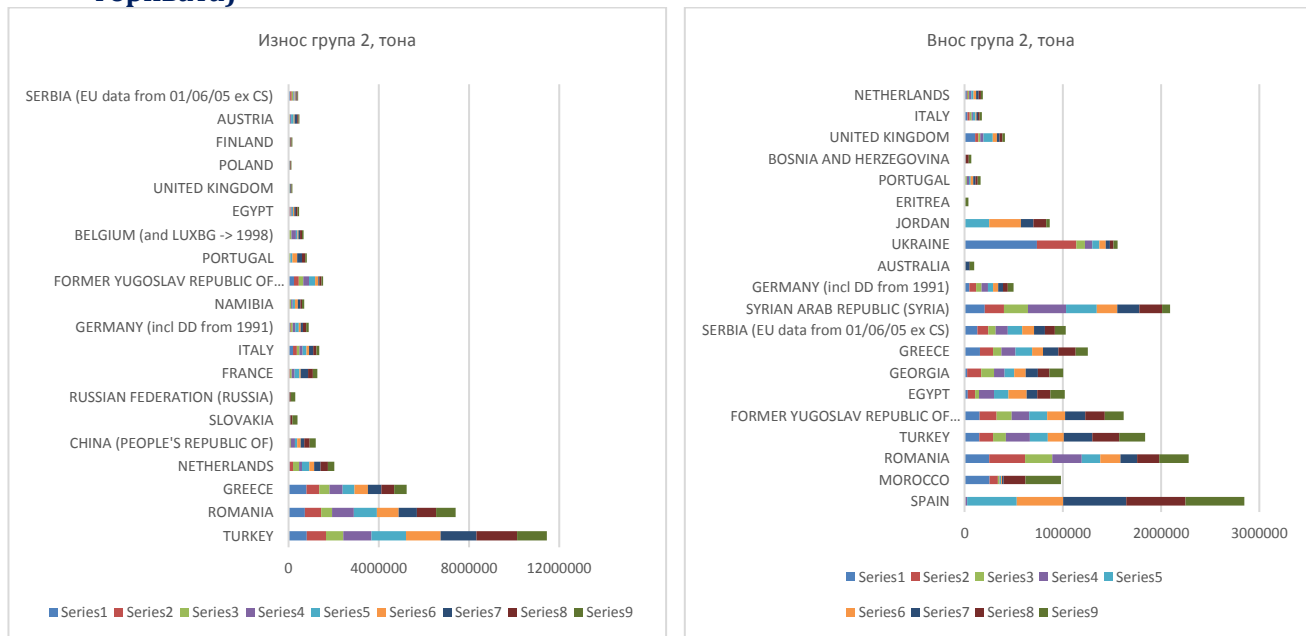
Фигура 2-143 Група 1 Безалкохолни и алкохолни напитки и тютюн – брой партньори износ и внос (2007-2015)

- Брой партньори за износ-178, за внос- 104;
- Ключови партньори за внос - Румъния, Полша, Сърбия и страните от ЕС като цяло;
- Ключови партньори за износ – Румъния, Гърция, Полша, Турция, Русия и страните от ЕС като цяло.

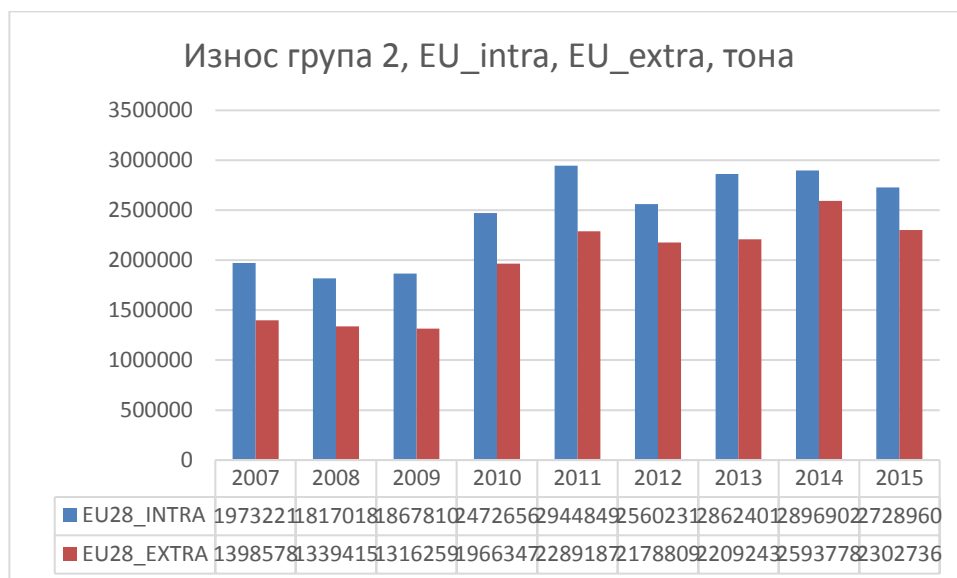

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ **Група 2 - Необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата)**

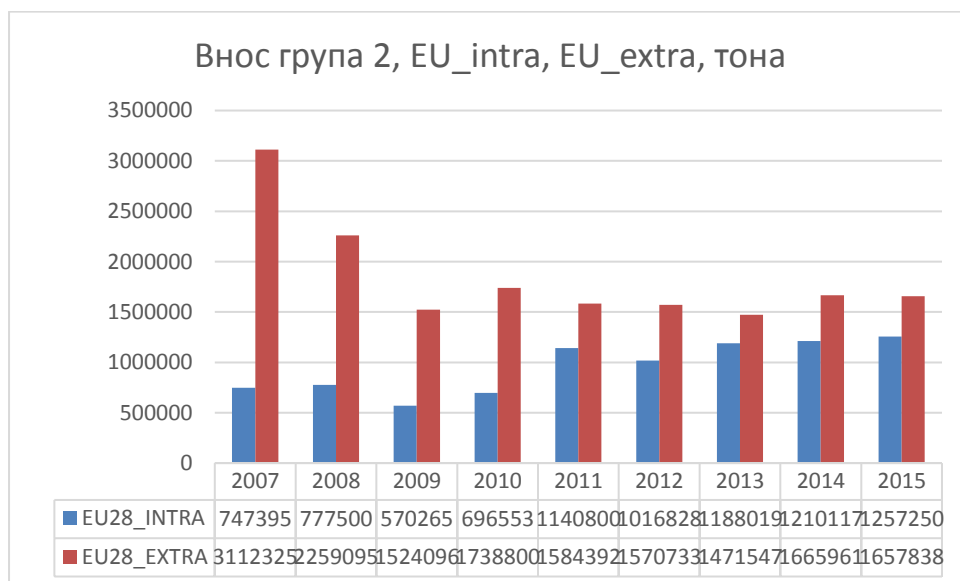
Фигура 2-144 Група 2 Необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата) - износ и внос по държави, тона (2007-2015)

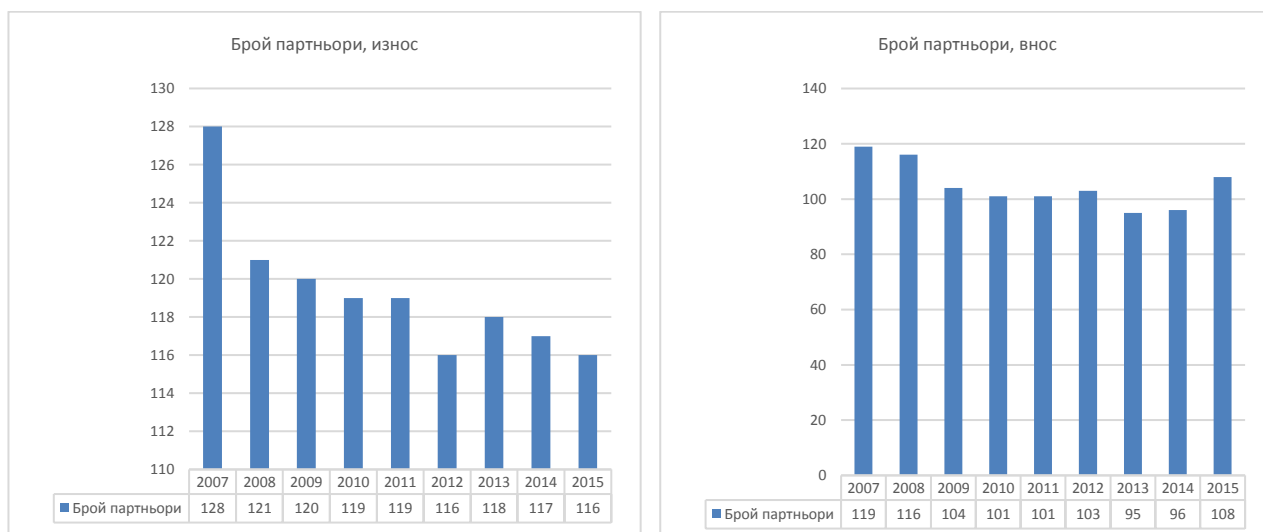
Фигура 2-145 Група 2 Необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата) - износ EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-146 Група 2 Необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата) – внос EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

Фигура 2-147 Група 2 Необработени (сурови) материали, негодни за консумация (изкл. горивата) – брой партньори износ и внос (2007-2015)

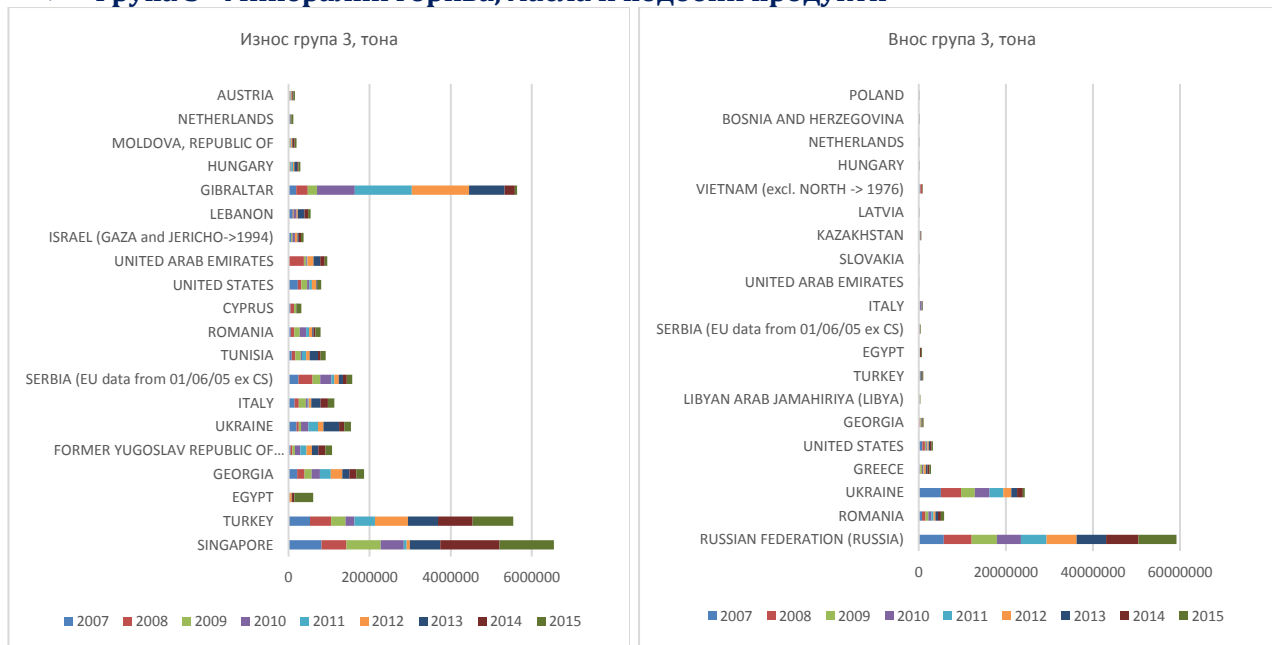
- Брой партньори за износ -169, за внос -151;
- Ключови партньори за внос - Мароко, Румъния, Испания, Египет, Турция и страните извън ЕС като цяло;
- Ключови партньори за износ – Турция, Румъния, Гърция и страните от ЕС като цяло.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ Група 3 - Минерални горива, масла и подобни продукти

Фигура 2-148 Група 3 Минерални горива, масла и подобни продукти – износ и внос по държави, тона (2007-2015)

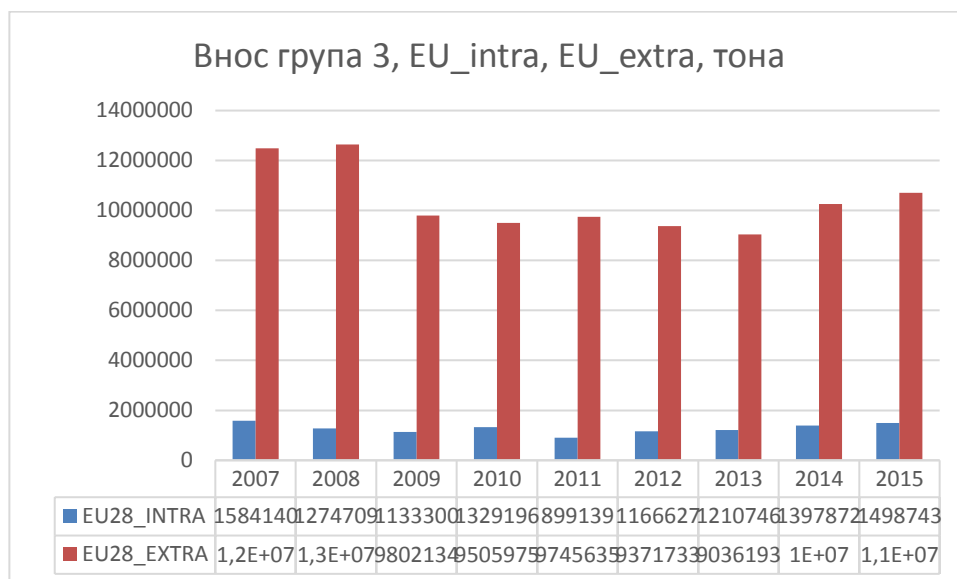

Фигура 2-149 Група 3 Минерални горива, масла и подобни продукти – износ EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

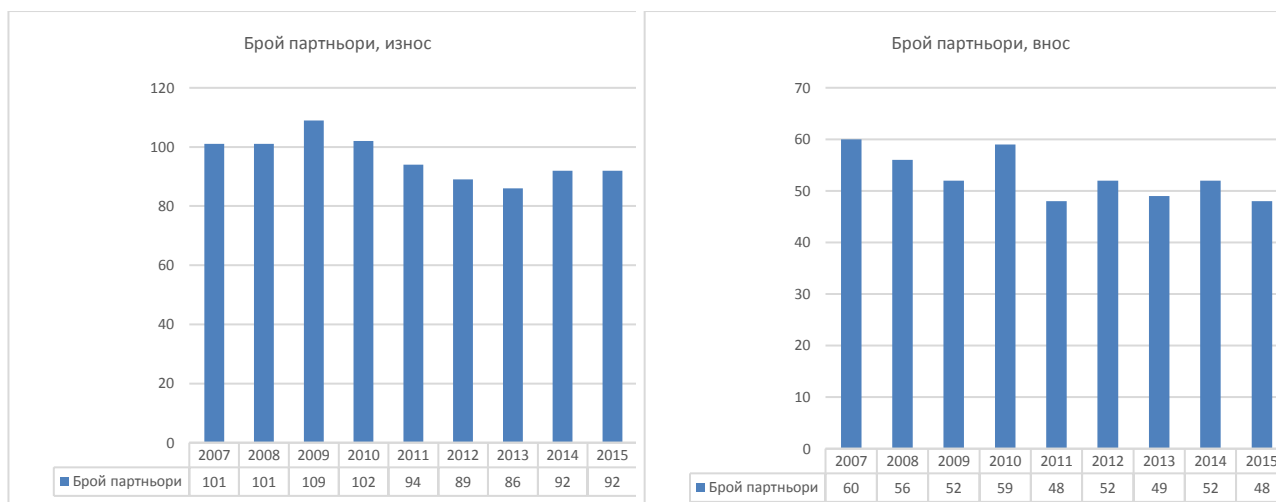
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-150 Група 3 Минерални горива, масла и подобни продукти – внос EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

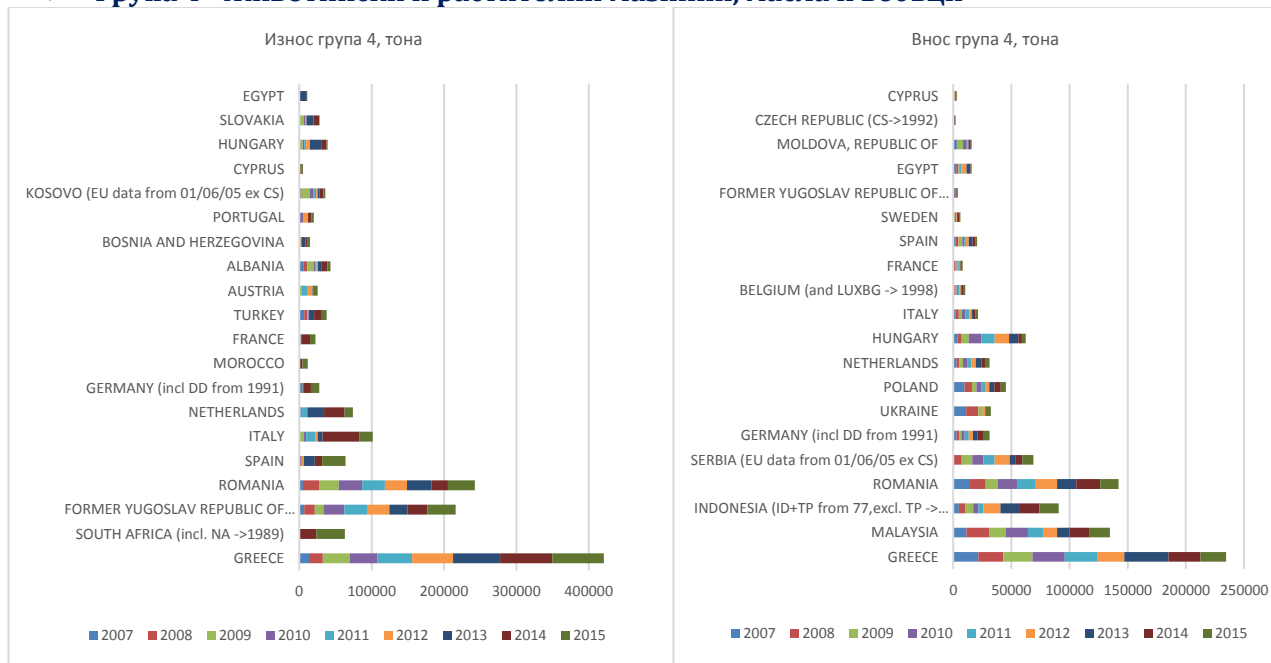
Фигура 2-151 Група 3 Минерални горива, масла и подобни продукти – брой партньори износ и внос (2007-2015)

- Брой партньори за износ - 158, за внос - 81;
- Ключови партньори за внос - Русия, Румъния, Украйна, Гърция и страните от ЕС;
- Ключови партньори за износ – Сингапур, Турция, Египет, Грузия и страните извън ЕС като цяло.

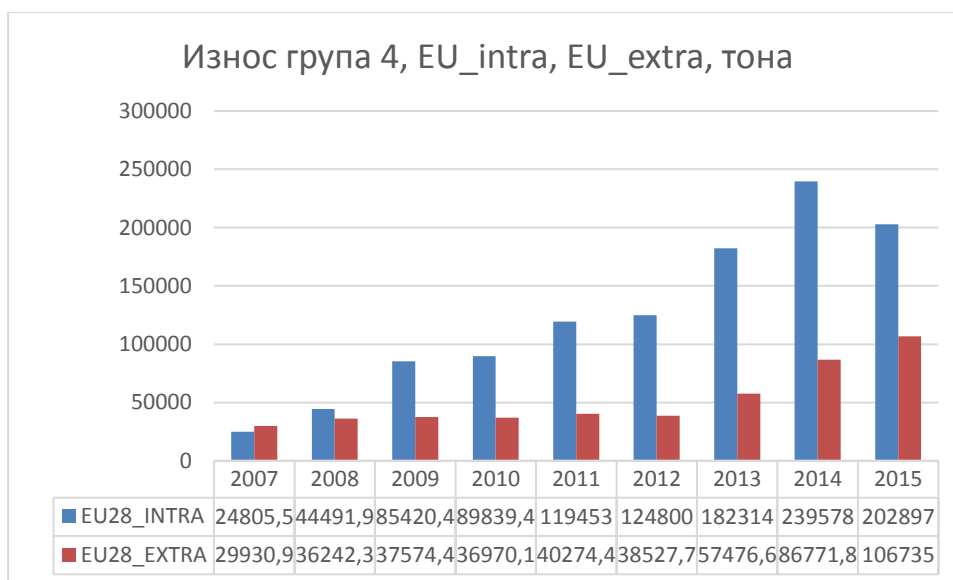

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ Група 4 - Животински и растителни мазнини, масла и восъци

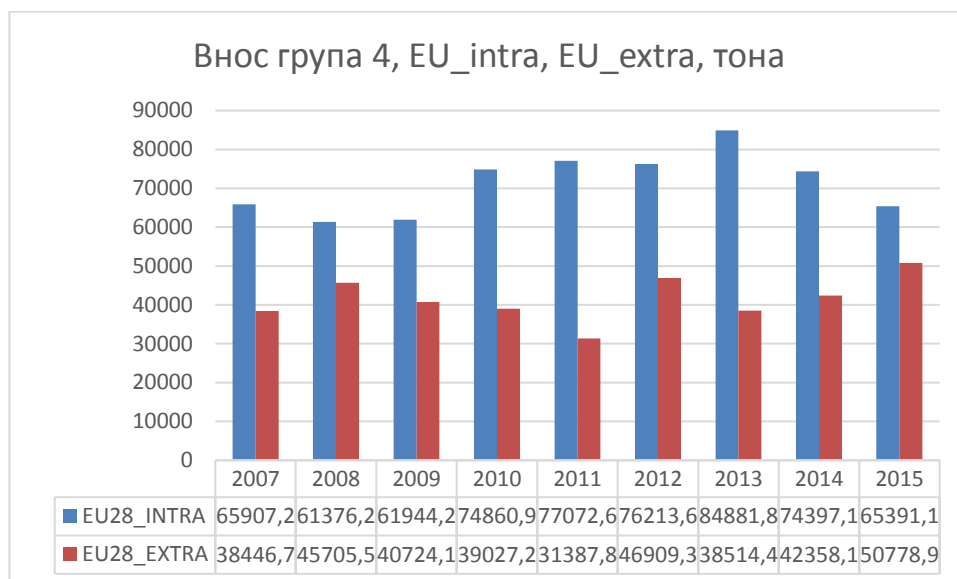
Фигура 2-152 Група 4 Животински и растителни мазнини, масла и восъци – износ и внос по държави, тона (2007-2015)

Фигура 2-153 Група 4 Животински и растителни мазнини, масла и восъци – износ EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-154 Група 4 Животински и растителни мазнини, масла и восъци – внос EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

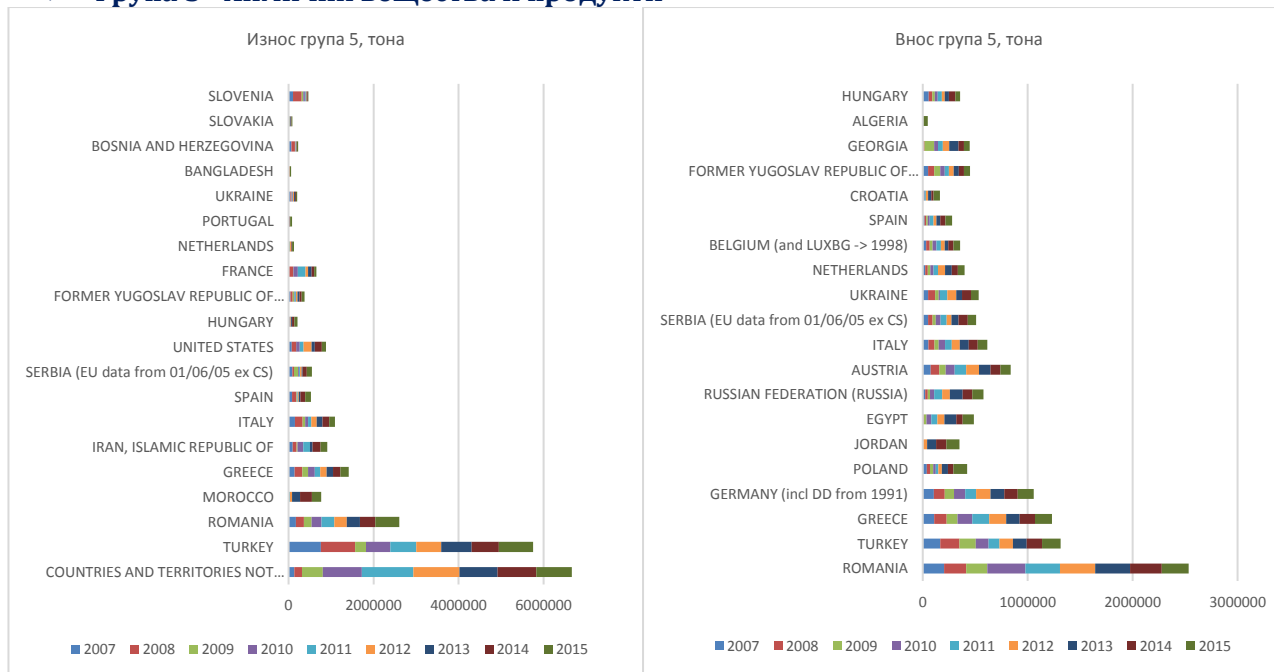
Фигура 2-155 Група 4 Животински и растителни мазнини, масла и восъци – брой партньори износ и внос (2007-2015)

- Брой партньори за износ - 98, за внос - 62;
- Ключови партньори за внос - Гърция, Малайзия, Индонезия, Румъния и страните от ЕС като цяло;
- Ключови партньори за износ – Гърция, Южна Африка, Румъния, Македония и страните от ЕС като цяло.

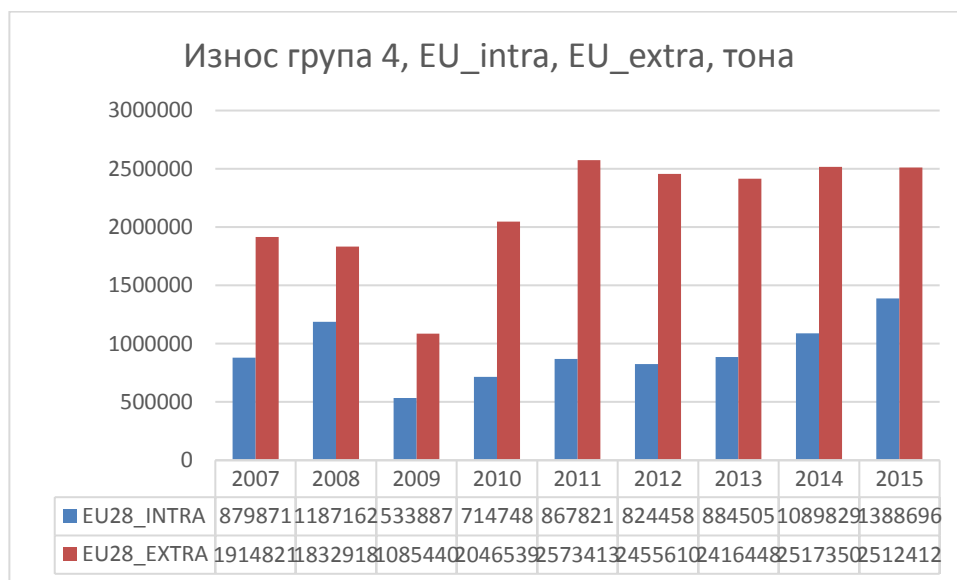

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ Група 5 - Химични вещества и продукти

Фигура 2-156 Група 5 Химични вещества и продукти – износ и внос по държави, тона (2007-2015)

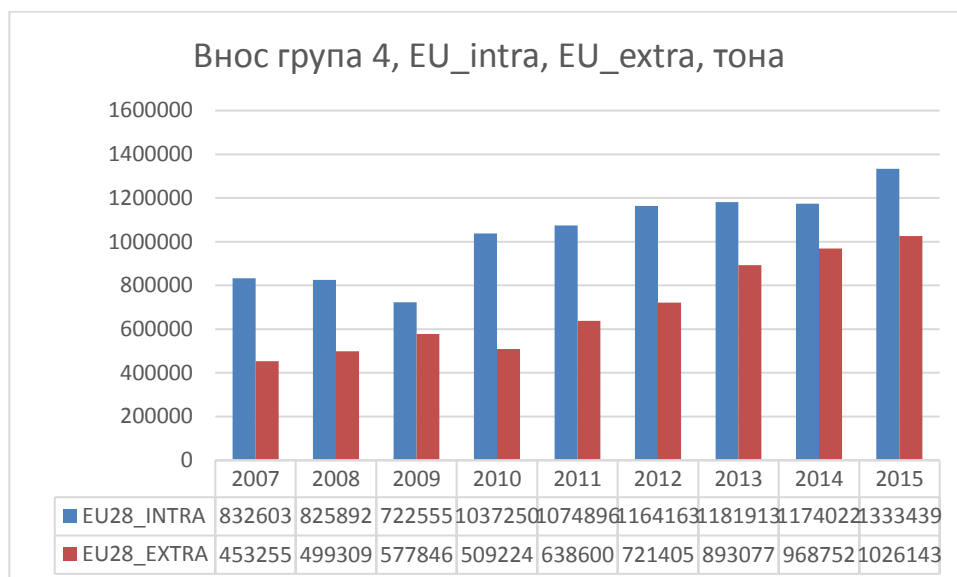
Фигура 2-157 Група 5 Химични вещества и продукти – износ EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

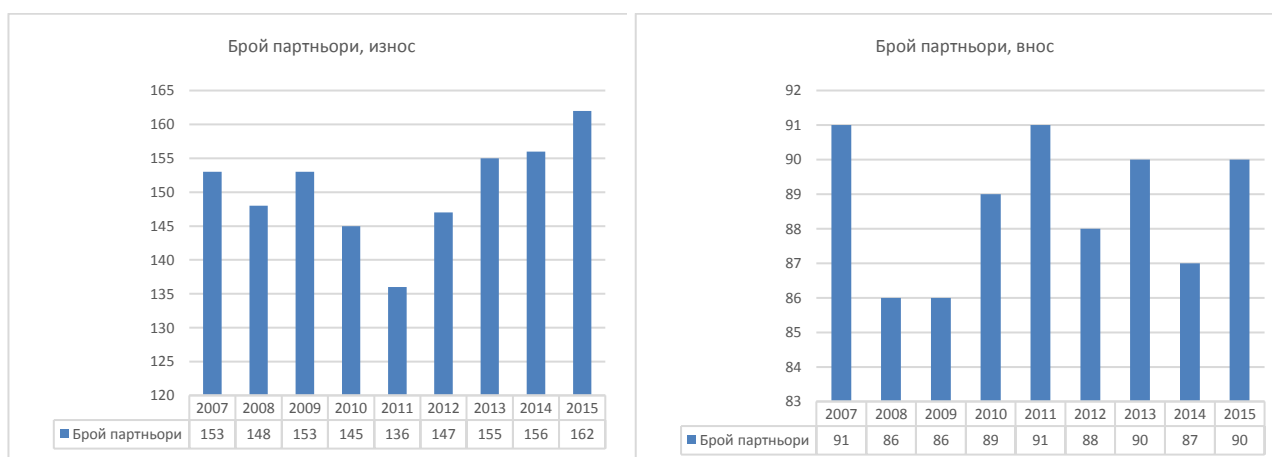

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-158 Група 5 Химични вещества и продукти – внос EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

Фигура 2-159 Група 5 Химични вещества и продукти – брой партньори износ и внос (2007-2015)

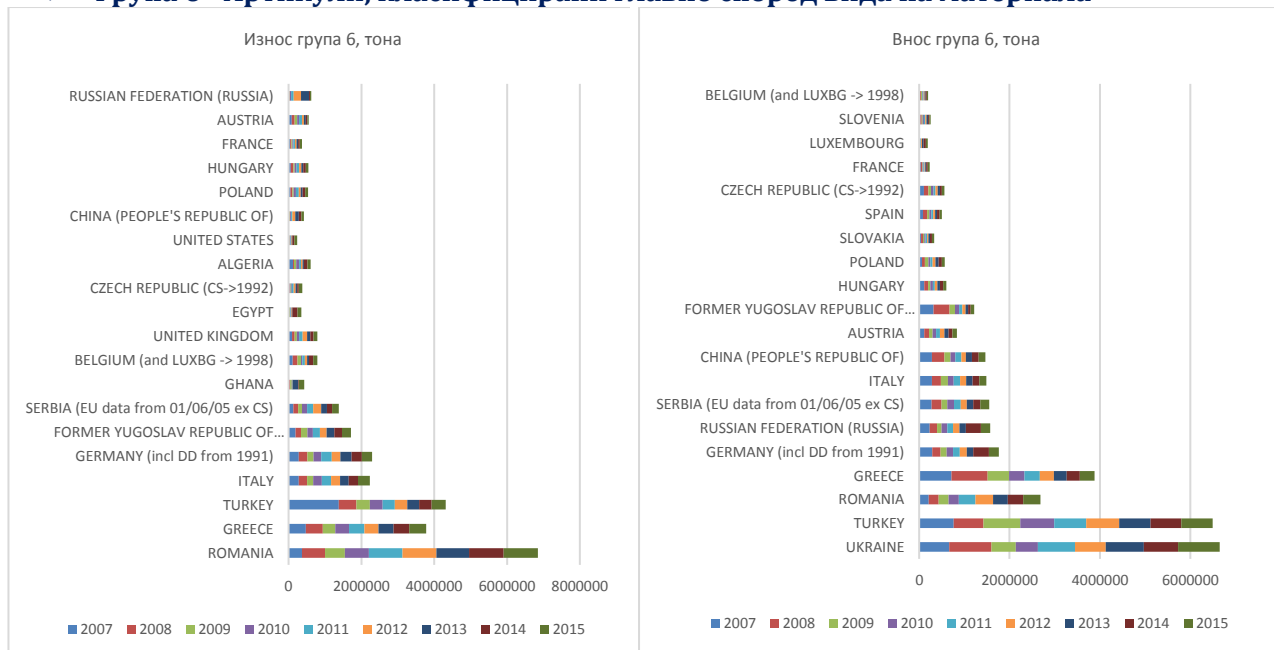
- Брой партньори за износ - 196, за внос - 113;
- Ключови партньори за внос - Румъния, Турция, Гърция и страните извън ЕС като цяло;
- Ключови партньори за износ – Румъния, Турция, Гърция, Мароко и страните от ЕС като цяло.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

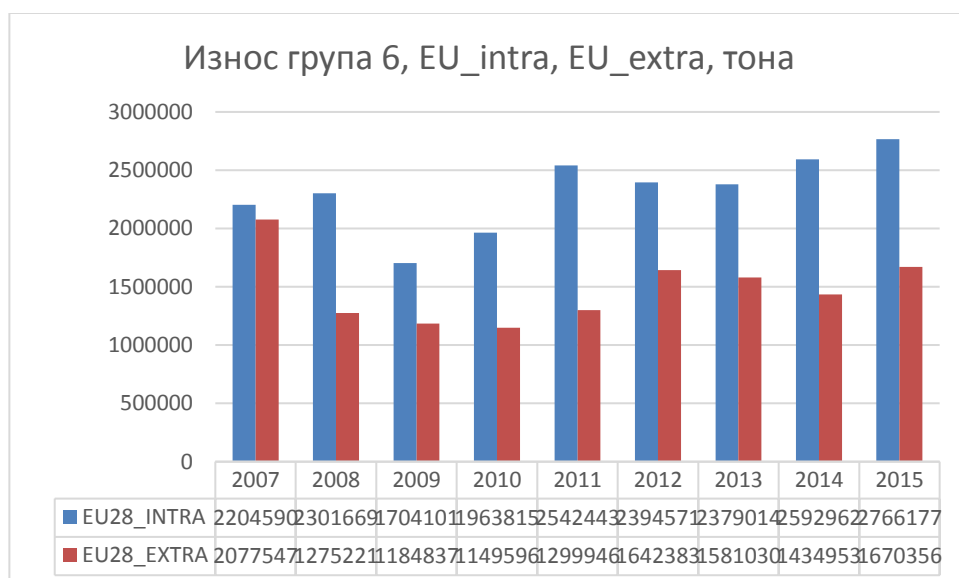

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ Група 6 - Артикули, класифицирани главно според вида на материала

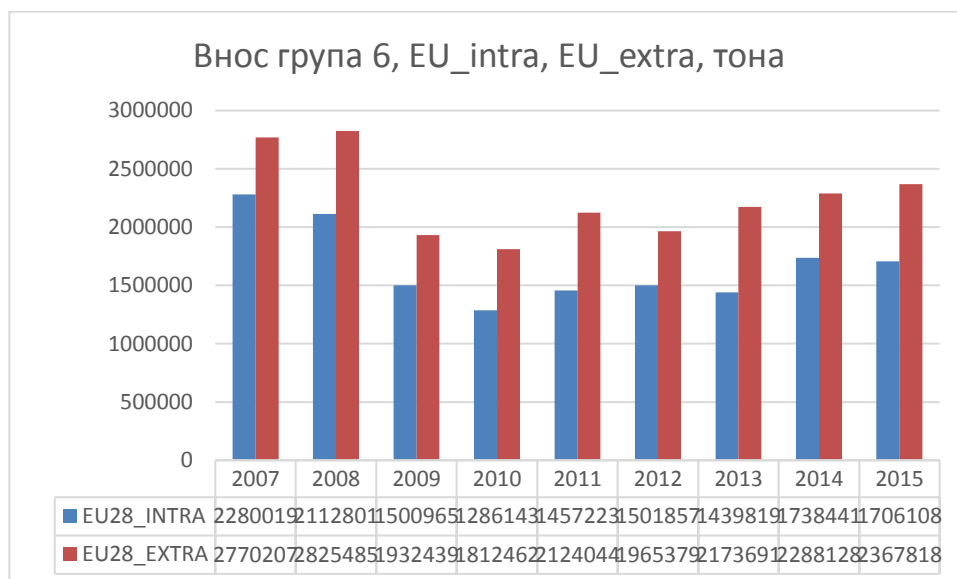
Фигура 2-160 Група 6 Артикули, класифицирани главно според вида на материала – износ и внос по държави, тона (2007-2015)

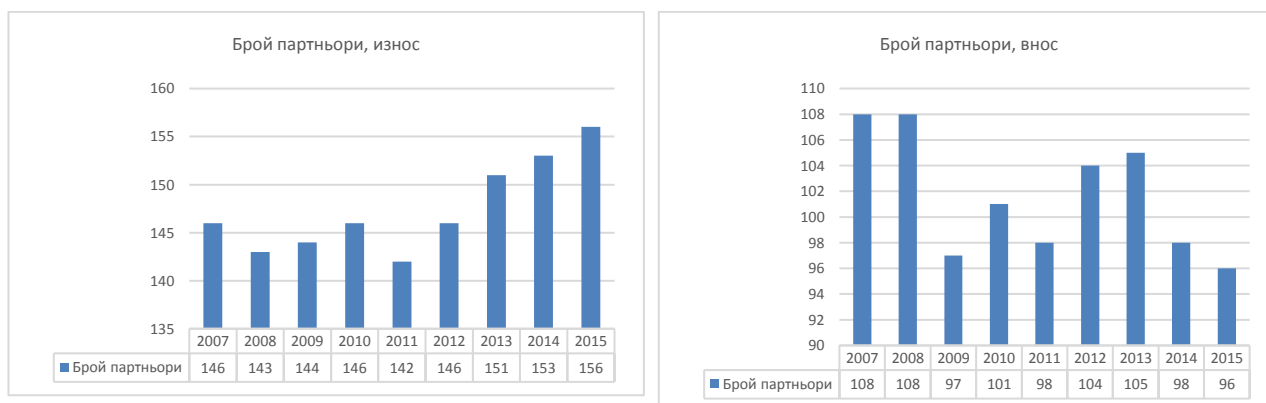
Фигура 2-161 Група 6 Артикули, класифицирани главно според вида на материала – износ EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-162 Група 6 Артикули, класифицирани главно според вида на материала – внос EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

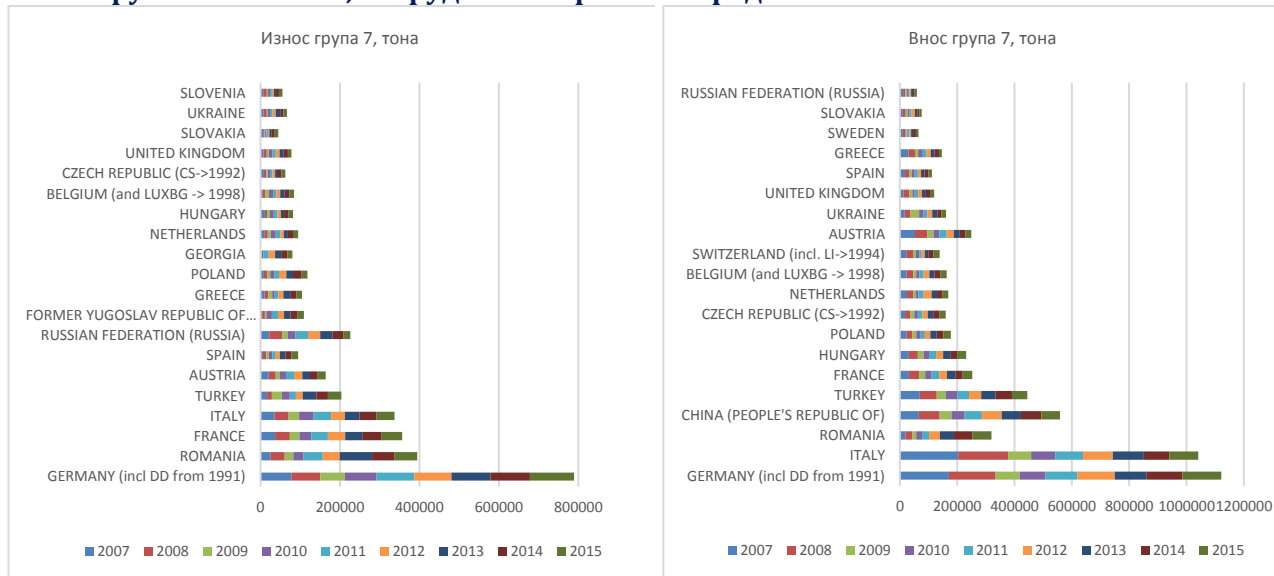
Фигура 2-163 Група 6 Артикули, класифицирани главно според вида на материала – брой партньори износ и внос (2007-2015)

- Брой партньори за износ - 193, за внос - 144;
- Ключови партньори за внос - Турция, Украйна, Гърция, Румъния и страните извън ЕС като цяло;
- Ключови партньори за износ – Румъния, Турция, Гърция, Италия и страните от ЕС като цяло.

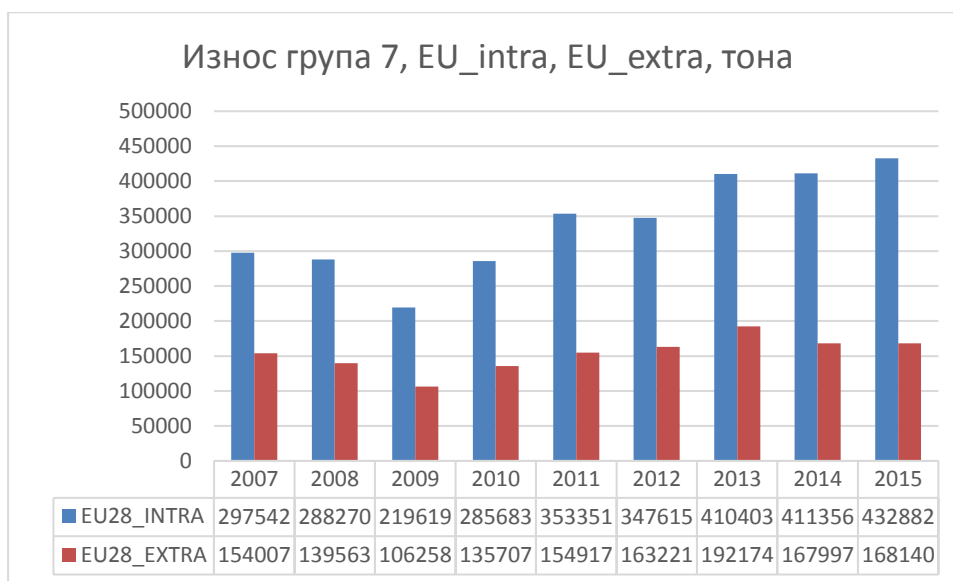

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ Група 7 - Машини, оборудване и превозни средства

Фигура 2-164 Група 7 Машини, оборудване и превозни средства – износ и внос по държави, тона (2007-2015)

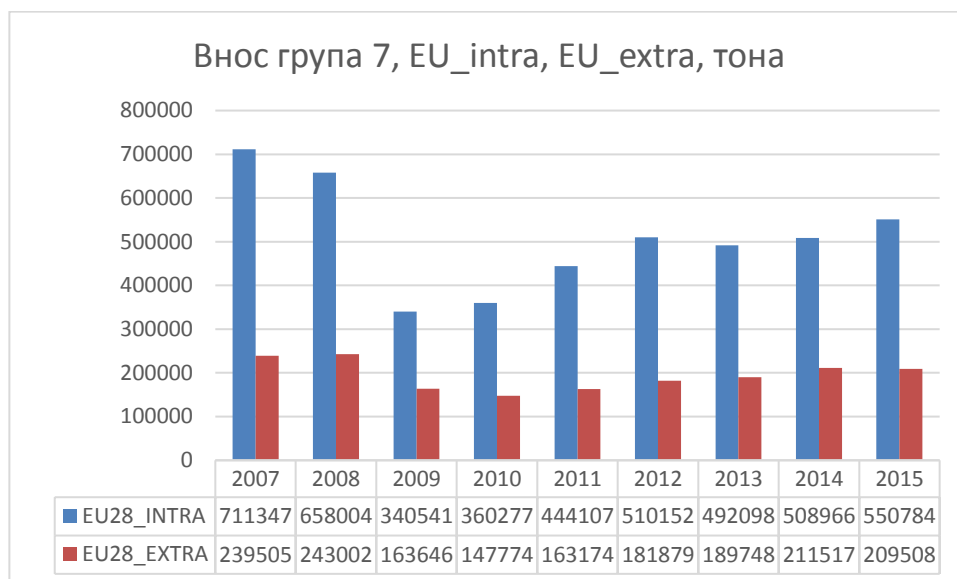

Фигура 2-165 Група 7 Машини, оборудване и превозни средства – износ EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

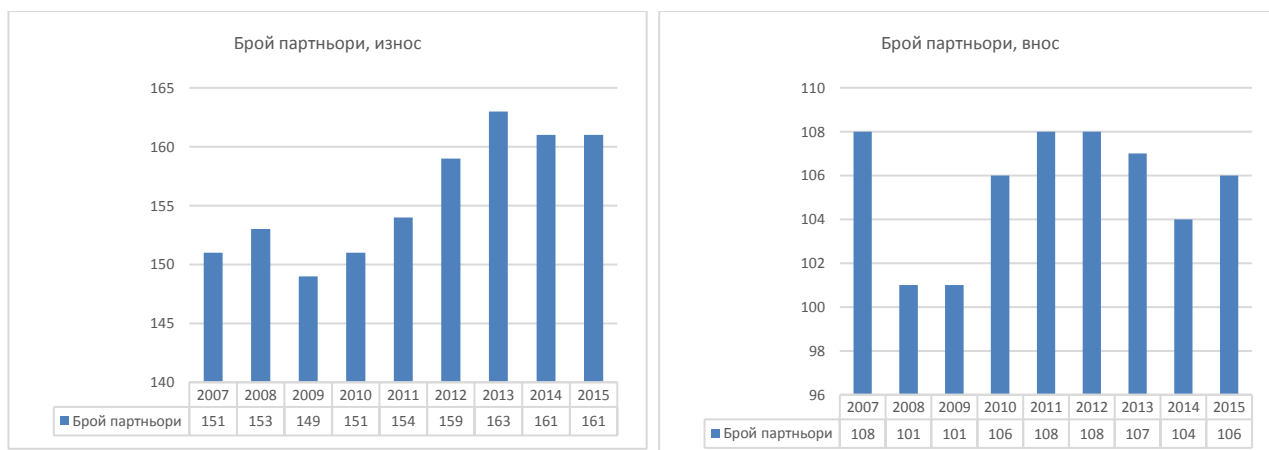
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-166 Група 7 Машини, оборудване и превозни средства – внос EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

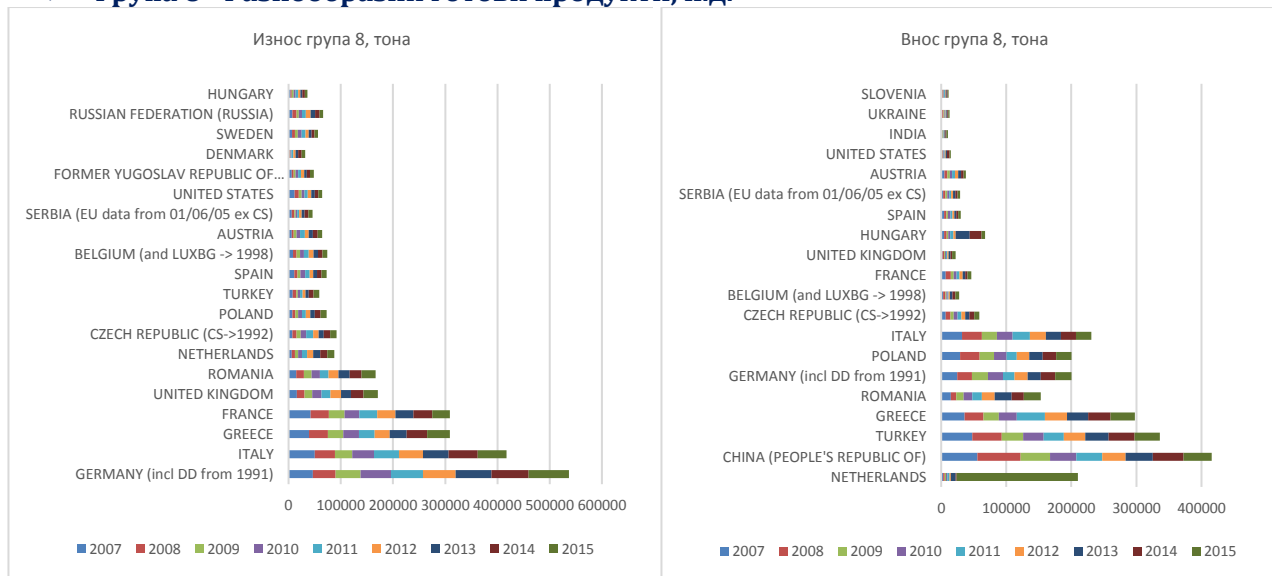
Фигура 2-167 Група 7 Машини, оборудване и превозни средства – брой партньори износ и внос (2007-2015)

- Брой партньори за износ - 198, за внос - 155;
- Ключови партньори за внос - Германия, Италия, Китай, Румъния, Турция и страните от ЕС като цяло;
- Ключови партньори за износ –Германия, Румъния, Франция, Италия, Турция и страните от ЕС като цяло.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ Група 8 - Разнообразни готови продукти, н.д.

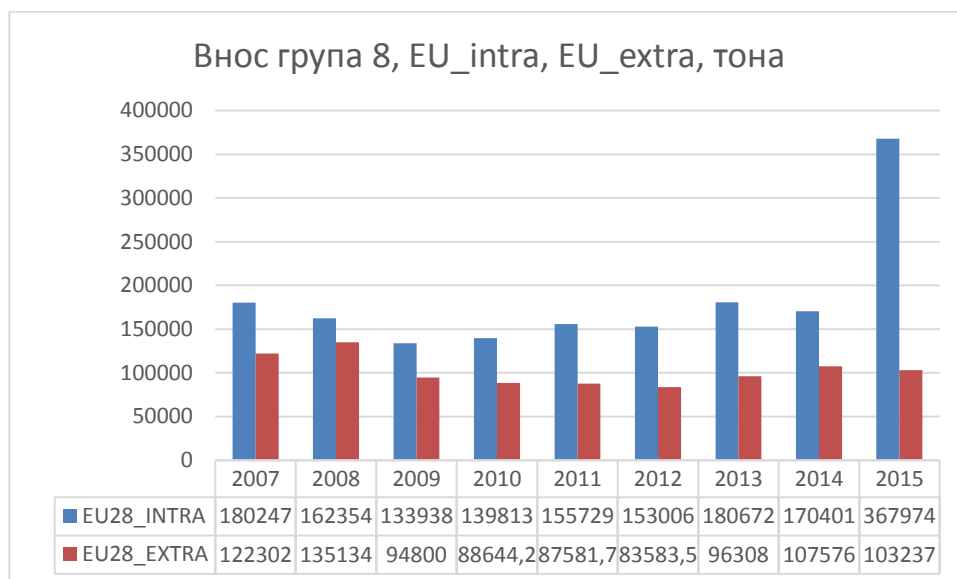
Фигура 2-168 Група 8 Разнообразни готови продукти, н.д. – износ и внос по държави, тона (2007-2015)

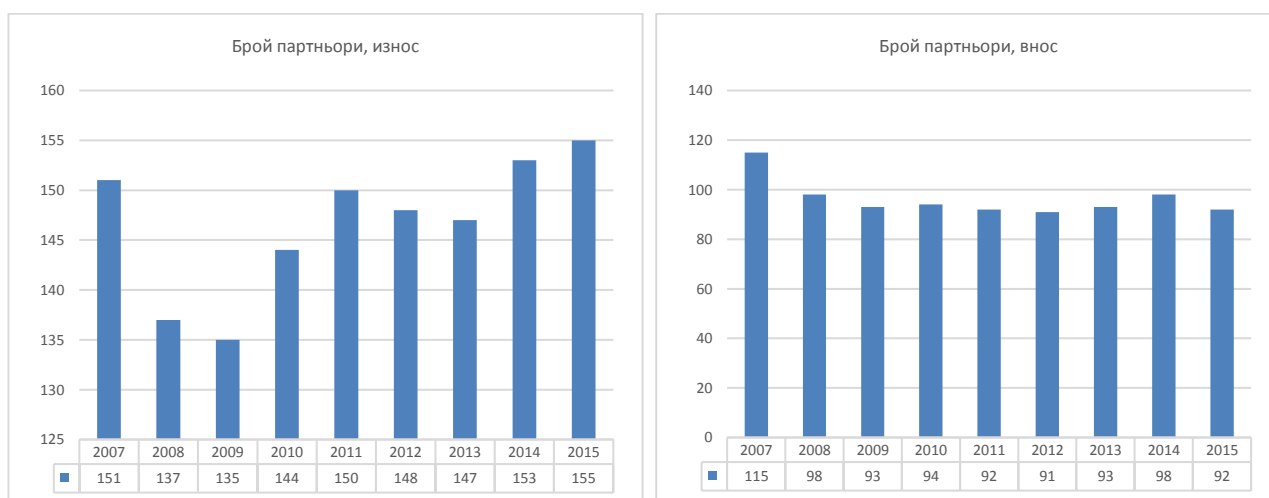
Фигура 2-169 Група 8 Разнообразни готови продукти, н.д. – износ EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-170 Група 8 Разнообразни готови продукти, н.д. – внос EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

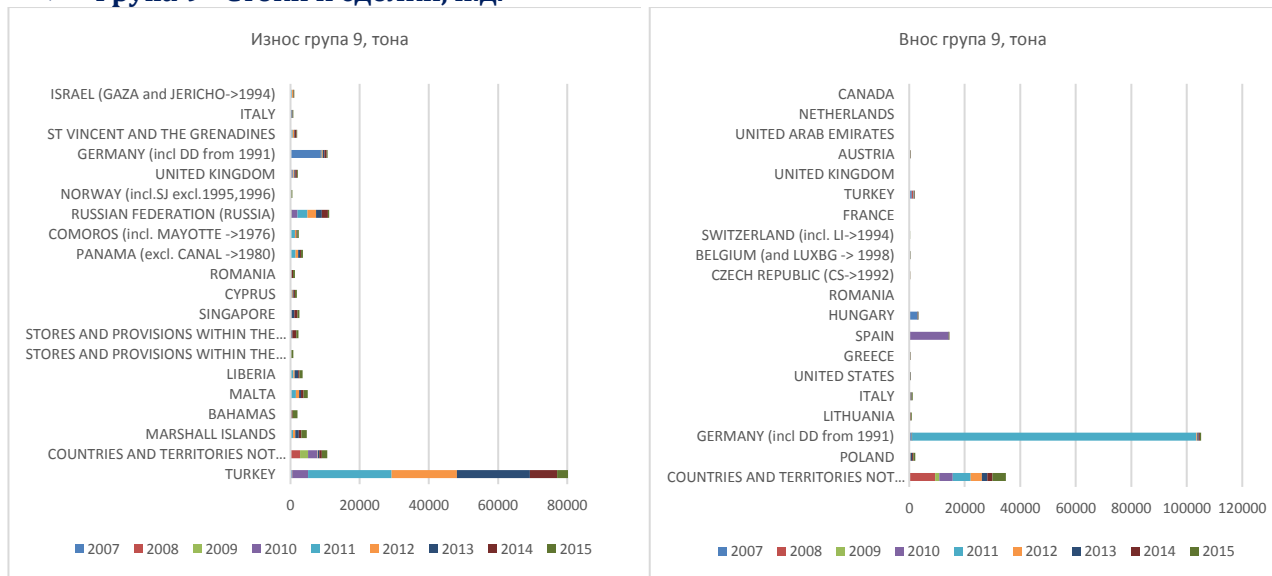
Фигура 2-171 Група 8 Разнообразни готови продукти, н.д. – брой партньори износ и внос (2007-2015)

- Брой партньори за износ - 193, за внос - 155;
- Ключови партньори за внос - Германия, Румъния, Италия, Турция, Китай и страните от ЕС като цяло;
- Ключови партньори за износ – Германия, Италия, Франция, Гърция и страните от ЕС като цяло.

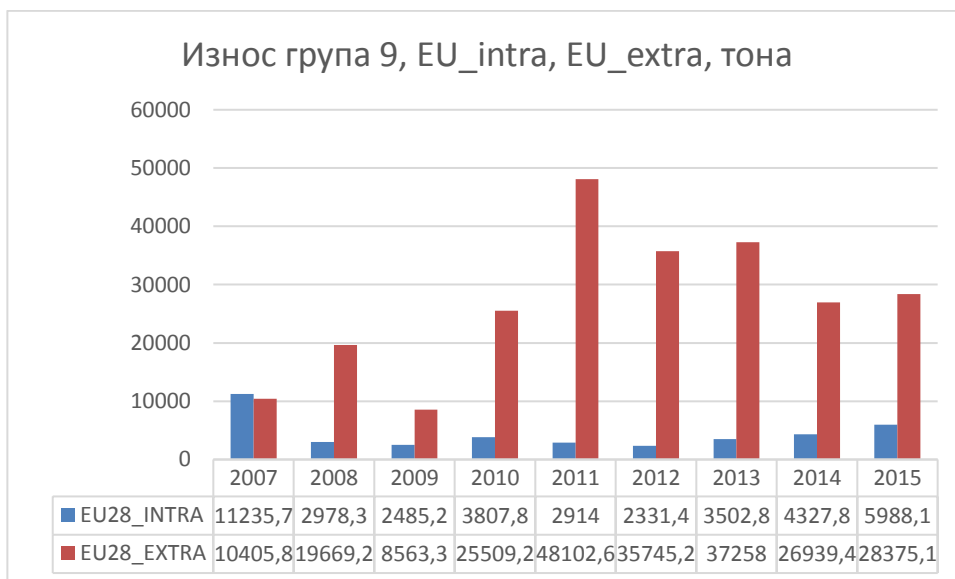

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ Група 9 - Стоки и сделки, н.д.

Фигура 2-172 Група 9 Стоки и сделки, н.д. – износ и внос по държави, тона (2007-2015)

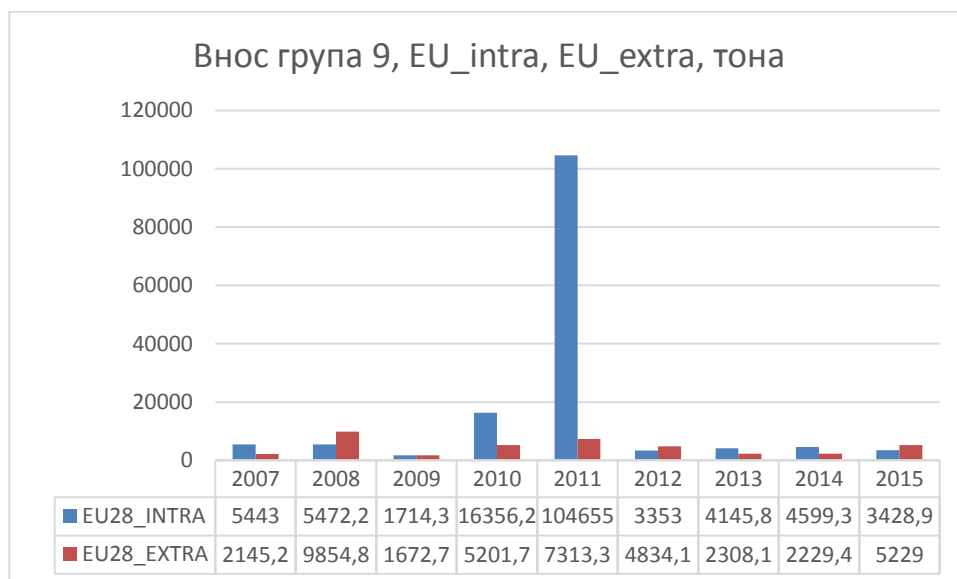
Фигура 2-173 Група 9 Стоки и сделки, н.д. – износ EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

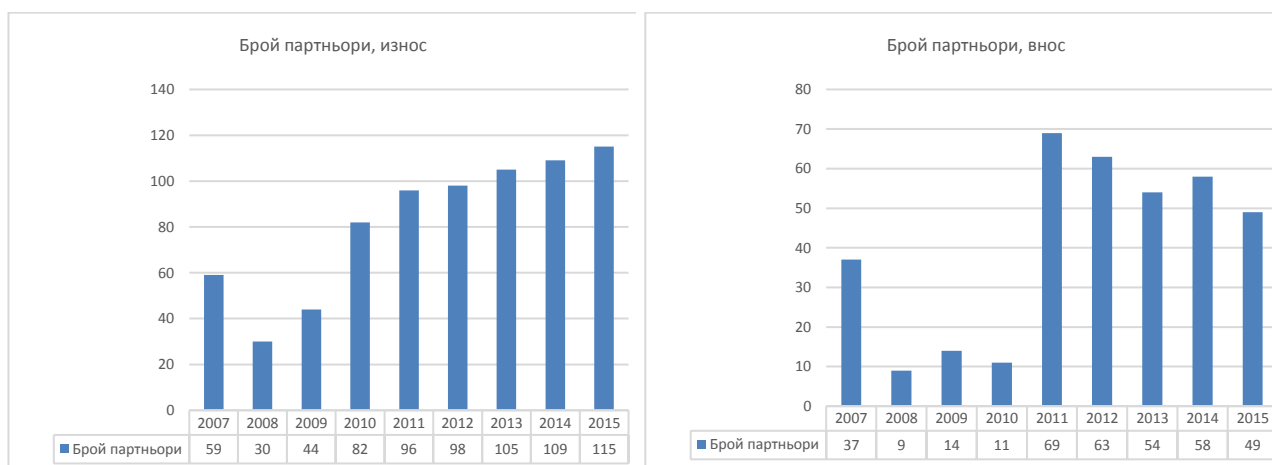

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-174 Група 9 Стоки и сделки, н.д. – внос EU-INTRA, EU-EXTRA, тона (2007-2015)

Фигура 2-175 Група 9 Стоки и сделки, н.д. – брой партньори износ и внос (2007-2015)

- Брой партньори за износ - 157, за внос - 100;
- Ключови партньори за внос - Германия и Полша;
- Ключови партньори за износ – Турция.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

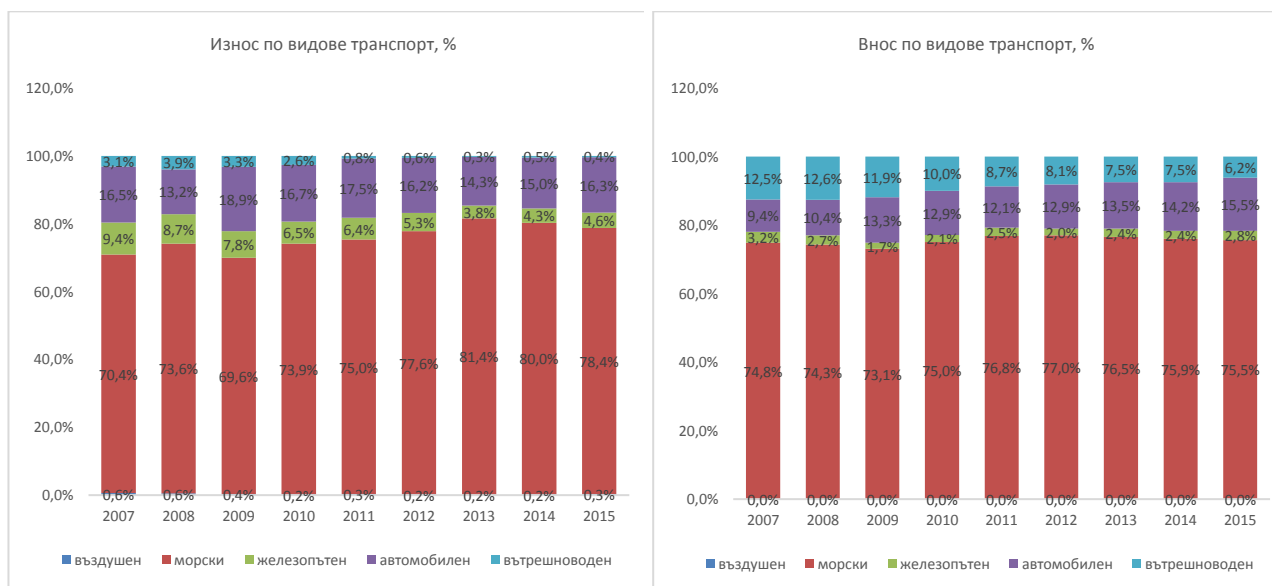
5.3. ВНОС И ИЗНОС ПО ВИДОВЕ ТРАНСПОРТ, ПАРТНЬОРИ И СТОКОВИ ГРУПИ

5.3.1. ФИЗИЧЕСКИ ОБЕМ НА ВНОСА И ИЗНОСА ПО ВИДОВЕ ТРАНСПОРТ

Данните са по Евростат само за страни извън ЕС в натурално изражение. Стоковите групи са по Номенклатура NSTR

Фигура 2-176 Физически обем на внос и износ по видове транспорт за страни извън ЕС.

Фигура 2-177 Структура на физическия обем на внос и износ по видове транспорт за страни извън ЕС, %

- Основният обем на вноса се реализира с морски транспорт - около 75% като тенденцията е към увеличаване на този дял;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

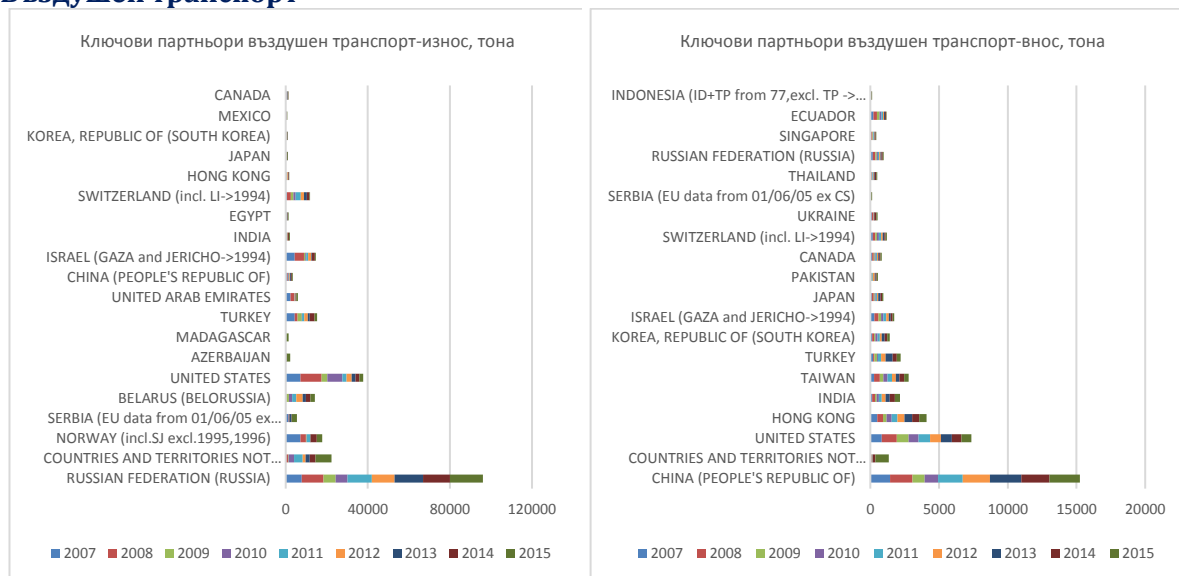
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

- Основният обем на износа се реализира с морски транспорт - над 70% като достига до около 78,4% през 2015 г.;
- Абсолютният обем на превозите с морски транспорт за внос е с тенденция към намаляване;
- Абсолютният обем на превозите с морски транспорт за износ е също с тенденция към намаляване;

5.3.2. ВНОС И ИЗНОС ПО ВИДОВЕ ТРАНСПОРТ И КЛЮЧОВИ ПАРТНЬОРИ

На фиг. 2-178÷2-182 са представени физическите обеми (тона) на внос и износ за Топ 20 държави партньори по видове транспорт:

❖ Въздушен транспорт

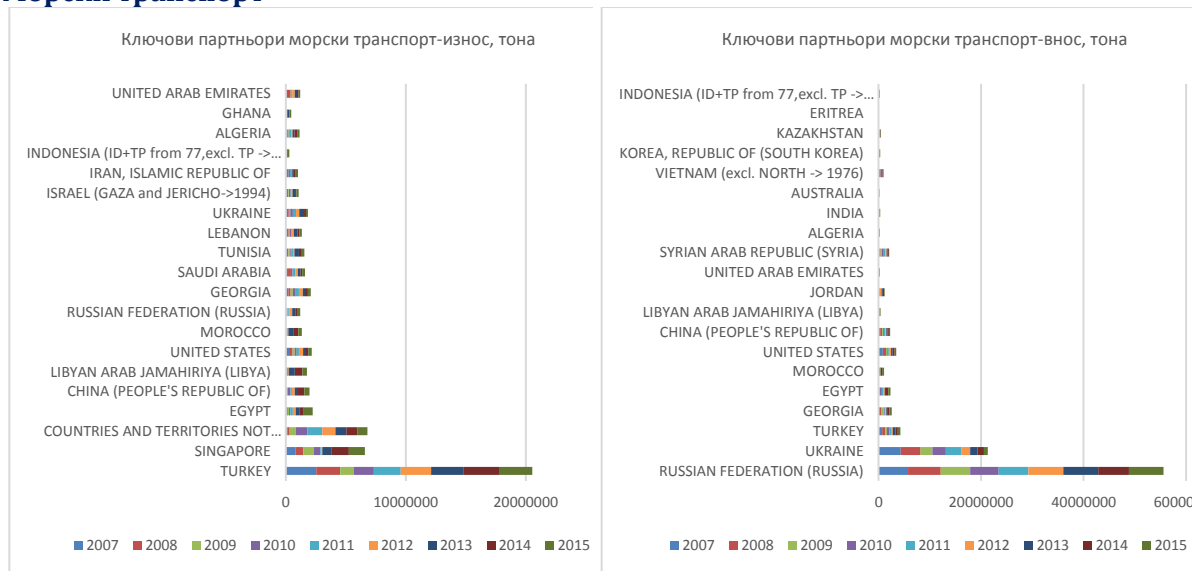
Фигура 2-178 Физически обем на внос и износ по ключови партньори за въздушен транспорт (2007-2015)

Ключови партньори за износ: Русия, Норвегия, Сърбия;
Ключови партньори за внос: Китай, Съединени щати, Хонг Конг;
Внос – 101 бр., топ 20- 94%
Износ- 1576р., топ 20- 95%

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

❖ Морски транспорт

Фигура 2-179 Физически обем на внос и износ по ключови партньори за морски транспорт (2007-2015)

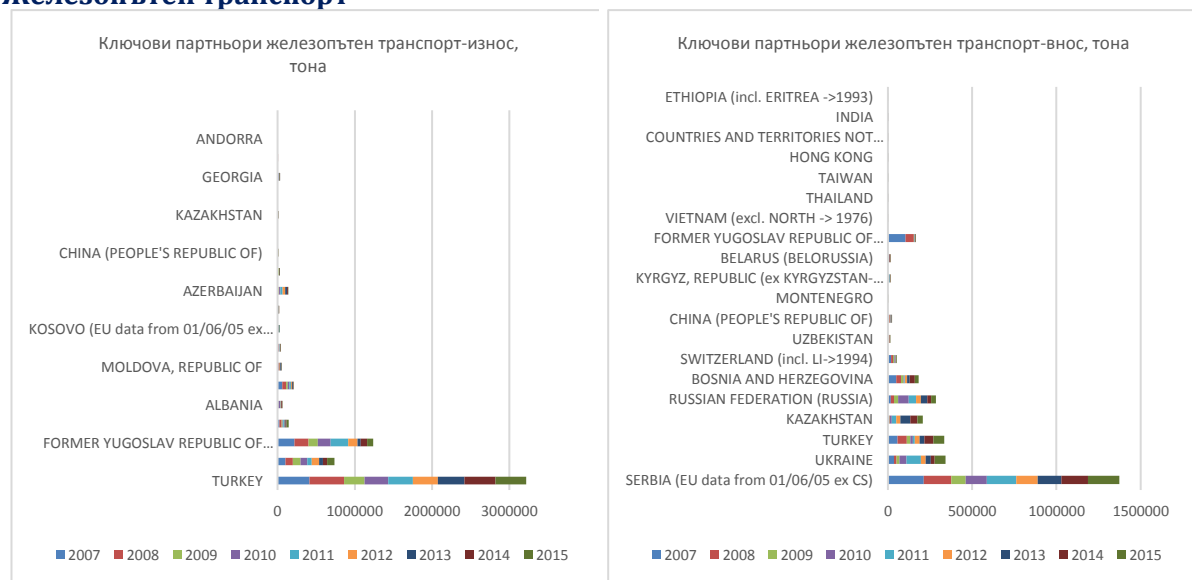
Ключови партньори за износ: Турция, Сингапур, Египет;

Ключови партньори за внос: Русия, Украйна, Турция;

Внос – 149 бр., топ 20- 96%

Износ- 184 бр., топ 20- 88%

❖ Железопътен транспорт

Фигура 2-180 Физически обем на внос и износ по ключови партньори за железопътен транспорт (2007-2015)

Ключови партньори за износ: Турция, Сърбия, Македония;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

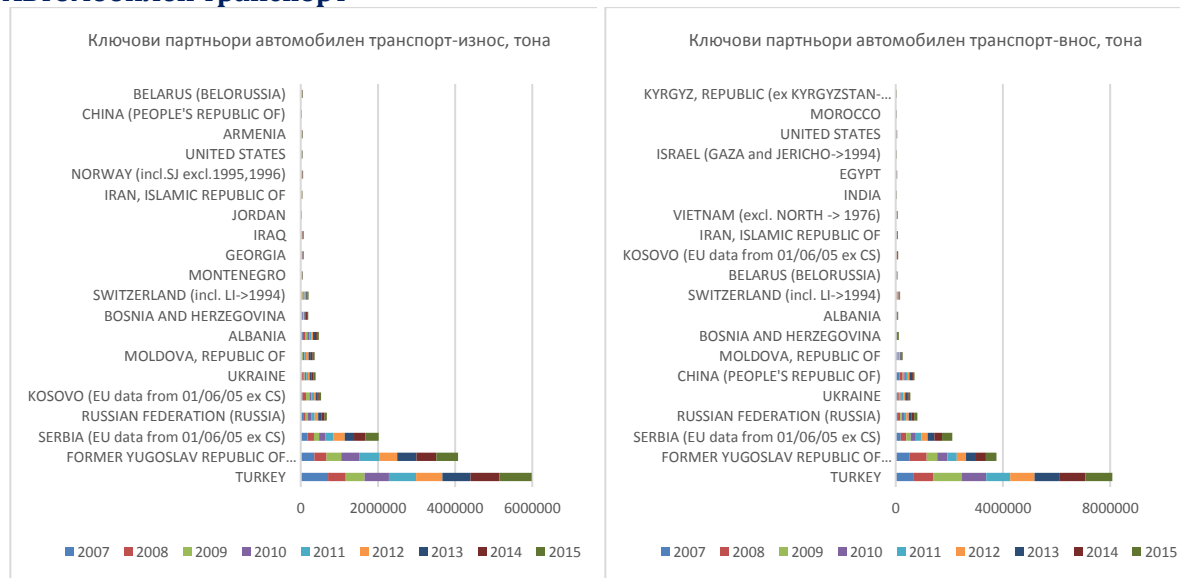

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Ключови партньори за внос: Сърбия, Украйна, Турция;
Внос – 56 бр., топ 20 - 99,98 %
Износ - 74 бр., топ 20 - 100% (износът се осъществява към 17 държави)

❖ Автомобилен транспорт

Фигура 2-181 Физически обем на внос и износ по ключови партньори за автомобилен транспорт (2007-2015)

Ключови партньори за износ: Турция, Сърбия, Македония;
Ключови партньори за внос: Турция, Македония, Сърбия;
Внос – 136 бр., топ 20- 98 %
Износ - 167 бр., топ 20- 98%

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

❖ Вътрешноводен транспорт

Фигура 2-182 Физически обем на внос и износ по ключови партньори за вътрешноводен транспорт (2007-2015)

Ключови партньори за износ: Турция, Сърбия, Украйна;

Ключови партньори за внос: Украйна, Русия, Сърбия;

Внос – 35 бр., топ 20 - 100 % (вносът се осъществява от 12 държави)

Износ - 69 бр., топ 20 - 100% (износът се осъществява към 12 държави)

5.3.3. ВНОС И ИЗНОС ПО СТОКОВИ ГРУПИ И КЛЮЧОВИ ПАРТНЬОРИ (НОМЕНКЛАТУРА NSTR)

❖ ОБЩ ВНОС И ИЗНОС ПО ВИДОВЕ ТРАНСПОРТ И СТОКОВИ ГРУПИ

Стоковите групи по номенклатура NSTR са:

- 0 селскостопански продукти и живи животни
- 1 храни и храни за животни
- 2 твърди минерални горива
- 3 петролни продукти
- 4 руди и метални отпадъци
- 5 метални изделия
- 6 сурови и обработени минерали, строителни материали
- 7 торове
- 8 химикали
- 9 машини, транспортно оборудване, изделия и различни изделия

На фигури 2-183, 2-184 и 2-185 са представени внос и износ по видове транспорт и по групи стоки във физически единици (тона), в процентно изражение и средна стойност общо за сектор транспорт.

Обхвата на данните е 2007-2015 г.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

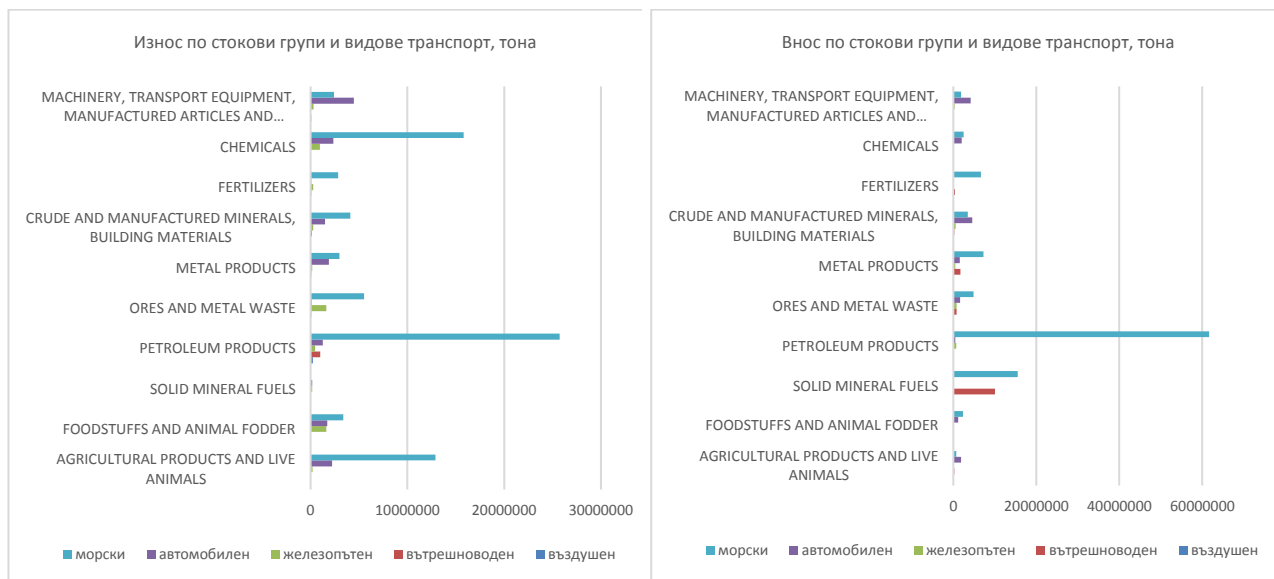

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд за регионално развитие

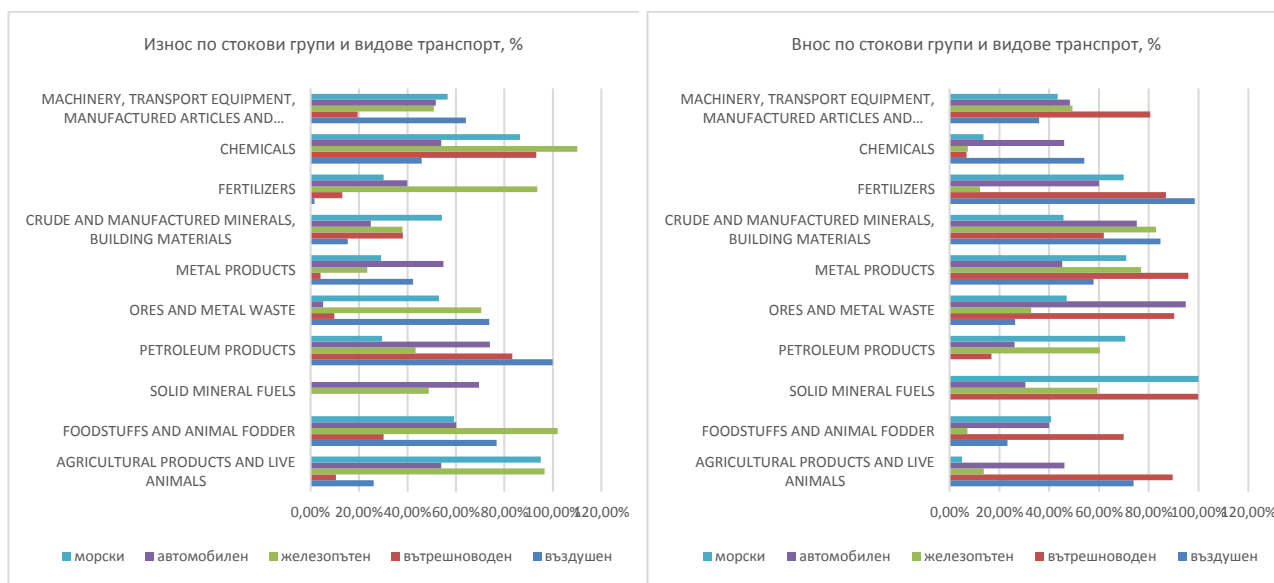

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ТРАНСПОРТ И
ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

Договорот се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-183 Общ внос и износ по видове транспорт и по групи стоки във физически единици (тона), 2007-2015г.

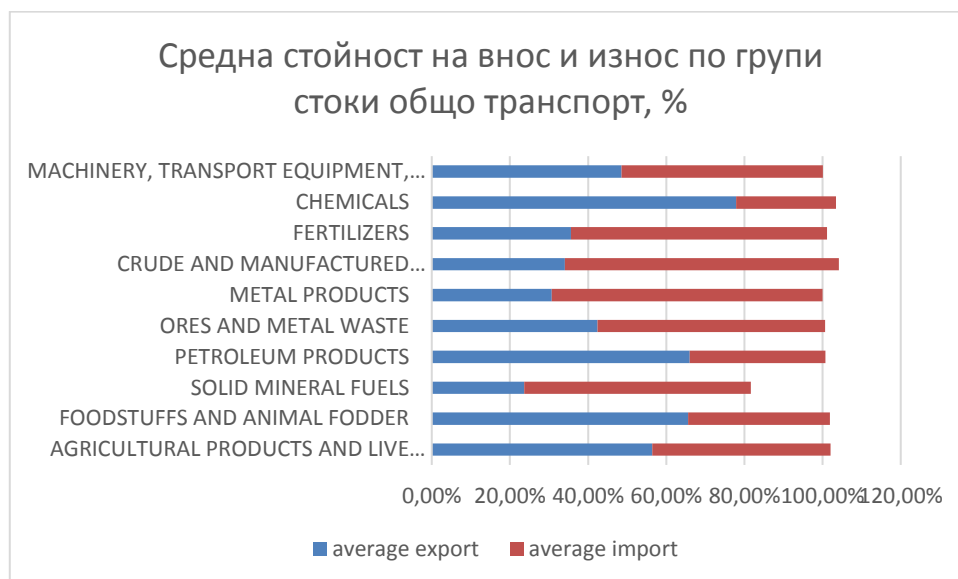

Фигура 2-184 Общ внос и износ по видове транспорт и по групи стоки във в процентно изражение (2007-2015)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-185 Средна стойност на внос и износ по групи стоки общо за сектор Транспорт (2007-2015)

- Най-голям обем на износ имат стоките от групи: 8 – химикали; 3 - петролни продукти и 0 - селскостопански продукти и живи животни;
- Най-голям обем на внос имат стоките от групи: 2 - твърди минерални горива; 3 - петролни продукти и 5 - метални изделия.

❖ ВНОС И ИЗНОС НА СТРУКТУРООПРЕДЕЛЯЩИ СТОКИ ПО ВИДОВЕ ТРАНСПОРТ И КЛЮЧОВИ ПАРТНЬОРИ

Самостоятелно като структуроопределящи за износ и внос по видове транспорт са разгледани следните стоките групи представени в таблица 2-30.:

Таблица 2-30 Структуроопределящи стоките групи за износ и внос по видове транспорт

търговия/транспорт	въздушен	вътрешноводен	железопътен	автомобилен	морски
износ	3 ПЕТРОЛНИ ПРОДУКТИ	3 ПЕТРОЛНИ ПРОДУКТИ	8 ХИМИКАЛИ	9 МАШИНИ, ТРАНСПОРТНО ОБОРУДВАНЕ, ИЗДЕЛИЯ И	8 ХИМИКАЛИ
	9 ХИМИКАЛИ	1 ХРАНИ И ХРАНИ ЗА ЖИВОТНИ	1 ХРАНИ И ХРАНИ ЗА ЖИВОТНИ	8 ХИМИКАЛИ	3 ПЕТРОЛНИ ПРОДУКТИ
	8 ХИМИКАЛИ	6 СУРОВИ И ОБРАБОТЕНИ МИНЕРАЛИ, СТРОИТЕЛНИ	6 СУРОВИ И ОБРАБОТЕНИ МИНЕРАЛИ, СТРОИТЕЛНИ	1 ХРАНИ И ХРАНИ ЗА ЖИВОТНИ	1 ХРАНИ И ХРАНИ ЗА ЖИВОТНИ
	9 МАШИНИ, ТРАНСПОРТНО ОБОРУДВАНЕ, ИЗДЕЛИЯ И	2 ТЪВЪРДИ МИНЕРАЛНИ ГОРИВА	3 ПЕТРОЛНИ ПРОДУКТИ	9 МАШИНИ, ТРАНСПОРТНО ОБОРУДВАНЕ, ИЗДЕЛИЯ И	3 ПЕТРОЛНИ ПРОДУКТИ
внос	8 ХИМИКАЛИ	5 МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ	5 МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ	6 СУРОВИ И ОБРАБОТЕНИ МИНЕРАЛИ, СТРОИТЕЛНИ	7 ТОРОВЕ
	1 ХРАНИ И ХРАНИ ЗА	7 ТОРОВЕ	4 РУДИ И МЕТАЛНИ	8 ХИМИКАЛИ	5 МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

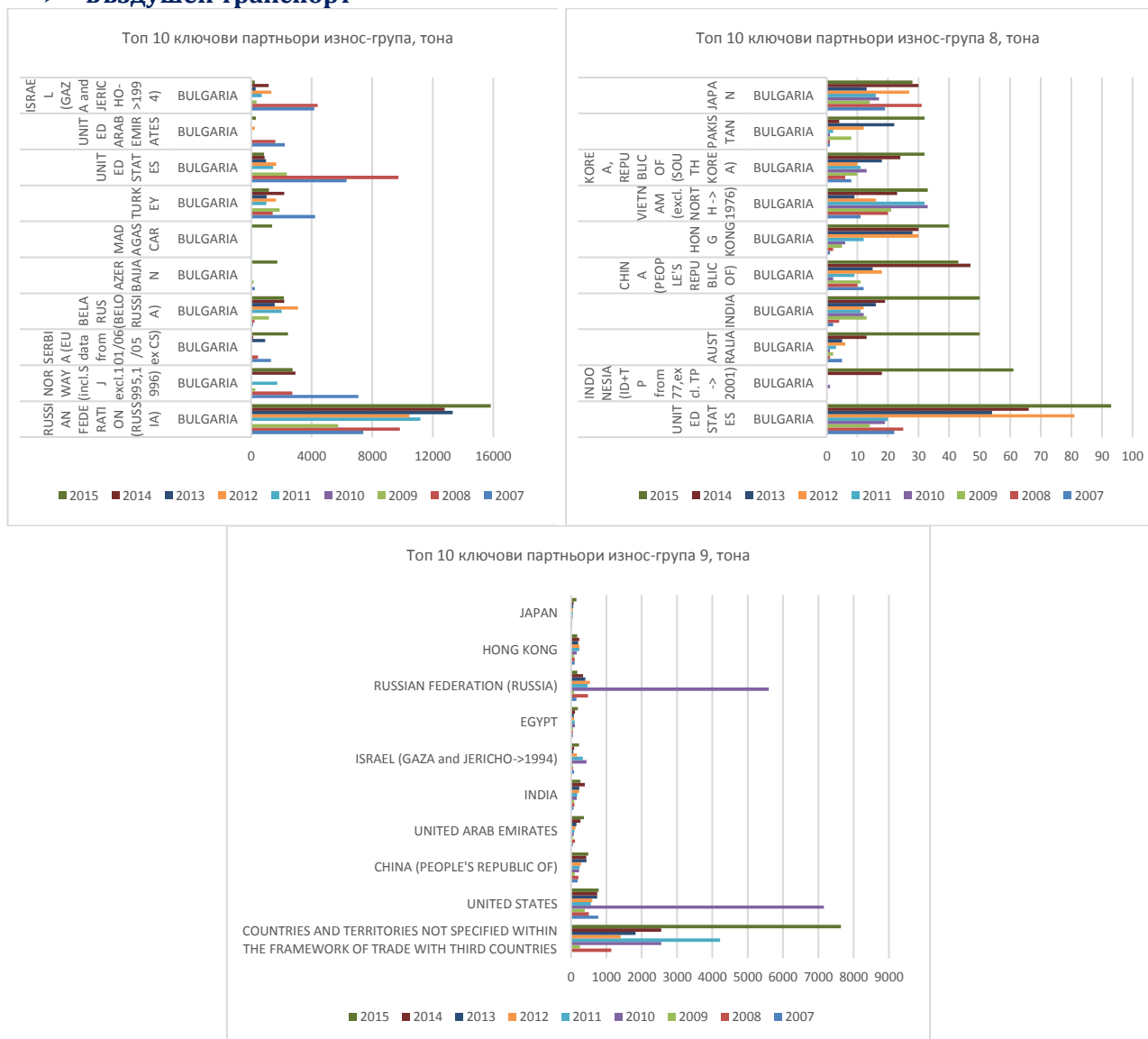

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Ключови партньори (топ 10) са определени за внос и износ по видове транспорт за структуроопределящи групи стоки към 2015 г.

➤ въздушен транспорт

Фигура 2-186 Износ на структуроопределящи стоки и ключови партньори за въздушен транспорт (2007-2015)

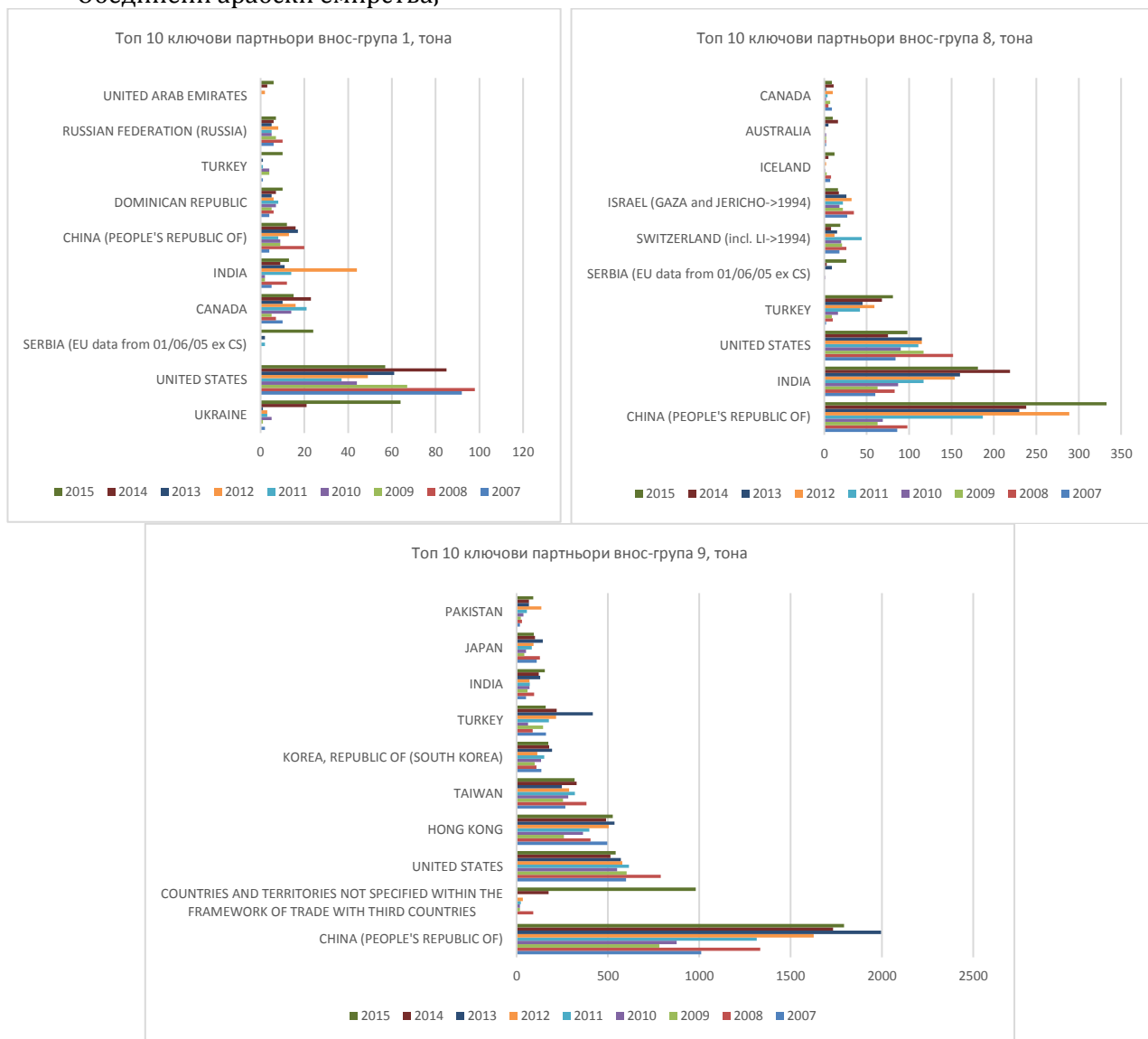
- износът на стоки от група 3 се осъществява към 71 държави;
- износът на стоки от група 8 се осъществява към 125 държави;
- износът на стоки от група 9 се осъществява към 148 държави;
- ключови партньори за износ от група 3 са Русия, Норвегия и Сърбия;
- ключови партньори за износ от група 8 са Съединени американски щати, Индонезия и Австралия;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

- ключови партньори за износ от група 9 са Съединени американски щати, Китай и Обединени арабски емирства;

Фигура 2-187 Износ на структуроопределящи стоки и ключови партньори за въздушен транспорт (2007-2015)

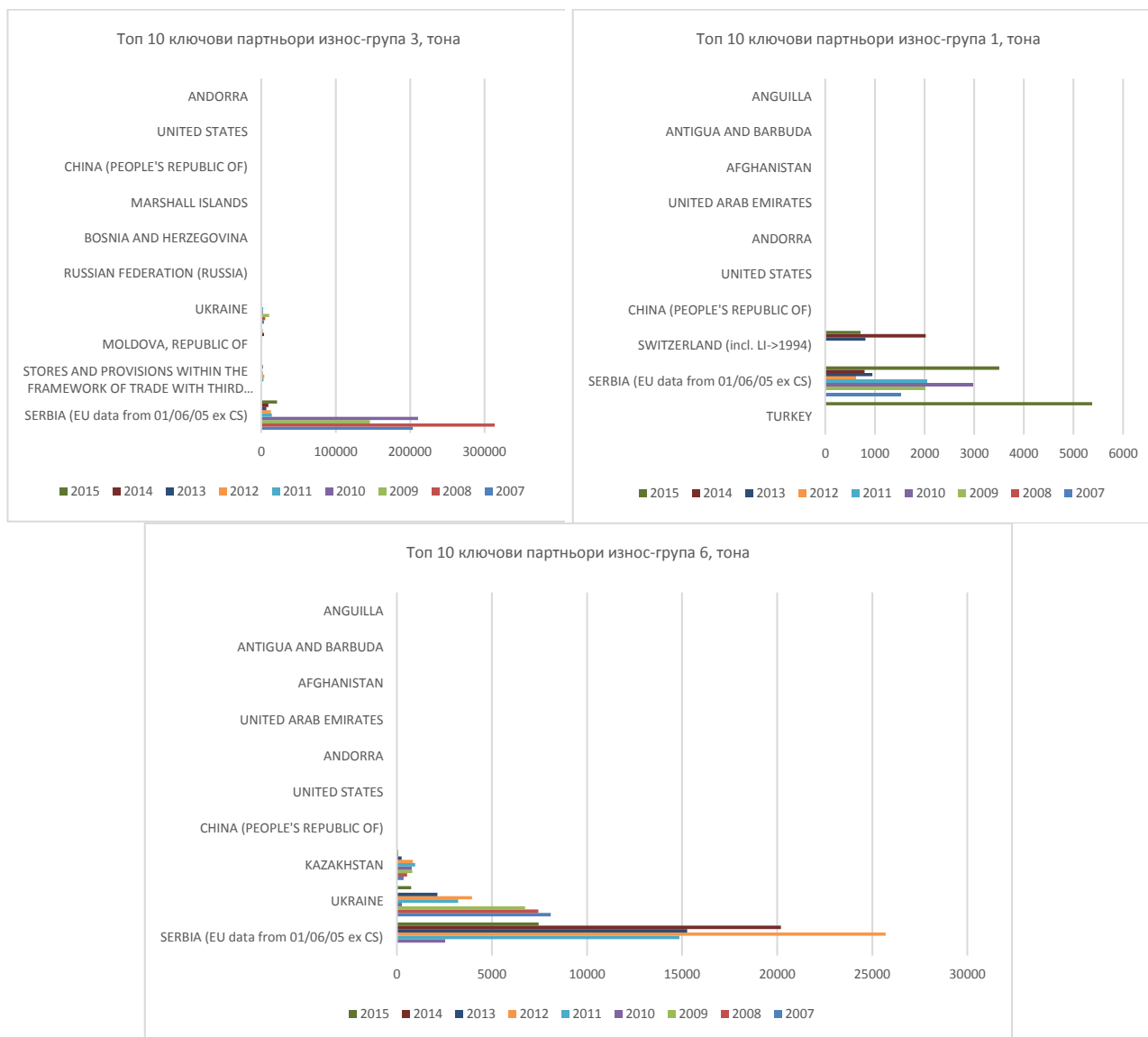
- вносът на стоки от група 1 се осъществява към 38 държави;
- вносът на стоки от група 8 се осъществява към 40 държави;
- вносът на стоки от група 9 се осъществява към 89 държави;
- ключови партньори за внос от група 1 са Украйна, Съединени американски щати и Сърбия;
- ключови партньори за внос от група 8 са Китай, Индия и Съединени американски щати;
- ключови партньори за внос от група 9 са Китай, Съединени американски щати, Хонг Конг;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ вътрешноводен транспорт

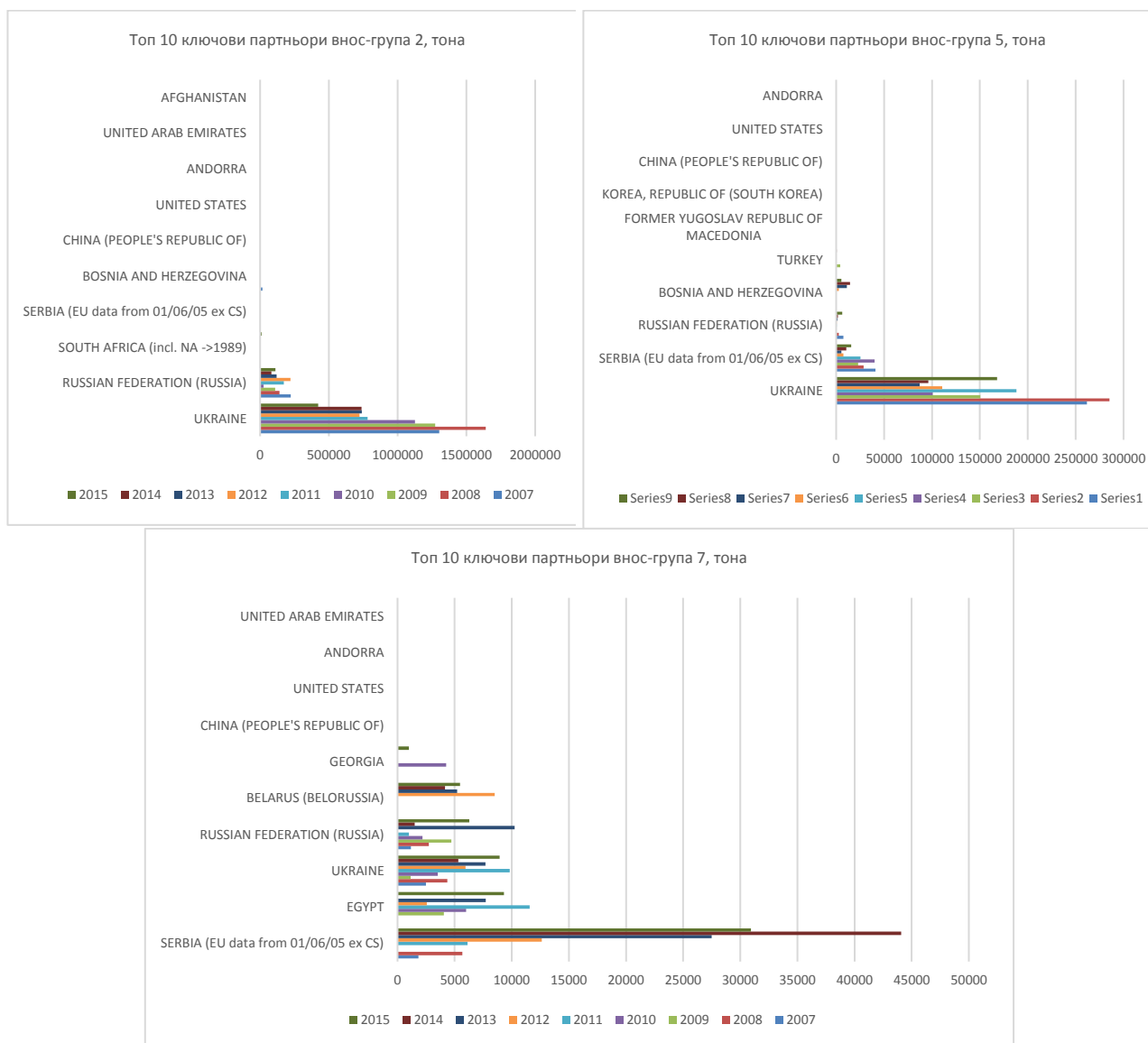
Фигура 2-188 Износ на структуроопределящи стоки и ключови партньори за вътрешноводен транспорт (2007-2015)

- износът на стоки от група 3 се осъществява към 63 държави;
- износът на стоки от група 1 се осъществява към 14 държави, а за 2015 г. към 3 държави;
- износът на стоки от група 6 се осъществява към 6 държави, а за 2015 г. към 3 държави;
- ключови партньори за износ от група 3 са Сърбия, Молдова и Украйна;
- ключови партньори за износ от група 1 са Турция, Сърбия и Швейцария;
- ключови партньори за износ от група 6 са Сърбия, Украйна и Казахстан;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-189 Износ на структуроопределящи стоки и ключови партньори за вътрешноводен транспорт (2007-2015)

- вносът на стоки от група 2 се осъществява към 8 държави, а за 2015 г. към 5 държави;
- вносът на стоки от група 5 се осъществява към 17 държави, а за 2015 г. към 7 държави;
- вносът на стоки от група 7 се осъществява към 11 държави, а за 2015 г. към 6 държави;
- ключови партньори за внос от група 2 са Украйна, Съединени американски щати и Русия;
- ключови партньори за внос от група 5 са Украйна, Сърбия и Русия;
- ключови партньори за внос от група 7 са Сърбия, Египет и Украйна;

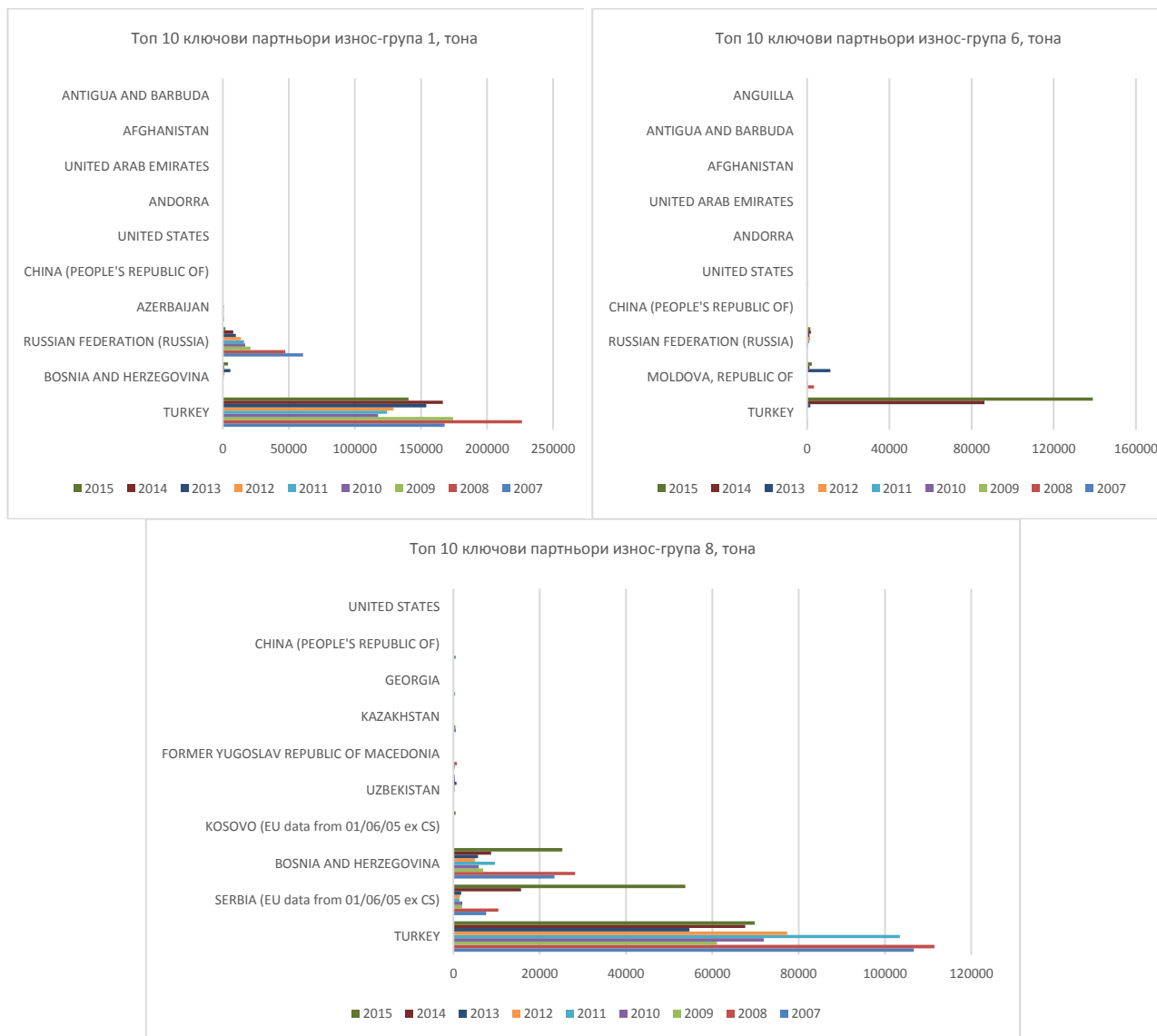
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ железопътен транспорт

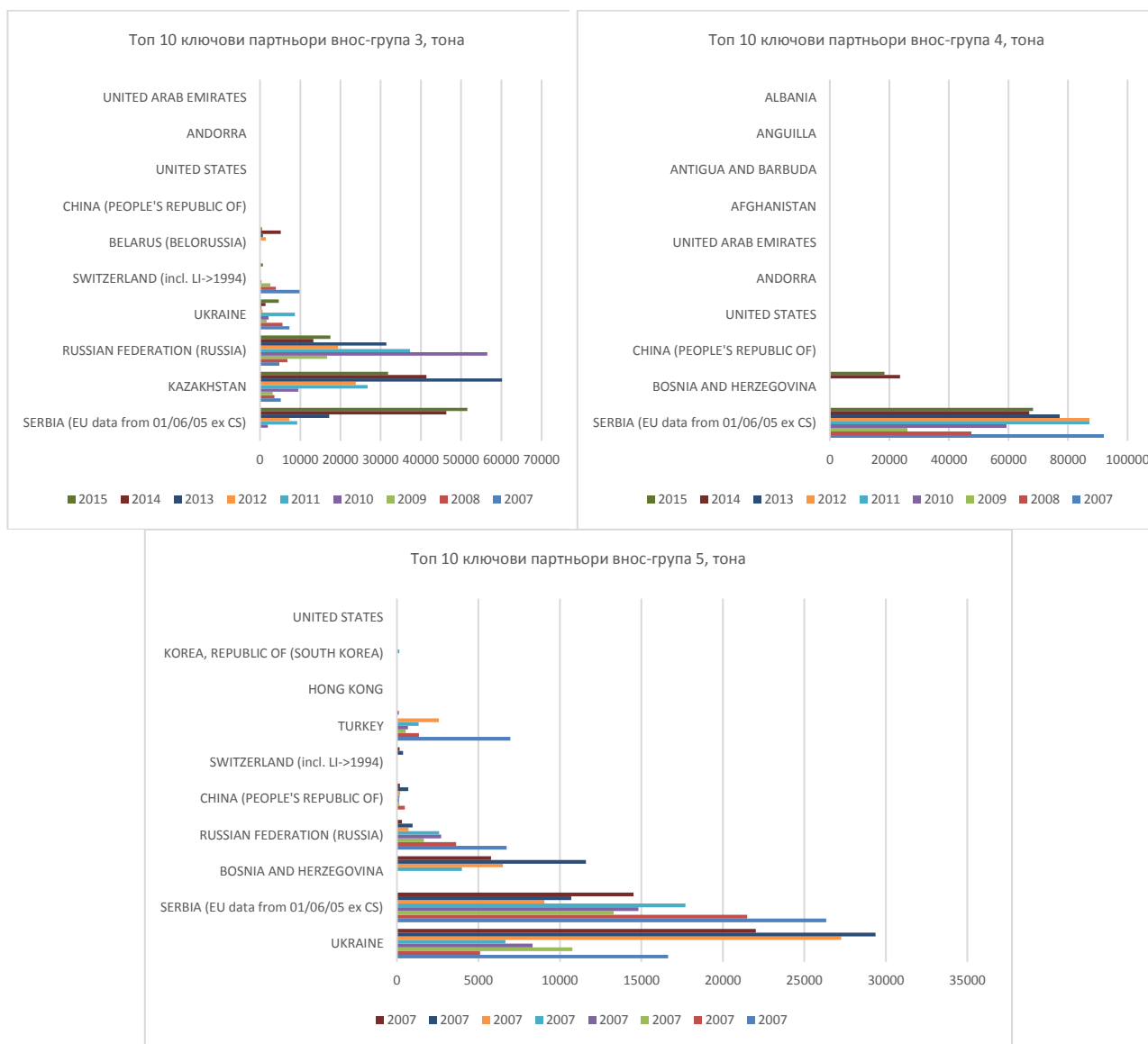
Фигура 2-190 Износ на структуроопределящи стоки и ключови партньори за железопътен транспорт (2007-2015)

- износът на стоки от група 1 се осъществява към 35 държави, а за 2015 г. към 4 държави;
- износът на стоки от група 6 се осъществява към 12 държави, а за 2015 г. към 3 държави;
- износът на стоки от група 8 се осъществява към 31 държави, а за 2015 г. към 8 държави;
- ключови партньори за износ от група 1 са Турция, Босна и Херцеговина и Русия;
- ключови партньори за износ от група 6 са Турция, Молдова и Русия;
- ключови партньори за износ от група 8 са Турция, Сърбия и Босна и Херцеговина;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-191 Износ на структуроопределящи стоки и ключови партньори за железопътен транспорт (2007-2015)

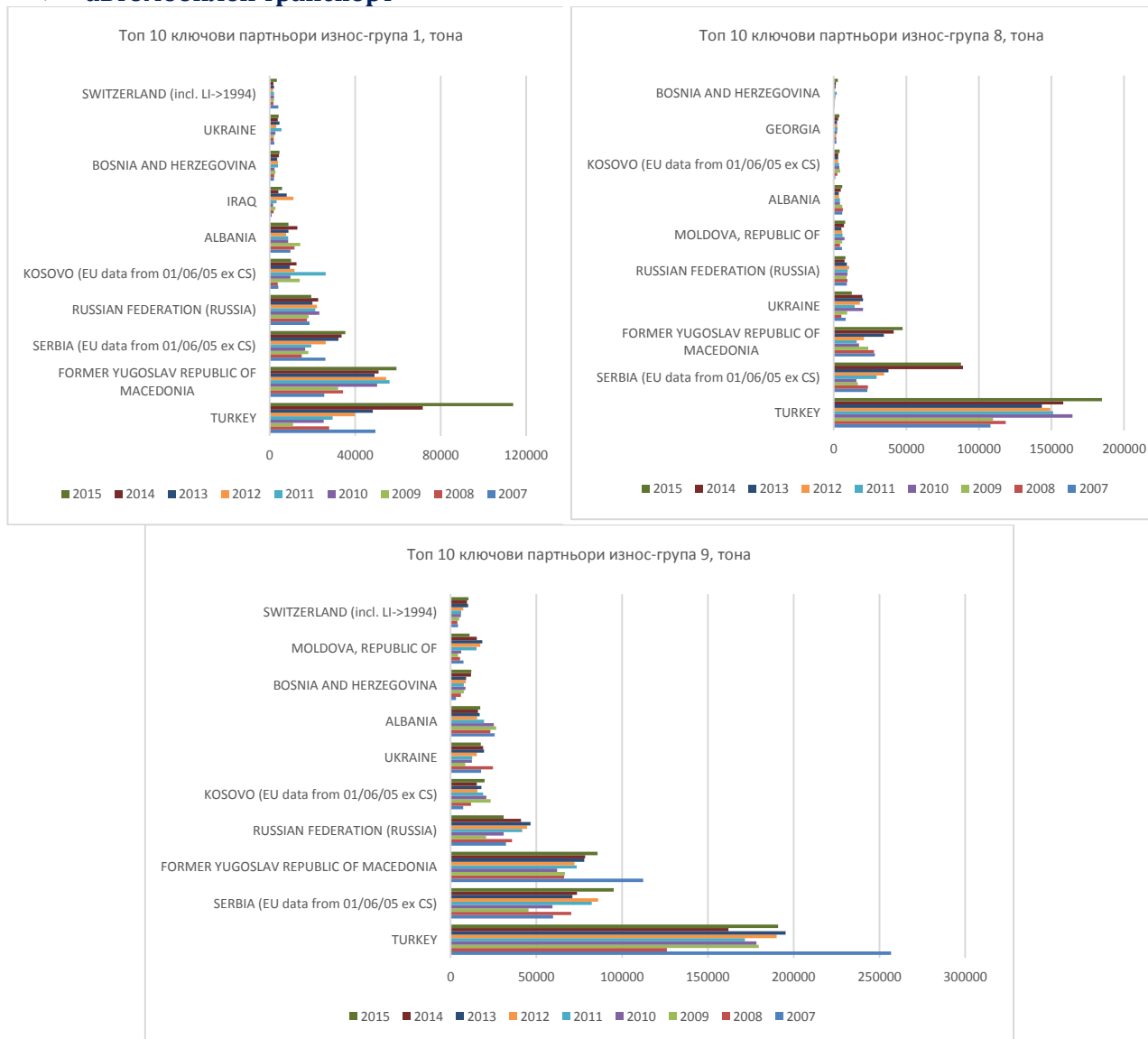
- вносът на стоки от група 3 се осъществява към 17 държави, а за 2015 г. към 6 държави;
- вносът на стоки от група 4 се осъществява към 9 държави, а за 2015 г. към 2 държави;
- вносът на стоки от група 5 се осъществява към 7 държави, за 2015 г. също към 7 държави;
- ключови партньори за внос от група 3 са Сърбия, Казахстан и Русия;
- ключови партньори за внос от група 4 са Сърбия, Босна и Херцеговина и Китай ;
- ключови партньори за внос от група 5 са Украйна, Сърбия и Босна и Херцеговина;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ автомобилен транспорт

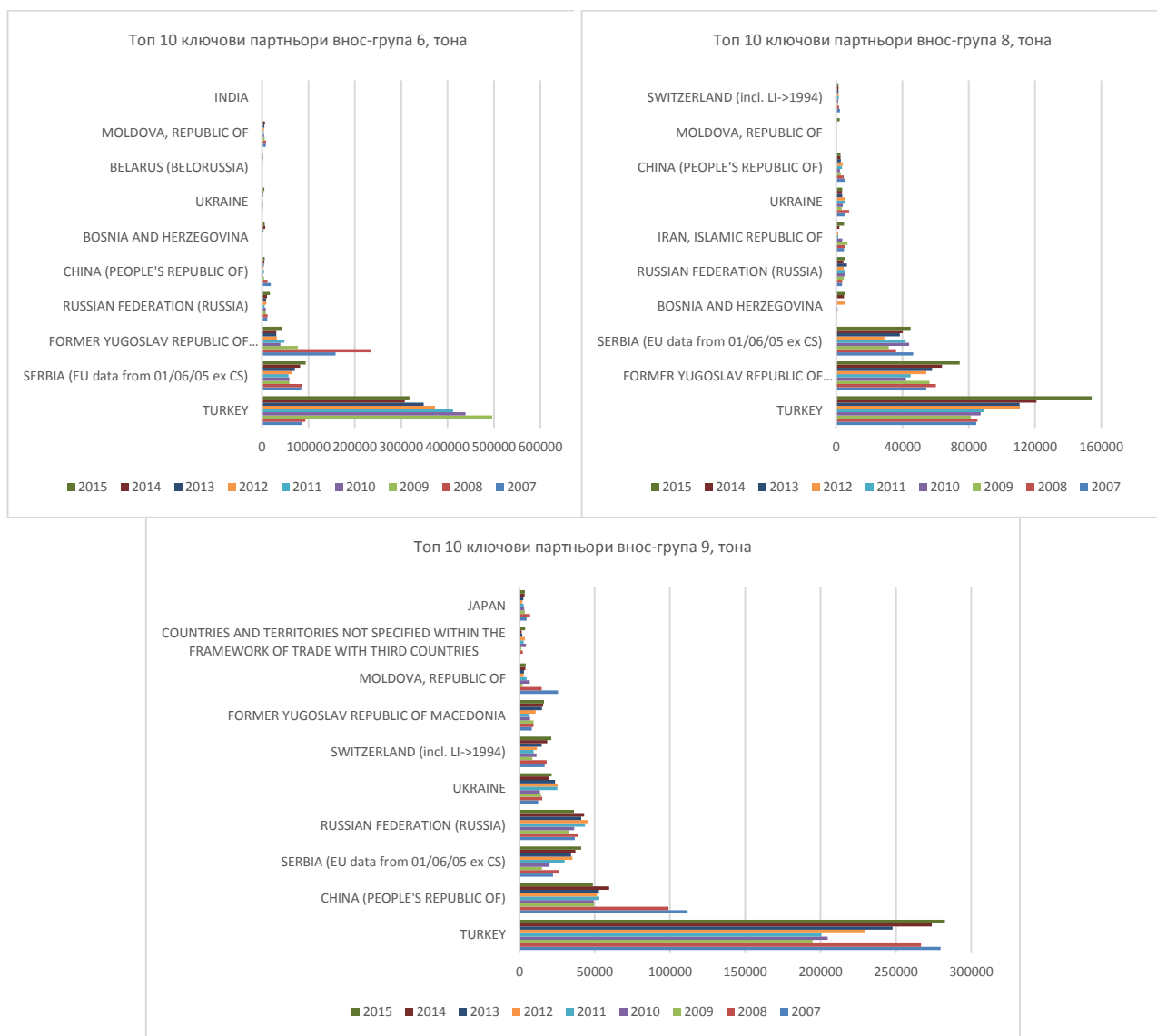
Фигура 2-192 Износ на структуроопределящи стоки и ключови партньори за автомобилен транспорт (2007-2015)

- износът на стоки от група 1 се осъществява към 120 държави;
- износът на стоки от група 8 се осъществява към 105 държави;
- износът на стоки от група 9 се осъществява към 154 държави;
- ключови партньори за износ от група 1 са Турция, Македония и Сърбия;
- ключови партньори за износ от група 8 са Турция, Сърбия и Македония;
- ключови партньори за износ от група 9 са Турция, Сърбия и Македония;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

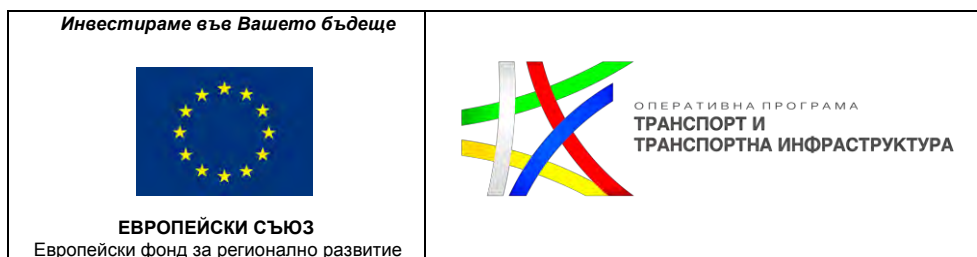
Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Фигура 2-193 Износ на структуроопределящи стоки и ключови партньори за автомобилен транспорт (2007-2015)

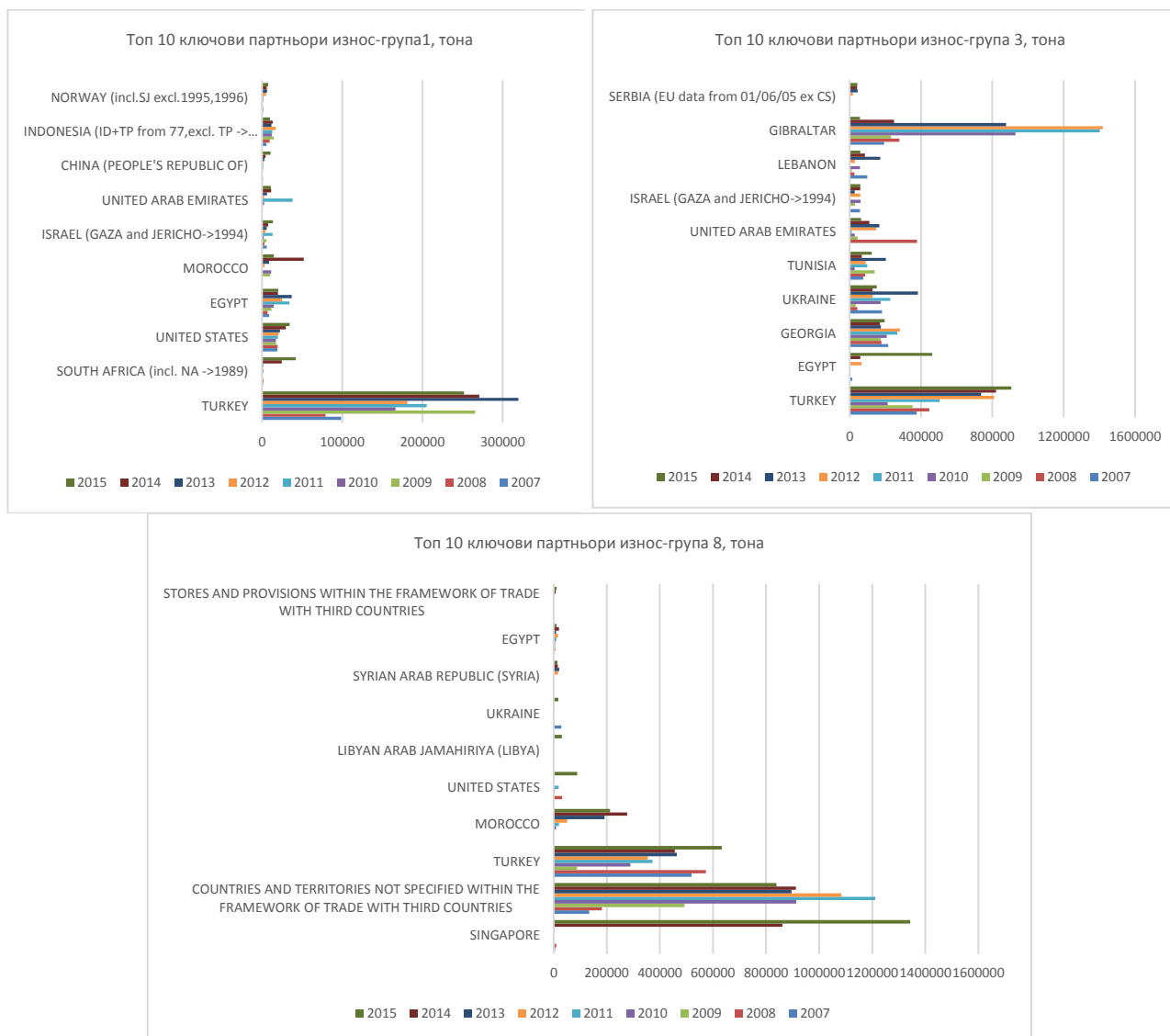
- вносът на стоки от група 6 се осъществява към 50 държави;
- вносът на стоки от група 8 се осъществява към 70 държави;
- вносът на стоки от група 9 се осъществява към 119 държави;
- ключови партньори за внос от група 6 са Турция, Сърбия и Македония;
- ключови партньори за внос от група 8 са Турция, Македония и Сърбия ;
- ключови партньори за внос от група 9 са Турция, Китай и Сърбия;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорот се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ морски транспорт

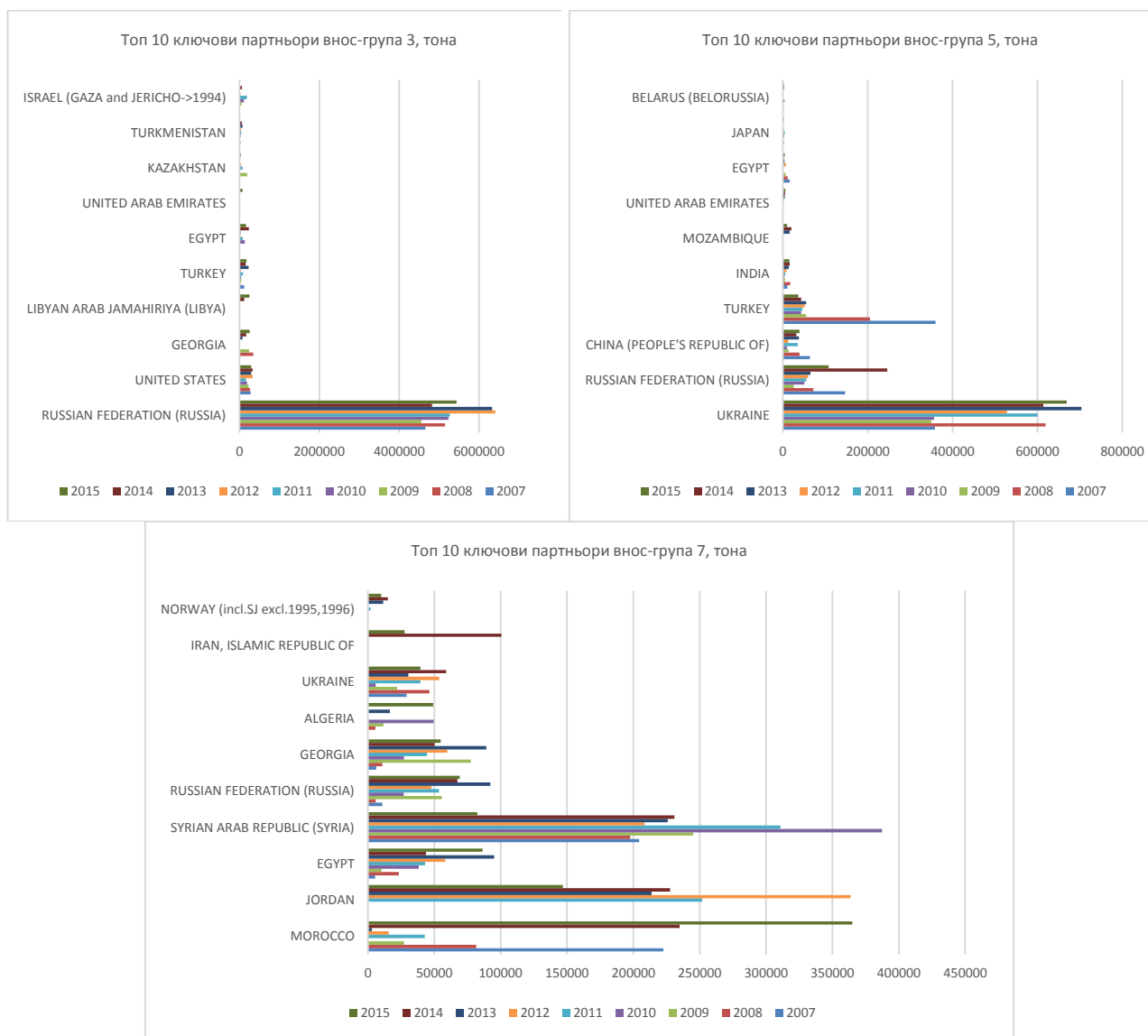

Фигура 2-194 Износ на структуриращи стоки и ключови партньори за морски транспорт (2007-2015)

- износът на стоки от група 1 се осъществява към 160 държави;
- износът на стоки от група 3 се осъществява към 112 държави;
- износът на стоки от група 8 се осъществява към 137 държави;
- ключови партньори за износ от група 1 са Турция, Южна Африка и Съединени американски щати;
- ключови партньори за износ от група 3 са Турция, Египет и Грузия;
- ключови партньори за износ от група 8 са Сингапур, Турция и Мароко;

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Фигура 2-195 Износ на структуроопределящи стоки и ключови партньори за морски транспорт (2007-2015)

- вносът на стоки от група 3 се осъществява към 34 държави;
- вносът на стоки от група 5 се осъществява към 53 държави;
- вносът на стоки от група 7 се осъществява към 29 държави;
- ключови партньори за внос от група 3 са Русия, Съединени американски щати и Грузия;
- ключови партньори за внос от група 5 са Украйна, Русия и Китай;
- ключови партньори за внос от група 7 са Мароко, Йордания и Египет;

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

5.3.4. ФИЗИЧЕСКИ ОБЕМ НА ВНОС И ИЗНОС НА СТРУКТУРООПРЕДЕЛЯЩИ СТОКИ ОТ СТОКОВАТА ГРУПИРОВКА ПО ВИДОВЕ ТРАНСПОРТ

На база данните за 2015 г. са определени конкретни стоки от структуроопределящите групи по видове транспорт като съответните обеми на внос и износ по видове транспорт, които са представени в таблица 2-31.

Таблица 2-31 Топ 5 на подгрупи структуроопределящи стоки за внос и износ по видове транспорт, 2015 г.

TRANСПОРТ	ПОДГРУПА		ИЗНОС, ТОНА	ПОДГРУПА		ВНОС, ТОНА
ВЪЗДУШЕН	32	ГОРИВО ПРОИЗВОДНИ	29247	93	ДРУГА МАШИННА АПАРАТУРА И ОБОРУДВАНЕ, ДВИГАТЕЛИ, ЧАСТИ ЗА ТЯХ	2320
	323	КЕРОСИН, ГОРИВО ЗА РЕАКТИВНИ ДВИГАТЕЛИ И МИНЕРАЛЕН ТЕРПЕНТИН	29245	931	ЕЛЕКТРИЧЕСКИ МАШИНИ, УРЕДИ, АПАРАТИ И ДВИГАТЕЛИ И ЧАСТИ ЗА ТЯХ	1485
	99	РАЗЛИЧНИ ИЗДЕЛИЯ	7996	89	ДРУГИ ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ	527
	999	ДРУГИ ФАБРИЧНИ ИЗДЕЛИЯ, НЕ КЛАСИФИЦИРАНИ ПО ВИД	776	893	МЕДИЦИНСКИ И ФАРМАЦЕВТИЧНИ ПРОДУКТИ; ПАРФЮМЕРИЯ И ПРЕПАРАТИ ЗА ПОЧИСТВАНЕ	292
	89	ДРУГИ ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ	776	13	СТИМУЛАНТИ И ДОБАВКИ	120
ВЪТРЕШНОВОДЕН	32	ГОРИВО ПРОИЗВОДНИ	22746	21	ВЪГЛИЩА	512754
	327	ОСТАТЪЧНИ МАСЛА	13075	211	ВЪГЛИЩА (ECSC)	512754
	18	МАСЛОДАЙНИ СЕМЕНА И ПЛОДОВЕ И МАЗНИНИ	5378	52	ПОЛУГОТОВИ ПРОДУКТИ ОТ ВАЛЦОВАНА СТОМАНА	125876
	181	МАЗНИНИ ОТ СЕМЕНА И МАСЛОДАЙНИ ЯДКИ	5378	72	ХИМИЧЕСКИ ТОРОВЕ	61902
	63	ДРУГИ КАМЪНИ, ПРЪСТ И МИНЕРАЛИ	4689	54	СТОМАНЕНИ ЛИСТОВЕ, ПЛОЧИ, ПРЪСТЕНИ И ЛЕНТИ	32598
ЖЕЛЕЗОПЪТЕН	81	ОСНОВНИ ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА	149474	723	КАЛИЕВИ ТОРОВЕ	22530
	61	ПЯСЪК, ЧАКЪЛ, ГЛИНА И ШЛАКА	140536	52	ПОЛУГОТОВИ ПРОДУКТИ ОТ ВАЛЦОВАНА СТОМАНА	72738
	611	ПЯСЪК ЗА ИНДУСТРИАЛНА УПОТРЕБА	139050	522	ПОЛУГОТОВИ ПРОДУКТИ ОТ ВАЛЦОВАНА СТОМАНА (SEMI-FINISHED ROLLED STEEL PRODUCTS (БЛУМИ, ПРЪТИ, ПЛОЧИ, ЛИСТОВЕ, БАРОВЕ, РУЛОНИ) (ECSC)	72738
	811	СЯРНА КИСЕЛИНА, ОЛЕУМ	103802	32	ГОРИВО ПРОИЗВОДНИ	60986
	17	ХРАНИ ЗА ЖИВОТНИ И ХРАНИ ОТПАДЪЦИ	86967	33	ГАЗООБРАЗНИ ВЪГЛЕВОДОРОДИ , ТЕЧНИ ИЛИ СГЪСТЕНИ	45188
	179	ТРИЦИ, ЗЪРНЕНИ ВТОРИЧНИ ПРОДУКТИ И ДРУГИ ХРАНИ ЗА ЖИВОТНИ; ОТПАДЪЦИ ОТ ХРАНИТЕЛНАТА ИНДУСТРИЯ	86967	46	ЖЕЛЕЗНИ И СТОМАНЕНИ ОТПАДЪЦИ И ПРАХ ОТ ДОМЕННИ ПЕЦИ	44627
АВТОМОБИЛЕН	97	ДРУГИ ВИДОВЕ ИЗДЕЛИЯ	205864	45	ЦВЕТНИ РУДИ И ОТПАДЪЦИ	42048
	89	ДРУГИ ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ	194365	64	ЦИМЕНТ, ВАР	258225
	95	СТЪКЛО , ИЗДЕЛИЯ ОТ СТЪКЛО , КЕРАМИЧНИ ПРОДУКТИ	162383	641	ЦИМЕНТ	258203
	891	ПЛАСТМАСОВИ МАТЕРИАЛИ, НЕОБРАБОТЕНИ	144227	89	ДРУГИ ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ	226731
	18	МАСЛОДАЙНИ СЕМЕНА И ПЛОДОВЕ И МАЗНИНИ	128129	891	ПЛАСТМАСОВИ МАТЕРИАЛИ, НЕОБРАБОТЕНИ	137133
МОРСКИ	32	ГОРИВО ПРОИЗВОДНИ	2236908	91	ТРАНСПОРТНО ОБОРУДВАНЕ	59163
	1	ЗЪРНЕНИ ХРАНИ	1782569	910	ТРАНСПОРТНО ОБОРУДВАНЕ, СГЛОБЕНИ ИЛИ НЕ, ЧАСТИ ЗА НЕГО	59163
	81	ОСНОВНИ ХИМИЧНИ ВЕЩЕСТВА	1649056	31	СУРОВ НЕФТ	5936256
	83	ВЪГЛИЩНИ ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ	1562740	52	ПОЛУГОТОВИ ПРОДУКТИ ОТ ВАЛЦОВАНА СТОМАНА	479234
	321	БЕНЗИН ЗА ДВИГАТЕЛИ	1529324	522	ПОЛУГОТОВИ ПРОДУКТИ ОТ ВАЛЦОВАНА СТОМАНА (SEMI-FINISHED ROLLED STEEL PRODUCTS (БЛУМИ, ПРЪТИ, ПЛОЧИ, ЛИСТОВЕ, БАРОВЕ, РУЛОНИ) (ECSC)	479234
				72	ХИМИЧЕСКИ ТОРОВЕ	479189
				71	ЕСТЕСТВЕНИ ТОРОВЕ	465249
				32	ГОРИВО ПРОИЗВОДНИ	330665

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

6. ТРАНСПОРТ И ОКОЛНА СРЕДА

6.1. ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА

Сред най-значимите проблеми за околната среда, видно от фиг. 2-196, са изменението на климата, замърсяването на въздуха и водите, потреблението на енергия, разрушаването на озоновия слой и разрушаването на екосистемите¹⁸. Значителен принос за тези отрицателни ефекти има въздействието на транспортния сектор.

Фигура 2-196 Проблеми за околната среда

В третия национален план за действие по изменение на климата (2013-2020 г.) са заложили следните цели в контекста на основните международни и европейски аспекти на политиката за климата, които следва да бъдат постигнати от ЕС в т.ч. и от България до 2020 г. (т. нар. стратегия 20/20/20):

- **20% увеличаване на енергийната ефективност;**
- **20% намаляване на емисиите парникови газове спрямо нивата им от 1990 г.;**
- **20% дял на енергията от възобновяеми източници в общото потребление на енергия в ЕС до 2020 г., включително 10% дял на био горивата в транспорта.¹⁹**

Основната обвързка между поставените цели се изразява в насърчаване на възобновяемата енергия и енергийната ефективност.

¹⁸Проблемите на околната среда са идентифицирани и степенувани по важност чрез проведено от UNEP(United Nations Environment Programme) проучване сред експерти http://www.dadalos-iizdv.org/nachhaltigkeit_bg/grundkurs_4.htm.

¹⁹ Трети национален план за действие по изменение на климата в периода 2013-2020 година, 2012

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Комисията на ЕС със свое съобщение „Рамка за политиките в областта на климата и енергетиката през периода 2020–2030 г.“ COM (2014)15, приканва Съвета и Европейския парламент да одобрят като цел на равнище на ЕС постигането до 2030 г. на най-малко 27 % дял на енергията от възобновяеми източници в енергопотреблението в ЕС — това трябва да се извърши чрез ясни ангажименти, решението за които е взето от самите държави членки, с помощта на засилени механизми за изпълнение и показатели на равнище ЕС.

Комисията също така приканва Съвета и Европейския парламент да одобрят нейния подход по отношение на бъдещите политики в областта на климата и енергетиката и предложението ѝ за въвеждане на опростена, но ефективна система за управление с оглед да се постигнат целите във връзка с климата и енергетиката.

Комисията приканва Съвета и Европейския парламент да подкрепят и предложението ЕС да се ангажира с намаляване на емисиите на парникови газове с 40 % в рамките на преговорите, които приключват в Париж през декември 2015 г.²⁰

В резултатите от проведената среща се изтъква важността на Парижката конференция да се договори:

- амбициозно и устойчиво правнообвързващо споразумение по линия на РКООНИК („Парижкото споразумение“), приложимо за всички страни, което търси решение по балансиран и разходно ефективен начин на смекчаването на последиците от изменението на климата, приспособяването към изменението на климата, финансирането, разработването и трансфера на технологии, изграждането на капацитет и прозрачността на действията и подкрепата и което съдържа амбициозни национално определени ангажименти за смекчаване на последиците;
- всеобхватен пакет от решения, който да направи възможно изпълнението на Парижкото споразумение и да очертае междинни договорености преди влизането му в сила; и
- решение за повишаване на амбицията в световен план за смекчаване на последиците от изменението на климата в периода до 2020 г., подкрепена от програмата за действие от Лима и Париж.

Съветът на Европейския съюз отбелязва „Съобщението на Комисията „Парижкият протокол — план за справяне с глобалното изменение на климата след 2020 г.“ като принос за изразяването на визията на ЕС и неговите държави членки с оглед на Парижката конференция и предлага международното правнообвързващо „Парижко споразумение“, което трябва:

- да предостави дългосрочна визия за необходимото преминаване към устойчиви на изменението на климата икономики с ниски въглеродни емисии в рамките на този век;
- да даде възможност за участие на всички страни и включване на недържавни участници;
- да бъде под формата на протокол, за да се утвърди най-силният израз на политическа воля и да се осигури предвидимост и устойчивост;
- да влезе в сила след ратифицирането му от значителен брой страни, представляващи съществено равнище на емисиите, за да се гарантира, че то е наистина глобално и ефективно.

21

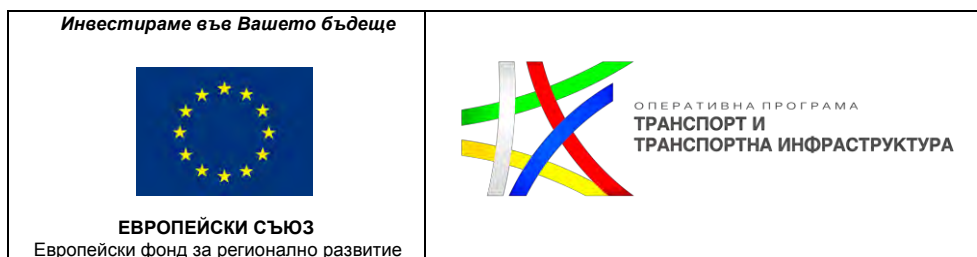
На 22 април 2016 г. холандският министър на околната среда и председател на Съвета Шарън Дейксма и заместник-председателят на Европейската комисия Марош Шефчович подписват Парижкото споразумение от името на ЕС по време на церемонията на високо равнище в Ню Йорк (САЩ).²²

²⁰<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52014DC0015>

²¹<http://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2015/09/18-conclusions-un-climate-change-conference-paris-2015/>

²²<http://www.consilium.europa.eu/bg/policies/climate-change/timeline/>

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

В стратегията за развитие на устойчива транспортна система до 2020 г. са залегнали основните проблеми за околната среда генерирани от сектор „Транспорт“. Основни направления от процеса за развитие на устойчив транспорт са:

- модернизиране на транспортната инфраструктура;
- модернизиране на превозните средства;
- пренасочване на превозите към по-екологосъобразните видове;
- използване на по-чисти горива и енергия от сектора.

Основният очакван резултат е намаляване на вредното въздействие, което оказва сектор „Транспорт“ върху околната среда и климата.

В таблица 2-32 е представена извадка на основни ключови показатели и съответни мерки за постигане на устойчиво развитие. Показателите са избрани по следните критерии:

- да обхващат основните цели в стратегиите и политиките за устойчиво развитие;
- да бъдат от значение за България;
- да са обезпечени със статистически данни, които да бъдат съпоставими и хомогенни.

Таблица 2-32 Стратегия „Европа 2020“

Стратегия "Европа 2020"		
Тема на устойчивост	Показатели	мерки
ПОТРЕБЛЕНИЕ И ПРОИЗВОДСТВО	Енергийна интензивност	20% увеличаване на енергийната ефективност.
ПРОМЕНИ В КЛИМАТА И ЧИСТА ЕНЕРГИЯ	Общи емисии на парникови газове	20% намаляване на емисиите парникови газове.
	Общо крайно енергийно потребление и ВЕИ	- 20% дял на енергията от възобновяеми източници; - 10% дял на биогоривата в транспорта.
Развитие на устойчива транспортна система до 2020 г.		
Тема на устойчивост	Показатели	мерки
УСТОЙЧИВА ТРАНСПОРТНА СИСТЕМА	Емисии на вредни вещества	насърчаване използването на по-екологични автомобили
		промяна във възрастовата структурата на превозните средства
	Парникови газове	модернизиране и рехабилитиране на транспортната инфраструктура
		насърчаване използването на по-чисти горива от транспорта
	Потребление на енергия	използване на транспортни средства с алтернативни форми на задвижване
	Разпределение на товарните и пътнически превози	модернизиране на транспортната инфраструктура
		осъществяване на преход към по-екологосъобразни видове транспорт

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

6.2. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА УСТОЙЧИВОСТ

6.2.1. ЕНЕРГИЙНА ИНТЕНЗИВНОСТ

Енергийната интензивност на икономиката е мярка за количеството енергия, необходимо за производство на единица икономическа продукция. Показателят се изчислява като съотношение на вътрешното брутно енергийно потребление (в тона нефтен еквивалент) към brutния вътрешен продукт (БВП) (за 1000 евро на БВП).

Източник: Национален статистически институт
Фигура 2-197 Енергийна интензивност (2007-2014)

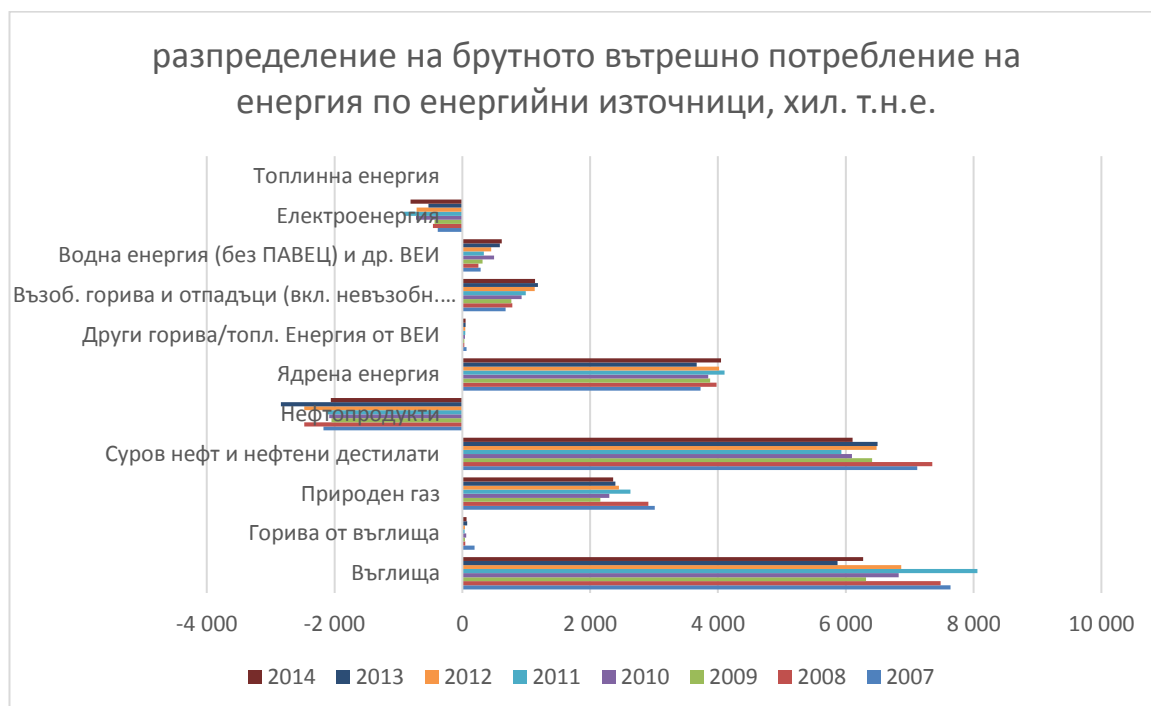
От фигурата е видно, че енергийната интензивност за разлика от предишните две години през 2014 г. се повишава от 0,436 на 0,450 т.н.е.

6.2.2. БРУТНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЕНЕРГИЯ ПО ВИДОВЕ ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ

Производството и потреблението на енергия оказват негативно въздействие върху околната среда. Брутното вътрешно потребление отразява именно спецификата на това въздействие в зависимост от вида на използваното гориво.

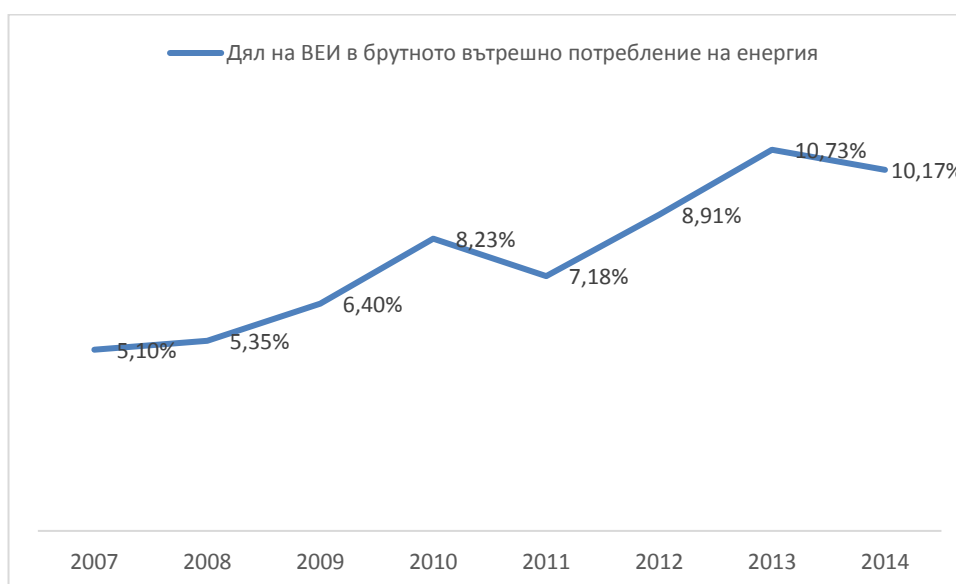

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2016 г.

Фигура 2-198 Разпределение на брутното вътрешно потребление на енергия по енергийни източници (2007-2014)

Източник: Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2016 г.

Фигура 2-199 Дял на ВЕИ във вътрешното брутно потребление на енергия (2007-2014)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален статистически институт

Фиг. 2-200 Дял на възобновяемата енергия в потреблението на горива в транспорта (2007-2014)

- Брутното вътрешно потребление на енергия от възобновяеми енергийни източници през 2014 г. достига 1809 хил. т.н.е., като отчита намаление спрямо миналата 2013 г. с 0,61 % и увеличение спрямо периода 2007-2012 г.;
- Брутното вътрешно потребление на въглища и суров нефт и нефтени дестилати поддържат най-високи стойности за изследвания период;
- Потреблението на въглища като вид гориво участва в замърсяването на околната среда посредством тяхното изгаряне като генерира основна част от емисиите на парниковия газ CO₂;
- дялът на възобновяемите енергийни източници се покачва от 5,1% за 2007 г. до 10,17% за 2014 г.;
- Енергията от възобновяеми източници оказва най-малки въздействия върху околната среда и климата;
- Делът на възобновяемата енергия в потреблението на горива в транспорта в последните години нараства като през 2014 г. достига 5,3 %

6.2.3. КРАЙНО ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ

Оценката на енергийното потребление обхваща равнището, динамиката и структурата на крайното енергийно потребление по сектори и по видове транспорт. Динамиката показва до колко и какъв напредък е постигнат относно намаляване на енергийното потребление (фиг. 2-201, фиг. 2-202 и фиг. 2-203), а от там и до намаляване на въздействието върху околната среда на съответните сектори в т.ч. и сектор „Транспорт“.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

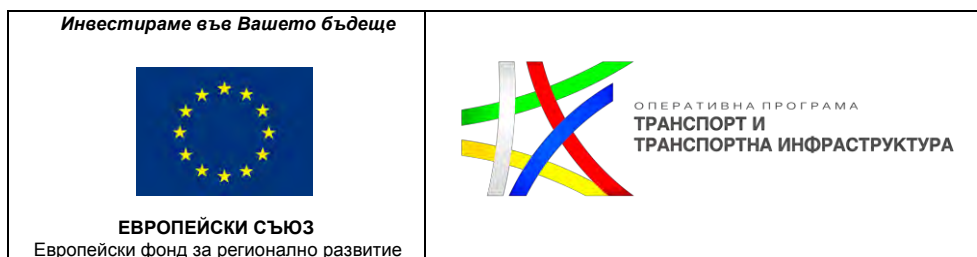

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-201 Крайно енергийно потребление, хил.т.н.е. (2007-2014)

- Крайното енергийно потребление през 2014 г. спрямо 2013 г. бележи ръст с 249 хил. т.н.е. или с близо 3% спрямо предходната година;
- За периода 2007-2009 г. се наблюдава рязък спад в енергийното потребление;
- От 2009 г. до 2011 г. показанията на индикатора се увеличават.

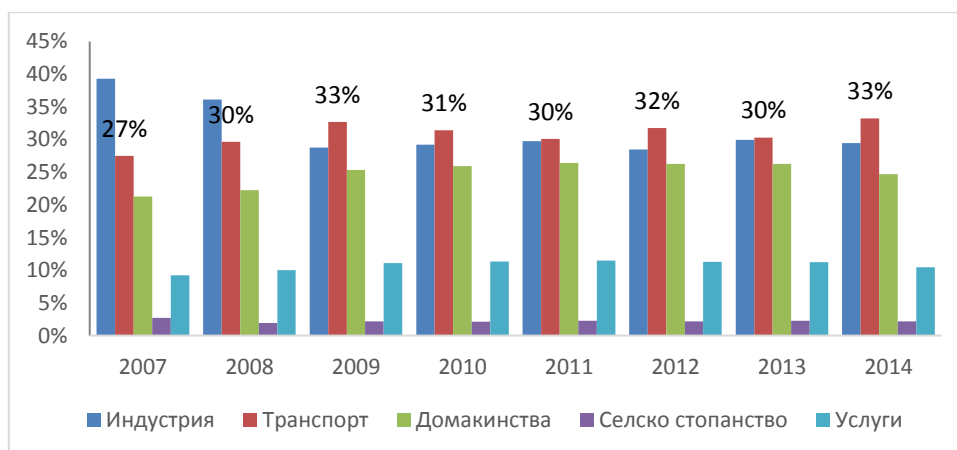

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-202 Крайно енергийно потребление по сектори, хил.т.н.е. (2007-2014)

- Наблюдава се тенденция към намаляване на енергийното потребление в сектор „Индустрия“ от 3831 хил. т.н.е. за 2007 г. до 2606 хил. т.н.е. през 2014 г. или общо отбелязаният спад е с малко над 30%;
- Наблюдава се ръст на енергийното потребление в сектор „Транспорт“, който през 2014 г. достига 2937 хил. т.н.е.;
- В сектор „Домакинства“ стойностите на показателя остават сравнително устойчиви като варират в границите от 2073 хил. т.н.е. за 2007 г. до 2184 хил. т.н.е. за 2014 г.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-203 Крайно енергийно потребление по сектори в процентно съотношение (2007-2014)

- делът на сектор „Транспорт“ от общото енергийно потребление за 2014 г. достига 33 %;
- за периода 2007-2014 г. относителното равнище на енергийното потребление в сектор Транспорт варира от 27% до 33 %.

• Енергийно потребление по видове транспорт

Крайното енергийно потребление в транспорта включва потреблението в железопътния, автомобилния, въздушния и вътрешния воден транспорт. Количествената оценка е в хиляди тона нефтен еквивалент.

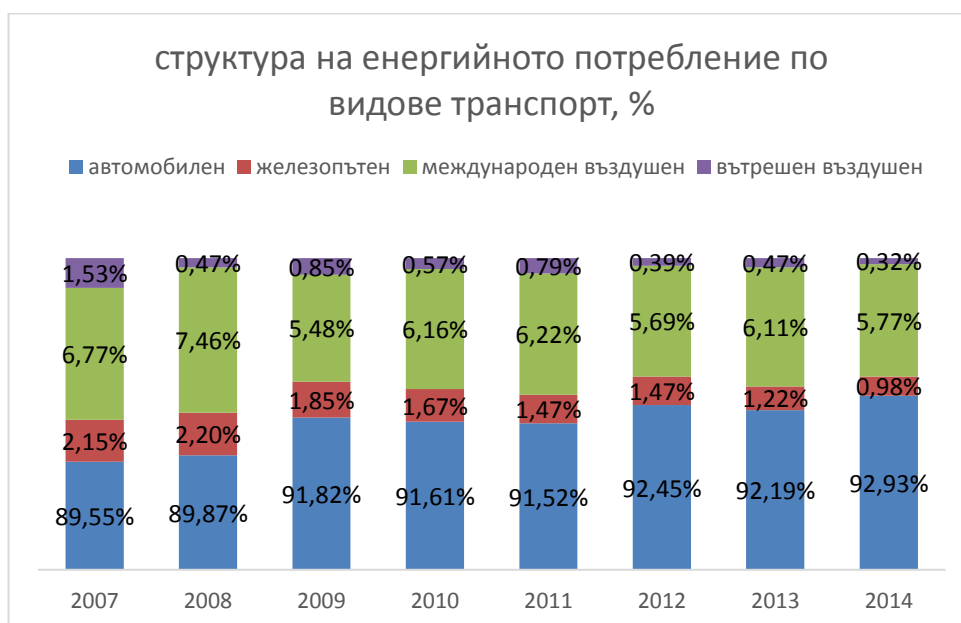

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Евростат

Фигура 2-204 Крайното енергийно потребление по видове транспорт

Източник: Евростат

Фигура 2-205 Структура на крайното енергийно потребление по видове транспорт

- Енергийното потребление от автомобилния транспорт варира около 90% за целия изследван период или от 2404,5 хил. т.н.е. през 2007 г. до 2729,4 хил. т.н.е. през 2014 г.;
- Липсва енергийно потребление от вътрешноводен транспорт;
- Енергийното потребление от въздушния транспорт за изследвания период бележи тенденция към намаляване от 8,3% за 2007 г. до 6,09% за 2014 г.;
- Енергийното потребление от железопътния транспорт е най-ниско спрямо другите видове транспорт, което го прави и най-енергоефективен. Доказателство е съпоставката на енергийното потребление на автомобилен с железопътен транспорт, която показва, че относителният дял на автомобилния от общото енергийно потребление за 2014 г. е 92,93%, а делът на железопътния едва 0,98%.

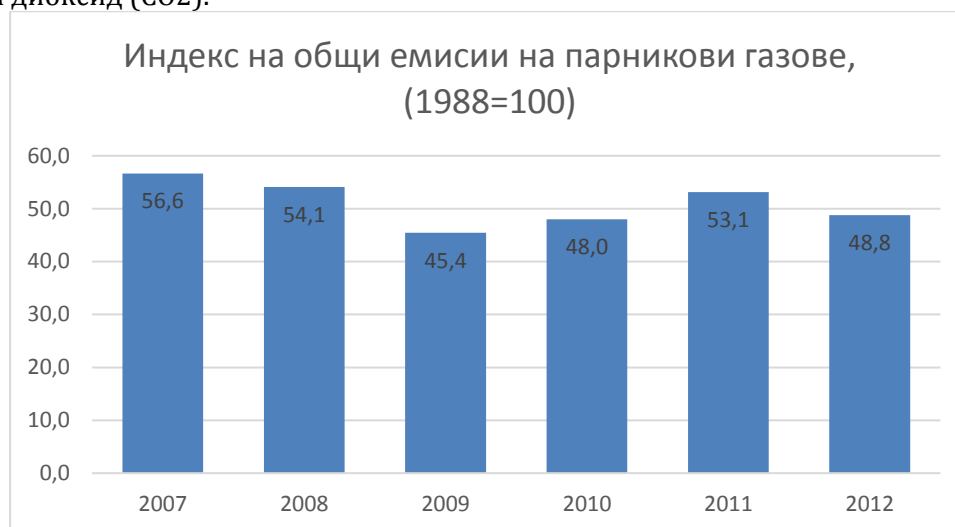
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

6.2.4. ЕМИСИИ НА ПАРИКОВИ ГАЗОВЕ

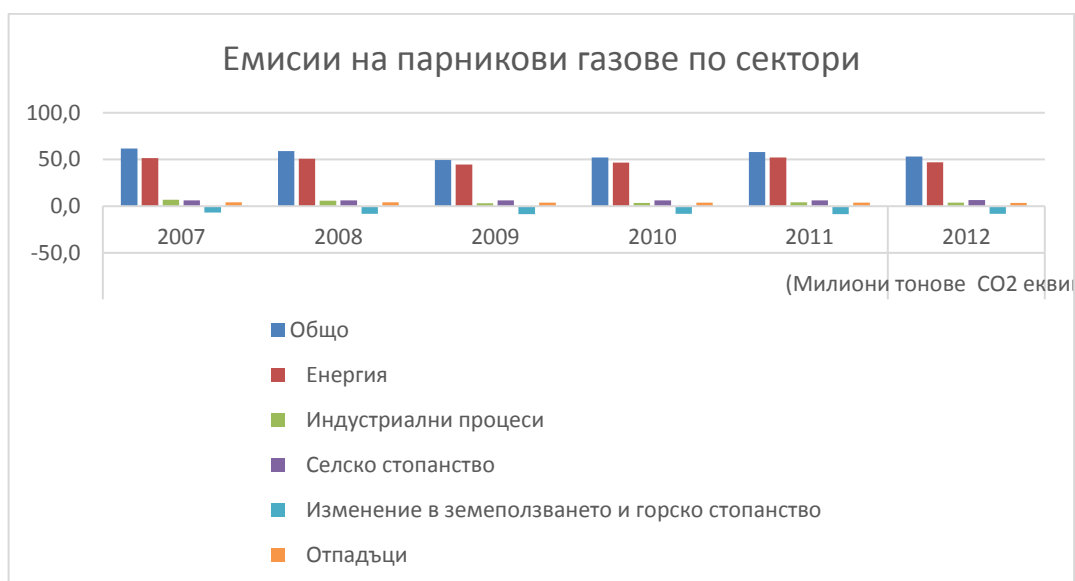
Съгласно Рамкова конвенция на Организацията на обединените Нации по изменение на климата (РКООНИК) основните парникови газове са шест: въглероден диоксид (CO₂), метан (CH₄), двуазотен оксид (N₂O), хидрофлуорокарбони (HFCs), перфлуорокарбони (PFCs) и серен хексафлуорид (SF₆). Различните парникови газове са претеглени чрез техния потенциал на глобално затопляне като общите емисии са изразени в милиони тонове еквивалент на въглероден диоксид (CO₂).

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-206 Индекс на общи емисии на парникови газове (2007-2012)

- Общите емисии на парникови газове за периода 2007-2012 г. постепенно намаляват като през 2012 г. индексът е със стойност 48,8%.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален статистически институт

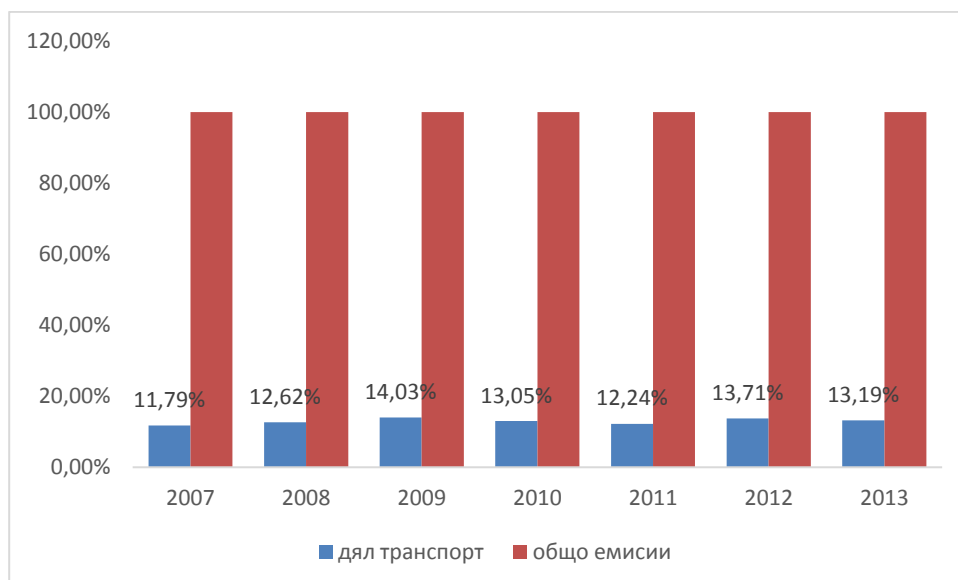
Фигура 2-207 Емисии на парникови газове по сектори (2007-2012)

- Тенденциите на показателя по основни категории източници показва, че най-висок емитер е сектор „Енергия“, следван от сектор „Селско стопанство“;
- Транспортът е ключов емитер на парникови газове в сектор „Енергия“;

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-208 Дял емисии парникови газове от сектор Транспорт спрямо общите емисии, млн. тона (2007-2013)

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-209 Дял емисии парникови газове от сектор Транспорт спрямо общите емисии, процентно съотношение (2007-2013)

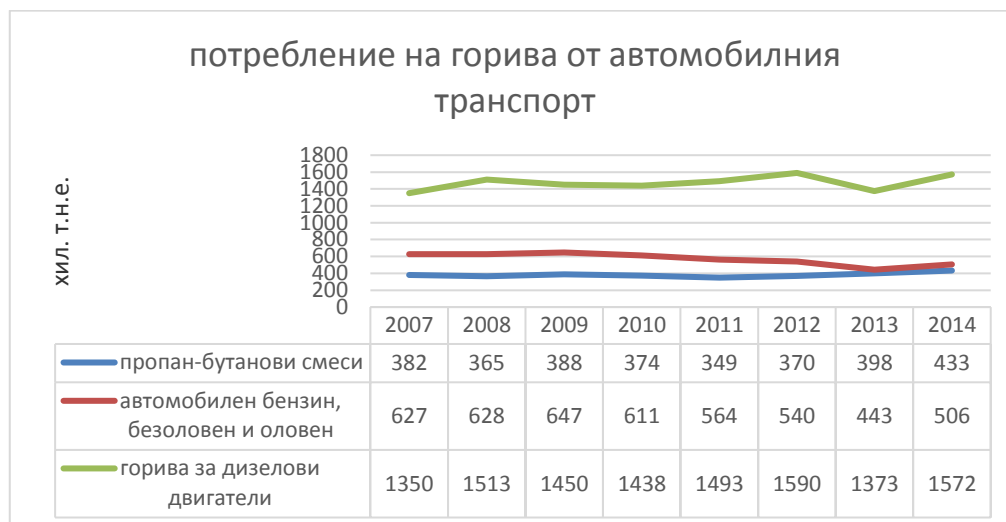
Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

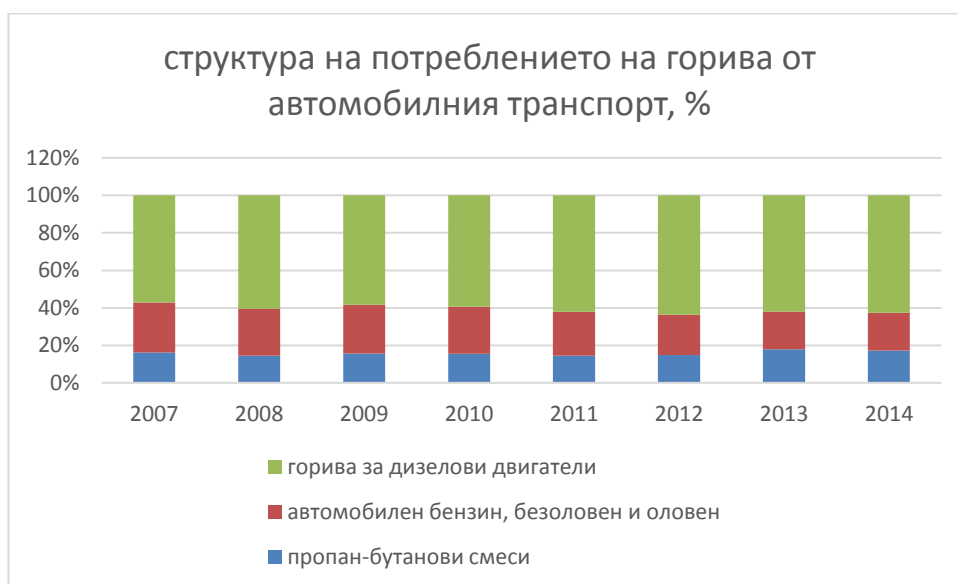
- Делът в емисиите на парникови газове за сектор „Транспорт“ варира между 11,79% за 2007 г. и 14,03% за 2009 г., когато е най-голям, до 13,19% през 2013 г.;
- Емисиите на парникови газове от сектор „Транспорт“ следват тенденция към намаляване след 2009 г.;

6.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ГОРИВА В СЕКТОР ТРАНСПОРТ

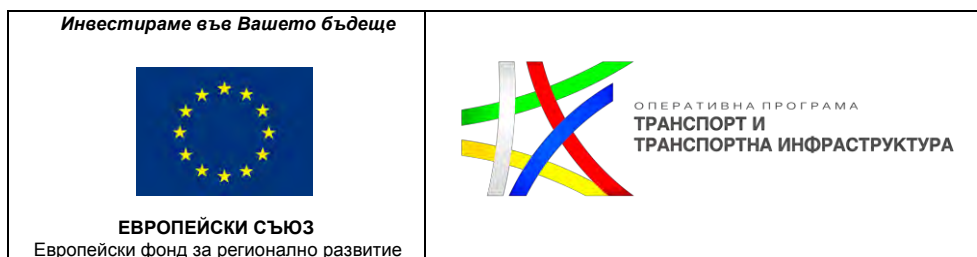
Източник: Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2016 г.

Фигура 2-210 Потребление на горива от автомобилния транспорт (2007-2014)

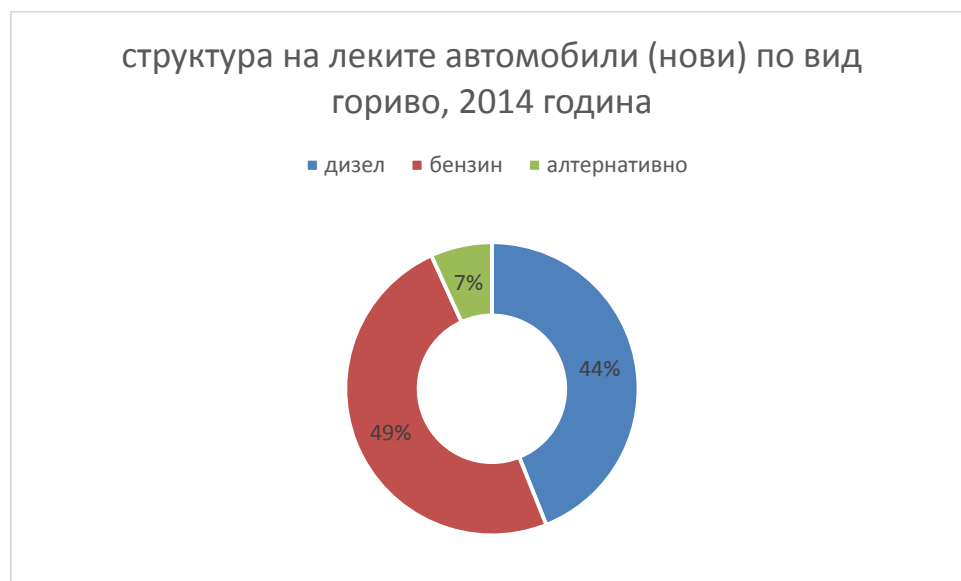

Източник: Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2016 г.

Фигура 2-211 Структура на потреблението на горива от автомобилния транспорт (2007-2014)

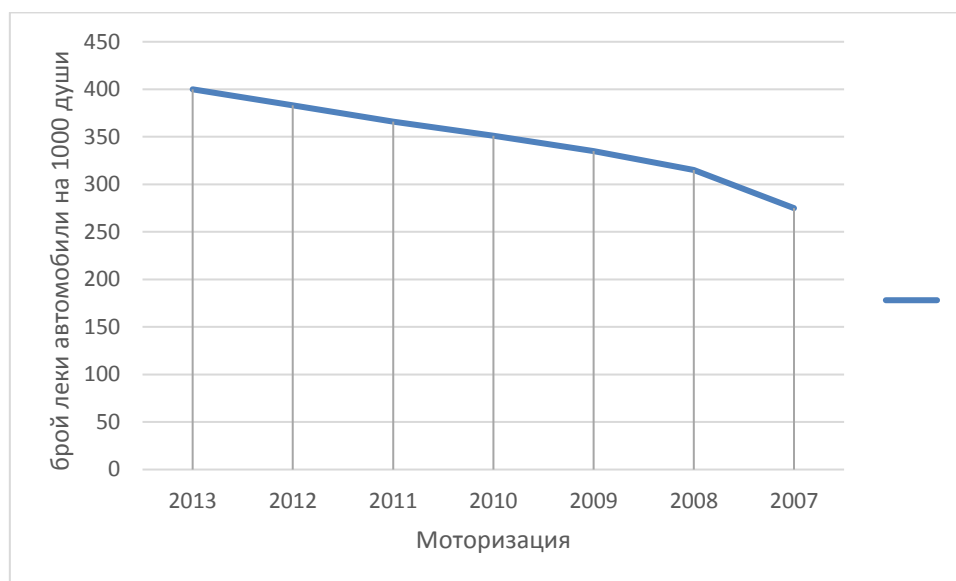

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Асоциация на европейските производители на автомобили²³

Фигура 2-212 Структура на леките автомобили (нови) по вид гориво, 2014г.

Източник: Асоциация на европейските производители на автомобили²⁴

Фигура 2-213 Моторизация (2007-2013г.)

- От горивата използвани в автомобилния транспорт най-разпространено е потреблението на горива за дизелови двигатели;
- Структурата на леките автомобили (нови) за 2014 г. показва, че най-много леки автомобили са с бензинови двигатели 44% 49%, следвани от дизеловите и алтернативни (пропан-бутан, метан, хибридни, електромобили и др.) съответно с 49% 44% и 7%;

²³ <http://www.acea.be>

²⁴ <http://www.acea.be>

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

- Нивото на моторизация за изследвания период следва тенденция на покачване като показателят се увеличава от 275 до 400 автомобили на 1000 жители за страната, което се явява повишение за 2013 г. с около 30% спрямо 2007 г.;
- За намаляване на парниковите газове от автомобилния транспорт следва, не само да се увеличи делът на биодизела и да се ограничи използването на петролни продукти, но и да се използват да се насърчава използването на по-екологосъобразни превозни средства, задвижвани с различни видове алтернативни горива.

6.2.6. ЕМИСИИ НА ВРЕДНИ ВЕЩЕСТВА ОТ СЕКТОР ТРАНСПОРТ

За анализа и оценката са използвани основни показатели, отчитащи емисиите от транспортния сектор с най-значим отрицателен ефект върху околната среда:

CO₂ Емисии на въглероден двуокис

NO_x Емисии на азотни оксиди

NMHC Неметанови въглеводороди

PM Прахови частици

Тези показатели отчитат най- значимите отрицателни ефекти върху околната среда - парниковия ефект, окисляването на почвите и водите, еутрофикацията, еко-токсичността, токсичността за човека и образуването на смог.

➤ Емисии на вкисляващи вещества;

Емисиите на серен диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x) и амоняк (NH₃) са основни фактори във формирането на качеството на атмосферния въздух. Трябва да се отбележи, че отделните замърсители имат сумарен ефект в процесите на вкисляване.

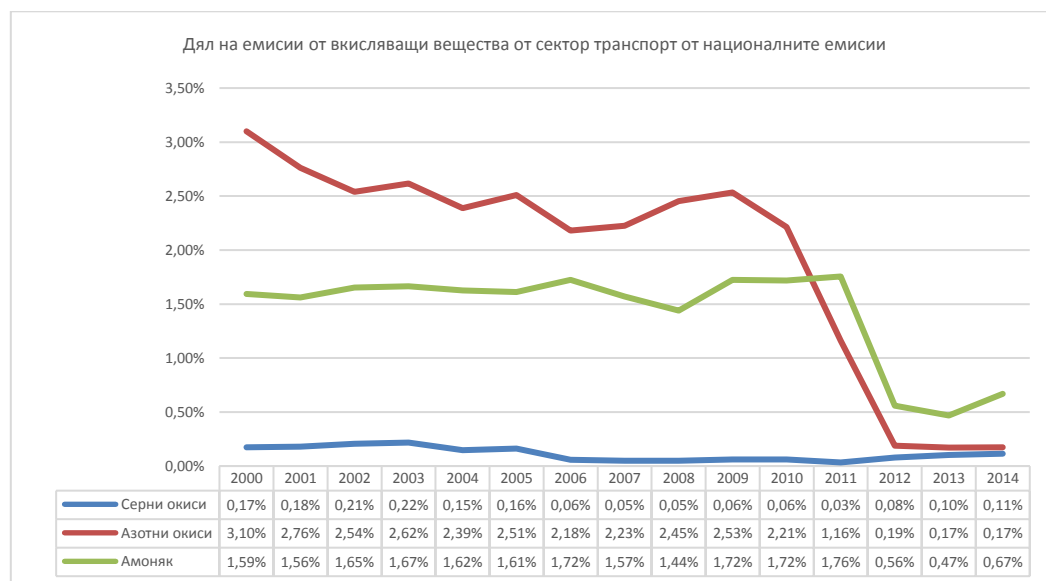
Показателят представя общите годишни емисии на серен диоксид, азотни оксиди и амоняк, които се отчитат в съответствие с Конвенцията на ООН за трансграничното замърсяване на атмосферния въздух на големи разстояния. Вкисляващият потенциал на всеки от тези замърсители се изчислява чрез конвертирането им в единици киселинен еквивалент чрез коефициенти, които имат следните стойности: SO₂ - 0.03125, NO_x - 0.02174, и NH₃ - 0.05882.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален статистически институт
Фигура 2-214 Прекурсори на кисляващи вещества от сектор Транспорт (2000-2014)

Източник: Национален статистически институт
Фигура 2-215 Дял на емисии на кисляващи вещества от сектор Транспорт в националните емисии (2000-2014)

- От фигура 2-214 е видно, че тенденцията е към запазване на регистрирания спад след 2007 г. на прекурсорите на кисляващи вещества от сектор „Транспорт“;
- От фигура 2-215 е видно, че и делът на емисиите от кисляващи вещества от сектор „Транспорт“ от националните емисии след 2012 г. също бележи спад, който се запазва през 2013 г. и 2014 г.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

➤ Емисии на озонови прекурсори

Чрез показателя се проследяват тенденциите в антропогенните емисии на азотни оксиди (NO_x), въглероден оксид (CO) и неметанови летливи органични съединения, които допринасят за образуването на приземен (тропосферен) озон. Потенциал за формиране на тропосферен озон чрез NMVOC еквивалент: NMVOC = 1; NO_x = 1,22; CO = 0,11 и CH₄ = 0,014.

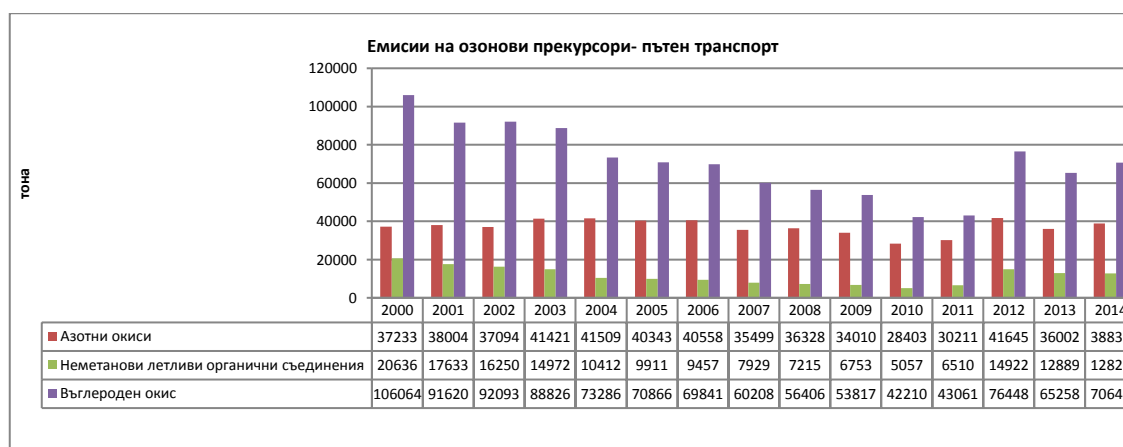
Озонът е силен оксидант, а приземният озон може да има неблагоприятно въздействие върху човешкото здраве и екосистемите. Високите концентрации на приземен озон влияят неблагоприятно на дихателната система на човека. Продължителното излагане на такива концентрации влошава белодробните функции и уврежда белите дробове. Някои хора са по-чувствителни към високите концентрации на озон от други. Налице е по-неблагоприятно въздействие върху децата, астматиците и възрастните хора.

Високите концентрации в околната среда увреждат земеделските култури и горите, намаляват добивите, предизвикват увреждания на листата и намаляват устойчивостта към болести.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-216 Емисии на озонови прекурсори от други видове транспорт (без пътен), 2000-2014г.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-217 Емисии на озонови прекурсори – пътен транспорт (2000-2014)

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

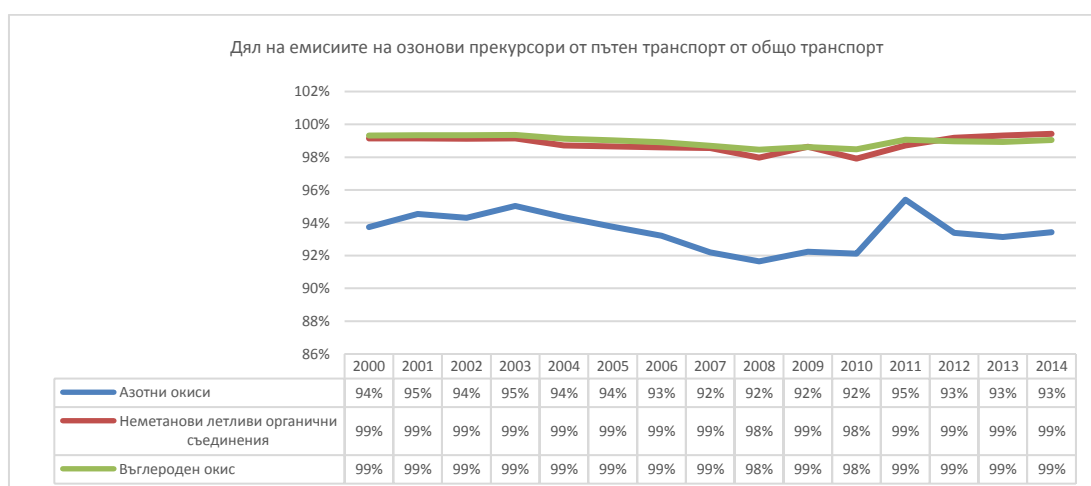

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-218 Дял емисии на озонови прекурсори от транспорт в националните емисии (2000-2014)

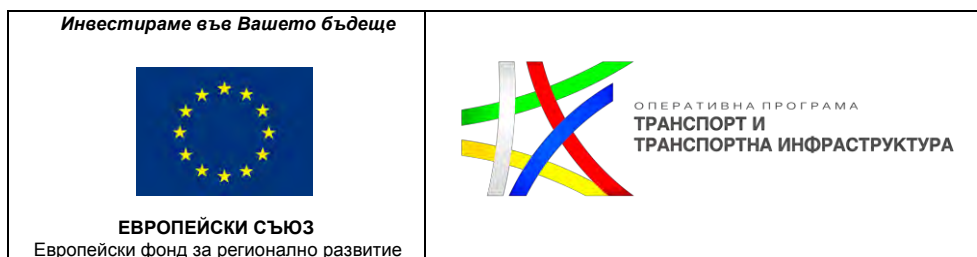

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-219 Дял на емисиите на озонови прекурсори от пътен транспорт от „Общо транспорт“ (2000-2014)

- Налице са тенденции към намаляване на емисиите на озоновите прекурсори от транспортния сектор до 2011 г.; от 2012 г. до 2014 г. се забелязва тенденция към увеличение;
- Най - големи в сектора са количествата емисии на въглероден окис (CO);
- Най - голям е делът на транспортния сектор в националните емисии на азотни окиси;
- Автомобилния транспорт за 2014 г. е източник на над 93% от азотните окиси, над 99% от неметановите органични съединения и на над 99% от въглеродния окис емитирани от транспорта.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

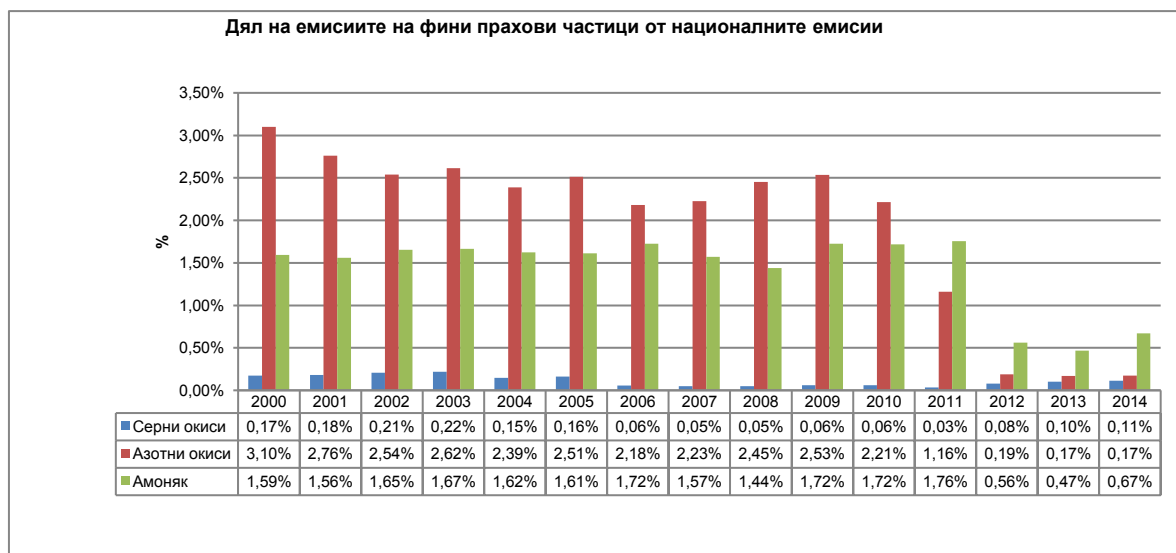
➤ Емисии на прекурсори на фини прахови частици (ФПЧ10)

Прахът е основен атмосферен замърсител на въздуха. Праховите частици се емитират в атмосферата директно (първични емисии) или се образуват от емитираните в атмосферата газове - прекурсори на фини прахови частици (вторични емисии). Серният диоксид, азотните оксиди и амонякът са неорганични газообразни вещества, прекурсори на фините прахови частици. Потенциалът за формиране на аерозоли на основните атмосферни замърсители е както следва: $\text{NO}_x = 0,88$; $\text{SO}_2 = 0,54$ и $\text{NH}_3 = 0,64$.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-220 Прекурсори на фини прахови частици от сектор Транспорт (2000-2014)

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-221 Дял на емисии на фини прахови частици в националните емисии (2000-2014)

- Налице са тенденции към намаляване на емисиите на серни и азотни окиси с известна неравномерност по години;
- Емисиите на амоняк се запазват на едно и също равнище за изследвания период.

Този документ е издаден с подкрепата на Европейския съюз и Република България по проект „Разработване на Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г.“, финансиран по Приоритетна ос 5 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014 – 2020 г. Документът по никакъв начин не отразява официалната позиция на Европейския съюз и Договарящия орган.

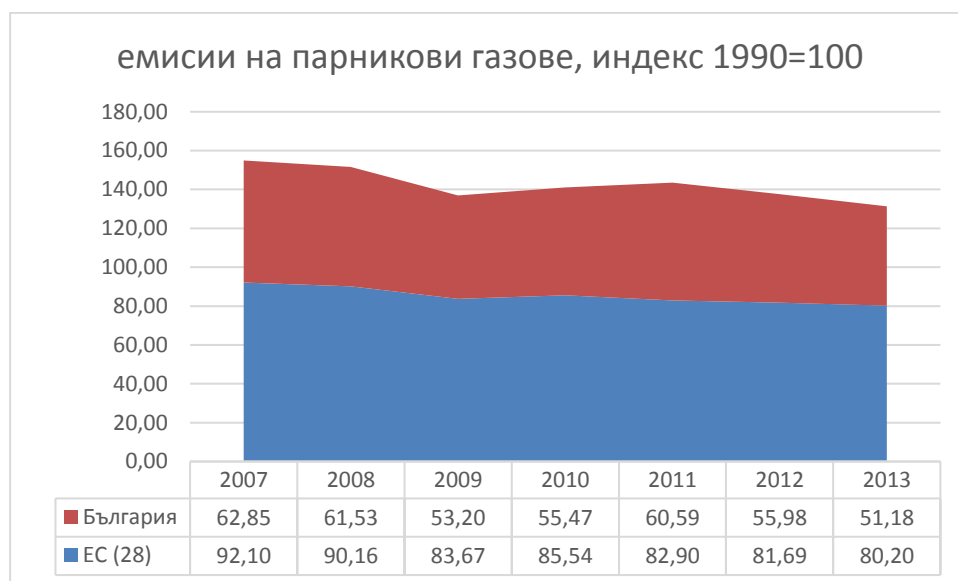

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

6.3. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АНГАЖИМЕНТИТЕ КЛИМАТ/ЕНЕРГИЯ „20-20-20“

- Цел на ЕС: „Емисиите на парниковите газове да бъдат намалени с 20%“

Отчетеното намаление в емисиите на парникови газове за Република България за 2000 г. при стойности на емитера 54,51 спрямо 2013 г. е около 4%. Изискуемото намаление до 2020 г. за изпълнение на поетите ангажименти от страна на България е в размер на 16%.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-222 Емисии на парникови газове (2007-2013)

- Цел на ЕС „20% дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия“ в т.ч. поставената национална цел е 16% дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия²⁵;
- По показателя за дял на възобновяемите източници в брутното крайно потребление на енергия, е видно от фиг. 2-223, че България е изпълнила поставените национални цели към 2014 г., а до 2020 г. се очаква изпълнението на целите на ЕС, за което е необходимо да бъде увеличен делът на възобновяемите енергийни източници с още 4%.

²⁵ Постигане на целите „20/20/20“ по отношение на климата/енергията, НСИ

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-223 Дял на възобновяемата енергия в брутно крайно потребление на енергия (2007-2014)

- Цел на ЕС „Енергийната ефективност да се подобри с 20%“ и национална цел, съгласно заложената стойност в Националната енергийна стратегия до 2020 г.- подобряване на енергийната ефективност с 25%.²⁶

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-224 Първично енергийно потребление, млн. т.н.е. (2007-2014)

²⁶ Виж 22

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Източник: Национален статистически институт

Фигура 2-225 Крайно енергийно потребление, млн. т.н.е. (2007-2014)

Намаленото енергийно потребление следва да се разглежда като основен инструмент за намаляване на парниковите газове. Енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници са в основата за подкрепа и изпълнение на политиката за устойчиво енергийно развитие.

Източник: Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2016 г.

Фигура 2-226 Дял на биодизела в общото потребление на дизелови горива в автомобилния транспорт (2007-2014)

От графиката е видно, че от 2009 г. насам се наблюдава тенденция към увеличаване на дела на биодизела от общото потребление на дизелови горива в България. През 2014 г. делът на биодизела от общото потребление на дизелови горива в автомобилния транспорт достига 6,38%, и се доближава до заложената национална индикативна цел за 10% дял на биогоривата в общото потребление на горива в транспорта, която трябва да бъде постигната до 2020 г.

Договорът се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и Държавния бюджет на Република България.

Изводи:

Важността от предприемане на мерки в сектор „Транспорт“ се обуславя от факта, че той е един от най-големите емитери на ПГ, бележещ постоянен растеж, но до голяма степен пренебрегван до скоро по отношение на влиянието му върху изменението на климата. Най-значителни емитери на парникови газове са личните автомобили, следвани от тежкотоварните. В тази връзка, основните мерки в сектора са насочени към постигане на оптимален баланс в използването потенциала на различните видове транспорт.

Железопътният транспорт е най-екологосъобразен вид транспорт и е по-енергоефективен. Има по-ниски вредни емисии от другите видове транспорт. Затова преминаването от автомобили на железница е един ефикасен начин да се елиминира голям дял от емисии, които замърсяват околната среда, да се намалят емисиите въглероден диоксид. Също така ще се минимизира употребата на природни ресурси в т.ч. вносни течни горива в транспортния сектор.

Енергийните и екологични предимства на железопътния транспорт се потвърждават от факта, че една електрифицирана железопътна система може да се експлоатира с енергия произведена от всякакви източници, включително и възобновяеми.

Автомобилният транспорт произвежда повече вредни емисии в сравнение с железопътния и вътрешния воден транспорт. Затова използването на автомобили за транспортиране на пътници и товари има по-голямо въздействие върху околната среда, като замърсяване и глобално затопляне.

Нарастват и въздействията от въздушния транспорт върху околната среда. Това допринася за парниковия ефект и изтъняване на озоновия слой, където емисиите от самолетите са специфичен проблем. Въздействието се фокусира на местно ниво, в непосредствена близост до летищата.